

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

***«Πολιτιστική κληρονομιά και προοπτικές ανάπτυξης στο Δελφικό
τοπίο. Συνέργεια ή ασυμβατότητα».***

**Επιβλέποντες: Λαλένης Κωνσταντίνος
Ψυχάρης Ιωάννης**

Φοιτητής: Τσαμαντάνης Χρήστος

Βόλος, Σεπτέμβριος 2005

Στους γονείς μου

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.:	3660/1
Ημερ. Εισ.:	13-10-2005
Δωρεά:	Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός:	ΠΤ - ΜΧΠΠΑ
	2005
	ΤΣΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική έχει σαν σκοπό να παρουσιάσει, μέσω μιας διαγνωστικής μελέτης, το ζήτημα της συμβίωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα σε μια ζώνη προστασίας και πως αυτή συμβάλει στην προσπάθεια ενός τόπου να αναπτυχθεί. Η κατάσταση αυτή μέσα από τα χρόνια δεν φαίνεται να ομαλοποιείται αλλά αντιθέτως δυσχεραίνεται και διαρκώς υπάρχουν παράπονα.

Ουσιαστικά σαν αντικείμενο αυτή η διπλωματική έχει μέσα από την καταγραφή και ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στην περιοχή της ζώνης προστασίας Δελφικού τοπίου να εξετάσει τις γενικότερες επιρροές αυτής στην ευρύτερη περιοχή (καθώς εξετάζεται η περίπτωση της Αράχωβας και όχι της Δεσφίνας λόγω γειτνίασης με το Χιονοδρομικό Κέντρο Παρνασσού). Εν συνεχεία μέσω των προτάσεων που πραγματοποιούνται στην περιοχή (ο ταυτόχρονος περιορισμός της ζώνης και η διεύρυνση των όρων εντός αυτής) γίνεται μια προσπάθεια να αντιληφθεί κανείς αν υπάρχει συνέργεια ή ασυμβατότητα μεταξύ της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ανάπτυξης.

Λέξεις κλειδιά: Δελφοί, ανάπτυξη, Δελφικό τοπίο, πολιτιστική κληρονομιά, ζώνη προστασίας

ABSTRACT

This diploma thesis has as a goal to present, through a diagnostic research, the subject of symbiosis of cultural heritage into a zone of protection and how this could stipulate the development of a place. This situation throughout the years does not seem to become normal but on the contrary it worsens bringing along constant complaints.

In effect, this study has aims through the recording and analysis of the status of the zone of protection of the Delphi area to examine the more general effects at the perimetric area (it examines the case of Arachova and not this of Desfina because of its contiguity to the Ski Center of Parnassos). Through the proposals which are made (simultaneous restriction of the zone but changes with this zone) an attempt is made to establish whether cultural heritage preservation and development can be compatible or not.

Key words: Delphi, development, Delphi area, cultural heritage, zone of protection

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
ABSTRACT	2
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	3
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΕΙΜΕΝΟΥ	6
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΟΥ	6
ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΟ	7
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ	
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	12
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
1.2 ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ;	12
1.3 ΔΙΕΘΝΕΣ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	14
1.4 ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	15
1.5 ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ	
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	18
1.6 ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ	19
1.6.1 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	19
1.6.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	20
1.6.3 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	24
1.6.4 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ	
ΕΡΓΩΝ	25
1.6.5 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	26
1.7 ΦΟΡΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	27
1.7.1 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	27
1.7.2 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	28
1.8 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝ	30
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	30
2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	30
2.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ – ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ	34
2.3.1 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ	35
2.3.2 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	39
2.3.3 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΕΛΦΩΝ (Ε.Π.Κε.Δ.)	43
2.3.4 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΕΥΑΣ ΠΑΛΜΕΡ-	
ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ	43
2.3.5 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ	44
2.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	46
2.4.1 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ	46
2.4.2 ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	48
2.4.3 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	49
2.4.4 ΣΥΝΕΔΡΙΑ	51
2.5 ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝ ΣΤΗ ΛΙΣΤΑ ΤΗΣ UNESCO ΓΙΑ ΤΗΝ	
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ	51

2.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	54
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	54
3.2 ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΗΜΕΡΑ.....	54
3.2.1 ΤΙ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ Η ΖΩΝΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΛΦΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ	55
3.2.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	62
3.2.3 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.....	63
3.2.4 ΕΥΝΟΪΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ	66
3.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ- ΤΑΣΕΩΝ- ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ.....	68
3.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	77
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΧΕΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ – ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	78
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	78
4.2 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ.....	78
4.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΝΤΟΣ ΖΩΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ.....	80
4.3.1 ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΣΣΑΣ	81
4.3.2 ΔΗΜΟΣ ΙΤΕΑΣ	85
4.3.3 ΔΗΜΟΣ ΓΑΛΛΑΞΙΔΙΟΥ	87
4.3.4 ΔΗΜΟΣ ΑΡΑΧΟΒΑΣ	96
4.4 ΜΟΡΦΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΔΕΛΦΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ	101
4.4.1 ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ	101
4.4.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	106
4.4.3 ΑΝΟΙΞΗ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ.....	107
4.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	108
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΕΛΦΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ	109
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	109
5.2 ΠΡΟΤΑΣΗ: ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΝΤΟΣ ΑΥΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ	109
5.3 ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	112
5.3.1 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ	114
5.3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΨΕΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ Δ. ΔΕΛΦΩΝ	115
5.3.3 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΓΑΛΛΑΞΙΔΙΟΥ	116
5.3.4 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΧΑΡΜΑΙΝΑΣ	116
5.3.5 ΜΟΥΣΕΙΑ	117
5.3.6 ΗΘΗ, ΕΘΙΜΑ, ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ.....	117
5.3.7 ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΕΩΝ.....	118
5.3.8 ΕΠΙΜΗΚΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	119
5.4 ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	121
5.4.1 ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΔΕΛΦΩΝ	121
5.4.2 ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΣΕ Δ.Δ. ΔΕΛΦΩΝ ΧΡΙΣΣΟΥ.....	121

5.4.3 ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ ΣΤΟ Δ.Δ. ΔΕΛΦΩΝ.....	122
5.4.4 ΕΛΙΚΟΔΡΟΜΙΟ ΣΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ.....	122
5.4.5 ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΧΡΙΣΣΟ.....	122
5.4.6 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	123
5.4.5 ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ.....	124
5.4.6 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΙΤΕΑ.....	124
5.4.7 ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΑΚΤΩΝ	125
5.4.8 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	125
5.4.9 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	126
5.4.10 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΤΙΡΙΟΥ Τ.Ε.Ι. ΣΤΗΝ ΑΜΦΙΣΣΑ	127
5.4.11 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΧΩΡΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ	128
5.5 ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ – ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ	129
5.5.1 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	131
5.5.2. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ.....	131
5.5.3. ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	131
5.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	132
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ Ή ΑΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ	133
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	137
<i>Παράρτημα</i>	142
<i>Παράρτημα I</i>	143
<i>Παράρτημα II</i>	144
<i>Παράρτημα III</i>	145
<i>Παράρτημα IV</i>	146

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

• Εικόνα 1: Θησαυρός Αθηναίων.....	36
• Εικόνα 2 : Ιερό Απόλλωνα.....	37
• Εικόνα 3 : Ιερό Απόλλωνα.....	37
• Εικόνα 4 : Αρχαίο Θέατρο Δελφών.....	38
• Εικόνα 5 : Το Κάστρο της Άμφισσας.....	81
• Εικόνα 6 : ο Ιερός Ναός Σωτήρος.....	82
• Εικόνα 7 : η συνοικία της Χάρμαινας.....	83
• Εικόνα 8 : η Βρύση Τουλασίδι στη Χάρμαινα.....	83
• Εικόνα 9 : ο Ναός του Α. Νικολάου στο Γαλαξίδι.....	90
• Εικόνα 10 : το ηρώο του Καραϊσκάκη.....	97

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

• Πίνακας 1 : Άξονες προτεραιότητας του Π.Ε.Π Στερεάς Ελλάδος.....	64
• Πίνακας 2 : SWOT Analysis.....	75
• Πίνακας 3 : Επισκέψεις μουσείου και αρχαιολογικού χώρου Δελφών.....	102
• Πίνακας 4 : Επισκέψεις αρχαιολογικού μουσείου Άμφισσας.....	102
• Πίνακας 5 : Επισκέψεις Λαογραφικού μουσείου Γαλαξιδίου	103
• Πίνακας 6 :Εισιτήρια στα μουσεία την περίοδο 1977-1997.....	104

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΟ

Ζ.Ο.Ε. = Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου

Ε.Π.Κε.Δ = Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών

Π.Ε.Π. = Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

ΠΠΧΣΑΑ = Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου
Ανάπτυξης

Κ.Π.Σ. = Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

ΒΙΟ.ΠΑ. = Βιομηχανικό Πάρκο

Β.Δ. = Βασιλικό Διάταγμα

ΥΠ.ΠΟ. = Υπουργείο Πολιτισμού

Ε.Η.Π.Κ. = Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς

ΑΝ. ΦΩ. = Αναπτυξιακή Φωκική

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική, αποτελεί το επιστέγασμα των προσπαθειών μου κατά τη διάρκεια της φοίτησής μου στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Βέβαια, τίποτα δεν θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί χωρίς την αμέριστη συμπαράσταση και βοήθεια, με τις πολύτιμες συμβουλές που μου παρείχαν οι καθηγητές μου.

Αρχικά θα πρέπει να ευχαριστήσω τους επιβλέποντες καθηγητές μου κ.κ. Λαλένη Κ. και Ψυχάρη Ι. των οποίων η υποστήριξη και οι συμβουλές που μου παρείχαν, είχαν ως αποτέλεσμα να πραγματοποιηθεί η παρούσα μελέτη.

Θα πρέπει επίσης να ευχαριστήσω τους καθηγητές Σαπουνάκη Α., Κότιο Α., Δέφνερ Α. για τις χρήσιμες συμβουλές τους και την παροχή πληροφοριών κατά την διάρκεια συλλογής στοιχείων.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ξεχωριστά:

- Το δήμαρχο και την αντιδήμαρχο Δελφών κ. Καλτσή και κα .Μπακολουκά για την βοήθεια που μου παρείχαν κατά τη συλλογή στοιχείων
- Τον κ. Κουτονιά Δ. (πρωην δήμαρχο Γαλαξιδίου) για τις πολύτιμες κατευθυντήριες συμβουλές που μου παρείχε
- για την τον κ. Κόντο Ε. για την βοήθεια που μου παρείχε με την ευγενή παραχώρηση του υπολογιστή του όποτε μου ήταν απαραίτητος,
- τον κ. Κακκανά Χ. Πολιτικό Μηχανικό στην Άμφισσα, για την προθυμία την οποία επέδειξε να με βοηθήσει στη συλλογή στοιχείων
- τους εργαζόμενους στο Μουσείο Δελφών
- την κ. Μπέτσου Ζ. υπεύθυνη του Ξενώνα στο Ε.Π.Κε.Δ

Τελειώνοντας θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου, που μου παρείχαν ουσιαστική και πρακτική βοήθεια καθ' όλη τη διάρκεια του ταξιδιού μέχρι την ολοκλήρωση της διπλωματικής, καθώς και στον συμφοιτητή και συνοδοιπόρο μου όλα αυτά τα χρόνια της φοιτητικής ζωής μου Τσιουμπρή Χ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σημερινή εποχή με τους ρυθμούς που ακολουθεί έχει ανάγκη σε σημαντικό ρόλο για την περαιτέρω ανάπτυξη μιας περιοχής την πολιτιστική κληρονομιά. Επειδή πλέον οι περισσότερες, αν όχι όλες, οι χώρες έχουν κοινά επίπεδα και εφόδια ανάπτυξης, η διαφορετικότητα και το κάτι παραπάνω προέρχονται από την πλευρά της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Δυστυχώς, η πολιτιστική κληρονομιά στη χώρα μας δεν λαμβάνει την πρέπουσα και αρμόζουσα προσοχή όπως σε άλλες χώρες. Πολλές φορές μάλιστα, παραμελείτε ή ακόμα και καταστρέφεται για να εκμεταλλευθούν την περιοχή με διάφορους καταστροφικούς τρόπους και όχι όπως της αρμόζει. Παρόλα αυτά όμως, ο πολιτιστικός πλούτος της χώρας μας είναι ανεξέλεγκτος και αξιοθαύμαστος και πολύ λίγοι έχουν κατανοήσει τα επιπλέον οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν.

Ένας από αυτούς τους τόπους όπου κυριαρχεί η πολιτιστική κληρονομιά είναι η περιοχή του Νομού Φωκίδας που μελετάται, η περίφημη Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (νυν Ζώνη Προστασίας Δελφικού Τοπίου) και η ευρύτερη περιοχή της. Κύριος στόχος άλλωστε της παρούσας διπλωματικής είναι να απαντήσει σε ένα ερώτημα – δίλημμα: «εάν μπορεί να υπάρξει συνέργεια ή ασυμβατότητα μεταξύ της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ανάπτυξης του ευρύτερου περιβάλλοντος γύρω από την ζώνη.

Με βάση και γνώμονα το παραπάνω ερώτημα επιχειρήθηκε να προσεγγιστεί η πολιτιστική κληρονομιά για τα δεδομένα του ελληνικού χώρου. Η έρευνα που διενεργήθηκε κατά τη συλλογή των στοιχείων πρέπει να σημειωθεί ότι ήταν επίπονη. Προβλήματα κατά τη διάρκεια συλλογής υποβάθρων (είτε γραπτών κειμένων είτε χαρτών) υπήρξαν πολλά και πολλές φορές δυσκολοκατάβλητα, άλλες πάλι φορές προέκυπταν προβλήματα γραφειοκρατικά. Δυστυχώς, το θέμα «Ζώνη Προστασίας Δελφικού Τοπίου» είναι φλέγον για την περιοχή και παρόλο το πέρασμα των δεκαετιών λύση δεν έχει βρεθεί ακόμη και το σπουδαιότερο όλων είναι ότι δυστυχώς δεν υπάρχουν στοιχεία που να αφορούν το θέμα τα οποία να είναι προσβάσιμα προς οποιονδήποτε επιθυμεί να τα μελετήσει ή να τα επεξεργαστεί ώστε να προτείνει κάποια λύση Όσον αφορά τα υπόβαθρα των χαρτών πρέπει να σημειωθεί ότι είναι σε άσχημη κατάσταση και έγινε προσπάθεια ώστε να αποκομιστεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από πέντε κεφάλαια, μέσα από τα οποία επιχειρείται ο αναγνώστης να αποκτήσει μια πλήρη εικόνα της περιοχής, τόσο από πλευράς ήδη υπάρχοντων υποδομών, πολιτιστικών στοιχείων όσο και από πλευράς θεσμικού πλαισίου που επικρατεί στη συγκεκριμένη ζώνη προστασίας. Αναλυτικότερα:

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια απεικόνισης του παγκόσμιου θεσμικού πλαισίου για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και εν συνεχεία παρατίθεται το τι επικρατεί στην ελληνική κοινωνία. Επίσης παρουσιάζονται οι ελληνικοί οργανισμοί και οι διεθνείς που αφορούν την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και οι δράσεις που αυτοί αναλαμβάνουν.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην κεντρική περιοχή της ζώνης προστασίας που δεν είναι άλλη από τη περιοχή των Δελφών. Στο σημείο αυτό επιχειρείται, όσο είναι δυνατόν μέσα από τις λέξεις να πραγματοποιηθεί κάτι παρόμοιο, ο αναγνώστης να αποκτήσει μια εικόνα της πόλης και της περιοχής των Δελφών. Μέσα από την εργασία παρουσιάζεται η πόλη με όλα τα πολιτιστικά της στοιχεία (μουσείο, αρχαιολογικός χώρος) τις εκδηλώσεις που συμβαίνουν καθώς και ένα σημαντικό γεγονός ότι ανήκει στην λίστα της UNESCO με τα μνημεία παγκοσμίου εμβέλειας που προστατεύονται.

Το τρίτο κεφάλαιο αποτελεί την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης. Δηλαδή παρουσιάζεται η περιοχή με το τι περιλαμβάνει βάση νομοθεσίας η ζώνη προστασίας Δελφών, οι αναπτυξιακοί στόχοι στην περιοχή και κίνητρα που παρουσιάζονται. Τελειώνοντας πραγματοποιείται μια SWOT Analysis όπου παρουσιάζονται οι Δυνατότητες, οι Αδυναμίες, οι Προοπτικές και οι Απειλές.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η σχέση που υπάρχει στην περιοχή μεταξύ του πολιτισμού και του τουρισμού. Συγκεκριμένα γίνεται μια παρουσίαση για το ποιοι είναι οι πολιτιστικοί πόροι του τουρισμού και αναφέρονται τόσο για την περιοχή των Δελφών (απλή αναφορά μιας και έχουν ξαναανφερθεί) ενώ παρουσιάζονται και οι πόροι του τουρισμού για την υπόλοιπη περιοχή μελέτης (Άμφισσα, Ιτέα, Γαλαξίδι, Αράχοβα). Κλείνοντας το κεφάλαιο παρουσιάζονται και οι τρόποι πολιτιστικού τουρισμού που αναπτύσσονται στην περιοχή μελέτης.

Στο πέμπτο κεφάλαιο ουσιαστικά παρατίθεται η πρόταση από τον εκπονητή της εργασίας. Το σκεπτικό της πρότασης στηρίχθηκε καταρχήν στο ερώτημα με το οποίο ξεκινά η εργασία σχετικά με το εάν μπορεί να υπάρξει ταυτόχρονη προστασία

και ανάπτυξη και κατά δεύτερον στις απόψεις που αναφέρονται στη ζώνη και την παρουσιάζουν σαν υπερβολικά μεγάλη. Εν συνεχεία προτείνονται τρόποι ανάπτυξης σε διάφορους τομείς (τουριστικό, τεχνικό –οικονομικό και οικονομικό) καθώς η περιοχή έχει όλες τις δυνατότητες ώστε να μπορεί να αναπτύξει όλους τους κλάδους.

Κλείνοντας, στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματα, απλά πραγματοποιείται μια αποτίμηση της συνολικής εργασίας και ουσιαστικά δίνεται μια απάντηση στο ερώτημα το οποίο στάθηκε αφορμή για να πραγματοποιηθεί αυτή η εργασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ξεκινώντας αυτή η εργασία, θεωρήθηκε απαραίτητο να κατανοηθούν κάποιες διαδικασίες προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο. Καταρχήν, θα πρέπει να κατανοηθεί τι ονομάζεται πολιτιστική κληρονομιά και από τι νομοθεσίες και νομοθετικά πλαίσια διέπεται. Εν συνεχεία πραγματοποιείται μια σύντομη αναφορά στους φορείς διαχείριση και προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς επίσης και στις δράσεις που αναλαμβάνουν, τόσο για την προστασία όσο και για την ανάδειξή τους.

1.2 ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ;

Η αναγνώριση της σημασίας αλλά και της οικουμενικότητας της πολιτιστικής κληρονομιάς και η σταδιακή ενεργοποίηση της διεθνούς κοινότητας για την προστασία της σηματοδοτεί μια εξαιρετικά σημαντική εξέλιξη της πολιτιστικής πολιτικής στην παγκόσμια διάστασή της. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να ενταχθεί στο ευρύτερο πλαίσιο του «πολιτιστικού διεθνισμού», που χαρακτηρίζει ιδιαίτερα τη μεταπολεμική περίοδο. (Κόνσολα, 1995:25)

Κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν κάποιοι ορισμοί που να αφορούν σχετικούς όρους.

α) Ως πολιτιστικά αγαθά νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης, και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου.

β) Ως μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και των οποίων επιβάλλεται η ειδικότερη προστασία βάσει των εξής διακρίσεων:

β1) Ως αρχαία μνημεία ή αρχαία νοούνται όλα τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και χρονολογούνται έως και το 1830, με την επιφύλαξη των διατάξεων του Αρθρου 20. Στα αρχαία μνημεία

συμπεριλαμβάνονται σπήλαια και παλαιοντολογικά κατάλοιπα για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι συνδέονται με την ανθρώπινη ύπαρξη.

β2) Ως νεότερα μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που είναι μεταγενέστερα του 1830 και των οποίων η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, κατά τις διακρίσεις των άρθρων 6 και 20 .

β3) Ως ακίνητα μνημεία νοούνται τα μνημεία που υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό ή στον βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών καθώς και τα μνημεία που βρίσκονται στο έδαφος ή στον βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών και δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς βλάβη της αξίας τους ως μαρτυριών. Στα ακίνητα μνημεία συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις, οι κατασκευές και τα διακοσμητικά και λοιπά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους, καθώς και το άμεσο περιβάλλον τους.

β4) Ως κινητά μνημεία νοούνται τα μνημεία που δεν θεωρούνται ακίνητα.

γ) Ως αρχαιολογικοί χώροι νοούνται εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς, οι οποίες περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται αρχαία μνημεία ή αποτέλεσαν ή υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν από τους αρχαιότερους χρόνους έως και το 1830 μνημειακά, οικιστικά ή ταφικά σύνολα. Οι αρχαιολογικοί χώροι περιλαμβάνουν και το απαραίτητο ελεύθερο περιβάλλον που επιτρέπει στα σωζόμενα μνημεία να συντίθενται σε ιστορική, αισθητική και λειτουργική ενότητα.

δ) Ως ιστορικοί τόποι νοούνται είτε εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς που αποτέλεσαν ή που υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν τον χώρο εξαίρετων ιστορικών ή μυθικών γεγονότων, ή εκτάσεις που περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται μνημεία μεταγενέστερα του 1830, είτε σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης μεταγενέστερα του 1830, τα οποία συνιστούν χαρακτηριστικούς και ομοιογενείς χώρους, που είναι δυνατόν να οριοθετηθούν τοπογραφικά, και των οποίων επιβάλλεται η προστασία λόγω της λαογραφικής, εθνολογικής, κοινωνικής, τεχνικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

ε) Ως άυλα πολιτιστικά αγαθά νοούνται εκφράσεις, δραστηριότητες, γνώσεις και πληροφορίες, όπως μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιότητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού. (Νόμος 3028/2002)

1.3 ΔΙΕΘΝΕΣ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στο διεθνές επίπεδο, μπορεί να ειπωθεί ότι παρατηρείται μια πιο έντονη κινητικότητα σε ότι αφορά την διατήρηση και συνάμα διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς του κάθε τόπου. Στην μεταπολεμική περίοδο και μέχρι το 1970, η πολιτισμική κληρονομιά, και οι παραδοσιακές αξίες των λαών, όχι μόνο δεν ενθαρρύνονταν αλλά αντιμετωπίζονταν ως εμπόδιο στα άφθαρτα τότε ακόμη προτάγματα του εκμοντερνισμού και της οικονομικής ανάπτυξης.

Στην πραγματικότητα, μια ευθυγράμμιση προς τα κελεύσματα της υποτιθέμενης προόδου, θα θεωρούνταν συνώνυμη προς την κατάπνιξη όλων των «αντιαναπτυξιακών» πολιτιστικών επιβιώσεων.(ta-nei.dolnet.gr/print_article.php?e=A&f=15843&m=P11&aa=1).

Οι Συμβάσεις της UNESCO, που υιοθετούνται στη διάρκεια της δεκαετίας του 70, ασκούν πολύ μεγαλύτερη επίδραση από εκείνες του Συμβουλίου της Ευρώπης στη διαμόρφωση και την καθιέρωση αρχών και κανόνων γενικά αποδεκτών από τη διεθνή κοινότητα. (Κόνσολα, 1995:67) Πραγματοποιώντας μια απλή καταγραφή των συνθηκών που αφορούν την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς έχουμε:

- Σύμβαση για τα μέσα Απαγόρευσης και Παρεμπόδισης της Παράνομης Εισαγωγής, Εξαγωγής και Μετάβασης της Κυριότητας των Πολιτιστικών Αγαθών στις 14 Νοεμβρίου 1970, (η ίδια επικυρώθηκε από την Ελλάδα με το ν. 1103/80 ΦΕΚ/Α/297),
- Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς που υπογράφηκε στις 16 Νοεμβρίου 1972 στο Παρίσι (επικυρώνεται από την Ελλάδα με το ν. 1126/81 ΦΕΚ/Α/32)
- Η Διακήρυξη του Άμστερνταμ το 1975,
- Σύσταση για τη Διαφύλαξη και το Σύγχρονο Ρόλο των Ιστορικών Περιοχών το 1976,

- Σύμβαση της Γρανάδας στις 3 Οκτωβρίου 1985 (Προστασία Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ευρώπης), επικυρώθηκε στην Ελλάδα με το ν. 2039/92 ΦΕΚ/Α61.

1.4 ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ενώ στην Ευρώπη η ανάγκη να μελετηθεί και να προστατευθεί η πολιτιστική κληρονομιά άρχισε κατά τη διάρκεια της αναγέννησης, στην Ελλάδα, οι πρώτες σχετικές πρωτοβουλίες καταγράφηκαν μετά από 1831, όταν η Ελλάδα έγινε ανεξάρτητο κράτος. Κυριότερος λόγος ήταν η ανάγκη να παγιωθεί η εθνική ταυτότητα. Εντούτοις, στα 173 έτη ύπαρξης του ελληνικού κράτους, η φιλοσοφία της προστασίας της κληρονομιάς έχει περάσει από πολλές φάσεις. Αρχικά, υπήρξε ιδιαίτερη έμφαση σε οτιδήποτε αφορούσε την αρχαία Ελλάδα. (Lalenis,2005)

Η πρώτη οργανωμένη προσπάθεια να προστατευθεί η κληρονομιά στην Ελλάδα ήταν στην αρχή του 20ού αιώνα. Ο νόμος που έθεσε τα θεμέλια ήταν ένα κομμάτι της νομοθεσίας που εξέταζε ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων - όπως του προγραμματισμού της στέγασης - καθώς ο κύριος στόχος του ήταν να υποστηρίξει την εθνική προσπάθεια να φιλοξενηθούν 1.5 εκατομμύριο πρόσφυγες που τράπηκαν σε φυγή προς την Ελλάδα μετά από τον καταστρεπτικό πόλεμο στη Μικρά Ασία το 1923. Σύμφωνα με αυτό, οι παραδοσιακοί οικισμοί επρόκειτο να προστατευθούν με τους συγκεκριμένους κανονισμούς κτηρίου και τους περιορισμούς. Εντούτοις, τα άρθρα για τους παραδοσιακούς οικισμούς παρέμειναν ανενεργά (Lalenis 2005)

Μερικά έτη αργότερα, το 1932, ένας άλλος νόμος κατατέθηκε, 5351/24081932, ο οποίος ασχολήθηκε αποκλειστικά με "τις αρχαιότητες" (ή τα "αρχαία μνημεία"). Ο καθορισμός έκανε τη διάκριση στους διαφορετικούς τύπους μνημείων και περιέλαβε τις αρχαίες κατασκευές καθώς επίσης και τα "κινητά" στοιχεία (αγάλματα, νομίσματα, κοσμήματα, έργα ζωγραφικής, όπλα/όπλα κ.λπ.). Ο καθορισμός ήταν μάλλον καθοδηγητικός και δεν υπήρξε καμία αναφορά της πολιτιστικής κληρονομιάς συνολικά. Η εστίαση του νόμου ήταν σε γενικά ζητήματα και σαν κύριο στόχο είχαν προστασία τους μέσω των περιορισμών των οποίων υπαγόρευε. Αν και αναφέρεται όχι ρητά, το πνεύμα του νόμου οδηγούσε σε έναν ακριβή χωρισμό των αρχαίων μνημείων από το σύγχρονο κόσμο και την καθημερινή ζωή, υποθετικά για την καλύτερη προστασία τους. (Lalenis 2005)

Το πρώτο κομμάτι της νομοθεσίας που αναφέρθηκε κυρίως στην προστασία των στοιχείων της «οικιστικής» κληρονομιάς της Ελλάδας ήταν ο νόμος 1469/1950. Ενδιαφέρθηκε για τα κτήρια και τις τακτοποιήσεις από την περίοδο μετά του 1830, οπότε και εισήχθησαν αρχικά οι έννοιες όπως τις "ιστορικές περιοχές", "τις περιοχές εξαιρετικής φυσικής ομορφιάς", καθώς και η έννοια "της προστασίας". Ήταν ουσιαστικά η πρώτη φορά που η εστίαση ξεπέρασε τα σαφή όριά της, είτε λόγω της ηλικίας είτε λόγω της ποιότητας, και αγκάλιασε επίσης όλες τις διαστάσεις της κληρονομιάς, όπως "τη λειτουργία" και "τις παραδόσεις". (Lalenis 2005)

Κατά την περίοδο της δικτατορίας δημιουργείται το Υπουργείο Πολιτισμού το οποίο ήταν τότε αρμόδιο και υπεύθυνο για την προστασία και αποκατάσταση νεότερων μνημείων της περιόδου 1831 – 1880, τη διαμόρφωση χώρων και την προστασία των παραδοσιακών οικισμών. (Μελίδου, 2003:26)

Όσον αφορά τα μνημεία προ του 1830, γι' αυτά ίσχυε ο αρχαιολογικός νόμος του 1932, με τον οποίο για πρώτη φορά ορίζονται πρόστιμα και ποινές για την κακοποίηση και καταστροφή των μνημείων, ενώ εισάγεται και ουσιαστικά πλέον ο έλεγχος της δόμησης στο χώρο γύρω από αυτά. (Μελίδου, 2003:26)

Αυτοί οι νόμοι ήταν χαρακτηριστικοί μιας εποχής που η σχετική ακαμψία εκ μέρους του κράτους αφορούσε την προστασία της κληρονομιάς. Αυτή η εποχή τελείωσε με την ανατροπή της στρατιωτικής δικτατορίας το 1974 που έβαλε επίσης ένα τέλος σε μια μακροχρόνια μεταπολεμική πολιτική χειμέριας νάρκης. Η Ελλάδα συμμετείχε στις περισσότερες από τις σχετικές συνθήκες, τα έγγραφα και τις συμφωνίες, μερικές από τις οποίες ενσωματώθηκαν και στην ελληνική νομοθεσία. Το τελευταίο εμπλουτίστηκε επίσης από την εισαγωγή διαδοχικών νόμων και πολιτικών που στόχευσαν στην προστασία της κληρονομιάς. (Lalenis 2005)

Η πρόθεση να προστατευθεί η οικιστική κληρονομιά εκφράστηκε στο γενικό οικοδομικό κώδικα (ΓΟΚ) του 1973. Εκεί, στο άρθρο 79, δηλώθηκε ότι "οι τακτοποιήσεις ή μέρος τους μπορούν να χαρακτηριστούν ως άξιο που συντηρείται από τα Προεδρικά Διατάγματα, λόγω στον ιδιαίτερο ιστορικό, πολιτιστικό, αστικό, αισθητικό ή/και αρχιτεκτονικό χαρακτήρα τους". Ο όρος "που συντηρείται" και που εισήχθη εδώ, φάνηκε να είναι πιο τεχνικός και προσανατολισμένος στη δράση της φύσης από τον όρο "παραδοσιακός". (Lalenis 2005)

Η σημαντικότερη αναγνώριση της σπουδαιότητας της πολιτιστικής κληρονομιάς ακολούθησε δύο έτη αργότερα, με το σύνταγμα του 1975. Εκεί, στο

άρθρο 24 παράγραφος 2 και 6, δηλώθηκε ότι "η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος είναι μια υποχρέωση του κράτους. Προκειμένου να το εξασφαλίσει, το κράτος έχει την υποχρέωση να λάβει τα ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα ", και "τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία του χτισμένου περιβάλλοντος προστατεύονται από το κράτος". Με αυτήν την πρόταση, η «χτισμένη» κληρονομιά αναγνωρίστηκε για την μεγάλη της σημασία προς την πολιτιστική ανάπτυξη των πολιτών, έτσι ώστε να είναι αντάξια της ειδικής προστασίας από το κράτος. Το σύνταγμα αναθεωρήθηκε επίσης το 1986 και το 2001. Στην τελευταία αναθεώρηση, η προστασία της χτισμένης κληρονομιάς διευρύνθηκε περαιτέρω και εκσυγχρονίστηκε. (Lalenis 2005)

Η συνταγματική προσοχή για την οικιστική κληρονομιά τοποθετήθηκε σε διάφορα κομμάτια της νομοθεσίας, όπου ο σημαντικότερος των οποίων, αναφέρεται παρακάτω: με το Προεδρικό Διάταγμα του 19-10-1978. Κατ' αυτό τον τρόπο, η προστασία θεωρήθηκε ότι μπορεί να βελτιωθεί, δεδομένου ότι οι αστικές μελέτες συγκεκριμένες περιπτώσεις ήταν για να παραγάγουν τους κανονισμούς που ταίριαζαν καλύτερα σε αυτήν από τους γενικούς. (Lalenis 2005)

Το ελληνικό σύνταγμα, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, έχει αναγνωρίσει τη σημασία της πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς από το 1975, δηλώνοντας ότι "η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος είναι μια υποχρέωση του κράτους" και "των μνημείων, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία του χτισμένου περιβάλλοντος προστατεύονται από το κράτος" (άρθρο 24). Αυτό έχει χαρακτηριστεί ως σοβαρή προσπάθεια στον εκσυγχρονισμό της ελληνικής πολιτικής ζωής, δεδομένου ότι θεσμοποιεί τη δυνατότητα της κρατικής επέμβασης με στόχο την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής. Στην τελευταία συνταγματική αναθεώρηση το 2001, η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς διευρύνθηκε περαιτέρω. Το πολιτιστικό περιβάλλον αναφέρεται ως σφαιρική έννοια που περιέχει τη χτισμένη κληρονομιά. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, εκτός από την ύπαρξη μιας υποχρέωσης του κράτους, είναι επίσης ένα δικαίωμα κάθε πολίτη. Επιπλέον, με τη θεσμοθέτηση της γενικής αρχής "της ικανότητας υποστήριξης", η προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς έχει αποκτήσει μια νέα διάσταση. Αυτή η διάσταση πρέπει να ληφθεί υπόψη στη χωροταξία δεδομένου ότι η χωροταξία εστιάζει στους στόχους "της προστασίας - ανάπτυξης - συνοχής" και επιδιώκει να προωθήσει "τη συστηματική προστασία, την αποκατάσταση, τη

συντήρηση, και την προεξοχή των περιοχών, των τακτοποιήσεων, και των τοπίων που έχουν τα χαρακτηριστικά της φυσικής, πολιτιστικής, και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς" (Ν. 2742/1999, αρθ. 2, παράγραφος 2). Είναι επίσης σημαντικό ότι η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος στις συνταγματικές παροχές πραγματοποιείται με έναν συντεθειμένο τρόπο με τις αρχές της ικανότητας υποστήριξης, ενώ οποιαδήποτε διαφοροποίηση θα ήταν προβληματική. Αυτό είναι σύμφωνα με τη Συνθήκη του Παρισιού της 16ης Νοεμβρίου 1972, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία από Ν1126/1981. (Lalenis 2005)

1.5 ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Οι παγκόσμιοι οργανισμοί που δραστηριοποιούνται, σε μεγάλο ή μικρό βαθμό, όσον αφορά τις διαδικασίες προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς χωρίζονται σε δυο κατηγορίες:

- Τους διακυβερνητικούς που σκοπό έχουν την ανάπτυξη δραστηριότητας σε διάφορα πεδία με εκείνο της παραδοσιακής κληρονομιάς να έχει εξέχουσα θέση (UNESCO), με αποκλειστικό σκοπό την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς (ICCROM) και μικρό μόνο τμήμα δράσης αφορά την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς (UNPD, WFP, και Διεθνής Τράπεζα) και
- Τους μη κυβερνητικούς, που ασκούν αρμοδιότητες σε ειδικούς τομείς της πολιτιστικής κληρονομιάς. (Κόνσολα, 1995:29)

Έτσι, αναλυτικότερα μπορούμε να πούμε ότι σαν οργανισμούς προστασίας έχουμε:

- UNESCO (Εκπαιδευτικός Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός την Ηνωμένων Εθνών),
- ICCROM (Διεθνές Κέντρο για τη Μελέτη της Συντήρησης και της Αποκατάστασης των Πολιτιστικών Αγαθών),
- ICOMOS (Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Χώρων)
- ICOM (Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων)
- OWHC (Οργανισμός Πόλεων της Παγκόσμιας Κληρονομιάς)

(Κόνσολα, 1995:30)

- ICAHM (Διεθνής Επιτροπή για τη Διαχείριση της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς)
- IFLA (Διεθνής Ομοσπονδία των Συνδέσμων Βιβλιοθηκών και Φορέων)
- OWHC (Οργανισμός των Πόλεων Παγκόσμιας Κληρονομιάς)
- WMF (Παγκόσμιο Ταμείο Μνημείων)

(http://www.getty.edu/conservation/research_resources/charters.html)

Πέραν όμως των διεθνών οργανισμών που υπάρχουν με σκοπό την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς υφίστανται και κάποιοι εγχώριοι οργανισμοί. Έτσι, εδώ στην Ελλάδα ασχολούνται με την προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς:

Το Υπουργείο Πολιτισμού, Το Υπουργείο Γεωργίας, Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Το Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης, Το Υπουργείο Αιγαίου, Οι Περιφερειακές Αρχές, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Η Εφορία Αρχαιοτήτων, Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού και Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος.

1.6 ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

1.6.1 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

1.6.1.1. UNESCO

Η Ιδρυτική Πράξη της UNESCO υπογράφηκε το 1945 και σαν σκοπό έχει να «διατηρήσει, να προαγάγει και να διαδώσει τη γνώση εξασφαλίζοντας τη συντήρηση και την προστασία της παγκόσμιας κληρονομιάς σε βιβλία, έργα τέχνης και άλλα μνημεία ιστορικού ή επιστημονικού ενδιαφέροντος, και συστήνοντας στους ενδιαφερόμενους λαούς τις κατάλληλες συμβάσεις». (Κόνσολα, 1995:30)

Με βάση το σκοπό αυτό η UNESCO έχει αναπτύξει δράση στο πεδίο της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς επί πέντε περίπου δεκαετίες. Η δράση αυτή εκδηλώνεται σε τρεις κυρίους τομείς:

- Τον κανονιστικό, που επικεντρώνεται στη σύνταξη, την υιοθέτηση και την προώθηση τριών Συμβάσεων και δέκα Συστάσεων
- Τον επιχειρησιακό, που συνίσταται στην χορήγηση βοήθειας στα κράτη- μέλη για συντήρηση, αποκατάσταση και ανάδειξη των μνημείων και

- Τον τομέα διάδοσης επιστημονικών και τεχνικών πληροφοριών που καλύπτει την έκδοση τεχνικών εγχειριδίων, μελετών και περιοδικών καθώς και τη διοργάνωση συνεδρίων. (Κόνσολα, 1995:30-31)

1.6.1.2. ICCROM

Το Κέντρο ιδρύθηκε το 1959, με πρωτοβουλία της UNESCO, ως αυτόνομος διακυβερνητικός οργανισμός. Κύριοι σκοποί του είναι η συλλογή, η μελέτη και η διάδοση στοιχείων σχετικών με τη συντήρηση και την αποκατάσταση πολιτιστικών αγαθών, η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και η οργάνωση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Παράλληλα οργανώνει ή συμμετέχει σε σεμινάρια που πραγματοποιούνται σε άλλες χώρες με τη συνεργασία τοπικών κέντρων ή αρμόδιων Υπηρεσιών. (Κόνσολα, 31-32).

1.6.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσμοθετήσει κάποια όργανα τα οποία έχουν σαν σκοπό να πραγματοποιούν κάποιες δράσεις για την πολιτιστική κληρονομιά. Αυτά είναι: η Επιτροπή (Πολιτισμός, η Ευρωπαϊκή πύλη για τον πολιτισμό), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (η Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας), το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Εκπαίδευση, Νεολαία και Πολιτισμός) και τέλος ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής. (http://europa.eu.int/pol/cult/index_el.htm)

1.6.2.1 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή οικονομική και κοινωνική συνοχή, η Ευρωπαϊκή Ένωσης ενεργεί χρησιμοποιώντας τα διαρθρωτικά ταμεία (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης , Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο , Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας και Ευρωπαϊκό Ταμείο Γεωργικού Προσανατολισμού και Εγγυήσεων). Χρηματοδοτεί επίσης σχέδια με σκοπό τη μείωση της καθυστέρησης στην ανάπτυξη ορισμένων περιφερειών της Ευρωπαϊκής

Ένωσης. Ο προϋπολογισμός για την περιφερειακή ανάπτυξη είναι το σημαντικότερο μέρος του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού που διατίθεται για τον πολιτισμό.

Η δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσανατολίζεται βάσει στόχων προτεραιότητες, κοινωνικές πρωτοβουλίες ή ορισμένων καινοτομικών ενεργειών, καλύπτει την περίοδο από το 2000 έως το 2006 και διαθέτει προϋπολογισμό ύψους 195 δισ. ευρώ. (<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29008.htm>)

Τα τρία προγράμματα για τα οποία διατίθεται το 94% του διαθέσιμου προϋπολογισμού στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανάπτυξης, της απασχόλησης, της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και στην αρμονική ανάπτυξη της περιφέρειας. Βασίζονται σε 3 στόχους:

- Ο στόχος 1 αφορά τις περιφέρειες με υστέρηση στην ανάπτυξη,
- Ο στόχος 2 υποστηρίζει την οικονομική και κοινωνική αναπροσαρμογή των περιφερειών με διαρθρωτικές δυσκολίες εκτός των περιφερειών του στόχου 1
- Ο στόχος 3 υποστηρίζει τις ενέργειες επαγγελματικής κατάρτισης εκτός των περιφερειακών του στόχου 1.

(<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29008.htm>)

Απευθύνονται γενικά σε τοπικούς και περιφερειακούς εταίρους. Στους προσανατολισμούς της για την περίοδο 2000 - 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από τα κράτη μέλη να ενισχύσουν την πολιτιστική ανάπτυξη ως δυναμικό δημιουργίας θέσεων εργασίας. Πράγματι ο πολιτισμός δίνει τη δυνατότητα σε μια περιφέρεια όχι μόνο να επιβεβαιώσει την ταυτότητά της αλλά και να αναπτύξει το τουριστικό δυναμικό της. Επιπλέον, η δημιουργία θέσεων εργασίας στον τουριστικό τομέα δεν είναι αμελητέα και βοηθά στην ανάπτυξη ορισμένων δραστηριοτήτων όπως οι υπηρεσίες σε απευθείας σύνδεση και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. (<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29008.htm>)

Οι 4 κοινοτικές πρωτοβουλίες Interreg III (διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία), Urban (μετατροπή των αστικών περιοχών που βρίσκονται σε κρίση), Leader + (τοπική αγροτική ανάπτυξη) και Equal (διακρατική συνεργασία για την καταπολέμηση των διακρίσεων και των ανισοτήτων όσον αφορά την πρόσβαση στην αγοράς εργασίας) ενθαρρύνουν επίσης την υλοποίηση πολιτιστικών δράσεων. (<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29008.htm>)

1.6.2.2 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η προστασία των οικοτόπων ως πολιτιστική κληρονομιά ενθαρρύνεται από το χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον LIFE III και από την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική νομοθεσία.

Σκοπός του χρηματοδοτικού μέσου Life III είναι να ενισχύσει τα σχέδια για το περιβάλλον και για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Η οδηγία «Οικότοπος» ενθαρρύνει τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας στην Ευρωπαϊκής Ένωσης. (<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29008.htm>).

1.6.2.3 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Παρόλο που ο τουρισμός μπορεί να θεωρηθεί ως ένας από τους τομείς που σχετίζονται περισσότερο με τον τομέα του πολιτισμού, οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα του τουρισμού είναι πολύ περιορισμένες. Στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν μόνο σημαντικές δράσεις. (<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29008.htm>)

1.6.2.4 «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 2000»

Το πρόγραμμα «Πολιτισμός 2000» αποτελεί ενιαίο μέσο προγραμματισμού και χρηματοδότησης για τις κοινοτικές ενέργειες στον τομέα του πολιτισμού, το οποίο θεσπίστηκε για την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2000 έως την 31η Δεκεμβρίου 2006. (<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29006.htm>)

Το πρόγραμμα «Πολιτισμός 2000» συνεισφέρει στην αξιοποίηση ενός πολιτιστικού χώρου κοινού για όλους τους Ευρωπαίους, ευνοώντας τη συνεργασία των δημιουργών, των πολιτιστικών παραγόντων και των πολιτιστικών φορέων των κρατών μελών. Με αυτόν τον τρόπο το πρόγραμμα ευνοεί την προώθηση της δημιουργικότητας, της διακρατικής διάδοσης του πολιτισμού και της κινητικότητας των δημιουργών και άλλων παραγόντων και επαγγελματιών του πολιτισμού καθώς και των έργων τους. Το πρόγραμμα αυτό επιβεβαιώνει επίσης το ρόλο του πολιτισμού ως οικονομικού παράγοντα και παράγοντα κοινωνικής ένταξης και βίωσης της ιδιότητας του πολίτη. Επίσης ευνοεί τη διασύνδεση με άλλες ενέργειες που έχουν

αναληφθεί στο πλαίσιο άλλων κοινοτικών πολιτικών που έχουν συνέπειες για τον πολιτισμό. (<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29006.htm>)

Η επίτευξη των στόχων που προβλέπει το πρόγραμμα πραγματοποιείται μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

- ειδικές ενέργειες, καινοτόμοι και/ή πειραματικές, στις οποίες εμπλέκονται παράγοντες από τουλάχιστον τρεις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Αυτές οι ενέργειες αποβλέπουν ιδιαίτερα στην ανάδειξη και την ανάπτυξη νέων μορφών πολιτιστικής έκφρασης, στη βελτίωση της πρόσβασης στον πολιτισμό, ιδίως των νέων και των μη ευνοημένων προσώπων καθώς και στην απευθείας μετάδοση πολιτιστικών εκδηλώσεων χάρη στις νέες τεχνολογίες της κοινωνίας της πληροφορίας.

(<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29006.htm>)

- ενέργειες που εντάσσονται σε δομημένες και πολυετείς συμφωνίες πολιτιστικής συνεργασίας. Αυτές οι συμφωνίες που επιτυγχάνονται μεταξύ πολιτιστικών παραγόντων από τουλάχιστον πέντε χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, αποβλέπουν στην πραγματοποίηση δομημένων πολιτιστικών ενεργειών με μέγιστη διάρκεια τριών ετών και οι οποίες συνεισφέρουν στην επίτευξη προκαθορισμένου στόχου πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Οι συμφωνίες συνεργασίας αφορούν είτε την εμβάθυνση ενός πολιτιστικού τομέα είτε την ενσωμάτωση πολλών πολιτιστικών τομέων. (<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29006.htm>)
- ειδικές πολιτιστικές εκδηλώσεις με ευρωπαϊκή και/ή διεθνή διάσταση. Πρόκειται για εκδηλώσεις σημαντικού μεγέθους και εμβέλειας, οι οποίες συμβάλλουν στην καλύτερη συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι όλοι οι πολίτες ανήκουν στην ίδια κοινότητα (όπως η πρωτοβουλία «πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης»).

(<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29006.htm>)

Ο διατιθέμενος προϋπολογισμός για την εκτέλεση του προγράμματος "Πολιτισμός 2000" για την περίοδο 2000-2006 ανέρχεται σε 236,5 εκατ. ευρώ. Οι ετήσιες πιστώσεις εγκρίνονται από την αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή εντός του ορίου των δημοσιονομικών προοπτικών.

(<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29006.htm>)

Έως σήμερα συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Πολιτισμός 2000» οι φορείς 30 ευρωπαϊκών χωρών: των 15 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των 3 χωρών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ - Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία) και των 2 υποψήφιων χωρών (Βουλγαρία και Ρουμανία).

(<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29006.htm>)

1.6.2.5 ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις μεσογειακές χώρες συγκεκριμενοποιήθηκαν με το χρηματοδοτικό μέσο MEDA . Χρηματοδοτείται η οικονομική ανάπτυξη των μεσογειακών χωρών και υποστηρίζονται κυρίως ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας καθώς και περιφερειακά σχέδια. Σε αυτό το πλαίσιο τα θεματικά προγράμματα Euromed heritage και Euromed audiovisual χρηματοδοτούν την ανάπτυξη του πολιτιστικού και οπτικοακουστικού τομέα στις δύο πλευρές της Μεσογείου. (<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29011.htm>).

1.6.3 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

1.6.3.1. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ARCHI - MED

Πρόκειται για μια πρότυπη πειραματική ενέργεια για τη διεθνική συνεργασία στον τομέα του χωροταξικού σχεδιασμού στο χώρο της κεντρικής και ανατολικής Μεσογείου, βάσει του άρθρου 10 του κανονισμού του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.). Ο σχεδιασμός του ξεκίνησε το 1996 και η υλοποίησή του πραγματοποιήθηκε από τον Ιανουάριο του 1999 έως το Δεκέμβριο του 2001.

Περιλαμβάνει 4 ενέργειες από τις οποίες 3 είναι αυτές που αφορούν την πολιτιστική κληρονομιά:

Συνετή διαχείριση της φυσικής κληρονομιάς

- Προστασία απειλούμενων ενδημικών ειδών
- Ανάπτυξη του περιβάλλοντος σε παράγοντα ανάπτυξης

Διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των τοπίων

- Χάρτης κινδύνων της πολιτιστικής κληρονομιάς και χαρτογράφηση και περιγραφή του πολιτιστικού τοπίου

- Χαρτογράφηση ιστορικών μεταναστευτικών κινήσεων και διατήρηση των ιχνών τους στην περιοχή της Μεσογείου

Ανάπτυξη του ποιοτικού τουρισμού

- Ανάπτυξη τουριστικών δικτύων επικοινωνιών και πληροφόρησης.

(<http://www.culture.gr/>).

1.6.4 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

1.6.4.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Πρόκειται για μια εφαρμογή που διαχειρίζεται το αρχείο των διατηρητέων οικισμών και κτηρίων της χώρας. Δημιουργήθηκε μια βάση (η οποία ολοκληρώθηκε το 2000) που προσφέρει στο χρήστη μια πλήρη καταγραφή των Διατηρητέων Οικισμών και Κτιρίων της Ελλάδας. Τα στοιχεία της βάσης παρουσιάζονται με άμεσο και κατανοητό τρόπο, παρέχοντας πλήθος λειτουργιών, και ευκολιών. Μερικές από τις "οθόνες" που υπάρχουν στην βάση αυτή είναι:

- Καταγραφή / Διαχείριση των ΦΕΚ
- Αναζήτηση / Εκτύπωση των ΦΕΚ
- Καταγραφή / Εμφάνιση Παραδοσιακών
- Φερόμενοι Ιδιοκτήτες, Ειδικές Ρυθμίσεις & Μεταφορές Συντελεστή
- Κάρτα Κτιρίου
- Φωτογραφίες και Σκαριφήματα Κτιρίου
- Αναζητήσεις Κτιρίου / Οικισμού
- Εκτύπωση μεμονωμένης κάρτας Οικισμού / Κτιρίου
- Γενικές Εκτυπώσεις
- Σύνθετες Δυνατότητες Επιλογής & Διαχείρισης
- Γραφική Γεννήτρια Script SQL
- Παραμετροποίηση

(<http://www.minagric.gr/greek/3.1.1.html>)

1.6.5 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

1.6.5.1 ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ LEADER+

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader + ακολουθεί την επιτυχημένη υλοποίηση της Leader II, η οποία έδωσε τη δυνατότητα ανάληψης σε τοπικό επίπεδο δράσεων, που είχαν στόχο την Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη του Αγροτικού Χώρου. Η LEADER+ (Liaisons Entre Actions de Developpement de l' Economie Rurale) διαρθρώνεται σε δύο γενικούς Αναπτυξιακούς Στόχους: (LEADER+ , 2005:6)

Ο **πρώτος στόχος** είναι η «Ολοκληρωμένη, Υψηλής ποιότητας, Αειφόρο Ανάπτυξη της Υπαίθρου μέσω πιλοτικών εφαρμογών» ο οποίος θα επιτευχθεί με τη πειραματική εφαρμογή νέων μορφών που αφορούν, όχι μόνο στο παραγωγικό σύστημα με τη στενή έννοια, αλλά επιπρόσθετα στον πολιτισμό και το περιβάλλον και θα αντλεί δυνάμεις από την ικανότητα των τοπικών κοινωνιών να λαμβάνουν την ευθύνη για τη διεύρυνση των προοπτικών ανάπτυξης της περιοχής. (LEADER+ , 2005:7)

Ο **δεύτερος στόχος** είναι η «ενίσχυση της προσπάθειας για άρση της απομόνωσης των περιοχών σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής» ο οποίος θα επιτευχθεί με την ανάπτυξη και δικτύωσης και συνεργασιών σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό ή και ευρύτερο επίπεδο, για την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειριών, καθώς και για τη δημιουργία κρίσιμης μάζας για την καλύτερη πρόσβαση στην αγορά των προϊόντων και των υπηρεσιών. (LEADER+ , 2005:7)

Οι δυο αυτοί στόχοι θα στηριχθούν για να πραγματοποιηθούν σε δυο άξονες προτεραιότητας που είναι:

Άξονας Προτεραιότητας 1: Ολοκληρωμένες και πιλοτικού χαρακτήρα στρατηγικές αγροτικής ανάπτυξης

Άξονας Προτεραιότητας 2: Στήριξη συνεργασίας μεταξύ αγροτικών περιοχών (LEADER+ , 2005:27)

**1.6.5.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ –
ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ**

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000- 2006" (Ε.Π.Α.Α.-Α.Υ.) είναι ένα πρόγραμμα εθνικού επιπέδου και έχει τρεις βασικούς στόχους:

- Τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας ενόψει των προκλήσεων ενός συνεχώς αυξανόμενου διεθνούς ανταγωνισμού,
- Τη βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου για να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα και η ελκυστικότητά της,
- Τη διατήρηση και βελτίωση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων της υπαίθρου.

(<http://www.agrotikianaptixi.gr/>).

1.7 ΦΟΡΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ**1.7.1 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού δημιουργήθηκε την 1^η Ιανουαρίου το 1995 χωρίς τυμπανοκρουσίες και αποτέλεσε την συνέχεια της GATT (Γενική Συμφωνία στους Δασμούς και στις Συναλλαγές)(Krueger, 1998:1)

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (ΠΟΤ), είναι ο κύριος διεθνής οργανισμός στον τομέα του τουρισμού. Χρησιμεύει ως ένα σφαιρικό φόρουμ για τα ζητήματα πολιτικής του τουρισμού και την πρακτική πηγή τεχνογνωσίας του. Έχοντας την έδρα του στη Μαδρίτη, ο ΠΟΤ διαδραματίζει έναν κεντρικό και αποφασιστικό ρόλο στην προώθηση της ανάπτυξης του αρμόδιου, βιώσιμου και παγκοσμίως προσιτού τουρισμού, με το στόχο στην οικονομική ανάπτυξη, τη διεθνή κατανόηση, την ειρήνη, την ευημερία και τον καθολικό σεβασμό, και την τήρηση, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Ο ΠΟΤ διαδραματίζει έναν καταλυτικό ρόλο στην προώθηση των μεταφορών τεχνολογίας και της διεθνούς συνεργασίας, στην υποκίνηση και την ανάπτυξη των δημόσιων - ιδιωτικών συνεργασιών τομέα και στην ενθάρρυνση της εφαρμογής του σφαιρικού κώδικα της ηθικής για τον τουρισμό, με σκοπό την εξασφάλιση ότι οι χώρες μέλη, οι τόποι προορισμού τουριστών και οι επιχειρήσεις μεγιστοποιούν τα θετικά

οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά αποτελέσματα του τουρισμού και συγκεντρώνουν πλήρως τα οφέλη της, ελαχιστοποιώντας τις αρνητικές κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδράσεις της. Το 2005, η ιδιότητα μέλους του ΠΟΤ αποτελείται από 145 χώρες, επτά εδάφη και περισσότερα από 300 μέλη θυγατρικών που αντιπροσωπεύουν τον ιδιωτικό τομέα, τα εκπαιδευτικά όργανα, τις ενώσεις τουρισμού και τις τοπικές αρχές τουρισμού. (<http://www.world-tourism.org/aboutwto/eng/menu.html>).

1.7.2 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Το Υπουργείο Γεωργίας προωθεί την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στις ορεινές, μειονεκτικές περιοχές που έχουν τη βασική υποδοχή και τις δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης, εφαρμόζοντας σχετικό πρόγραμμα σύμφωνα με το οποίο δίνονται οικονομικές ενισχύσεις σε γεωργούς για την πραγματοποίηση αγροτουριστικών, αγροβιοτεχνικών δραστηριοτήτων στη γεωργική τους εκμετάλλευση.

Μέσα από το πρόγραμμα καταβάλλεται προσπάθεια για την οργάνωση και λειτουργία μιας σειράς δραστηριοτήτων στην Κοινότητα ή στην περιοχή. Οι δραστηριότητες αυτές παρέχουν στον επισκέπτη άνετη διαμονή, αναψυχή, ξεκούραση, δυνατότητες για άθληση, για χόμπι κ.α. και είναι:

- ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια ή διαμερίσματα
- εστιατόρια οικογενειακής μορφής με τοπική παραδοσιακή κουζίνα
- χώροι για άθληση
- χώροι αναψυχής σε περιοχές με φυσικές ομορφιές
- πολιτιστικές εκδηλώσεις
- εργαστήρια παραγωγής ειδών λαϊκής τέχνης με χαρακτηριστικά της τοπικής παράδοσης ή ειδών διατροφής που αξιοποιούν τα ντόπια προϊόντα.

(<http://www.minagric.gr/greek/3.1.2.html>)

Οι στόχοι του προγράμματος αγροτουρισμού είναι:

- Η συμπλήρωση και βελτίωση του γεωργικού εισοδήματος.
- Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας του αγροτικού πληθυσμού.
- Η συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στον τόπο της διαμονής του.
- Η βελτίωση και διάθεση των τοπικών γεωργικών και βιοτεχνικών προϊόντων.

- Η προστασία του περιβάλλοντος.
- Η διατήρηση, η προβολή και η αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς και τέλος
- Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού που όλο και περισσότερη ζήτηση φαίνεται να έχει στην αγορά του εξωτερικού και του εσωτερικού.

Ο αγροτουρισμός αναπτύσσεται με ταχύ θα λέγαμε ρυθμό στη χώρα μας αλλά και στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Αυτό είναι αποτέλεσμα τόσο της πολιτικής στον τομέα του Τουρισμού που ακολουθεί η ΕΟΚ και τα κράτη μέλη της, όσο και στην προτίμηση των ανθρώπων να κάνουν τις διακοπές τους στην ύπαιθρο. Οι δύσκολες συνθήκες ζωής των μεγάλων πόλεων, δημιουργούν στους ανθρώπους έντονη επιθυμία να βρεθούν κοντά στη φύση για να απολαύσουν τη γαλήνη, την ησυχία αλλά και το διαφορετικό τρόπο ζωής που τους προσφέρει η ελληνική ύπαιθρος.(<http://www.minagric.gr/greek/3.1.2.html>).

1.8 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο κεφάλαιο αυτό έγιναν κατανοητές κάποιες δεδομένες καταστάσεις ου επικρατούν στην Ευρώπη και στην Ελλάδα όσον αφορά την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Από τα προηγούμενα γίνεται αντιληπτό ότι τόσο το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο όσο και το ελληνικό δεν παρουσιάζουν ελλείψεις σε ότι αφορά την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά όλα τα προβλήματα προέρχονται από την ελλιπή εξειδίκευση των αρμοδίων φορέων και πολλές φορές στην αδυναμία τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κεφάλαιο αυτό επιχειρεί να αποδώσει μια εικόνα της περιοχής των Δελφών, αλλά και της ευρύτερης περιοχής γύρω από αυτούς. Ο λόγος που ακολουθείτε η συγκεκριμένη διαδικασία είναι ούτως ώστε να αποκτηθεί μια γενική εικόνα της περιοχής και εν συνεχεία να κατανοηθεί ο προβληματισμός ο οποίος δημιουργείται λόγω της συγκεκριμένης κατάστασης με την ύπαρξη της Ζώνης Προστασίας Δελφικού Τοπίου (παλαιότερα Ζ.Ο.Ε. Δελφών) στους κατοίκους της περιοχής. Κι αυτό συμβαίνει μιας και πολλά πλεονεκτήματα της περιοχής παραμένουν ανεκμετάλλευτα.

2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Οι Δελφοί είναι μια αρχαία ελληνική πόλη στις Ν. πλαγιές του Παρνασσού, και ήταν ο επονομαζόμενος «Ομφαλός της Γης». Βρίσκεται μέσα σε εκπληκτική για τη μεγαλοπρέπειά της φύση. Απέχει 168 χλμ από την Αθήνα μέσω Λειβαδιάς, 200 χλμ μέσω Αιγίου – Ιτέας. Οι Δελφοί είναι κυρίως γνωστοί από το μαντείο του Πύθιου Απόλλωνα και από τους Πυθικούς αγώνες. Η πόλη αυτή εκτεινόταν γύρω από το ιερό τέμενος και έως τους απόκρημνους βράχους των Φαιδριάδων. Κατά την αρχαιότητα οι Δελφοί ήταν θρησκευτικό κέντρο των Ελλήνων και έδρα του Συνεδρίου των Αμφικτυόνων. (21^{ος} αιώνας, 212)

Η αρχή του Μαντείου και η λειτουργία του είναι παλαιότητες. Αναφέρεται ότι έδωσε χρησμό στο Δευκαλίωνα μετά τον κατακλυσμό για να σπείρει τους νέους ανθρώπους, για την Αργοναυτική εκστρατεία, για τον Τρωικό πόλεμο και για την ίδρυση πολλών πόλεων. Λίγα είναι τα ευρήματα από το 4000 μέχρι το 1500 π.Χ. κι είναι κυρίως κομμάτια από αγγεία και λίγα λίθινα εργαλεία. (Πενταζού, Σάρλα, 1995)

Πρόκειται άλλωστε για το μεγαλύτερο, σε όλη την Ελλάδα και με αμύθητα πλούτη, Μαντείο που είχε αποκτήσει από εκείνα τα χρόνια παγκόσμια φήμη. Όπως προαναφέρθηκε η αρχή του Μαντείου είναι πανάρχαια. Ήδη από το 16^ο αιώνα π.Χ. οι άνθρωποι λάτρευαν τη Γαία και άλλους χθόνιους θεούς σε ένα χάσμα απ' όπου

έβγαιναν ατμοί. Φαίνεται πως ένα είδος μαντείου υπήρχε από τότε. Αργότερα, το χάσμα αυτό περιλήφθηκε στο άδυτο του ναού του Απόλλωνα. Εκεί καθόταν η Πυθία, πάνω στο ιερό τρίποδα και χρησιμοδοτούσε ζαλισμένη από τους ατμούς. (Ελλάδα 2000, 137)

Μια άλλη άποψη τοποθετεί την αρχή λειτουργίας του από την Μυκηναϊκή περίοδο, αλλά ουσιαστικά η φήμη του μεγάλωσε στις αρχές περίπου του 6ου αιώνα π.Χ. Κάθε 4 χρόνια, για να τιμήσουν τη νίκη του Απόλλωνα εναντίον του Πύθωνα, γίνονταν στους Δελφούς οι αγώνες των Πυθίων. Οι αγώνες περιλάμβαναν διαγωνισμούς, αθλητικούς και μουσικούς, αναπαραστάσεις της μάχης ανάμεσα στον Απόλλωνα και τον Πύθωνα, θυσίες και παιάνες. Εξαιτίας της μεγάλης σημασίας του μαντείου, αποτέλεσμα της θρησκευτικής και πολιτικής δύναμης που είχε αποκτήσει μέσα στα χρόνια, πολλοί πόλεμοι ξέσπασαν για τον έλεγχο της περιοχής και του πλούτου που είχε μαζέψει. Οι πιο σημαντικοί ήταν τέσσερις, που ονομάστηκαν "ιεροί πόλεμοι" και έγιναν από το 600 μέχρι το 339 π.Χ. και στους οποίους συμμετείχαν μερικοί από τους μεγαλύτερους αρχηγούς της αρχαίας Ελλάδας, όπως ο Φίλιππος της Μακεδονίας. (<http://www.united-hellas.com/tourism/fokida/delphi/index1-gr.htm>)

Ο πρώτος από αυτούς τους πολέμους, μεταξύ της γειτονικής πόλης Κρίσας και της Αμφικτιονίας, χρονολογείται ήδη τον 7^ο αιώνα π.Χ

(<http://www.holidayshop.gr/texts.asp?ElementId=2346>)

Έχοντας την εύνοια του θεού Απόλλωνα και υπό την προστασία του το ιερό των Δελφών, απέκτησε σταδιακά μεγάλο κύρος και δύναμη, ασκώντας μία πολιτική που είχε ευεργετικά αποτελέσματα στους Έλληνες. Η καθολική αποδοχή του μαντείου, τόσο στον Ελληνικό, όσο και το βαρβαρικό κόσμο, είχε ως αποτέλεσμα τη συσσώρευση προσφορών και πλούτου, καθώς κάθε πόλη, ακόμα και ξένοι ηγεμόνες, ζητούσαν τη συμβουλή του θεού προσφέροντας το ανάλογο τίμημα. Ο πλούτος αυτός προκάλεσε συχνά την επιβουλή και το φθόνο, όπου το μήλο της έριδας υπήρξε ο έλεγχος του μαντείου.. (<http://www.holidayshop.gr/texts.asp?ElementId=2346>)

Το μαντείο υπέστη πολλές ακόμα καταλήψεις και λεηλατήσεις μέχρι το τέλος της χιλιετηρίδας, καθώς συνάντησε και εχθρούς εκτός Ελλάδας. Πέρσες, Γαλάτες και Ρωμαίοι το κατέκτησαν και πήραν θησαυρούς από την πόλη των Δελφών.

(<http://www.united-hellas.com/tourism/fokida/delphi/index1-gr.htm>)

Το 548 π.Χ. καταστρέφεται από πυρκαγιά ο ναός του Απόλλωνα, ο οποίος όμως με τις εισφορές όλων των Ελλήνων ξανακτίζεται μέχρι το 510 π.Χ. Στους

Περσικούς πολέμους οι Ασιάτες προσπάθησαν να καταλάβουν το μεγάλο ιερό, η ισχυρή όμως αντίσταση των Ελλήνων ματαίωσε τα σχέδιά τους. Το 448 π.Χ. οι Φωκείς καταλαμβάνουν τους Δελφούς, αλλά εκδιώκονται από τους Λακεδαιμονίους (β' ιερός πόλεμος). (<http://www.holidayshop.gr/texts.asp?ElementId=2346>)

Το 447 π.Χ. οι Δελφοί απέκτησαν την αυτονομία τους. Αργότερα η Αθήνα επανάφερε τους Δελφούς υπό την ηγεμονία των Φωκέων αλλά με τη Νικία ειρήνη το 421 π.Χ. αναγνωρίστηκε η αυτονομία τους. (21^{ος} αιώνας, 212)

Το 373 π.Χ. το πέσιμο μεγάλων βράχων καταστρέφει το ναό του Απόλλωνα και πολλά κτίρια και μνημεία του ιερού. Και πάλι όμως με τις πανελλαδικές εισφορές, ναός και ιερό ανοικοδομούνται. Το 356 π.Χ. ξεσπά ο Γ' ιερός πόλεμος, με αφορμή το βαρύ πρόστιμο που καταδικάστηκαν να πληρώσουν οι Φωκείς, επειδή καλλιέργησαν χωράφια που ανήκαν στο Ιερό του Απόλλωνος, ενώ λίγα χρόνια αργότερα (339 π.Χ.), γίνεται ο Δ' ιερός πόλεμος, εναντίον των Λοκρών της Άμφισσας, για καταπάτηση ιερής γης.

(<http://www.holidayshop.gr/texts.asp?ElementId=2346>)

Κατόπιν οι Δελφοί παρέμειναν υπό τη μακεδονική επιρροή ως το 297 π.Χ. οπότε οι Αιτωλοί, αφού νίκησαν τους Γαλάτες, ανάλαβαν, την προστασία τους. (21^{ος} αιώνας, 212-245)

Το 279 π.Χ. οι Γαλάτες με αρχηγό τον Βρένο προσβάλλουν τους Δελφούς, νικούνται όμως και αποχωρούν. Από τότε γιορτάζεται από τους Αιτωλούς μία μεγάλη ετήσια γιορτή, τα Σωτήρια, προς τιμήν του Δία και του Απόλλωνα. (<http://www.holidayshop.gr/texts.asp?ElementId=2346>).

Το 191 π.Χ. οι Δελφοί δέχτηκαν τη Ρωμαϊκή προστασία. (Εγκυκλοπαίδεια 21^{ος} αιώνας 212-245)

Το 86 π.Χ. ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Σύλλας θα απογυμνώσει το ιερό από ότι πολύτιμο προκειμένου να συγκεντρώσει τα απαραίτητα για την πολιορκία της Αθήνας. Ενάμισι αιώνα αργότερα θα τον μιμηθεί ο Νέρων, ο οποίος αφαιρεί από το ιερό 500 περίπου αγάλματα, μεταφέροντας τα στη Ρώμη. Ιδιαίτερη εύνοια έδειξε για τους Δελφούς ο αυτοκράτορας Αδριανός, ο οποίος μάλιστα τους επισκέφτηκε δύο φορές. (<http://www.holidayshop.gr/texts.asp?ElementId=2346>)

Το 83 π.Χ., οι Μαίδες από τη Θράκη, λεηλάτησαν το ναό και το ιερό πυρ που έκαιγε για αιώνες σβήστηκε. Τελικά, το μαντείο καταλήφθηκε από τους Ρωμαίους το

191 π.Χ. και έμεινε υπό την κυριαρχία τους μέχρι την παρακμή του στα Βυζαντινά χρόνια. (<http://www.united-hellas.com/tourism/fokida/delphi/index1-gr.htm>)

Με την επικράτηση του Χριστιανισμού οι Δελφοί άρχισαν να παρακμάζουν και το τελικό χτύπημα το δέχτηκαν από το Θεοδοσίο, ο οποίος το 381 μ.Χ. καταδίκασε το παγανισμό. Γνωστός είναι και ο τελευταίος χρησμός, που δόθηκε από την Πυθία στον αυτοκράτορα Ιουλιανό τον Παραβάτη (361 – 363 μ.Χ.) και αναφέρετε από τον συγγραφέα Κεδρηνό:

«Είπατε το βασιλεί χαμαί πέσε δαίδαλος αυλά, ουκέτι Φοίβος έχει καλύβην, ου μαντίδα δάφνην, ου πηγάν λαλέουσιν, απέσβεστο και λάλον ύδωρ».

(21^{ος} αιώνας, 212)

Κλείνοντας αυτή την ιστορική αναφορά μας στους Δελφούς δεν πρέπει να παραλείψουμε να αναφέρουμε ότι είναι ένα από τα ωραιότερα και επιβλητικότερα τοπία της Ελλάδας που όπως επικρατεί ακόμα και στις μέρες μας τον αναφέρουμε ως τον «ομφαλό της Γης», σύμφωνα με την αρχαία παράδοση. Επιπλέον, οι Δελφοί με το γνωστό θεσμό των Αμφικτιονιών έδωσαν το σύνθημα για φιλία, αδελφότητα και ειρηνική συνύπαρξη των λαών, ως θεμελιώδη επιδίωξη της Δελφικής Ιδέας. Μια εξαιρετικά εντυπωσιακή απόδειξη του διεθνούς κύρους του ιερού του θεού του Φωτός, ήταν το πλήθος των αφιερωμάτων από ηγεμόνες, πόλεις και πλούσιους ιδιώτες, τόσο σε ποιότητα όσο και σε καλλιτεχνική αξία, από τα οποία -δυστυχώς - διασώθηκαν ελάχιστα.

Όσον αφορά τα σημαντικότερα από τα μνημεία και τα αντικείμενα που υπάρχουν στην περιοχή και το μουσείο θα τα αναφέρουμε παρακάτω. Τέλος για την νέα πόλη των Δελφών, πρέπει να αναφέρουμε ότι μεταφέρθηκε ένα χιλιόμετρο πιο δυτικά, μετά τις ανασκαφές του 1892 κι έχει να παρουσιάσει σύγχρονη τουριστική υποδομή και είναι έτοιμη να φιλοξενήσει όλες τις κατηγορίες των επισκεπτών. Εδώ υπάρχει το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, που έχει ως κύριο στόχο την αναβίωση των Δελφών ως ευρωπαϊκού και παγκοσμίου πνευματικού κέντρου, με δραστηριότητες διεθνούς κλίμακας, το σπίτι του Άγγελου και της Εύας Σικελιανού, το οποίο έχει μετατραπεί σε Μουσείο Δελφικών Εορτών, το παράρτημα της Σχολής των Καλών Τεχνών και πλήθος καταστημάτων και εργαστηρίων ειδών λαϊκής τέχνης. (http://www.fokida.gr/gr/dim_delfon.html)

2.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ – ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Μπορεί στους περισσότερους οι Δελφοί να θυμίζουν σχολική εκδρομή με βαρετή περιήγηση στον αρχαιολογικό χώρο και το μουσείο, αλλά είναι σίγουρο πως αυτός ο τόπος είναι ιερός. Το καταλαβαίνει κανείς όταν περάσουν τα χρόνια και ώριμος πια επισκεφθεί τον «Ομφαλό της Γης», τον ναό του θεού του φωτός Απόλλωνα, την Κασταλία Πηγή, τον ναό της Προναίας Αθηνάς, το Γυμναστήριο και τόσα άλλα.

Μπορεί η Πυθία να μη δίνει πια τους χρησμούς της και το μαντείο να μη λειτουργεί, αλλά οι επισκέπτες δεν του λείπουν. Από τα 1860, που ξεκίνησαν οι ανασκαφές, μέχρι σήμερα οι Δελφοί παραμένουν μία από τις σπουδαιότερες πηγές γνώσης για τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό. Μπορεί στους χειμερινούς «φαν» της Αράχοβας οι Δελφοί να ακούγονται σαν αστείο, αλλά όσοι βρεθούν εκεί θα έχουν κερδίσει μια θαυμάσια εμπειρία. Χρειάζεται να αφιερώσει κάποιος μία ημέρα, ή τουλάχιστον ένα ολόκληρο πρωινό και φυσικά να μην παει αδιάβαστος... ή «να ακολουθήσει στα κλεφτά έναν ξεναγό!» ώστε να κατανοήσει και να αντιληφθεί τη μαγεία του τοπίου. (http://ta-nea.dolnet.gr/print_article.php?e=A&f=16965&m=N65&aa=1)

Το να βρεθεί ο οποιοσδήποτε μέσα στο τοπίο των Δελφών αποτελεί μια καθολική εμπειρία που είναι αδύνατο να περιγραφεί. Είναι ένα τοπίο ενιαίο, αδιάσπαστο, με μοναδική ατμόσφαιρα, ταυτόχρονα νέο και παλιό, ένα τοπίο που διασχίζει το χρόνο. Συνυπάρχουν μέσα του το παρελθόν και το παρόν, η εμπειρία και η μνήμη: βιωματική και γνωστική. Ο μύθος και το αρχαίο παρελθόν βαραίνουν πάνω του, το ίδιο το τοπίο έχει τη μορφή δίνης που τραβάει προς τα κάτω στο βάθος του χρόνου. Όμως υπάρχει ταυτόχρονα και η υλικότητά του: η πέτρα, το χώμα, η βλάστηση, η υγρασία, το φως, που σε επαναφέρουν στο παρόν. Η προσπάθεια να αποδοθεί το Δελφικό τοπίο στην ολότητά του είναι καταδικασμένη εκ των προτέρων αφού είναι γνωστό πως ακόμα και μια φωτογραφία μόνο ως απόσπασμα μπορεί να υπάρξει. Θα μπορούσε να υποθέσει κανείς ότι ο χώρος δεν είναι παρά το άθροισμα των μερών του, που μόλις όμως η ενότητα διασπαστεί η μαγεία χάνεται. Έτσι το μόνο που απομένει είναι η ερμηνεία, η ανάγνωση του τοπίου και όχι η απόδοσή του. (<http://www.photosynkyria.gr/98/ex/ex39.html>).

2.3.1 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Το πρώτο οικοδόμημα, τα λείψανα του οποίου βλέπει ο επισκέπτης ακριβώς μπροστά στην κύρια είσοδο του Ιερού, είναι μία στοά, η οποία μάλλον στέγαζε καταστήματα που πουλούσαν είδη για τη λατρεία του θεού. Αμέσως μετά τη στοά μία πύλη οδηγεί μέσα στο ιερό. Από εκεί αρχίζει η *Ιερά Οδός* του τεμένους, δρόμος ανηφορικός γύρω από τον οποίο στήνονταν τα πολύτιμα αναθήματα των πόλεων. Δεξιά, ακριβώς δίπλα στην πύλη, σώζεται η βάση του αγάλματος ενός χάλκινου ταύρου, που είχαν αφιερώσει οι Κερκυραίοι (480 π.Χ.) και λίγο πιο πέρα χαμηλότερη βάση, όπου υπήρχε αφιέρωμα των Αρκάδων του 370 π.Χ.

Απέναντι ακριβώς είναι ο τόπος, όπου οι Λακεδαιμόνιοι είχαν στήσει για τη νίκη τους στους Αιγός ποταμούς εναντίον των Αθηναίων (404 π.Χ.), τα αγάλματα του Λύσανδρου και των ναυάρχων του. Δίπλα στο αφιέρωμα των Λακεδαιμονίων ήταν στημένο ένα άλλο αφιέρωμα, των Αθηναίων για τη νίκη τους στην Μάχη του Μαραθώνα, ένας Δούρειος Ίππος, αφιερώματα των Αργείων, μετά το 414 π. Χ. και τα αγάλματα των “επτά επί Θήβας”, δηλ. των επτά αρχηγών της εκστρατείας που έκαναν οι Αργείοι εναντίον της Θήβας, για να παλινорθώσουν τον Πολυνίκη (456 π.Χ.), αφιέρωμα και αυτό των Αργείων (546 π.Χ.).

Δίπλα στα αγάλματα των Επτά επί Θήβας μία ημικυκλική κόγχη περιείχε τα αγάλματα των επτά επιγόνων, δηλαδή των παιδιών των Επτά επί Θήβας, αφιερώματα και αυτά των Αργείων, από τη δεκάτη της μάχης της Οινόης (456 π.Χ.). Ακριβώς απέναντι, στη δεξιά πλευρά της Ιεράς Οδού, μία άλλη ημικυκλική κόγχη, περιείχε τα αγάλματα των παλαιών βασιλέων του Άργους, τα οποία είχαν αφιερωθεί στον Απόλλωνα, με την ευκαιρία της ίδρυσης της Μεσσήνης, μετά το 369 π.Χ. Συνεχίζοντας την άνοδο της Ιεράς Οδού, ο επισκέπτης έχει στα αριστερά του πλευρά τα ερείπια του Θησαυρού των Εικωνίων, μικρού κτιρίου κτισμένου με πωρόλιθους, στα τέλη του 6ου π.Χ. αιώνα. Δυτικότερα βρίσκονται τα λείψανα του Θησαυρού των Σίφνιων, φημισμένου για την αριστουργηματική γλυπτική του διακόσμηση. Στην πρόσοψη, αντί για κίονες, έφερε δύο Καρυάτιδες. Χτίστηκε γύρω στο 525 π.Χ., από τη δεκάτη των εισοδημάτων των χρυσωρυχείων της Σίφνου. Μετά το Θησαυρό των Σίφνιων, η Ιερά Οδός κάνει μία καμπή.

εικόνα 1: Θησαυρός των Αθηναίων

Αριστερά της καμπής, υψώνεται σήμερα αναστηλωμένος ο Θησαυρός των Αθηναίων, κατασκευασμένος από τα λάφυρα της μάχης του Μαραθώνα (490 π.Χ.). Οι μετώπες, τα αετώματα και τα ακρωτήριά του, έχουν μεταφερθεί σήμερα στο μουσείο.

Στα βόρεια του Θησαυρού των Αθηναίων, υπάρχουν τα λείψανα ενός μακρόστενου κτισμένου με πωρόλιθους κτιρίου. Είναι ότι απέμεινε από το βουλευτήριο των Δελφών. Συνεχίζοντας την πορεία συναντά ο επισκέπτης ένα μεγάλο βράχο. Πάνω σ' αυτόν, κατά την αρχαία παράδοση είχε σταθεί και είχε δώσει χρησμούς για πρώτη φορά, μία πολύ παλαιά Πυθία, η Ειβύλλα. Ο άλλος βράχος, ανάμεσα στο βράχο της Ειβύλλας και τον πολυγωνικό τοίχο έφερε τον κίονα, πάνω στον οποίο βρισκόταν η σφίγγα των Ναξίων.

Ο μακρύς τοίχος στο βάθος είναι ο φημισμένος πολυγωνικός τοίχος γεμάτος επιγραφές. Πάνω σ' αυτόν έγραφαν κυρίως οι δούλοι, που τους απελευθέρωσαν οι κύριοί τους, την πράξη απελευθέρωσής τους. Ο τοίχος αυτός είχε κατασκευαστεί ως ανάλημμα για τον υπερκείμενο ναό. Εμπρός από τον πολυγωνικό τοίχο κατασκεύασαν οι Αθηναίοι μετά το 478 π.Χ. μία στοά για να στεγάσουν τα τρόπαια που πήραν από τους Πέρσες κατά τα Μηδικά. Στην επιγραφή του στυλοβάτη αναφέρεται, πως η στοά και τα τρόπαια ήταν αφιερωμένα στον Απόλλωνα.

Λίγο πριν φτάσει ο επισκέπτης στο ναό του Απόλλωνα, στη δεξιά μεριά της Ιεράς Οδού, σώζεται η βάση του χρυσού τρίποδα με το λέβητα επάνω του, που αφιέρωσαν οι Έλληνες, μετά τη μάχη των Πλαταιών, το 479 π.Χ. στο Θεό. Στην πάνω επιφάνεια της στρογγυλής βάσης διατηρούνται οι υποδοχές για τον τρίποδα και για τα τρία χάλκινα φίδια που υψώνονται υποστηρίζοντας το λέβητα. Πάνω στα σώματα των φιδιών, τα οποία σώζονται σήμερα στην Κωνσταντινούπολη, όπου μεταφέρθηκαν από τον Μ. Κωνσταντίνο για να στηθούν στον Ιππόδρομο, είναι χαραγμένα τα ονόματα των πόλεων που πήραν μέρος στην μεγάλη μάχη.

Συνεχίζοντας την άνοδο και περνώντας μπροστά από το μεγάλο βωμό του ιερού υπάρχει ένας ανοικτός χώρος, που συμβατικά έχει ονομαστεί σήμερα

“σταυροδρόμι των τριπόδων”. Η ονομασία αυτή δόθηκε γιατί εκεί ήταν στημένοι οι χρυσοί τρίποδες και οι Νίκες που είχαν αφιερώσει ο τύραννος των Συρακουσών Γέλων και ο αδελφός του στον Ιέρωνα, σαν ανάμνηση της νίκης τους εναντίον των Καρχηδονίων, στην Ιμέρα το 480 π.Χ. Μπροστά από τη βάση του Γέλωνος, βρίσκεται στήλη με τιμητικό ψήφισμα για κάποιον Αρκάδα από την Κλειτόρα.

Λίγο μακρύτερα με ιδιαίτερη μεγαλοπρέπεια υψώνεται η αναστηλωμένη στήλη, πάνω στην οποία ήταν το έφιππο άγαλμα του βασιλιά του Πόντου Προυσία Β' (182-149 π.Χ.).

Εικόνες 2 και 3: Ιερό του Απόλλωνα

Ο ναός του Απόλλωνα ακόμα και σήμερα, κυριαρχεί στο ιερό με το μέγεθός του. Τα ερείπια που υφίστανται σήμερα, ανήκουν στο ναό του 4ου αιώνα π.Χ. Για το εσωτερικό του ναού υπάρχουν αρκετές λεπτομέρειες. Στον πρόναο ήταν γραμμένα γνωμικά των Επτά Σοφών. Τα πλέον γνωστά εξ αυτών ήταν το “γνώθι σ’ αυτόν” και το “μηδέν άγαν”. Υπήρχε επίσης ένα χάλκινο άγαλμα του Ομήρου, που στη βάση του είχε χαραγμένο ένα χρησμό, που λέγεται πως είχε δοθεί στον ποιητή. Μέσα στο ναό υπήρχε και βωμός του θεού Ποσειδώνα, καθώς επίσης αγάλματα των 2 Μοιρών, του Διός Μοιραγέτη και Απόλλωνα Μοιραγέτη.

Κατά την περιγραφή του Πausανία, ο επισκέπτης μπορούσε να δει την εστία πάνω στην οποία ο ιερέας του Απόλλωνα είχε σκοτώσει το γιο του Αχιλλέα Νεοπτόλεμο, κοντά δε στην εστία υπήρχε ένας σιδερένιος θρόνος, στον οποίο καθόταν ο Πίνδαρος όταν ερχόταν στους Δελφούς και έψαλε ύμνους στο Θεό. Στο βάθος του ναού, σε ένα χώρο όπου ελάχιστοι μπορούσαν να μουν, στο άδυτο, βρισκόταν το χρυσό άγαλμα του Απόλλωνα, ο ομφαλός, ο τάφος του Διονύσου, το χάσμα στο δάπεδο, όπου έβγαιναν οι αναθυμιάσεις που ανέπνεε η Πυθία και ο ιερός τρίποδας.

Απέναντι από τη δυτική γωνία του ναού υπάρχει μία κόγχη (320 π.Χ.), η οποία στέγαζε κάποτε ένα σύμπλεγμα χάλκινων αγαλμάτων, έργο δύο εκ των νέων

πιο φημισμένων γλυπτών της αρχαιότητας, του Λύσιππου και του Λεωχάρη. Το σύμπλεγμα αυτό παρίστανε κυνήγι λέοντος από το Μ. Αλέξανδρο.

Εικόνες 4: Αρχαίο Θέατρο Δελφών

ΒΔ του ναού βρίσκεται το θέατρο των Δελφών, ένα από τα καλύτερα διατηρημένα στην Ελλάδα. Η σημερινή του μορφή οφείλεται κυρίως στις χορηγίες του βασιλιά της Περγάμου Ευμένους Β (197-159 π.Χ.), ο οποίος χρηματοδότησε την ανασκευή του παλαιότερου θεάτρου. Είναι χωρητικότητας 5.000 θεατών και είναι κτισμένο από πέτρα του Παρνασσού. Από το θέατρο ένας δρόμος οδηγεί δυτικά προς το στάδιο, του οποίου η πρώτη μορφή χρονολογείται βάσει επιγραφών στον 5ο π.Χ. αιώνα.

Τρία τοξωτά ανοίγματα στη θριαμβευτική αψίδα που βρισκόταν στη ΝΑ του άκρη, χρησίμευαν από τη ρωμαϊκή εποχή, ως πύλες για τους επισήμους και τους αθλητές. Όπως σώζεται σήμερα το στάδιο χρονολογείται στον 2ο αιώνα μ.Χ. Τα λίθινα καθίσματά του και η αψίδα κατασκευάστηκαν με έξοδα του διάσημου στην αρχαιότητα Αθηναίου σοφιστή, Ηρώδου Αττικού. Το μήκος του σταδίου είναι 178 μέτρα. Εκεί ελάμβαναν χώρα οι αγώνες των Πυθίων, οι δεύτεροι σημαντικότεροι αγώνες στην αντίληψη του αρχαίου κόσμου μετά τους Ολυμπιακούς.

Το μονοπάτι που αρχίζει πλάι από το τουριστικό περίπτερο, το οποίο βρίσκεται κοντά στην Κασταλία, καταλήγει στο Γυμνάσιο των Δελφών, ένα συγκρότημα πολλών κτιρίων, όπου γυμνάζονταν οι αθλητές των Πυθίων. Κατασκευασμένο στην κλασική εποχή, έχει υποστεί μεταβολές και προσθήκες στα ρωμαϊκά χρόνια.

Το Γυμνάσιο χωρίζεται σε δύο επίπεδα. Στο ανώτερο υπάρχει μία στοά, ο ξυστός, που χρησίμευε για την άσκηση στο τρέξιμο, όταν ήταν κακοκαιρία ή μεγάλη

ζέστη. Δίπλα της ήταν η παραδρομής, ένας μακρόστενος χώρος για την άσκηση, όταν επικρατούσε καλοκαιρία. Στο κατώτερο επίπεδο βρισκόταν η παλαίστρα, οικοδόμημα για την άσκηση στην πάλη, οι θέρμες και μία δεξαμενή για ψυχρά λουτρά.

Χαμηλότερα από το ιερό του Απόλλωνα βρίσκονται τα λείψανα ενός άλλου ιερού, όπου λατρευόταν η θεά Αθηνά. Το πρώτο οικοδόμημα του ιερού, αρχίζοντας από τα ανατολικά, είναι ο παλαιότερος πώρινος ναός της Αθηνάς, κτισμένος τον 5ο αιώνα π.Χ. Σύντομα όμως ο ναός αυτός αχρηστεύτηκε από τους σεισμούς. Για να τον αντικαταστήσουν οι αρχαίοι κατασκεύασαν νέο ναό γύρω στο 370 π.Χ., στο δυτικό άκρο του ιερού. Ευδιάκριτη στο νέο αυτό ναό ακόμη και σήμερα είναι η εξαιρετική λιθουργική εργασία, που φτάνει στην τελειότητα της τέχνης.

Μετά από τον πώρινο ναό, δυτικά βρίσκονται τα ερείπια δύο Θησαυρών. Ο πρώτος, ο μεγαλύτερος χρονολογείται στις αρχές του 5ου αιώνα π.Χ. και είναι δωρικού ρυθμού, ενώ ο δεύτερος, ιωνικού ρυθμού είναι κατασκευασμένος από τους Έλληνες αποίκους της Μασσαλίας γύρω στο 530 π.Χ. Εκείνο όμως που κατεξοχήν προκαλεί σήμερα την προσοχή του επισκέπτη του ιερού της Αθηνάς, είναι τα ερείπια της Θόλου με τις τρεις αναστηλωμένες κολόνες της. Είναι κατασκευασμένη από πεντελικό μάρμαρο και σκούρα πέτρα Ελευσίνας και είχε περιφερειακά είκοσι δωρικούς κίονες. Πίσω από τους κίονες ένας τοίχος από μαρμάρινους δόμους σχημάτιζε ένα στρογγυλό δωμάτιο, άγνωστης σήμερα χρήσης και προσιτό από μία πόρτα. Ιδιαίτερα αξιόλογος είναι ο γλυπτός της διάκοσμος. Η Θόλος αποτελεί σήμερα το “σήμα κατατεθέν” του Δελφικού τοπίου.

(<http://www.holidayshop.gr/texts.asp?ElementId=2346>)

2.3.2 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Το Μουσείο των Δελφών είναι Μουσείο του ιερού των Δελφών. Τα εκθέματά του είναι κυρίως αρχιτεκτονικά γλυπτά και αγάλματα και έργα μικροτεχνίας από αναθήματα του ιερού. Συγκαταλέγεται μεταξύ των πρώτων ελληνικών Μουσείων σε αριθμό επισκεπτών.

Το πρώτο κτήριο του Μουσείου κατασκευάστηκε το 1903 σύμφωνα με τα σχέδια του Γάλλου αρχιτέκτονα Tournaire. Το 1938 κατασκευάστηκε νέο μεγαλύτερο Μουσείο που ενσωμάτωσε το παλαιό. Η αναδιοργάνωση του νέου

Μουσείου έγινε σταδιακά και διήρκεσε έως το 1980. Το 1974 προστέθηκε μία νέα αίθουσα για την έκθεση των χρυσών και ελεφάντινων ευρημάτων του ιερού.

Πρόσφατα πραγματοποιήθηκε η επέκταση του Μουσείου των Δελφών, που βελτιώνει τη λειτουργικότητα του κτηρίου και την μορφή της πρόσοψής του. Τα σημαντικότερα εκθέματα του Αρχαιολογικού Μουσείου των Δελφών είναι:

(<http://www.culture.gr/>)

Ο Δελφικός ομφαλός

Σύμβολο ξεχωριστό για τους Δελφούς.. πρόκειται για αντίγραφο των ελληνιστικών ή πρώιμων ρωμαϊκών χρόνων του ιερού ομφαλού που φυλαγόταν στα άδυστα του ναού. Στο πάνω μέρος του στερεώνονταν δυο επιχρυσωμένοι αετοί και η επιφάνειά του καλύπτεται από ανάγλυφο πλέγμα που παριστάνει το άγρηνον, δηλαδή το δίχτυ από μάλλινες ταινίες που σκέπαζε τον ομφαλό του αδύτου.

(Πενταζού, Σάρλα, 1995)

Ο Κλέοβις και ο Βίτων.

Δύο αρχαϊκά αγάλματα, που παριστάνουν τους δύο αδελφούς Κλέοβι και Βίωνα από το Αργος, ή κατ' άλλους μελετητές τους Διόσκουρους. Έργα του αρχαίου γλύπτη (Πολυ)μήδους, χρονολογούνται μεταξύ 610 - 580 π.Χ.

Κεφάλια από χρυσελεφάντινα αγάλματα.

Ελεφάντινο κεφάλι από χρυσελεφάντινο άγαλμα θεού που αποδίδεται στον Απόλλωνα

Ελεφάντινο κεφάλι από χρυσελεφάντινο άγαλμα θεού που αποδίδεται στην Αρτεμι.

Ζωφόρος Θησαυρού Σιφνίων.

Ανάγλυφη ζωφόρος με μυθολογικές παραστάσεις, έξοχο δημιούργημα της ώριμης αρχαϊκής τέχνης. Στη βόρεια πλευρά του Θησαυρού εικονίζεται ο πόλεμος των Θεών εναντίον των Γιγάντων. 525 π.Χ.

Μετόπες του θησαυρού των Αθηναίων.

Μαρμάρινες μετόπες με παραστάσεις Αμαζονομαχίας, των άθλων του Ηρακλή και του Θησέα. Έργα σπουδαίων Αθηναίων καλλιτεχνών γύρω στο 490 π.Χ.

Λευκή Κύλικά.

Κύλικά με παράσταση ζωγραφισμένη σε λευκό βάθος. Ο Απόλλων καθισμένος σε δίφρο κάνει σπονδή με τη φιάλη που κρατάει στο δεξί του χέρι ενώ με το άλλο κρατάει τη λύρα. 480 - 470 π.Χ. Έργο σπουδαίου άγνωστου καλλιτέχνη.

Ηνίοχος.

Χάλκινο άγαλμα που παριστάνει τον ηνίοχο του άρματος. Το αφιέρωσε στον Απόλλωνα ο τύρρανος της Γέλας Πολύζαλος σε ανάμνηση της νίκης του στα Πύθια του 478 π.Χ. Αντιπροσωπευτικό έργο της αττικής γλυπτικής του αυστηρού ρυθμού, φτιαγμένο από μεγάλο καλλιτέχνη.

Αγίας.

Αγαλμα του αθλητή Αγία, γνωστού πρωταθλητή στο παγκράτιο, τον 5ο π.Χ. αιώνα. Μαρμάρινο αντίγραφο χάλκινου πρωτότυπου που κατασκεύασε ο Λύσιππος. Ανήκει στο σύμπλεγμα των αγαλμάτων που αφιέρωσε στον Απόλλωνα γύρω στο 335 π.Χ. ο Θεσσαλός ιερομνήμων Δάοχος Β΄.

Χάλκινο θυμιατήρι.

Θαυμάσια εργασμένο θυμιατήρι με τη μορφή νεαρής πεπλοφόρου που συγκρατεί επάνω στο κεφάλι της ημισφαιρικό λέβητα για το θυμίαμα. Πρωτότυπο έργο σπουδαίου καλλιτέχνη. 460 - 450 π.Χ.

Ο κίων με τις χορεύτριες.

Σύμπλεγμα τριών νεαρών γυναικών σε χορευτική κίνηση πάνω σε φυτόμορφο κίονα. Φορούν κοντό χιτώνα κολλημένο στο σώμα και υψηλό κάλαθο στο κεφάλι, όπου στηριζόταν χάλκινος λέβητας. Αφιέρωμα των Αθηναίων γύρω στο 330 π.Χ.

Αντίνοος.

Μαρμάρινο άγαλμα νέου που εικονίζει τον διάσημο για την ομορφιά του σύντροφο του αυτοκράτορα Αδριανού και θεωρείται από τα ωραιότερα "λατρευτικά" του αγάλματα. Χαρακτηριστικό έργο της νεοκλασσικής τέχνης του 2ου μ.Χ. αιώνα. (<http://www.culture.gr/>)

Το μουσείο των Δελφών δεν περιλαμβάνει μόνο όσα προαναφέραμε, περιλαμβάνει πολλά περισσότερα εκθέματα. Περιλαμβάνει αρκετές αίθουσες οι οποίες είναι έτσι χωρισμένες και συνάμα αφιερωμένες σε ξεχωριστό άτομο ή περίοδο. Έτσι συναντάμε ένα μουσείο το οποίο αποτελείται από:

τον προθάλαμο,
την αίθουσα των χάλκινων,
την αίθουσα των ασπίδων,
την αίθουσα των Σιφνίων,
την αίθουσα των Κούρων,
την αίθουσα του ταύρου,
την αίθουσα του θησαυρού των Αθηναίων,
δυο αίθουσες αφιερωμένες στο ναό του Απόλλωνα
την αίθουσα των επιτυμβίων και του βωμού,
την αίθουσα του Θόλου,
την αίθουσα με το μνημείο του Δαόχου,
την αίθουσα του Ηνιόχου και τέλος
την αίθουσα του Αντίνοου.

(Πενταζού, Σάρλα, 1995)

Σε όλες τις αίθουσες που μόλις προαναφέρθηκαν υπάρχουν τα εκθέματα, θεωρώντας πάντα υποκειμενικά ότι πρόκειται για κάποια από τα πιο σημαντικά, καθώς και αρκετά ακόμα τα οποία όμως για ευνόητους λόγους δεν μπορούν να αναφερθούν, καθώς δεν πραγματοποιείτε καταγραφή των στοιχείων του μουσείου.

2.3.3 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΕΛΦΩΝ (Ε.Π.Κε.Δ.)

Πρόκειται για το αποτέλεσμα μιας ιδέας και έμπνευσης του Κ. Καραμανλή με στόχο τη δημιουργία στους Δελφούς ενός ευρωπαϊκού και παγκόσμιου κέντρου. Πρωτοεμφανίστηκε στη δεκαετία του '50 σαν σκέψη και τότε πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες συζητήσεις και το 1959 υποβάλλεται από ομάδα Ελλήνων βουλευτών πρόταση συγκεκριμένη για ίδρυση Πνευματικού Κέντρου στους Δελφούς και η οποία έγινε αποδεκτή.

Το 1965 αρχίζουν οι εργασίες για την κατασκευή του Συνεδριακού συγκροτήματος και το 1977 με νόμο της Βουλής των Ελλήνων ιδρύεται το Ε.Π.Κε.Δ. ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου υπό την εποπτεία του Υπουργείου Πολιτισμού και την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

2.3.4 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΕΥΑΣ ΠΑΛΜΕΡ-ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Πρόκειται ουσιαστικά για το Μουσείο Δελφικών εορτών. Το κτίριο βρίσκεται σε προνομιακή θέση, δίπλα στον αρχαιολογικό χώρο, με θέα τον Παρνασσό, το χωριό των Δελφών και την κοιλάδα της Άμφισσας. Κατασκευάστηκε την περίοδο των πρώτων Δελφικών Εορτών (1927) και χτίστηκε χωρίς συγκεκριμένο αρχιτεκτονικό σχέδιο με πολλά αμερικάνικα και ελληνικά στοιχεία από ντόπιους μάστορες τους περίφημους «πετράδες» υπό την επίβλεψη της Εύας Σικελιανού. Η οικογένεια Σικελιανού έπαψε να κατοικεί μετά τις Δεύτερες Δελφικές Εορτές. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

Κατά τη δεκαετία του '60 το σπίτι απαλλοτριώνεται υπέρ του ΕΟΤ. Αρχικά παραχωρείται στο δήμο Δελφών και αργότερα στις αρχές της δεκαετίας του '80 στο

Ε.Π.Κε.Δ. το οποίο αναλαμβάνει την αποκατάστασή του και μετατροπή του σε Μουσείο Δελφικών Εορτών. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

Τα εκθέματα του μουσείου περιλαμβάνουν φωτογραφικό και έντυπο υλικό από τις Δελφικές Εορτές (1927 και 1930) κοστούμια από τις παραστάσεις αρχαίου δράματος στο Αρχαίο Θέατρο των Δελφών, πανοπλίες του Πυρρίχιου, αφίσα από τις Δελφικές Εορτές του 1927, τον αργαλειό και το πιάνο της Εύας Σικελιανού. Περιλαμβάνουν επίσης επιστολές των Σικελιανών σε προσωπικότητες της εποχής, χειρόγραφα κείμενα βιβλία (πρώτες εκδόσεις), του ποιητή, προτομή της Εύας και εκμαγείο του Άγγελου Σικελιανού και άλλα αντικείμενα. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

Κατά το αφιέρωμα των Δελφικών Εορτών που Οργάνωσε το Ε.Π.Κε.Δ. το 1997 με την ευκαιρία της 70^{ης} επετείου των πρώτων Δελφικών Εορτών, στα εκθέματα προστέθηκαν δυο γλυπτά του Χρήστου Καπράλου (χάλκινος ανδριάντας του Σικελιανού και μελέτη από χαλκό μνημείου Δελφικών Εορτών), το σχέδιο «Ο Χορός των Ωκεανίδων» του Περικλή Βυζαντίου, δωρεά του Ντίκου Βυζαντίου και Μαριλένας Λιακοπούλου καθώς και φωτογραφίες και κάρτες από τις Δελφικές Εορτές από τη συλλογή Γ. Δημητράκου, δωρεά του συλλέκτη στο Μουσείο Δελφικών Εορτών. (Φυλλάδιο Ε.Π.Κε.Δ.)

2.3.5 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

Το Μοναστήρι βρίσκεται στη Ν.Δ. πλευρά του Παρνασσού και ο επισκέπτης απολαμβάνει μια πανέμορφη θέα από το σημείο εκείνο μιας και μπροστά του απλώνεται μια ασυνήθιστη πράσινη θάλασσα, από τον ελαιώνα της περιοχής, με θέα την Ιτέα, την Κίρρα και το Γαλαξίδι καθώς επίσης και τα βουνά της Πελοποννήσου. Πάντως αξίζει κανείς να επισκεφθεί το συγκεκριμένο μοναστήρι για πολλούς λόγους, είτε για θρησκευτικούς είτε απλά και μόνο για να θαυμάσει το περίφημο τέμπλο του.

Πρόκειται για μια μεγάλη σύνθεση, η οποία πρέπει να στοίχισε πάνω από δέκα χρόνια εργασίας και υπομονής. Ο κόπος, η λεπτοτεχνία και η υπομονή προκαλούν το θαυμασμό και τη συγκίνηση. Η σύλληψη των σκηνών, είναι πραγματικά θεόπνευστη, και συναγωνίζεται στην τελειότητα την εκτέλεση της εργασίας. (Κουτσοκλένης, 2001, 55-6)

Όσον αφορά τον τεχνίτη δεν υπάρχουν πολλά στοιχεία. Φημολογείται ότι είναι ο ίδιος που κατασκεύασε και το τέμπλο της εκκλησίας του Αγίου Νικολάου στο

Γαλαξίδι, κανείς όμως δεν ξέρει την αλήθεια. Το μόνο σίγουρο όμως είναι ότι δούλεψε για την Τέχνη χωρίς να ενδιαφερθεί για τίποτα άλλο, κάτι το οποίο μαρτυρούν οι λεπτομέρειες της δουλειάς την οποία έκανε. (Κουτσοκλένης, 2001, 57-8)

Όσον αφορά το μοναστήρι δεν γνωρίζει κανείς πότε ακριβώς κτίστηκε, παρά μόνο το ότι είναι αρκετά παλαιό. Το μόνο που μπορεί να ειπωθεί είναι ότι το μοναστήρι υπήρχε ήδη τον 16^ο αιώνα καθώς ένα Χοντζέτι¹ του 1572 μαρτυρεί ότι οι μοναχοί του μοναστηριού πραγματοποίησαν αγορά γης από ένα Πατριαρχικό Σιγγίλιον² και ότι το μοναστήρι το 1593 κηρύσσεται Πατριαρχικόν Σταυροπήγιον. (Κουτσοκλένης, 2001, 128). Από ένα χειρόγραφο που υπάρχει στη βιβλιοθήκη του μοναστηριού και αφορά μια απογραφή των περιουσιακών του στοιχείων και η οποία πραγματοποιήθηκε στις 27 Οκτωβρίου 1834 ανέφερε ότι το μοναστήρι είχε ως τότε 815 χρόνια ζωής, δηλαδή είχε κτιστεί το 1019. (Κουτσοκλένης, 2001, 131)

Μεγάλη συμμετοχή είχε το μοναστήρι κατά τη διάρκεια της επανάστασης του 1821. Ήταν ένα είδος «θερμοκηπίου» μέσα στο οποίο καλλιεργήθηκαν τα γράμματα και ιδιαίτερα η Εθνική συνείδηση των σκλαβωμένων Ελλήνων. Το μοναστήρι σεμνύνεται και δίκαια διεκδικεί τη δάφνη των πρωτείων του Μεγάλου και Ιερού Αγώνα σε πανελλήνιο επίπεδο γιατί... «ΑΠ' ΕΔΩ ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΣΥΝΕΙΔΗΤΑ Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΣΤΙΣ 24 ΜΑΡΤΙΟΥ 1821 ΜΕ ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟ ΣΑΛΩΝΩΝ ΗΣΑΪΑ, ΤΟΝ ΑΡΜΑΤΩΛΟ ΓΕΡΟ – ΠΑΝΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΚΡΙΤΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ» όπως αναγράφεται στην αναμνηστική στήλη που έστησε η Εταιρεία Φωκικών Μελετών. (Κουτσοκλένης, 2001, 132-3)

Πριν την λαίλαπα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου το μοναστήρι είχε αξιοζήλευτη θέση και πλούτο. Με την έναρξη όμως του πολέμου κάηκαν όλα του τα κελιά και χάθηκε μεγάλο μέρος από την Βιβλιοθήκη του και αρκετά από τα κειμήλιά του. Σώθηκε όμως η εκκλησία., η οποία όμως δυστυχώς δεν κατάφερε να ανακάμψει. (Κουτσοκλένης, 2001, 146)

Το μοναστήρι μετατράπηκε από ανδρικό σε γυναικείο και από την 1-9-1988 εγκαταστάθηκε η σημερινή αδελφότητα από μοναχές οι οποίες έδωσαν καινούργια ώθηση στην πορεία και την εξέλιξη της Μονής με τα έργα που αδιάκοπα

¹ Χοντζέτι: είδος πιστοποιητικού

² σιγγίλιον: Σφραγίδα και ιδίως εκκλησιαστικής Αρχής κατ' επέκταση και το εκκλησιαστικό έγγραφο που φέρει την σφραγίδα- Σιγγίλιον. Ειδικότερα είναι Πατριαρχική ή συνοδική επιστολή που αναφέρεται σε διάφορες εκκλησιαστικές υποθέσεις και που ανακοινώνει στις εκκλησιαστικές Αρχές, που απευθύνονται συνήθως, τις αποφάσεις του Πατριάρχη ή της Συνόδου.

πραγματοποιούν σε μια προσπάθεια να προοδεύει διαρκώς το μοναστήρι. Τελειώνοντας θα πρέπει να αναφερθεί ότι στην τοπική παράδοση υπάρχουν πολλές αναφορές για θαύματα τα οποία έχει πραγματοποιήσει ο Προφήτης Ηλίας.

2.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Όλες οι πολιτιστικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στην περιοχή του δήμου Δελφών, έχουν όλες σαν κεντρικό σημείο αναφοράς το Ε.Π.Κε.Δ. καθώς σε αυτό οφείλεται η διοργάνωσή τους. Οι πολιτιστικές αυτές δραστηριότητες διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

2.4.1. Στις διεθνείς συναντήσεις,

2.4.2. Στο διεθνές εικαστικό πρόγραμμα,

2.4.3. Στα εκπαιδευτικά προγράμματα και

2.4.4. Σε συνέδρια. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

2.4.1 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

2.4.1.1 ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Ξεκίνησαν το 1985 και οργανώνονται ανά διετία, συνήθως στις αρχές του καλοκαιριού, και αποτελούν την σημαντικότερη εκδήλωση του Ε.Π.Κε.Δ.

Πρόκειται για ένα πολυσύνθετο πρόγραμμα που συνδυάζει την θεωρητική προσέγγιση, την καλλιτεχνική δημιουργία και την θεατρική παιδεία, με στόχο την καταγραφή των απόψεων των σχολών στο αρχαίο δράμα και την παρουσίαση νέων καλλιτεχνικών προτάσεων.

Οι Συναντήσεις Αρχαίου Δράματος περιλαμβάνουν θεατρικές παραστάσεις – πολλές από αυτές νέες παραγωγές και παγκόσμιες πρώτες παραστάσεις -, συμπόσια, θεατρικά εργαστήρια, εκθέσεις και άλλα παράλληλα καλλιτεχνικά γεγονότα. (Φυλλάδιο Ε.Π.Κε.Δ.)

2.4.1.2 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΕΣ

Αναπτύσσει συνεργασίες με διεθνή φεστιβάλ, θεατρικούς οργανισμούς και καλλιτεχνικούς φορείς κυρίως για την συμπαραγωγή νέων έργων. Για π.χ. το 1994 εγκαίνιασε τη συνεργασία του με τη Διεθνή Επιτροπή Θεατρικής Ολυμπιάδας και καρπός της ήταν η οργάνωση στους Δελφούς της Πρώτης Θεατρικής Ολυμπιάδας κατά την Όγδοη Συνάντηση Αρχαίου Ελληνικού Δράματος το 1995.

Στους διεθνείς εταίρους περιλαμβάνονται το Διεθνές Φεστιβάλ της Κωνσταντινούπολης (Τουρκία), το Διεθνές Ινστιτούτο Μεσογειακού Θεάτρου, το Κέντρο Παραστατικών Τεχνών της Shizuoka (Ιαπωνία), το Στούντιο του Εθνικού Θεάτρου (Ηνωμένο Βασίλειο), το Watermill Foundation (Η.Π.Α.), το Θέατρο Taganka (Ρωσία), η Σχολή Δραματικής Τέχνης (Ρωσία), η Διεύθυνση Πολιτισμού του Δήμου Πεκίνου, το Ευρωπαϊκό Φεστιβάλ του Ρουρ (Γερμανία) κ.α. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

2.4.1.3 ΑΛΛΕΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Κατά την περίοδο που δεν διοργανώνεται η Διεθνής Συνάντηση Αρχαίου Ελληνικού Δράματος το Ε.Π.Κε.Δ. οργανώνει διεθνείς συναντήσεις ειδικής κάθε φοράς θεματολογίας που περιλαμβάνουν συμπόσιο και καλλιτεχνικό πρόγραμμα (Διεθνείς Συναντήσεις Μουσικής, Διεθνής Συνάντηση «Απόλλων»).

Χωριστή ενότητα αποτελούν οι εκδηλώσεις επετειακού χαρακτήρα όπως το αφιέρωμα Δελφικών Εορτών το 1997, κατά την εβδομηκοστή επέτειο των Πρώτων Δελφικών Εορτών το 1977, το Διεθνές Συμπόσιο «Από το Διαφωτισμό στις Επαναστάσεις» κατά την 200^η επέτειο από τον θάνατο του Ρήγα Βελεστινλή.

Σημαντικό ήταν το μεγάλο αφιέρωμα στο Σωκράτη το 2001 με την ευκαιρία συμπλήρωσης 2400 ετών από το θάνατό του. Έτσι κατά τη διάρκεια του έτους πραγματοποιήθηκαν διεθνή φιλοσοφικά συνέδρια, καλλιτεχνικά προγράμματα με συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις και εκθέσεις, τηλεοπτικές παραγωγές καθώς και ευρωπαϊκός διαγωνισμός μαθητών με θέμα το Σωκράτη, πανελλήνιοι μαθητικοί αγώνες επιχειρηματολογίας, διαγωνισμός φιλοσοφικής μελέτης, εκδόσεις κ.α. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

2.4.2 ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το εικαστικό πρόγραμμα περιλαμβάνει συμπόσια, σεμινάρια καθώς και προγράμματα παραμονής και εργασίας καλλιτεχνών στους Δελφούς. Ξεκίνησε το 1988 με τη Διεθνή Συνάντηση «Οι εικαστικές Τέχνες στο τέλος του 20^{ου} αιώνα» κατά την οποία διοργανώθηκε συμπόσιο και έκθεση ζωγραφικής και γλυπτικής. Το 1994 το εικαστικό πρόγραμμα αναδιαμορφώνεται με κύριο στόχο τη δημιουργία στους Δελφούς Πάρκου Γλυπτικής και μόνιμης συλλογής έργων Σύγχρονης Τέχνης. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

2.4.2.1 ΠΑΡΚΟ ΓΛΥΠΤΙΚΗΣ

Ο πρώτος πυρήνας έργων προέκυψε κατά τη Διεθνή Συνάντηση Γλυπτικής (Αύγουστος 1994) κατά την οποία 11 επώνυμοι ευρωπαίοι καλλιτέχνες φιλοτέχνησαν in situ ισάριθμα έργα τέχνης. Έκτοτε το Πάρκο Γλυπτικής εμπλουτίζεται με νέα αποκτήματα μέσω των προγραμμάτων διαμονής και εργασίας καλλιτεχνών στους Δελφούς. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

2.4.2.2 ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΡΓΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Η συλλογή περιλαμβάνει δημιουργίες γνωστών Ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών (πίνακες, επιτοίχια έργα, χαρακτηριστικά, κατασκευές) που περιήλθαν στο Ε.Π.Κε.Δ. είτε μέσω μεμονωμένων αγορών, είτε μέσω διεθνών Εικαστικών Συναντήσεων και εκθέσεων. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

2.4.3 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

2.4.3.1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Τα Σεμινάρια ξεκίνησαν το 1995 με στόχο την επιμόρφωση των κλασικών φιλολόγων καθηγητών της Μέσης Εκπαίδευσης των Ευρωπαϊκών Χωρών στα αρχαία ελληνικά. Το πρόγραμμα αυτό υπαγορεύτηκε από την διαπίστωση της σταδιακής υποβάθμισης των κλασικών σπουδών στα σχολεία της Ευρώπης κατά τις τελευταίες δεκαετίες με συνέπεια την περαιτέρω περιορισμό τους στα πανεπιστήμια και γενικότερα στην Ανώτερη εκπαίδευση.

Τα Σεμινάρια οργανώνονται κάθε χρόνο με συμμετοχή 60 κατά μέσον όρο επιμορφωμένων καθηγητών από διαφορετική χώρα κάθε φορά. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιλαμβάνει η διδασκαλία και η εκμάθηση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας με χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

2.4.3.2 «ΑΜΦΙΚΤΙΟΝΙΑ»

Το Δίκτυο Ινστιτούτων Κλασσικής Φιλολογίας «Αμφικτιονία» ιδρύθηκε το 2000, με στόχο την προώθηση της μελέτης των αρχαίων ελληνικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση των χωρών της Ευρώπης. Επικεφαλής οργανισμός είναι το Ε.Π.Κε.Δ. Τα μέλη του δικτύου συνεδριάζουν κάθε χρόνο με στόχο την ανταλλαγή πληροφοριών, την ενημέρωση και τη διευκόλυνση των επαφών μεταξύ των μελών καθώς και τον προγραμματισμό συγκεκριμένων πρωτοβουλιών και δράσεων, που αποσκοπούν στην ενίσχυση της διδασκαλίας του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

2.4.3.. «ΠΥΘΙΑ»

Πρόκειται για Μαθητικούς Ευρωπαϊκούς Αγώνες που οι πρώτοι πραγματοποιήθηκαν το 2001 και από τότε γίνονται κάθε χρόνο. Δικαίωμα έχουν όλοι οι μαθητές της τρίτης τάξεως των λυκείων των χωρών που συμμετέχουν στα Σεμινάρια Αρχαίας

Ελληνικής Γλώσσας. Ο διαγωνισμός πραγματοποιείται σε εθνικό επίπεδο και κάθε συμμετέχουσα χώρα επιλέγει μεταξύ των συμμετεχόντων τον νικητή. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

2.4.3.. ΜΑΘΗΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Οι συγκεκριμένοι αγώνες διοργανώνονται από κοινού με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και αποσκοπούν στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των νέων και στην ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στη λογική διάρθρωση των επιχειρημάτων. Οργανώθηκαν για πρώτη φορά το 2001 και έκτοτε επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο. Διεξάγονται σε αυστηρό πλαίσιο κανόνων και απευθύνονται στους μαθητές της τρίτης τάξεως του Ενιαίου λυκείου, ιδιωτικών και δημόσιων σχολείων της χώρας. (Ε.Π.Κε.Δ. Φυλλάδιο)

2.4.4 ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Ο τομέας περιλαμβάνει συνέδρια, συμπόσια, σεμινάρια και ημερίδες με ευρύτατη θεματολογία: Ελληνικές Σπουδές, Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Οικονομία, Ιστορία, Αρχαιολογία, Αρχιτεκτονική και Περιβάλλον, Μαθηματικά, Πληροφορική και Τεχνολογία κ.λ.π. Διοργανώνονται είτε αποκλειστικά από το Ε.Π.Κε.Δ. ή σε συνεργασία με άλλους φορείς (πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, διεθνείς οργανισμούς κ.λ.π.) στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Φυλλάδιο Ε.Π.Κε.Δ.)

2.4.4.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει θεωρητική εκπαίδευση και πρακτική εξάσκηση και απευθύνεται σε νεαρά στελέχη πολιτιστικών οργανισμών και φορέων με τριετή τουλάχιστον πείρα. Οργανώνεται από το Ίδρυμα Marcel Hicter που εδρεύει στις Βρυξέλλες με πάγιους εταίρους το Συμβούλιο της Ευρώπης, την επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την UNESCO, τη Γαλλική Κοινότητα του Βελγίου, και το Ε.Π.Κε.Δ. (φάση αξιολόγησης). (Φυλλάδιο Ε.Π.Κε.Δ.)

2.5 ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝ ΣΤΗ ΛΙΣΤΑ ΤΗΣ UNESCO ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί μια σημαντική πτυχή όχι μόνο για τους Δελφούς -και για το Δελφικό τοπίο γενικότερα- αλλά και για άλλα σημαντικά και σημαίνοντα μνημεία του Ελλαδικού χώρου γενικότερα. Πρόκειται για την ένταξη του Δελφικού τοπίου στην λίστα της Unesco όπου στη λίστα αυτή τοποθετούνται τα μνημεία που θεωρούνται σαν μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Αυτό από μόνο του αρκεί για να δείξει και να αποδείξει σε όλους ότι παρόλο που αρκετοί Έλληνες δεν δίνουν την πρέπουσα σημασία σε αρκετούς αρχαιολογικούς χώρους μας και μνημεία, οι ξένοι ξέρουν, όχι μόνο να τα προσέχουν αλλά και να τα προσέχουν.

Στη λίστα αυτή δεν έχουν εισέλθει από πλευράς ελλαδικού χώρου μόνο οι Δελφοί, αλλά και αρκετοί άλλοι αρχαιολογικοί χώροι, ασχέτως αν θα μπορούσαν να είναι περισσότεροι. Έτσι, ας δούμε ποιοι χώροι έχουν εισέλθει (με χρονολογική σειρά ένταξης):

- Ο ναός του επικούρειου Απόλλωνα στη Βασιλική (1986)
- Ο αρχαιολογικός χώρος των Δελφών (1987)
- Η ακρόπολη των Αθηνών (1987)
- Το ακρωτήριο του Αθω (1988)
- Τα Μετέωρα (1988)
- Τα παλαιοχριστιανικά και Βυζαντινά μνημεία στη Θεσσαλονίκη (1988)
- Ο αρχαιολογικός χώρος της Επιδαύρου (1988)
- Η Μεσσαιωνική πόλη της Ρόδου (1988)
- Ο Μυστράς (1989)
- Ο αρχαιολογικός χώρος της Ολυμπίας (1989)
- Τα αρχαία της Δήλου (1990)
- Οι Μονές Δαφνίου, Οσίου Λουκά, και η Νέα Μονή της Χίου (1990)
- Το Πυθαγόρειο και ο Ναός της Ήρας στη Σάμο (1992)
- Ο αρχαιολογικός χώρος της Βεργίνας (1996)
- Οι αρχαιολογικοί χώροι των Μυκηνών και της Τίρυνθας (1999) και τέλος
- Το ιστορικό κέντρο της Χώρας με το Μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου και τη σπηλιά της Αποκάλυψης στο νησί της Πάτμου (1999)

(<http://whc.unesco.org/pg.cfm?cid=31>)

Δεδομένου μάλιστα ότι η Ελλάδα είναι πλούσια σε πολιτιστικά «αποθέματα», θα μπορούσαν να ενταχθούν και άλλα μνημεία στον κατάλογο της UNESCO, αν υπήρχε πιο συντονισμένη πολιτική στον τομέα αυτό. Πολλές προσπάθειες έχουν γίνει κατά καιρούς, αλλά τόσο το ελληνικό κράτος όσο και η γενικότερη αντίληψη που επικρατεί στη χώρα μας δεν επιτρέπουν τη δημιουργία μιας «κρίσιμης μάζας» ενδιαφέροντος για την πολιτιστική κληρονομιά. Οι Νεοέλληνες - σύμφωνα και με επίσημες δημοσκοπήσεις - δεν φαίνεται να έχουν ως προτεραιότητα την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος και των ιστορικών μνημείων. Και οι φορείς που ασχολούνται με τα θέματα αυτά δεν αρκούν για να ανατρέψουν το γενικότερο κλίμα της αδιαφορίας, που αποτελεί δυστυχώς τον κανόνα..(Μπεριάτος, 2004:8)

2.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από όλα τα προηγούμενα γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας η ευρύτερη περιοχή των Δελφών, το επονομαζόμενο σήμερα σαν περιοχή Δελφικού τοπίου, αποτελούσε μήλον της έριδος και σκοπός του εκάστοτε ηγεμόνα ήταν να έχει την περιοχή υπό την «προστασία» του. Αυτό σαν φαινόμενο οφειλόταν κυρίως στην αίγλη και στον πλούτο που είχε αποκτήσει το μουσείο. Χαρακτηριστικό πάντως της περιοχής είναι ότι παρά τα προβλήματα που αντιμετώπιζε κατά καιρούς κατάφερνε να αντεπεξέρχεται των δυσκολιών και να τις προσπερνά.

Μπορεί σήμερα η περιοχή να μην αποτελεί τον «ομφαλό του κόσμου» όπως στο παρελθόν, αλλά αποτελεί τον πολιτιστικό ομφαλό της περιοχής (εάν όχι και της Ελλάδος) καθώς σημαντικός αριθμός πολιτιστικών συγκεντρώσεων αλλά και συνεδρίων παγκοσμίου εμβέλειας πραγματοποιούνται στους Δελφούς. Αδιαμφισβήτητο γεγονός όλων είναι η ένταξη των Δελφών στην Λίστα της UNESCO για τα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς, γεγονός που από μόνο του αποδεικνύει την σημαντικότητα και την σπουδαιότητα των μνημείων αλλά και της περιοχής όχι μόνο για τον ελληνισμό αλλά και για όλη την ανθρωπότητα.

Πάντως θα πρέπει να τονιστεί ότι η διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς θα πρέπει να είναι για τους Έλληνες το πρώτο και κύριο μέλημα, και αυτό πρέπει να συμβαίνει γιατί είναι ντο στοιχείο που συνδέει το παρόν με το λαμπρό παρελθόν αλλά και γιατί με αυτό έζησε, σει και θα ζει ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού. (Φωκίς, 2005:5)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό της εργασίας πραγματοποιείται για την περιοχή, τόσο των Δελφών όσο και της ευρύτερης περιοχής του νομού Φωκίδας, μια προσπάθεια καταγραφής της υπάρχουσας κατάστασης. Με αυτό τον τρόπο το αποτέλεσμα που θα προκύψει θα συμβάλει στην καλύτερη αποτύπωση για το τι επικρατεί στην περιοχή μελέτης, τόσο από πλευράς υπάρχουσας κατάστασης όσο και από πλευράς προοπτικών και αδυναμιών. Η δομή του κεφαλαίου είναι τέτοια ώστε να αποκτή κανείς μια σταδιακή εικόνα της περιοχής μελέτης. Στην αρχή αναφέρεται το επίπεδο ανάπτυξης που υπάρχει σήμερα στην περιοχή όπου γίνεται αναφορά και στο τι περιλαμβάνει η Ζώνη Προστασίας Δελφών καθώς και στο τι δράσεις υπάρχουν στην περιοχή από πλευράς ανάπτυξης. Στο τέλος πραγματοποιείται μια SWOT Analysis για την ευρύτερη περιοχή όπου διενεργείται μια καταγραφή των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων καθώς και μια προσπάθεια να ελεγχθούν πιθανές προοπτικές και αδυναμίες της περιοχής.

3.2 ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΗΜΕΡΑ

Η περιοχή του οικισμού των Δελφών παρουσιάζει μια ιδιαιτερότητα η οποία οφείλεται σε δυο κυρίως λόγους:

- καταρχήν όταν παραχωρήθηκε η έκταση το 1892, χτίστηκαν τα σπίτια με υπερβολική βιασύνη, παρόλο που ο χώρος του Καστριού ενδιέφερε για ανασκαφές. Στη βιασύνη αυτή, οφείλεται και η ύπαρξη των περισσότερων προβλημάτων του οικισμού. Μορφολογικά, έγινε προσπάθεια για αντιγραφή των παραδοσιακών σπιτιών του Καστριού, μολαταύτα τονίζεται πως ο οικισμός δεν είχε φυσική ανάπτυξη, αλλά συγκροτήθηκε από βιαστική εξωτερική επέμβαση.
- Από το 1892 μέχρι σήμερα το περίγραμμα του οικισμού παραμένει σχεδόν αναλλοίωτο. (C.P.E.R., 1991, 2)

Ο συνδυασμός των προαναφερθέντων, με το γεγονός του αναγκαίου περιορισμού του ύψους των οικοδομών, οδηγεί τον οικισμό κυριολεκτικά σε στραγγαλισμό. Για το λόγω αυτό θα γίνει μια προσπάθεια από τα παρακάτω να εξαχθούν κάποια συμπεράσματα - ειδικότερα - για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στον οικισμό.

3.2.1 ΤΙ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ Η ΖΩΝΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΛΦΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

Μια ιδιαίτερη κατηγορία σχεδίων αποτελούν τα σχεδιαγράμματα των Ζωνών Οικιστικής Ανάπτυξης³ (ΖΟΕ). Η δράση τους είναι είτε ρυθμιστική (καθορισμός χρήσεων γης, έλεγχος δραστηριοτήτων της ζώνης), είτε περιοριστική (παροχή ή όχι οικοδομικής άδειας), είτε παροχική (εξασφάλιση γης για οικιστικούς σκοπούς). (Χριστοφιλόπουλος, 2002, 294)

Ως προς την πολεοδομική φύση των ΖΟΕ μπορεί να λεχθεί ότι αποτελούν ένα είδος προληπτικού ελέγχου της περιοχής και όχι σχεδιασμού. Αλλά ακόμα και αν θεωρηθεί κάτι τέτοιο, αυτό αφορά κυρίως όρους και περιορισμούς δόμησης και απαγορεύσεις ή μη ορισμένων χρήσεων γης. (Χριστοφιλόπουλος, 2002, 233)

Για την ιδιάζουσα περιοχή των Δελφών, τον Απρίλιο του 1991 υπογράφηκε η νομοθεσία περί προστασίας του Δελφικού τοπίου. Με τη συγκεκριμένη απόφαση γινόταν μια προσπάθεια προστασίας του σημαντικότερου αρχαιολογικού χώρου των Δελφών αλλά και των μεμονωμένων αρχαιολογικών θέσεων που περιλαμβάνονται στο ευρύτερο Δελφικό τοπίο. (Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, 1991, 259)

Με αυτό τον τρόπο όλη η περιοχή που ονομάζεται Δελφικό τοπίο χωρίστηκε σε δύο ζώνες, την Α ζώνη και την Β. Η κάθε μια από αυτές τις ζώνες περιλαμβάνει τα εξής:

Η ζώνη Α: είναι αδόμητη και συνάμα απολύτου προστασίας. Περιλαμβάνονται σε αυτή τη ζώνη εκτός από τις περιοχές που χαρακτηρίζονται στο Π.Δ. 85 με τον αριθμό 1 (δηλαδή ως περιοχές απολύτου προστασίας) και κάποιοι ακόμα αρχαιολογικοί χώροι και

Η ζώνη Β: είναι ουσιαστικά η ζώνη που περιβάλλει την ζώνη Α και περιλαμβάνει όλες τις εντός ορίων Ζ.Ο.Ε., περιοχές, όπως έχουν οριοθετηθεί στο Π.Δ. 85. στη ζώνη αυτή επιτρέπεται η δόμηση με όρους και περιορισμούς.

³ η αναφορά στην επικεφαλίδα σαν Ζώνη προστασίας ακολουθεί την σημερινή της ονομασία, ενώ στο κείμενο ακολουθείται η αναφορά της στην νομοθεσία που στηριχθήκαμε.

(Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, 1991, 259)

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αναφέρουμε τις περιοχές οι οποίες αποτελούν ουσιαστικά την ζώνη Α. Αυτές οι περιοχές είναι:

- Η θέση «Μπάντα» ή Παλιόπυργος Αράχοβας όπου εντοπίστηκε οχύρωση ελληνιστικών χρόνων,
- Η θέση Υψώματος «Καστρούλι» Ζεμενού όπου σώζεται οχυρωμένος οικισμός των γεωμετρικών χρόνων,
- Το οροπέδιο «Καλό Πηγάδι» Δεσφίνας,
- Το ύψωμα Άγιος Γεώργιος στα νότια του Χρυσού όπου σώζεται μυκηναϊκή εγκατάσταση,
- Ο λόφος «Γγά Ιτέας» όπου σώζεται μυκηναϊκός οικισμός,

Επίσης πρέπει να πούμε ότι στους Δελφούς και μόνο μέσα στα όρια του περιφραγμένου αρχαιολογικού χώρου, επιτρέπεται η εκτέλεση πάσης φύσεως εργασιών που αφορούν στην κατασκευή νέων κτισμάτων, επισκευή και βελτίωση υπαρχόντων, κατασκευή κάθε είδους εγκατάστασης που έχει ως σκοπό την προστασία, τη φύλαξη και τη βελτίωση του αρχαιολογικού χώρου. (Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, 1991, 259)

Οι επιτρεπόμενες χρήσεις εντός του περιφραγμένου αρχαιολογικού χώρου είναι οι ακόλουθες: αρχαιολογικό μουσείο, χώροι υγιεινής, αποθηκευτικοί χώροι, χώροι εξυπηρέτησης επισκεπτών και προσωπικού (φιλάκια), αναψυκτήρια, πωλητήρια, αντλιοστάσια, εργαστήρια συντήρησης. Η επιτρεπόμενη κάλυψη είναι 10%, συντελεστής δόμησης 0,1, το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος μόνο για το μουσείο, ως το υφιστάμενο. Για τις υπόλοιπες εγκαταστάσεις το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος είναι 4 μέτρα. (Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, 1991, 259)

Εντός της ζώνης Α για τις υφιστάμενες και μόνον, μονάδες επεξεργασίας ελαίων, ελαιοπυρήνα, τις ευρισκόμενες κατά μήκος του άξονα του δρόμου Ιτέας – Άμφισσας, επιτρέπεται ο εκσυγχρονισμός μετά από γνωμοδότηση για κάθε μια μονάδα χωριστά, του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, εντός όμως των σημερινών ορίων ιδιοκτησιών τους, και εφ' όσον έχουν την έγκριση και τις προδιαγραφές που απαιτούνται από τις διατάξεις και τη νομοθεσία, των Υπουργείων, όπου υπάγονται. (Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, 1991, 259)

Στη ζώνη Α και στην περιοχή Δελφών θ' αντιμετωπισθεί ενδεχομένως εγκατάσταση Βιολογικού καθαρισμού, εφ' όσον κατατεθεί για έγκριση από το

Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, πλήρης αρχιτεκτονική και περιβαλλοντική μελέτη καθώς και μελέτη διαθέσιμων λυμάτων. Οι ως άνω μελέτες, πρέπει να ικανοποιούν απολύτως τις απαιτήσεις προστασίας του λίαν ευαίσθητου αρχαιολογικού χώρου Δελφών. (Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, 1991, 259)

Εκτός από αυτά που αναφέρθηκαν παραπάνω και τα οποία προέρχονται από το Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, το Υπουργείο Πολιτισμού εξέδωσε μια απόφαση η οποία προβλέπει και ορισμένες επιπλέον δυνατότητες χορηγήσεως αδειών για εργασίες ποικίλων ειδών εντός αυτής της ζώνης. Έτσι αναφέρονται επιπλέον και οι εξής περιπτώσεις:

- τα θερμοκήπια θεωρούνται κατασκευές κι απαγορεύεται η εγκατάστασή τους εντός της ζώνης προστασίας,
- η αλλαγή χρήσεως λειτουργίας κτισμάτων εξαρτάται από τη χρήση κι εφ' όσον αυτή προϋποθέτει πρόσθετες κατασκευές ή επέκταση υπαρχόντων κτιρίων,
- επιτρέπονται μόνον, κατά κύριο λόγο, υπόγειες υδατοδεξαμενές, δεν επιτρέπονται οι υδατοδεξαμενές λουόμενων,
- επιτρέπονται οι περιφράξεις με πλέγμα,
- επιτρέπονται οι περιφράξεις με μανδρότοιχους, εφ' όσον δεν υπερβαίνουν τα ορισθέντα κατά Γ.Ο.Κ. ύψη,
- σχετικά με τα αντλιοστάσια θα πρέπει να διευκρινίζεται το είδος στο οποίο αναφέρονται,
- όταν θα πρόκειται να πραγματοποιηθεί διάνοιξη δρόμου θα πρέπει να διευκρινίζεται το είδος του δρόμου, αν πρόκειται δηλαδή για κεντρική οδό αρτηρίας ή κοινοτικό δρόμο,
- επιτρέπεται η εγκατάσταση πινακίδων και
- τέλος στην περίπτωση σχετικά με τον ηλεκτροφωτισμό των οδικών δικτύων θα πρέπει να διευκρινίζεται εάν πρόκειται για αντικατάσταση παλαιών εγκαταστάσεων, οπότε οι νέες γραμμές θα διέρχονται από τα ήδη δημιουργημένα σκάμματα, ή εάν πρόκειται για επεκτάσεις, οπότε θα πρέπει να περιγραφεί η όδευση των καλωδίων. (Υπουργείο Πολιτισμού, Α, 1991)

Όσον αφορά την ζώνη Β, η οποία πρόκειται για περιοχή όπου επιτρέπεται η δόμηση με όρους και περιορισμούς, τα όρια της συμπίπτουν με αυτά που καθόρισε το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας κι κηρύχθηκε η περιοχή αυτή σε προστατευόμενη. Οι

περιοχές αυτές οριοθετούνται και αριθμούνται σε τοπογραφικά διαγράμματα ως εξής (τα διαγράμματα αυτά παρέχονται παρακάτω):

ΠΕΡΙΟΧΗ 1B: Α) επιτρέπεται η ανέγερση γεωργικών αποθηκών και

Β) επιτρέπεται επίσης η εκτέλεση κοινωφελών έργων, σύμφωνα με το άρθρο 26 του Ν. 1337/83.

Οι αναφερόμενες αποθήκες θα έχουν μέγιστο εμβαδόν 25m², ύψος 4,5 μ συμπεριλαμβανομένης της κεραμοσκεπούς στέγης, η κατασκευή της οποίας είναι υποχρεωτική Αρτιότητα γηπέδου: 4 στρέμματα.

ΠΕΡΙΟΧΗ 1Γ: επιτρέπεται μόνο η κατασκευή των εξής κοινωφελών έργων, οι μελέτες των οποίων θα υποβληθούν για έγκριση στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο,

Διοικητήριο Άμφισσας,

Εργατικές Κατοικίες.

Οι όροι δόμησης θα καθοριστούν βάσει του αρ. 26 του Ν. 1337/83, καμιά άλλη εγκατάσταση δεν θα επιτρέπεται στην συγκεκριμένη περιοχή.

Τα υπάρχοντα κτίρια στις περιοχές Α και 1B αναπλάθονται υποχρεωτικά, εντός της 3ετίας, ύστερα από έγκριση της Γ' Εφορίας Προϊστορικών Κλασσικών Αρχαιοτήτων και με τη σύμφωνη γνώμη της ΕΠΑΕ. Υποχρεωτική είναι η στέγη από κεραμίδια και επιβάλλεται περίξ αυτών η δημιουργία διπλής ζώνης υψηλού και χαμηλού πρασίνου και η απομάκρυνση των εκτεθειμένων στην ύπαιθρο, πάσης φύσεως, υλικών.

ΠΕΡΙΟΧΗ 2Α: επιτρέπεται η ανέγερση τουριστικού περιπτέρου στις ακόλουθες δυο θέσεις:

Βόρεια της Ιτέας, κάτω από την κορυφογραμμή, όπως εγκρίθηκε με την αρ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ10/21949/1115/15.5.91 Υπ. Απόφαση και με τους ακόλουθους όρους:

Το κτίσμα θα έχει εμβαδόν μέχρι 200μ² και ύψος 4 μ. Και οι βοηθητικοί χώροι μπορεί να γίνουν υπόγειοι (Πράξη 40/90 ΚΑΣ)

Νότια – Νοτιοδυτικά του Κάστρου Άμφισσας, για το κτίριο, εκτός των προδιαγραφών που εκτέθηκαν για το ανάλογο κτίσμα της Ιτέας, ισχύουν και τ' ακόλουθα:

- Δεν θα κοπούν δένδρα, ώστε το κτίσμα να μην είναι ορατό από το Κάστρο της Άμφισσας

Μέγιστος αριθμός ορόφων δυο (2), μέγιστο ύψος κτιρίων 8,5 μ., συμπεριλαμβανομένου και του ύψους της κεραμοσκεπούς, υποχρεωτικά, στέγης. Για το συντελεστή δόμησης εφαρμόζονται οι διατάξεις των περιπτώσεων α, β, γ, δ, ε, της υποπαραγράφου 1 της παραγράφου Β του από 12.5.84 Π. Δ/τος «Τροποποίηση και συμπλήρωση του από 6.10.78 Π.Δ/τος «περί καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των γηπέδων των κειμένων εντός των ρυμοτομικών σχεδίων και εκτός των ορίων των νομίμως υφιστάμενων, προ του 1923, οικισμών, ΦΕΚ 538/Δ/17.10.78, ΦΕΚ 380 Δ/84 όπως ισχύουν.

ΠΕΡΙΟΧΗ 3Α: στη περιοχή αυτή υπάγονται οι ακόλουθες εκτάσεις:

ανατολικά της Αράχοβας,

ανατολικά και νότια της Άμφισσας (περιοχή Ανάληψης και περιοχή νότια του λόφου Αγίου Χαραλάμπου και

ανατολικά της Κίρρας.

Στη περιοχή 3Α επιτρέπεται η ανέγερση κατοικιών και ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων. Αρτιότητα γηπέδου, για τις τουριστικές εγκαταστάσεις, 4000τ.μ. Οι υπόλοιποι όροι δόμησης ξενοδοχείων και κατοικιών είναι ίδιοι με αυτούς της περιοχής 3. Στις περιοχές 3 και 3 Α προβλέπονται τουριστικές εγκαταστάσεις, αυτές θα γίνουν συγκροτήματα μικρών κτισμάτων, αποτελούμενα από 4 –5 δωμάτια.

Απαγορεύεται κάθε παρέκκλιση που αφορά το μέγιστο ποσοστό κάλυψης, ύψους και συντελεστή δόμησης.

ΠΕΡΙΟΧΗ 3Γ: ως περιοχή 3Γ χαρακτηρίζεται τμήμα των Χρυσαϊτικών, ΒΔ των Δελφών. Στην περιοχή αυτή, που ανήκει στο Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών επιτρέπεται η ανέγερση μικρών ανεξάρτητων ξενώνων για τους μελετητές του Κέντρου, με τους εξής όρους δόμησης:

κάλυψη 10%,

όροφοι δυο (2),

συντελεστής δόμησης 0,2,

επιτρεπόμενο ύψος 8μ. μαζί με την υποχρεωτική κεραμοσκεπή στέγη

ΠΕΡΙΟΧΗ 4: Στην περιοχή αυτή επιτρέπονται μόνο χαμηλής όχλησης βιοτεχνίες, βιομηχανικές εγκαταστάσεις (μη ρυπαίνουσες) και ελαιοτριβεία. Ως κατώτατο όριο κατάτμησης ορίζονται τα 4 στρέμματα.

Ελάχιστο εμβαδόν οικοπέδου είναι τα 4000 μ²

Μέγιστο ποσοστό κάλυψης ανέρχεται στο 20% του οικοπέδου

Μέγιστος αριθμός ορόφων είναι ένας με μέγιστο ύψος κτιρίου 7 μ. συμπεριλαμβανομένης της κεραμοσκεπούς στέγης, η κατασκευή της οποίας είναι υποχρεωτική.

Συντελεστής δόμησης στη συγκεκριμένη περιοχή είναι 0,2

Στην περίπτωση τώρα που κάποιο κτίριο μεγαλύτερο των 2000 μ³ επιβάλλεται η διάσπασή του σε μικρότερους όγκους, έστω κι αν το ενιαίο λειτουργικό κτίριο έχει όγκο μεγαλύτερο του ως άνω καθοριζόμενου.

Στην περιοχή 4 εντάσσονται:

το βιομηχανικό πάρκο Άμφισσας, το οποίο βρίσκεται 300μ. περίπου νότια από τον οικισμό Άμφισσας,

το βιομηχανικό πάρκο Ιτέας για τις μη οχλούσες και μη ρυπαίνουσες βιομηχανίες, όπως ακριβώς καθορίστηκε με την αρ.

ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ10/21950/1114/15.5.91 Υ.Α.

Οποιαδήποτε αιτήματα για ανέγερση εγκαταστάσεων στην περιοχή 4 και στις περιοχές όπου εντάσσονται τα βιομηχανικά πάρκα Άμφισσας και Ιτέας θα υποβάλλονται, εφ' όσον πληρούν τις προαναφερθείσες προδιαγραφές,(όρους δόμησης, εγκρίσεις άλλων συναρμόδιων φορέων),για έγκριση στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο.

ΠΕΡΙΟΧΗ 4 Β: Η περιοχή αυτή οριοθετείται βόρεια της Άμφισσας και επιτρέπονται σε αυτή οι ισχύουσες για την περιοχή 4 χρήσεις, συμπεριλαμβανομένης και της χρήσης λατομείου.

Στην υπόλοιπη έκταση της ζώνης Β επιτρέπεται η ανέγερση αγροτικών κατοικιών και γεωργικών αποθηκών. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η εγκατάσταση μικρών κτηνοτροφικών μονάδων σε λιθόκτιστα κτίσματα, (παραδοσιακά μαντριά).

- Κατώτατο όριο κατάτμησης: 20000 μ²
- Ελάχιστο εμβαδόν οικοπέδου: 20000 μ²
- Μέγιστη δομήσιμη επιφάνεια: 100 μ²
- Μέγιστος αριθμός ορόφων: 1 (ένας) με μέγιστο ύψος κτιρίου 4,5 μ συμπεριλαμβανομένου του ύψους της κεραμοσκεπούς στέγης, η κατασκευή της οποίας είναι υποχρεωτική.
- Απαγορεύεται κάθε παρέκκλιση που αφορά στο εμβαδόν, στην κάλυψη και στο ύψος.

Πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι:

1. για την περιοχή των Δελφών ισχύει η με αρ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ10/31303/1327/26.7.88 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού με το τοπογραφικό διάγραμμα που τη συνόδευε για επέκταση βόρεια και νότια του οικισμού με χρήση αποκλειστικά κατοικία
2. δεν έχει ληφθεί απόφαση ακόμα για την οριοθέτηση της περιοχής γύρω από την Αράχοβα, έως ότου προσκομιστούν χάρτες 1:5000 όπου θα έχει αποτυπωθεί και οριοθετηθεί η σημερινή κατάσταση, η προτεινόμενη επέκταση σχεδίου πόλεως, καθώς και η έκταση του παραδοσιακού οικισμού της Αράχοβας (σύμφωνα με την αρ. 33/17-10-89 πράξη του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου)
3. για τα εγκεκριμένα Σ. Π. και για τους εγκεκριμένους και ήδη οριοθετημένους οικισμούς εξακολουθούν να ισχύουν οι όροι 'δόμησης που τους διέπουν.

(Υπουργείο Πολιτισμού, Β, 1991)

Από όσα προαναφέρθηκαν εύκολα συμπεραίνουμε ότι οι ΖΟΕ δεν αποτελούν πολεοδομικό σχεδιασμό αλλά ένα είδος προληπτικού ελέγχου και προστασίας για ορισμένες περιοχές, οι οποίες χρήζουν προστασίας ή στις οποίες είναι δυνατόν με την έγκριση ΓΠΣ να παρουσιαστούν διάφορα προβλήματα (κατάτμηση ακινήτων, κλπ.). Οι παρεμβάσεις και οι ρυθμίσεις, μέσω ΖΟΕ, αφορούν διάφορους όρους και περιορισμούς κατάτμησης και δόμησης ακινήτων και περιορισμούς χρήσεων γης. (Χριστοφιλόπουλος, 2002, 232)

(Βλέπε Παράρτημα IV όπου παρατίθεται χάρτης που απεικονίζει την υφιστάμενη κατάσταση στη ζώνη)

3.2.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σε μια προσπάθεια αντιστροφής του κλίματος που επικρατεί στην περιοχή γίνεται μια προσπάθεια με διάφορους τρόπους να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής.

Έτσι το 1991 εκπονήθηκαν κάποιες προτάσεις για το ρυθμιστικό σχέδιο των Δελφών οι οποίοι παρουσίαζαν τους γενικούς στόχους τους οποίους έπρεπε να έχουν οι υπεύθυνοι ώστε να πραγματοποιηθούν οι στόχοι και να αναπτυχθεί η συγκεκριμένη περιοχή. Έτσι παρουσιάζονται οι εξής στόχοι:

- Προστασία του περιβάλλοντος και ταυτόχρονα και των αρχαιοτήτων της περιοχής,
- Να υπάρξει τοπική ανάπτυξη,
- Να εξυπηρετούνται οι επισκέπτες των Δελφών, και τέλος
- Να υπάρξει οικονομική πολιτική και ταυτόχρονα επενδύσεις προς και από τους Δελφούς. .(C.P.E.R., 1991, 7)

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι όσον αφορά το δεύτερο και τρίτο στόχο, αυτά τα δύο θα πρέπει να συμβαδίζουν. Επίσης όλα όσα προαναφέρθηκαν θα πρέπει να εντάσσονται στα πλαίσια της Εθνικής και Περιφερειακής ανάπτυξης.

Χαρακτηριστικό των όσων προαναφέρονται είναι ότι αυτοί οι στόχοι, μπορούν να βρουν εφαρμογή και στο σχεδιασμό και στις κατευθυντήριες γραμμές του, κι έτσι θα πρέπει να έχουμε:

- Ικανοποίηση των άμεσων και μελλοντικών οικιστικών αναγκών, με κάλυψη 30ετίας,
- Βελτίωση στις συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων, που καλύπτει: καλύτερη κατοικία, καλύτερη κυκλοφορία, καλύτερη παροχή υπηρεσιών κι εξυπηρέτησης, τόσο στους κατοίκους, όσο και στους επισκέπτες,
- Προστασία του αρχαιολογικού χώρου και του τοπίου από παράλογη ή αυθαίρετη οικιστική εξέλιξη, και από τα κυκλοφοριακά προβλήματα (από την ηχορύπανση ως το αδιαχώρητο της στάθμευσης),
- Απόλυτη απαγόρευση βιομηχανίας στην περιοχή και απόλυτη απαγόρευση εξόρυξης και λατομείων στην περιοχή.
- Τέλος αυξημένες αρμοδιότητες στην τοπική αυτοδιοίκηση, ώστε να ελέγχεται άμεσα η σωστή εφαρμογή των στόχων ανάπτυξης της περιοχής. (C.P.E.R., 1991, 8)

3.2.3 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Οι στόχοι που προσδιορίστηκαν με το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Π.Ε.Π.) του 2^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Κ.Π.Σ.) ήταν:

- Η άρση της απομόνωσης των μειονεκτικών περιοχών,
- Η βελτίωση των συγκοινωνιών και η ενίσχυση της οικονομίας με στόχο την καταπολέμηση της βιομηχανικής παρακμής σε ορισμένες περιοχές,

- Η ενίσχυση του πρωτογενή τομέα και η ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων και τέλος
- Η αναβάθμιση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής.

(Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας, 28)

Εκ των υστέρων κρίνεται ότι κατά ένα ποσοστό επιτεύχθηκαν οι στόχοι που είχε οριοθετήσει. Έτσι παρατηρείται ότι ενισχύθηκαν σημαντικά οι επιχειρήσεις του δευτερογενούς τομέα, ενισχύθηκαν οι υποδομές της εκπαίδευσης, παρατηρήθηκε αύξηση του ποσοστού των προστατευόμενων από τις πλημμύρες καλλιεργειών, ενώ οι υποδομές κατέλαβαν το μεγαλύτερο ποσοστό του προγράμματος. (Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας, 29-30)

Όσον αφορά το Π.Ε.Π. για την Στερεά Ελλάδα αυτό δομείται σε έξι (6) βασικούς άξονες προτεραιότητας, οι οποίοι είναι:

1. Μείωση των έντονων φαινομένων δυΐσμού με έμφαση στις ορεινές – αγροτικές περιοχές,
2. Προστασία περιβάλλοντος, αξιοποίηση των πολιτιστικών ιστορικών πλεονεκτημάτων και του τουριστικού προϊόντος,
3. Βασικές και κοινωνικές υποδομές. Ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων,
4. Ενίσχυση – εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων και διασύνδεση με την τοπική οικονομία,
5. Ανθρώπινο δυναμικό και
6. Τεχνική βοήθεια.

(Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας, 37)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1. Μείωση των έντονων φαινομένων δυΐσμού με έμφαση στις ορεινές – αγροτικές περιοχές	29,38
2. Προστασία περιβάλλοντος, αξιοποίηση των πολιτιστικών ιστορικών πλεονεκτημάτων και του τουριστικού προϊόντος	14,34
3. Βασικές και κοινωνικές υποδομές. Ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων	41,64

4. Ενίσχυση – εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων και διασύνδεση με την τοπική οικονομία	8,39
5. Ανθρώπινο δυναμικό	7,92
6. Τεχνική βοήθεια	1,04

ΠΗΓΗ: Π.Ε.Π. Στερεάς, Ιδία επεξεργασία.

Χαρακτηριστικό είναι ότι από τους έξι συνολικά Άξονες Προτεραιότητας οι πέντε πρώτοι ταυτίζονται με τους τέσσερις Στρατηγικούς Στόχους του Σχεδίου Ανάπτυξης για την Στερεά, ενώ ο έκτος αφορά την απαραίτητη τεχνική βοήθεια του προγράμματος. (Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας, 73) Ενδεικτικά σε αυτό το σημείο αναφέρουμε τους τέσσερις Στόχους:

1. Δυναμική ενσωμάτωση της περιφέρειας στο νέο ευρωπαϊκό/ εθνικό οικονομικό χώρο με ενισχυμένη ταυτότητα,
2. Ενίσχυση της αστικοποίησης και της τριτογενοποίησης της παραγωγικής της βάσης,
3. Χαλάρωση της εξάρτησης και ανισορρόπησης του χώρου της από τη Μητροπολιτική Αθήνα σε συνδυασμό με την εμφάνιση νέων διαπεριφερειακών συνεργασιών, και τέλος
4. Η αξιοποίηση της θετικής ανταπόκρισης της περιφέρειας στις χωρικές επιπτώσεις των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών σε διάφορους τομείς.

(ΠΠΧΣΑΑ, 2003,12)

Ο λόγος που πραγματοποιείται η προηγούμενη αναλυτική παρουσίαση του τι προβλέπεται τόσο από το ΠΠΧΣΑΑ όσο και από το Π.Ε.Π. ήταν για να φανούν οι ενέργειες που προβλέπονται να γίνουν για την ευρύτερη περιοχή της Στερεάς και να στο τι προβλέπεται για την περιοχή μελέτης που ενδιαφέρει περισσότερο. Αναλυτικότερα για τον κάθε άξονα από τους προαναφερθέντες ισχύουν τα εξής:

- Ο πρώτος άξονας δίνει βαρύνουσα σημασία στην καλλιέργεια της ελιάς μιας και καλύπτει το 34,25% του νομού και στην παραγωγή βοοειδών μιας και παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, (Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας, 43)
- Ο δεύτερος άξονας αφορά τον αρχαιολογικό τουρισμό και αποκλειστικά στο διεθνή χώρο των Δελφών, τον παραθαλάσσιο τουρισμό στα νότια παράλια του νομού, τον χιονοδρομικό τουρισμό στο Κέντρο του Παρνασσού και την εύκολη προσπελασιμότητα λόγω της γειτνίασης με το αστικό κέντρο της Αθήνας, (Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας, 51)

- Ο τρίτος άξονας αφορά το οικιστικό δίκτυο και προτείνει τη δικτύωση της Αμφισσας με το Γαλαξίδι και την Ιτέα και η συνεργασία με τους Δελφούς και την Αράχωβα θα επιτρέψει να εξασφαλιστεί ένας αξιόλογος δυναμικός αστικός πόλος στις αδύναμες νότιες ακτές, (Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας, 56)
- Ο τέταρτος άξονας που αφορά την ενίσχυση – εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων και τη διασύνδεση με την τοπική οικονομία δεν αφορά τόσο την περιοχή μιας και πέραν της S&B Αργυρομεταλλεία δεν παρουσιάζει κάποιο άλλο ιδιαίτερο ενδιαφέρον.
- Όσον αφορά τους άξονες πέντε και έξι αυτοί αφορούν ο μιν πρώτος έχει κάποιες δράσεις οι οποίες είναι απόλυτα συναφείς με το Εθνικό Σχέδιο δράσης για την απασχόληση και ο δε δεύτερος αφορά στην απαραίτητη τεχνική βοήθεια που παρέχεται από τα επιμέρους Διαρθρωτικά Ταμεία της Ένωσης. (Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας, 68,72)

3.2.4 ΕΥΝΟΪΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ

Όσον αφορά δράσεις οι οποίες αφορούν την περιοχή, όλα έχουν να κάνουν με την περιοχή που περικλείει τους Δελφούς. Η αρχή της προληπτικής προστασίας και της ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς προτείνεται γενικά να επεκταθεί πλιν των σημερινών ισχυόντων περιοχών προστασίας (αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία, παραδοσιακοί οικισμοί, μνημεία, Δελφικό τοπίο κλπ) σύμφωνα με την υπάρχουσα νομοθεσία:

- Σε όλα τα κέντρα όλων των αστικών περιοχών και δικτύων κέντρων 3^{ου} επιπέδου και άνω με στόχο τη διατήρηση/ δημιουργία μιας αστικής φυσιογνωμίας της πόλης και των αξιόλογων μνημείων ή κτιρίων της,
- Σε όλους τους οικισμούς που ανά ΟΤΑ θα εντοπισθούν ως αξιόλογοι με διαφορετικούς βαθμούς προστασίας από τα ΓΠΣ και τα ΣΧΟΟΑΠ
- Σε όλες τις παραδοσιακές δραστηριότητες που επίσης πρέπει να καταγραφούν σε επίπεδο ΟΤΑ. (ΠΠΧΣΑΑ, 2003, 26-27)

Πρωταρχικός στόχος της περιφέρειας για την προτεινόμενη ανάπτυξή της αλλά και για την πολιτιστική της ύπαρξη αποτελεί η αναβάθμιση του αρχαιολογικού χώρου Δελφών. Το ΠΠΧΣΑΑ προτείνει την ευρεία παράκαμψη του Χώρου Δελφών –

Αράχωβας για την αποσύνδεση του αρχαιολογικού χώρου τόσο από την όχληση μιας βαρείας διαμπερούς κυκλοφορίας, όσο και από τον μαζικό περαστικό τουρισμό αναψυχής. (ΠΠΧΣΑΑ, 2003, 27)

Εκτός από τα προαναφερθέντα, την περιοχή γενικά του νομού Φωκίδας πρέπει να σημειωθεί ότι στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Νόμου έχει ενταχθεί στην Γ΄ Ζώνη κινήτρων. Για να υπάρξει μια πιο καλή άποψη εξετάζεται παρακάτω ο νόμος 2601/98 που αφορά την ενίσχυση των επενδύσεων και το τμήμα που αφορά την τουριστική ανάπτυξη.

Αναπτυξιακός Νόμος 2601/98 «Περί Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική & Περιφερειακή Ανάπτυξη της Χώρας (ΦΕΚ 81/Α/15-4-98). Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η ανάπτυξη των ιδιωτικών επενδύσεων και μέσω αυτών:

- Η συμβολή στην επίτευξη των στόχων της περιφερειακής ανάπτυξης
- Η αύξηση των θέσεων απασχόλησης
- Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων
- Η αναδιάρθρωση τομέων και κλάδων της παραγωγής
- Η αξιοποίηση επιχειρηματικών ευκαιριών στον ελληνικό και τον ευρύτερο διεθνή χώρο
- Η συμβολή στην προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση ενέργειας

Για την πραγματοποίηση των υπαγόμενων στις διατάξεις του παρόντος νόμου επενδύσεων, προγραμμάτων και επιχειρηματικών σχεδίων, παρέχονται τα ακόλουθα είδη ενισχύσεων:

- Επιχορήγηση
- Επιδότηση των τόκων
- Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης
- Φορολογική απαλλαγή
- Ειδικά κίνητρα

Αναπτυξιακό Νόμο 2601/98 που αφορά κυρίως τον Τουριστικό Τομέα. Στα πλαίσια του νόμου υπάγονται οι ακόλουθες επιχειρηματικές δραστηριότητες

- Ίδρυση ή επέκταση Ξενοδοχειακών μονάδων, τουλάχιστον Β΄ τάξης
- Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών ξενοδοχειακών μονάδων, τουλάχιστον Γ΄ τάξης. Επίσης εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης

μορφής ξενοδοχείων που έχουν διακόψει προσωρινά τη λειτουργία τους για πέντε έτη κατ' ανώτατο όριο, χωρίς στο διάστημα αυτό να έχει γίνει αλλαγή στη χρήση του κτιρίου και υπό τον όρο ότι κατά το χρόνο της προσωρινής διακοπής της λειτουργίας τους ήταν τουλάχιστον Γ' τάξης

- Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών τουριστικών οργανωμένων κατασκηνώσεων (campings), τουλάχιστον Γ' τάξη
- Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός, έργων ειδικής τουριστικής υποδομής
- Μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες τουλάχιστον Γ' τάξης
- Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων κατώτερων της Γ' τάξης σε κτίρια που χαρακτηρίζονται διατηρητέα ή παραδοσιακά, εφόσον με τον εκσυγχρονισμό τους αναβαθμίζονται τουλάχιστον σε Γ' τάξη
- Δημιουργία συμπληρωματικών εγκαταστάσεων με την προσθήκη νέων κοινόχρηστων χώρων, κολυμβητικών δεξαμενών και αθλητικών εγκαταστάσεων σε ξενοδοχειακές μονάδες τουλάχιστον Γ' τάξης (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ν. Φωκίδας, 2002,54)

3.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΤΑΣΕΩΝ- ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Ξεκινώντας την εξέταση της περιοχής παρατηρείται ότι διαθέτει μια πληθώρα πλεονεκτημάτων τα οποία δεν απαντώνται εύκολα σε άλλες περιοχές με τέτοια ανάμιξη.

Πρώτα από όλα οι τουριστικοί πόροι που διαθέτει η περιοχή, τόσο οι αρχαιολογικοί χώροι (Δελφοί, Άμφισσα) αλλά και οι χώροι αναψυχής (Γαλαξίδι, Παρνασσός) αποτελούν θέλγητρο για τους Έλληνες και τους ξένους τόσο το χειμώνα όσο και το καλοκαίρι.

Τα αγροτικά προϊόντα της περιοχής τα οποία δεν περιορίζονται στα στενά ελληνικά εμπορικά σύνορα αλλά γίνονται και αξιόλογες εξαγωγές. Τέτοια προϊόντα είναι η παραγωγή ελιάς, αξιοσημείωτο δε είναι το γεγονός ότι ο υψηλός βαθμός ποιότητας που χαρακτηρίζει το συγκεκριμένο προϊόν ενισχύεται από το

χαρακτηρισμό των επιτραπέζιων ελιών Άμφισσας ως προϊόν Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Κονσερβολιά Αμφίσσης). Επιπλέον σημαντική είναι και η παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων όπως τυρί και γάλα.

Ο ορυκτός πλούτος είναι ένα επιπλέον στοιχείο. Η εξόρυξη βωξίτη⁴ είναι ισχυρό σημείο για την περιοχή. Αποτελεί τον κορυφαίο νομό σε εξόρυξη με αποτέλεσμα να είναι σημαντικότερος παράγοντας ανάπτυξης.

Η ανάπτυξη της κτηνοτροφίας στο νομό είναι σημαντική τα τελευταία χρόνια, αλλά αυτό οφείλεται σε ένα μεγάλο ποσοστό στην γεωμορφολογία του νομού που ευνοεί τόσο την ανάπτυξη της χλωρίδας και της πανίδας.

Αποτέλεσμα του προηγούμενου είναι ότι το φυσικό περιβάλλον της περιοχής να αποτελείται από πλούσιους φυσικούς πόρους και σπάνιο φυσικό περιβάλλον με αποτέλεσμα πολλές περιοχές να έχουν χαρακτηριστεί ως Natura και πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η θεσμοθέτηση των Εθνικών Δρυμών Παρνασσού και Οίτης.

Στα προηγούμενα πρέπει να ενταχθεί και ένα ακόμα πλεονέκτημα, τουριστικό, που δεν είναι άλλο από τον δασικό πλούτο της περιοχής ο οποίος προσφέρεται για αναψυχή, δυνατότητες ήπιων αθλητικών δραστηριοτήτων. Βέβαια δεν θα πρέπει να μη σημειωθεί το ότι προσφέρεται για τον δευτερογενή τομέα της περιοχής με παραγωγή άφθονης ξυλείας .

Σημαντικό στοιχείο της περιοχής είναι το πολιτιστικό περιβάλλον και η πολιτιστική κληρονομιά της. Η πολιτιστική παράδοση και οι πολιτιστικοί πόροι έχουν ιδιαίτερη αξία ως τουριστικοί πόροι, τόσο για τους κατοίκους, όσο και για τους επισκέπτες του νομού, και οι προσπάθειες διατήρησης, ανάδειξης και προβολής τους αποτελούν σημαντικό πλεονέκτημα για την τόνωση της τοπικής οικονομίας. Τα πολιτισμικά στοιχεία του νομού με κατάλληλη αξιοποίηση και προβολή μπορούν να συμπληρώσουν το τουριστικό προϊόν του. Επίσης, τα σημαντικά ιστορικά μνημεία που απεικονίζουν την πλούσια ιστορία του νομού στο πέρασμα χιλιετηρίδων αποτελούν σημαντικό πλεονέκτημα για την περιοχή. Η ύπαρξη αρκετών μουσείων και πολιτιστικών ιδρυμάτων στην περιοχή ενισχύει την σημαντικότητα των μνημείων αυτών.

⁴ Θα εξεταστεί και στα μειονεκτήματα για άλλο λόγο όμως

Ένα επιπλέον στοιχείο που πρέπει να προσεχθεί και που χωρίς αυτό πολλά από τα προαναφερθέντα θα παρέμεναν αναξιοποίητα, είναι η γεωγραφική θέση του νομού. Βρίσκεται σε κομβικό σημείο καθώς παρουσιάζει τα εξής στοιχεία:

- Βρίσκεται σε μικρή απόσταση από την Αττική, συνεπώς σε μικρή απόσταση από το αεροδρόμιο των Σπάτων,
- Βρίσκεται σε μικρή απόσταση από τον λιμένα της Πάτρας,
- Είναι κοντά στην γέφυρα Ρίου- Αντιρίου, και μελλοντικά δίπλα στην Ιόνια οδό μιας και η γέφυρα είναι προέκτασή της και τέλος
- Βρίσκεται σε μικρή απόσταση από τον Π.Α.Θ.Ε.

(Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ν. Φωκίδας, 2002)

Μεγάλο πλεονέκτημα είναι για την περιοχή το ότι είναι σε εξέλιξη η πραγματοποίηση των Δικτύων Ενέργειας και Τηλεπικοινωνιών, καθώς και η προσπάθεια για άμεση σύνδεση της «πόλης και της υπαίθρου». Σημαντικό είναι επίσης οι εκτεταμένες ακτές και ο νησιωτικός χώρος της περιοχής που αποτελούν ζωντανή πολιτιστική δραστηριότητα και ταυτότητα για την περιοχή. Τέλος πρέπει να ομολογήσουμε για την εύκολη προσπελασιμότητα της υπαίθρου που σαν άμεσο αποτέλεσμα τις αρδευόμενες γεωργικές υποδομές. (ΠΠΧΣΑΑ, 2003,9)

Όσον αφορά τα μειονεκτήματα της περιοχής παρουσιάζουν κι αυτά μια χαρακτηριστική ποικιλομορφία. Όπως προαναφέρθηκε, η περίπτωση της εξόρυξης βωξίτη παρουσιάζει μια ιδιαιτερότητα, καθώς άνετα μπορούμε να την εντάξουμε και στα πλεονεκτήματα της περιοχής (βλ. προηγούμενα) αλλά και στα μειονεκτήματα. Ουσιαστικά πρόκειται για τις δυο διαφορετικές όψεις του ίδιου νομίσματος. Χαρακτηριστικό είναι ότι τα τελευταία χρόνια έχουν μειωθεί δραματικά, λόγω απολύσεων εργαζομένων από την εταιρεία, με αποτέλεσμα όσοι επιθυμούν να δουλέψουν στην περιοχή να χάνουν μια προοπτική για εργασία.

Η μη επεξεργασία του βωξίτη που εξορύσσεται στη περιοχή ο οποίος αν και αποτελεί την πλουσιότερη περιοχή της Ελλάδας σε κοιτάσματα βωξίτη, χωρίς όμως τελικά να επωφελείται από την επιτόπια μεταποιητική εκμετάλλευση του βωξίτη σε αλουμίνιο. Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι ορυκτοί πόροι του νομού να τροφοδοτούν την βιομηχανία της υπόλοιπης χώρας αφήνοντας ελάχιστη προστιθέμενη αξία στο τόπο.

Η μη αξιόλογη βιομηχανική και βιοτεχνική δραστηριότητα αποτελεί σημαντικό αδύνατο σημείο για το νομό Φωκίδας. Το γεγονός αυτό συνδέεται ως ένα

βαθμό με τη θεσμοθέτηση της Ζώνης Προστασίας του Δελφικού Τοπίου, οι περιορισμοί της αποτέλεσαν τροχοπέδη για την περαιτέρω ανάπτυξη της μεταποίησης στο νομό (με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα της μη εγκατάστασης του εργοστασίου της αλουμίνας στην περιοχή και την τελική εγκατάστασή του στο ν. Βοιωτίας).

Δημογραφικά, ο νομός χαρακτηρίζεται από σταδιακή πληθυσμιακή αποδυνάμωση, γήρανση και μη ανανέωση του πληθυσμού του. Τα βασικά αυτά δημογραφικά χαρακτηριστικά του νομού λειτουργούν ως μειονεκτήματα και ως περιοριστικοί παράγοντες ανάπτυξης με αποτέλεσμα να γίνει ο νομός από δυεδρικός στις τελευταίες εκλογές μονοεδρικός.

Ο ορεινός χαρακτήρας του νομού και οι ελλειπείς υποδομές μεταφορών που αυτός συνεπάγεται, συμβάλλουν στην γεωγραφική απομόνωση της περιοχής και λειτουργούν αρνητικά στην συγκράτηση του πληθυσμού.

Επικρατεί στο νομό, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή, το φαινόμενο του χαμηλού επιπέδου εκπαίδευσης καθώς και της μη επαγγελματικής εξειδίκευσης των απασχολούμενων και έλλειψη δεξιοτήτων, γεγονός που έχει άμεσο αντίκτυπο στην απασχόληση και στην μακροχρόνια εξέλιξη της.

Δεν θα πρέπει να ξεχαστεί το μεγαλύτερο πλήγμα και συνάμα μια από τις μεγαλύτερες, αν όχι την μεγαλύτερη πληγή, που δεν είναι άλλη από τις υποδομές που υπάρχουν στο νομό. Έτσι παρατηρούνται τα εξής φαινόμενα:

- Οι υποδομές που υποστηρίζουν τις οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες παρουσιάζουν σημαντικές ελλείψεις (μεταφορές, υγεία),
- Οι συγκοινωνιακές υποδομές που αφορούν την επικοινωνία εντός αλλά και εκτός του νομού, παρουσιάζουν ένα μη ικανοποιητικό δίκτυο που αντί να διευκολύνει δυσχεραίνει τις μεταφορές,
- Οι υποδομές μεταποίησης δεν έχουν ξεκινήσει ακόμα να λειτουργούν παρά τις αντίθετες προβλέψεις του Κ.Π.Σ. II, τέλος,
- Οι υποδομές υγείας, λόγω της γειννίας με το νομό Αττικής δέχεται έντονες πιέσεις και η πρόνοια για την τρίτη ηλικία, τα παιδιά και τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι πολύ περιορισμένη.

Η ζώνη προστασίας Δελφικού τοπίου διαδραματίζει στην περιοχή πρωταγωνιστικό ρόλο. Η ύπαρξή της ως έχει, σωστή ή λάθος δεν μπορεί στο σημείο αυτό να κριθεί, έχει μειώσει στο ελάχιστο τις αναπτυξιακές και επιχειρηματικές

κινήσεις οι οποίες μπορούν να γίνουν στην περιοχή ώστε να αλλάξει δραστικά η ταυτότητα και το πρόσωπο της περιοχής.

(Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ν. Φωκίδας, 2002)

Η αποκοπή μέχρι σήμερα της περιοχής από γειτονικές της περιοχές, λόγω φυσικών φραγμών και ανεπάρκειας δικτύου υποδομών και η μονοεξάρτησή της από την Αθήνα είχε σαν συνέπεια την απώλεια περιφερειακού εισοδήματος και την αδυναμία αστικοποίησης και τη μια διασύνδεση του δευτερογενούς και του τριτογενούς τομέα.

Η παραδοσιακή διάρθρωση της οικονομίας και η αδυναμία που παρουσιάζει στην καινοτομία και τη γνώση δεν της επιτρέπουν να πραγματοποιήσει κάποια πρόοδο. Αν σε αυτό συνυπολογιστεί και η αδυναμία που παρουσιάζουν οι ΟΤΑ διοικητικά και πληθυσμιακά τότε κατανοείται η απομόνωση της περιοχής. Τέλος, η αδυναμία αξιοποίησης των δυνατοτήτων των λιμένων, η έλλειψη διαπεριφερειακής δικτύωσης πλην του Π.Α.Θ.Ε και η έλλειψη πολεοδομικής οργάνωσης, είναι τα τελευταία κομμάτια που συμπληρώνουν το παζλ της εικόνας που παρουσιάζει η περιοχή. (ΠΠΧΣΑΑ, 2003, 11)

Συνεχίζοντας με τις δυνατότητες οι οποίες παρουσιάζονται στο νομό χαρακτηριστικό τους είναι ότι περιστρέφονται γύρω από τα οφέλη του τουρισμού, ασχέτως από πού μπορεί αυτά να προκύπτουν και να προέρχονται.

Τα τελευταία χρόνια η αλλαγή του τρόπου διαβίωσης και η αύξηση του εισοδήματος συμβάλλουν στην αύξηση των διακοπών μικρής διάρκειας, των διακοπών στο βουνό, των διακοπών στη φύση και σε παρθένα φυσικά τοπία, συνθήκες που αποτελούν ευκαιρία τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής. Επιπλέον το τουριστικό προϊόν ευνοείται από τη γειτνίαση με την Αττική, δεδομένου ότι έχει τη δυνατότητα να προσφερθεί σε διαφορετικές κατηγορίες πληθυσμού και σε ετήσια χρονική διάρκεια, σε συνδυασμό με τη μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού στο Λεκανοπέδιο. Γίνεται κατανοητό λοιπόν ότι ο τουρισμός αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για το νομό και σημαντική ευκαιρία για περαιτέρω ανάπτυξη του. Προκειμένου όμως να συνεχιστεί η τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή θα πρέπει να εμπλουτιστεί το τουριστικό προϊόν, να διαμορφωθεί ποιοτικό επίπεδο στις παρεχόμενες τουριστικές υπηρεσίες και να υπάρξει συστηματική και οργανωμένη προβολή της περιοχής για την τουριστική της ανάπτυξη

Επιπλέον οι ήπιες μορφές τουρισμού όπως ο ορειβατικός, ο αγροτουρισμός ή ο τουρισμός περιήγησης, αποτελούν σημαντικό τομέα απασχόλησης και οικονομικών επιδόσεων με αποτέλεσμα να μπορούν να συμβάλουν στην προσέλκυση επενδυτών.

Σε συνάρτηση με το προηγούμενο, διαχωρίζονται οι φυσικοί πόροι στους πλούσιους, με το ιδιόμορφο ανάγλυφο, καθώς και στην πλούσια πανίδα και χλωρίδα που μπορούν να συμβάλουν στην ερευνητική δραστηριότητα αλλά και σε νέες αναπτυξιακές προοπτικές για το νομό.

Σημαντικό είναι το Κ.Π.Σ. ΙΙΙ για την περίοδο 2000-2006. Τόσο για το νομό αλλά και την περιοχή της Στερεάς Ελλάδας η υλοποίηση των δράσεων και των ενεργειών θα έχει πολλαπλά οφέλη.

Η λειτουργία των ΒΙΟ.ΠΑ Άμφισσας και Ιτέας θα αποτελέσει πόλο έλξης για την εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων στο νομό με αποτέλεσμα την αύξηση του συνολικού ακαθάριστο προϊόντος καθώς και την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

Σημαντική ευκαιρία για το νομό αποτελεί η παρατηρούμενη αύξηση, τα τελευταία χρόνια, της κατανάλωσης τοπικών γεωργικών προϊόντων ποιότητας (βιολογικά), γεγονός που δημιουργεί αυξημένη ζήτηση για την παραγωγή των συγκεκριμένων προϊόντων. Τα επώνυμα γεωργικά προϊόντα, όπως η ελιά Άμφισσας, αποτελούν δυνατότητα όχι μόνο ανάπτυξης του πρωτογενούς αλλά και του δευτερογενούς τομέα αλλά και συνολικής προβολής της περιοχής διεθνώς.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι προσφέρονται δυνατότητες ανάπτυξης λόγω επενδύσεων οι οποίες μπορούν να πραγματοποιηθούν σε κάποιους τομείς. Αυτοί οι τομείς είτε παρουσιάζουν ενδιαφέρον ή υπάρχει κάποιο ιστορικό ότι υπήρχαν παλαιότερα κάποιες ειδικότητες και τώρα έχουν ατονήσει. Έτσι μπορούμε να σημειώσουμε του εξής:

- Να υπάρξουν επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα,
- Επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης (ύπαρξη βυρσοδεψίων), και
- Ειδικές επενδύσεις, (δημιουργία κάποιου θερμοκηπίου για παράδειγμα).

(Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ν. Φωκίδας, 2002)

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί η προοπτική που παρουσιάζεται από την πολιτική της «πόλης – υπαίθρου» και την έννοια της δικτύωσης . Αυτή η δικτύωση και συνεργασία των πόλεων (δίκτυα πόλεων,

συμπολιτεία) θα έχει σαν αποτέλεσμα και πόρους να προσελκύσει αλλά και να βοηθήσει σε μια πιο άμεση ανάπτυξή τους. (ΠΠΧΣΑΑ, 2003, 12)

Τελευταίο έμεινε το γεγονός που αφορά και χρονικά την πιο πρόσφατη περίοδο, των Ολυμπιακών Αγώνων που διεξήχθησαν την προηγούμενη χρονιά. Το ότι οι αγώνες έγιναν στην Αθήνα προσέδωσε τη δυνατότητα στην περιοχή να την επισκεφθούν πολλοί με αποτέλεσμα αυτό να αποτελέσει εφελκυστικό για μελλοντική αξιοποίηση και διαφήμιση, με τις σωστές πάντα προϋποθέσεις, για την περιοχή.

(Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ν. Φωκίδας, 2002)

Όσον αφορά τώρα τις απειλές οι οποίες εμφανίζονται στην ευρύτερη περιοχή αυτές συναντώνται στην απειλή για την αποδοτικότητα αλλά και πιθανόν στη βιωσιμότητα των τουριστικών υποδομών λόγω της έλλειψης τουριστικής προβολής και ανάπτυξης επικοινωνιακής στρατηγικής.

Το φυσικό περιβάλλον του νομού που αποτελεί όπως προαναφέρθηκε σημαντικό πόλο ανάπτυξης, τόσο τουριστικό αλλά και για τοπικές δραστηριότητες (όπως κτηνοτροφικές και δασοκομικές), μπορεί να κινδυνεύσει λόγω της συχνής και πιθανής επισκεψιμότητας από πυρκαγιές, λαθροθηρία, και από την ανεξέλεγκτη βόσκηση. Αποτέλεσμα αυτών των κινδύνων θα είναι η μη ικανότητα αειφόρου ανάπτυξης της περιοχής.

Επιπλέον σημαντική απειλή για την ανάπτυξη του νομού θα αποτελέσει η μη αξιοποίηση των ευκαιριών, για χρηματοδότηση ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων που θα προκύψουν στα πλαίσια του Κ.Π.Σ. III

(Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ν. Φωκίδας, 2002)

Κλείνοντας με το κεφάλαιο των απειλών δεν θα πρέπει να παραλειφθούν να αναφερθούν οι δυσκολίες που παρουσιάζονται λόγω του γεωγραφικού χώρου και της ευαισθησίας του περιβάλλοντος χώρου τόσο του ορεινού όσος και του πεδινού καθώς και το μειονέκτημα της γειτνίασης με την Αθήνα και της συνεχής έλξης που αυτή ασκεί.(ΠΠΧΣΑΑ,2003,12)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : SWOT ANALYSIS

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
Τουριστικοί Πόροι	Μείωση θέσεων εργασίας	Ήπιες μορφές τουρισμού	Βιωσιμότητα τουριστικών εγκαταστάσεων
Αγροτικά προϊόντα	Μη επεξεργασία του βοξίτη στο νομό	Γεινίαση με Αττική	Καταστροφή φυσικού περιβάλλοντος
Ορυκτός Πλούτος	Μη αξιόλογη βιομηχανική και βιοτεχνική δραστηριότητα	Εκμετάλλευση φυσικών πόρων	Μη αξιοποίηση ευκαιριών, του Γ' ΚΠΣ.
Κτηνοτροφία	Δημογραφικό πρόβλημα	ΚΠΣ III	Δυσκολίες γεωγραφικού χώρου
Φυσικοί πόροι	Ορεινός χαρακτήρας	ΒΙΟ.ΠΑ. Άμφισσας - Ιτέας	Διαρκής έλξη από Αθήνα
Δυνατότητες αναψυχής	Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης πληθυσμού	Αύξηση της κατανάλωσης τοπικών γεωργικών προϊόντων	
Πολιτιστικοί κληρονομιά	Ελλείψεις στις υποδομές	Ολυμπιακοί Αγώνες 2004	
Γεωγραφική θέση	Z.O.E Δελφών	Πολιτική «πόλης – υπαίθρου»	
Επενδύσεις	Αποκοπή από γείτονες και μονοεξάρτηση από Αθήνα	Δικτύωση πόλεων	
Σύνδεση «πόλης –υπαίθρου»	Παραδοσιακή διάρθρωση οικονομίας		
Σε εξέλιξη δίκτυα Ε/Τ	Αδυναμία ΟΤΑ		
Προσπελασιμότητα υπαίθρου	Αδυναμία αξιοποίησης δυνατοτήτων		

Εκτεταμένες ακτές – νησιωτικός χώρος			
---	--	--	--

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία

3.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την προηγούμενη εξέταση της περιοχής διεξήχθησαν πολλά και χρήσιμα συμπεράσματα. Καταρχάς έγινε κατανοητό κα αντιληπτό ότι η Ζώνη προστασίας Δελφικού τοπίου και η ευρύτερη περιοχή που την περικλείει, ασκεί σημαντικές πιέσεις στους κατοίκους και σε κάθε μορφή επένδυσης που επιχειρείται να πραγματοποιηθεί. Εξετάζοντας εν συνεχεία τους αναπτυξιακούς στόχους της περιοχής, καθώς επίσης το τι προβλέπεται για την περιοχή μέσω του Π.Ε.Π. και τι δράσεις και κίνητρα αναπτύσσονται στην περιοχή διαπιστώθηκαν οι δυνατότητες που εμφανίζει η περιοχή. Τέλος από την SWOT Analysis πραγματοποιήθηκε μια ενδελεχής εξέταση στην περιοχή από όπου έγινε αντιληπτό ότι οι προοπτικές ανάπτυξης που υπάρχουν είναι αρκετές ακόμη και μπορούν να συμβάλουν στην άμεση αλλαγή εικόνας για την περιοχή. Βέβαια και οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν είναι αρκετοί και θα πρέπει να προσεχθούν καθώς οι ισορροπίες που επικρατούν στην περιοχή βρίσκονται σε τεντωμένο σχοινί και το παραμικρό λάθος μπορεί να είναι ολέθριο για την περιοχή και να μετατρέψει την κατάσταση σε μη αναστρέψιμη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΧΕΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ – ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένας βασικός παράγοντας ανάπτυξης, λόγω του ότι έχει άμεση σχέση και με την πολιτιστική κληρονομιά των Δελφών, αλλά και λόγω ύπαρξης ιδιαίτερα τουριστικών περιοχών (π.χ. Γαλαξίδι) αποτελεί ο τουρισμός. Για το λόγω αυτό, η σωστή αξιοποίησή του και η ταυτόχρονη ανάδειξή του είναι ένα συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής μελέτης που πρέπει να αξιοποιηθεί.

Άλλωστε, ο πολιτιστικός τουρισμός δεν περιορίζεται στο θαυμασμό μόνο των αρχαιοτήτων μιας περιοχής, αλλά ταυτόχρονα επεκτείνεται και στην κατανόηση του τρόπου συμπεριφοράς ή του τρόπου σκέψης των ατόμων της περιοχής και την άμεση επαφή τους με τις συνήθειες, τα ήθη και τα έθιμά τους. (Κλαρούδα, 1996, 20)

Για το λόγω λοιπόν, ότι η περιοχή του Δελφικού τοπίου έχει από μόνη της μια δυναμική, τόσο για τους ευρωπαίους αλλά και για τον υπόλοιπο κόσμο, καθώς και τις δυνατότητες οι οποίες υπάρχουν στις γύρω περιοχές, προτρέπει σε μια προσπάθεια ψηλάφησης και ταυτόχρονα εξέτασης των δυνατοτήτων της.

4.2 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ

Η κουλτούρα ενός έθνους ή μιας εθνικής ομάδας μπορεί να προσδιοριστεί ως ο τρόπος ζωής, οι κανόνες και οι αξίες τους. Περιλαμβάνει δηλαδή τη θρησκεία, τη γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα, τη συμπεριφορά, τις τέχνες, την πολιτική και κοινωνική οργάνωση. (Δέφνερ, 2002, 173)

Επίσης, οι πολιτιστικοί πόροι του τουρισμού περιλαμβάνουν ολόκληρη τη ζωντανή έκφραση των πολιτισμών του παρόντος, δηλαδή το ρουχισμό, την κουζίνα, τις θρησκευτικές τελετές, τις παραδόσεις και τα έθιμα των διαφορετικών λαών του κόσμου. Οι πολιτιστικοί πόροι απασχολούν το νου του τουρίστα και μπορεί να τον πληροφορήσουν, να τον μορφώσουν και να τον ψυχαγωγήσουν. (Δέφνερ, 2002, 173)

Πιο συγκεκριμένα, οι πολιτιστικοί πόροι είναι:

- Ιστορικά και αρχαιολογικά μνημεία, όπως κτίσματα ή ερείπια, ιστορικοί τόποι όπου συνέβησαν σημαντικά γεγονότα, αρχαιολογικοί χώροι, κυρίως μνημεία όπως τάφοι, κρήνες και τέλος διάφορα αντικείμενα όπως βάζα, κοσμήματα, θρησκευτικά αντικείμενα,
- Διάφορα πολιτιστικά στοιχεία, όπως παραδόσεις, τρόπος ζωής, ήθη κι έθιμα, τρόπος ένδυσης και διάφορες τελετές,
- Η τέχνη, οι μορφές της όπως ο χορός, το τραγούδι, η μουσική, το δράμα, το θέατρο, η ζωγραφική, η γλυπτική, διάφοροι καλλιτεχνικοί χώροι (θέατρα και γκαλερί), καθώς και τα αντικείμενα που μπορεί να φτιάχνουν οι ντόπιοι και να τα πωλούν στους τουρίστες,
- Οικονομικές δραστηριότητες, οι οποίες να αποτελούν για τους ντόπιους ένα είδος συνήθειας αλλά για τους τουρίστες να είναι κάτι πρωτόγνωρο,
- Ενδιαφέροντα αστικά κέντρα, τα οποία αστικά κέντρα είναι γεμάτα με ιστορικά κτίρια, πάρκα, με ποικίλα αρχιτεκτονικά στυλ, που επιτρέπουν στον επισκέπτη να απομονώσει το χαρακτήρα της πόλης,
- Μουσεία, διαφόρων ειδών μουσεία (ιστορικά, αρχαιολογικά και πολλών εξειδικευμένων θεμάτων) που δεν έχουν σαν σκοπό την παρουσίαση σπανίων αντικειμένων αλλά και την εκπαίδευση και μόρφωση των επισκεπτών,
- Πολιτιστικές εκδηλώσεις, διαφόρων ειδών, οι οποίες σχετίζονται με τις τοπικές παραδόσεις και τέχνες που αποτελούν πόλο έλξης για τους επισκέπτες και τέλος
- Η φιλοξενία των ντόπιων κατοίκων, που σε συνδυασμό με τον τρόπο αποδοχής τους, έχουν μεγάλη σημασία, καθώς τους επηρεάζουν τόσο η τιμότητα όσο και η αξιοπιστία τους στην συναναστροφή τους με τους ντόπιους.

(Δαγκωνάκη, 1998, 36-7-8)

Με βάση λοιπόν την κατηγοριοποίηση θα πραγματοποιηθεί μια προσπάθεια εξέτασης των πολιτιστικών πόρων για την περιοχή μελέτης. Σε προηγούμενο κεφάλαιο (βλέπε κεφάλαιο 2) έχει αναλυθεί εκτενέστατα τι περιλαμβάνει η περιοχή των Δελφών. Έτσι, στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο ότι δεν χρειάζεται επιπλέον και περαιτέρω ανάλυση. Το μόνο που θα πραγματοποιηθεί και κρίνεται απαραίτητο να γίνει για να διατηρηθεί η αλληλουχία και η συνέχεια της εργασίας είναι μια απλή αναφορά τους, επιγραμματικά. Έτσι αναφέρονται σαν πολιτιστικοί πόροι της περιοχής :

- Ο Αρχαιολογικός Χώρος των Δελφών,
- Το Αρχαιολογικό Μουσείο των Δελφών,
- Το Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία
- Το Μουσείο Άγγελου και Εύας Σικελιανού,
- Το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών,
- Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις του Ε.Π.Κε.Δ

4.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΝΤΟΣ ΖΩΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Όπως έγινε αντιληπτό στο κεφάλαιο 3, μέσω του Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδος προτείνεται η δημιουργία ενός δικτύου πόλεων. Αυτό το δίκτυο πόλεων θα το αποτελούν οι πόλεις της Άμφισσας, της Ιτέας, των Δελφών, της Αράχοβας και του Γαλαξιδίου. Τουναντίον όμως, εντός της ζώνης προστασίας δελφικού τοπίου βρίσκονται οι Δήμοι Άμφισσας, Ιτέας, Γαλαξιδίου, Δελφών και Δεσφίνας, και κρίθηκε σωστό να μην ενταχθεί στην μελέτη ο Δήμος Δεσφίνας αλλά ο Δήμος Αράχοβας. Μπορεί ο Δήμος Αράχοβας να μην εντάσσεται στην ευρύτερη ζώνη προστασίας αλλά από την άλλη προσφέρει πιο πολλά πλεονεκτήματα σε σχέση με το Δήμος Δεσφίνας (βρίσκεται πλησίον του Χιονοδρομικού Κέντρου Παρνασσού συν του ότι έχει μεγάλη ιστορία και αρκετά πολιτιστικά στοιχεία), άλλωστε αυτό προτείνεται και από το Π.Ε.Π.

(Στο Παράρτημα IV παρατίθεται χάρτης που απεικονίζει το οδικό δίκτυο για τον τρόπο σύνδεσης μεταξύ των πόλεων)

4.3.1 ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΣΣΑΣ

Αποτελείται από τα Δ.Δ. Άμφισσας, Αγίου Γεωργίου, Αγίας Ευθυμίας, Αγίου Κωνσταντίνου, Δροσοχωρίου, Ελαιώνα, Προσηλίου και Σερνικακίου. Όπως προαναφέρθηκε από το συγκεκριμένο Δήμο μας ενδιαφέρει η περίπτωση του Δημοτικού Διαμερίσματος Άμφισσας.

Η Άμφισσα είναι αρχαιότατη πόλη των Εσπερίων ή Οζολών Λοκρών, χτισμένη στη θέση που βρίσκεται σήμερα, στους πρόποδες του όρους Έλατος κάτω από τον όγκο του ιστορικού και θρυλικού κάστρου των Σαλώνων. Παρατηρώντας τα λείψανα των κυκλώπειων τειχών της ακροπόλεως, γίνεται αντιληπτό ότι η περιοχή κατοικείτο από τους πανάρχαιους χρόνους. (Κραβαρτόγιαννος, 2000, 1)

Από τα χαρακτηριστικότερα αξιοθέατα της περιοχής είναι:

- Το Κάστρο των Σαλώνων

Φέρει λείψανα τριών διακεκριμένων ρυθμών οικοδομικής, ελληνικής, ρωμαϊκής και βυζαντινής. Κατά διαστήματα συναντιόνται ογκόλιθοι πελασγικής εποχής. Οι βάσεις του αποτελούνται από τετράγωνες λίθους οριζόντια τοποθετημένες. Πάνω σε αυτούς, έκτισαν οι βυζαντινοί και ύστερα οι Φράγκοι και οι καταλανοί. Σώζεται ακόμη και σήμερα εσωτερική πύλη και Β.Δ. αυτής θα συναντήσει ο επισκέπτης μπαίνοντας τμήματα του τείχους με λείψανα όλων των εποχών. Ο ελληνικός περίβολος, διατηρείται σχεδόν σε όλα τα σημεία ενώ δύο τετράγωνοι πύργοι είναι φράγκικης κατασκευής. Στο εσωτερικό των τειχών, υπάρχουν ερείπια φράγκικης εκκλησίας, άλλης μιας μικρής βυζαντινής και ενός μικρού ρωμαϊκού τεμένους. Διακρίνονται επίσης δυο πύργοι στρογγυλοί, βυζαντινής κατασκευής και ο καλύτερα διατηρημένος από τους δυο ονομάζεται «Πύργος της Βασίλισσας». (Διακομανώλης – Κραβαρτόγιαννος ,25)

εικόνα 5: Κάστρο Άμφισσας

(Πηγή: http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

- Ο Ναός του Σωτήρος

Είναι χτισμένος σε βραχώδη και απότομη πλαγιά Β.Δ. της Άμφισσας και σε απόσταση 3 χλμ. Αποτελεί σπουδαίο και άριστα διατηρημένο βυζαντινό μνημείο. (Διακομανώλης, Κραβαρτόγιαννος, , 25).

Παρουσιάζει στοιχεία του 11^{ου} μ.Χ. αιώνα (οδοντωτές ταινίες, τοξοειδής αντηρήδης) καθώς και του 12^{ου} μ.Χ. αιώνα (πόρινα πλαίσια, κεραμοπλαστικά κοσμήματα). Πάντως όσον αφορά το ακριβές έτος κατασκευής του, το πλήθος των νομισματικών ευρημάτων του Αλεξίου Κομνηνού (1081-1118 μ.Χ.) επιβεβαιώνει τη χρονολόγησή του. (Κραβαρτόγιαννος, 2000, 13)

εικόνα 6: Ναός Σωτήρος

(Πηγή: http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

- Η Λυκότρυπα

Μοναδικός τάφος που σώζεται ως σήμερα στο Α. άκρο της πόλης στις υπώρειες του βουνού Κόφινας. Πρόκειται για μνημείο της αρχαιότατης εποχής, χονδροειδούς τέχνης, μαζί με τα Κυκλώπεια τείχη του Κάστρου. Χρονολογείται από την μυκηναϊκή εποχή και η παράδοση αναφέρει ότι η Λυκότρυπα ήταν ο τάφος του Αιγύπτιου Φώκου, που έδωσε το όνομά του στην περιοχή. Ο Σάθας αναφέρει ότι στην περιοχή της Άμφισσας υπήρχαν και άλλοι τάφοι που καταστράφηκαν από τους ντόπιους για πορισμό λίθων. (Κραβαρτόγιαννος, 2000, 8)

- Τα Ταμπάκικα της Άμφισσας.

Πρόκειται για την περιοχή της Άμφισσας που είναι χτισμένη αμφιθεατρικά στη συνοικία Χάρμαινα στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Τα Ταμπάκικα ή αλλιώς τα

βυρσοδεψία, είναι τα εργαστήρια όπου επεξεργάζονταν τα δέρματα οι ταμπάκηδες, των οποίων τα εργαστήρια βρίσκονταν στο ισόγειο και αυτοί κατοικούσαν στον επάνω όροφο. Λόγω όμως της έντονης μυρωδιάς των δερμάτων αργότερα ο όροφος χρησιμοποιούνταν για την αποξήρανση των δερμάτων. (Κραβαρτόγιαννος, 2000, 14)

Στο κέντρο του οικισμού δεσπόζει το Τουλασίδι, παλαιότατο κοινόχρηστο κτίσμα, στηριζόμενο σε κίονες δωρικού ρυθμού, το οποίο χρησιμοποιούνταν για το πλύσιμο των δερμάτων καθώς έχει πηγή με συνεχή ροή νερού. Παλαιότερα υπήρχαν πολλοί οι οποίοι ασχολούνταν με την κατεργασία κι επεξεργασία δερμάτων, σήμερα όμως λόγω της μείωσης των αιγοπροβάτων και την ανάπτυξη του πλαστικού σε συνδυασμό με την σκληρότητα της δουλειάς και το υψηλό κόστος αποτρέπει νέους να ασχοληθούν με το συγκεκριμένο κλάδο. (Κραβαρτόγιαννος, 2000, 15)

εικόνες 7, 8: Χάρμainera και η βρύση Τουλασίδιν

(Πηγή: http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

- Πολιτιστικές εκδηλώσεις «Φωκικά»

Πρόκειται για πολιτιστικές εκδηλώσεις οι οποίες ξεκίνησαν την περίοδο 1963 – 1964 επί Δημαρχίας Χρίστου – Ηλία Καμπεράκη έπειτα από πρωτοβουλία της Περιηγητικής Λέσχης της περιοχής, που αποτελούσε έναν πολιτιστικό σύλλογο ανεξάρτητο από την νομαρχία.. Τα ιδρυτικά στελέχη της περιηγητικής λέσχης ήταν εννέα νέοι από τη Φωκίδα που είχαν ιδιαίτερη αγάπη στα πολιτιστικά δεδομένα και ήθελαν να εμφυσήσουν αυτήν την αγάπη και το ενδιαφέρον τους και σε άλλους νέους της εποχής και της περιοχής. Σαν ιδέα, προήρθε από τις γιορτές του Κρασιού στο Δαφνή και τα Λευκαδίτικα, γιορτή του νησιού της Λευκάδας. Η διαφορά των Φωκικών με τις προαναφερθείσες γιορτές ήταν ότι ξεκίνησαν σαν γιορτή «Λόγου και Τέχνης» και εν αντιθέσει έκλεινε με μια λαμπρή γιορτή του Κρασιού που συνοδευόταν με πίπιζα και με νταμπρά. Πραγματοποιήθηκαν τις περιόδους 1964, 1965 και 1966 καθώς μετά διακόπηκαν λόγω της Χούντας. Ξεκίνησαν όμως ξανά

μετά τη μεταπολίτευση, αλλά από μαρτυρίες του κ. Γάτου Γεωργίου, (από τα ιδρυτικά στελέχη των εκδηλώσεων) «οι εκδηλώσεις έχουν χάσει τον χαρακτήρα που είχαν εκείνη την περίοδο».

- Αρχαιολογικό Μουσείο Άμφισσας,

Ο χώρος όπου στεγάζεται το Μουσείο είναι το παλαιό αρχοντικό του Αρείου Πάγου Σαλώνων. (Κραβαρτόγιαννος, 2000, 24) Επίσης υποστηρίζεται ότι στο κτίριο που προϋπήρχε το κτίριο όπου συνήλθε το 1821 η Α' Εθνοσυνέλευση της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος.

Περιλαμβάνει πλούσια συλλογή από ευρήματα που χρονολογούνται από την εποχή του Χαλκού έως το τέλος της αρχαιότητας. Το κτίριο αποτελείται από το ισόγειο και τον πρώτο όροφο στους οποίους χώρους έχουν χωριστεί κατά περιοχή τα ευρήματα. Στον χώρο Α του ισόγειου υπάρχουν τα ευρήματα της περιοχής της Κίρρας, στο χώρο Β ευρήματα της περιοχής του Καλλίου και στη Γ ευρήματα από διάφορες περιοχές της Φωκίδας. Όσον αφορά τον πρώτο όροφο, είναι αφιερωμένος στην Άμφισσα.(Ενημερωτικό φυλλάδιο μουσείου)

- Λαογραφικό Μουσείο

Ιδρύθηκε από την εταιρία Φωκικών Μελετών και στεγάζεται στο διώροφο νεοκλασικό του Παναγιώτης Λύτρα. Από τα πλουσιότερα της χώρας, διαθέτει αντικείμενα που χρονολογούνται από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Διασώζεται σε καλή κατάσταση και περιλαμβάνει πλήρεις συλλογές μη υφιστάμενων ή προς εξαφάνιση σήμερα βιοτεχνιών, εργαστηρίων, ακόμα και εργοστασίων. Τα σπουδαιότερα εκθέματα αποτελούν μηχανές και εξαρτήματα του βυρσοδέπτη, του κουδουνά του σχοινοποιού, του βαρελά, του σαγματοποιού, καθώς και του άλλοτε εργοστασίου σιγαρέτων Ταλαμάγκα. Διαθέτει επίσης παλαιά σπάνια αντικείμενα οικιακής χρήσεως και οικονομίας. (<http://www.amfissa.gr/amfissa1024/index.htm>)

- Αποκριές

Σαν εκδηλώσεις της Αποκριάς δεν έχουν τίποτα το ιδιαίτερο και δεν θα χρειαζόταν να τις αναφέρουμε εάν δεν υπήρχαν οι εκδηλώσεις του τελευταίου Σαββάτου. Οι εκδηλώσεις αυτές είναι άμεσα συνυφασμένες με την περιοχή της Χάρμαινας και το περίφημο στοιχείο της. Πρόκειται για ένα θρύλο που στηρίζεται σε μια ερωτική ιστορία και στο δραματικό της τέλος με την αυτοκτονία ενός ταμπάκη που επειδή δεν

δέχτηκε ο ιερωμένος να τον θάψει έμεινε στην περιοχή και τη στοιχείωσε καθώς τριγυρνούσε τα βράδια και προστάτευε τους ταμπάκηδες. Η αναπαράσταση αυτού του δραματικού γεγονότος, η αναβίωση του Στοιχειού δηλαδή γίνεται κάθε χρόνο στην Άμφισσα. (Κορκοβέλου, 4)

Ουσιαστικά, η «Νύχτα των Στοιχειών» όπως ονομάζεται ο εορτασμός εκείνης της μέρας, ξυπνά παιδικές αναμνήσεις στους Άμφισσιώτες και αναβιώνει τα προπολεμικά χρόνια. Τότε που η Χάρμαινα έσφυζε από ζωή και οι ήχοι ακούγονταν από παντού και καθάριοι, από τα ονομαστά κουδουνάδικα της πόλης. Τότε που τα σκοινάδικα έκαναν ακόμα θαύματα, και στα ταμπάκικα η δουλειά συνεχιζόταν μέρα και νύχτα και το στοιχείο κυκλοφορούσε σαν φίλος τους και προστάτης. (Χριστοφιλοπούλου,)

Η συγκεκριμένη εκδήλωση έχει ξεχωριστό ενδιαφέρον, όχι μόνο καρναβαλικό αλλά και λαογραφικό, καλλιτεχνικό και πολιτιστικό καθώς διοργανώνεται από το «Καλλιτεχνικό Εργαστήριο» του δήμου Άμφισσας και από το 1995 που ξεκίνησε δημιουργεί και επεξεργάζεται τις μάσκες και τα κουστούμια. Μαζί με ειδική μουσική γραμμένη για το Στοιχείο (ουρλιαχτά σκύλων, αλυσίδες, κουδούνια και σύγχρονους και παραδοσιακούς ήχους) πλαισιώνουν την κατάβαση του στοιχειού από την παραδοσιακή συνοικία των Ταμπάκηδων. (Ενημερωτικό φυλλάδιο Καλλιτεχνικού εργαστηρίου)

4.3.2 ΔΗΜΟΣ ΙΤΕΑΣ

Ο δήμος αποτελείται από τα Δημοτικά Διαμερίσματα της Ιτέας, της Κίρρας και της Τριταίας. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν λόγω της ιδιαιτερότητας που προαναφέραμε (βλ. Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας) θα εξετάσουμε μόνο τις περιπτώσεις των Δ.Δ. Ιτέας και Κίρρας.

Ιστορικά και αρχαιολογικά ευρήματα δεν υπάρχουν που να αφορούν την πόλη της Ιτέας. Άλλωστε, πρόκειται για μια σχετικά καινούργια χρονικά πόλη μιας και μόλις το 1871 εκδόθηκε Β.Δ. με το οποίο διετάσσοντο όλες οι δημόσιες υπηρεσίες να μεταφερθούν από τον οικισμό της Σκάλας Σαλώνων, ο οποίος είχε παραμείνει στάσιμος, στο νέο, ο οποίος και επίσημα πλέον ονομάστηκε Ιτέα. (Κολοβός, 1995,218)

Στη σημερινή θέση Γ(ου)λάς Ιτέας, βρίσκονται ερείπια Υστεροελλαδικής περιόδου και θεμέλια οικιών και αντερεισμάτων, άγνωστου οικισμού. Αξίζει να επισκεφθεί κανείς την εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος του οποίου η ανέγερση άρχισε το 1890, μεγάλο έργο για τα δεδομένα όχι μόνο εκείνης της εποχής αλλά και του σήμερα. Και βέβαια καταφύγια, φυσικής ομορφιάς, όπως είναι ο λόφος των Αγίων Αναργύρων ο ελαιώνας και τα νησάκια στον κόλπο της Ιτέας. (http://www.itea.gr/dimos_index.htm)

Όσον αφορά πολιτιστικές εκδηλώσεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα στην περιοχή της Ιτέας είναι οι εορταστικές εκδηλώσεις για τον εορτασμό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος στις 6 Αυγούστου καθώς και η Ναυμαχία του Άστιγγος η οποία καθιερώθηκε ως εθνική επέτειος και γιορτάζεται την τελευταία Κυριακή του Σεπτεμβρίου. (http://www.itea.gr/dimos_index.htm)

Αντίθετα με το Δ.Δ. Ιτέας, το Δ.Δ. Κίρρας, έχει πλούσια συλλογή αρχαιοτήτων. Κατά τη διάρκεια άλλωστε των εκσκαφών για τη θεμελίωση, τη διαμόρφωση πλατειών, δρόμων ή για άλλες χωματουργικές εργασίες, συχνά ερχόντουσαν στο φως ερείπια κτισμάτων της αρχαίας Κίρρας και διάφορα ευρήματα. Οι ατελείωτες όμως γραφειοκρατικές διατυπώσεις που επακολουθούσαν και η βραδύτητα της αρχαιολογικής τους μελέτης καθυστέρουσε απειλητικά την πρόοδο των εργασιών. Σε συνδυασμό με την απειλούμενη απαλλοτρίωση του χώρου και την έλλειψη κάθε μέριμνας για την άμεση καταβολή αποζημίωσης ή της παραχώρησης αντίστοιχου κάπου παραπέρα οδηγούσε στην αποφυγή της γνωστοποίησης του ευρήματος και το ξαναθάψιμό του. Αποτέλεσμα ήταν να εξαφανίζονται οριστικά πλέον, ολόκληρα κεφάλαια της ιστορίας του τόπου. (Κολοβός, 1995, 219)

Λείψανα πάντως προϊστορικού οικισμού αλλά και ερείπια τειχών, οχυρωματικών πύργων, υδραγωγείου έχουν αποκαλυφθεί σε διάφορα σημεία του χωριού, και ιδίως στις θέσεις Μαγουλάς, Κούμπλα, και νεκροταφείο. Στην περιοχή του λιμανιού έχουν εντοπισθεί υποθαλάσσια τμήματα κτισμάτων, πιθανότατα πύργων ή μόλου, ενώ στο χώρο της εμποροπανήγυρης και του παραπλεύρως Δημοτικού σχολείου αποκαλύφθηκε κτιριακό συγκρότημα λιμενικών και ναυπηγο-επισκευαστικών εγκαταστάσεων, από τα μεγαλύτερα που έχουν αποκαλυφθεί στη χώρα μας. Στον ίδιο χώρο του λιμανιού ορθώνεται ακόμα, μισο-κατεστραμμένος, ένας μεσαιωνικός πύργος, που, πιθανότατα, χρησίμευε ως φάρος, ενώ σε παρακείμενο οικόπεδο αποκαλύφθηκε παλαιοχριστιανική με βαπτηστήριο. (Κολοβός, 1995, 220)

Λίγο πιο πάνω από το σημείο που βρισκόταν ο νερόμυλος της «Σκληρής» - του Αχμέτ Σκληρή Αγά που σήμερα είναι κατοικία - βρίσκεται θειομαγνησιούχος πηγή, το "Αγιόνερο" τα νερά της οποίας έχουν ελαφρά καθαριστική ενέργεια. Ο λαός τη θεωρούσε ανέκαθεν ιαματική και έχει αναγνωρισθεί επίσημα και καταγραφεί ως ιαματική πηγή τουριστικής σημασίας από τον ΕΟΤ. Ήδη συντάσσεται μελέτη για την εκποίηση και εκμετάλλευση παρόμοιων πηγών. (http://www.itea.gr/dimos_index.htm)

Όσον αφορά πολιτιστικές εκδηλώσεις σημαντικό γεγονός όχι μόνο για τους Κιρραίους αλλά και για την ευρύτερη περιοχή, αποτελεί η εμποροπανήγυρις στις 29 Αυγούστου παράλληλα με την θρησκευτική πανήγυρη του ομώνυμου ξωκλήσιού του Αγίου Ιωάννου που γιορτάζει την αποτομή της κεφαλής του Ιωάννου του Προδρόμου. Για πέντε ολόκληρες μέρες το χωριό μεταμορφώνεται από τον κόσμο που συρρέει, να προσκυνήσει, να ψωνίσει στο "παζάρι" και να ψυχαγωγηθεί στις ταβέρνες του. Μέσα στο καλοκαίρι γιορτάζει και την "Ψαράδικη βραδιά" με μια σειρά εκδηλώσεων. (http://www.itea.gr/dimos_index.htm)

4.3.3 ΔΗΜΟΣ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ

Ο δήμος Γαλαξιδίου αποτελείται από τα Δ.Δ. Γαλαξιδίου, Αγίων Πάντων, Βουνιχώρας, και Πεντεορίων. Είναι η περιοχή η οποία επηρεάζεται το λιγότερο από τη Ζώνη Προστασίας Δελφικού Τοπίου καθώς εντός της περιοχής βρίσκεται μόλις το 2%. Πιο συγκεκριμένα το Δ.Δ. Γαλαξιδίου παρουσιάζει ενδιαφέρον τόσο πολιτιστικό όσο και τουριστικό.

Χαρακτηριστικό του ενδιαφέροντος που παρουσιάζει η περιοχή του Γαλαξιδίου είναι ότι από τα τέλη της δεκαετίας του '60 άρχισε να χαρακτηρίζεται ως Ιστορικός διατηρητέος οικισμός και ιδιαίτερα ως «Ιστορικό διατηρητέο μνημείο και ως αρχαιολογικός χώρος». Επίσης χαρακτηρίζεται «τόσο ο οικισμός όσο και μια περιοχή χιλιομέτρων γύρω από αυτόν ως τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους». Ρίχνοντας μια γρήγορη και συνοπτική ματιά στα νομοθετήματα που αφορούν την περιοχή έχουμε:

- Υπουργική Απόφαση 4701/3-3-1967 (ΦΕΚ Β'/183/16-3-1967) που χαρακτηρίζει τμήμα της πόλεως Γαλαξιδίου ιστορικό διατηρητέο μνημείο(Σκιαδάς, 1999, 32)

- Προεδρικό Διάταγμα 594/19-10-1978 (ΦΕΚ Δ'594/13-11-1978) χαρακτηρίζει το Γαλαξίδι ως παραδοσιακό οικισμό και ορίζει με λεπτομέρειες τον τρόπο κατασκευής των νέων κτισμάτων που πρέπει να είναι εναρμονισμένα με την παράδοση (Σκιαδάς, 1999, 33)
- Απόφαση Υπουργού Πολιτισμού Γ'6077/256/4-3-1980 (ΦΕΚ Β'323/29-3-1980) με την οποία επεκτείνονται τα όρια χαρακτηρισμού και προστασίας του Γαλαξιδίου και συμπεριλαμβάνεται ολόκληρη η πόλη και μια πολύ μεγάλη περιοχή, αδόμητη γύρω από αυτή, (Σκιαδάς, 1999, 33)
- Απόφαση Υπουργού Δημοσίων Έργων Ε'-11254/1499/29-3-1976 (ΦΕΚ 490/Β'/1976) και το Π.Δ. της 18-1-1977 (ΦΕΚ 27/ τ.Δ'/ 8-2-1977) όπου καθορίζονται «οι όροι και περιορισμοί δομήσεως των οικοπέδων του ρυμοτομικού σχεδίου Γαλαξιδίου και καθορισμού ζώνης δομήσεως και όρων δομήσεως αυτής εις εκτός σχεδίου περιοχής Γαλαξιδίου», (Σκιαδάς, 1999, 33)
- Υπ' αριθμ' 47354/1784/27-9-1985 (ΦΕΚ 641/Β'/25-10-1985) υπουργική απόφαση όπως συμπληρώθηκε στο ΦΕΚ 527/Β/1987 και την απόφαση 51350/2132/1990 (ΦΕΚ 427/Β/1990) χαρακτηρίστηκε ολόκληρη σχεδόν η πόλη του Γαλαξιδίου ως αρχαιολογικός χώρος. Τελευταία, το Παρθεναγωγείο (ΥΠ.ΠΟ. Γ/3232/55/173/29-10-1992 ΦΕΚ 704/τ.Β/27-11-1992) και η οικία Κων/νου Γερασάκη (ΥΠ.ΠΟ. Γ/3234/53/543/27-10-1992 ΦΕΚ 694/τ.Β./25-11-1992) χαρακτηρίστηκαν διατηρητέα. (Σκιαδάς, 1999, 40)

Μέχρι και πρόσφατα πίστευαν ότι το Γαλαξίδι είναι η συνέχεια της αρχαίας Λοκρικής πόλης Οιάνθης ή Οιάνθειας. Οι σύγχρονοι όμως αρχαιολόγοι δέχονται ότι το σημερινό Γαλαξίδι κατέχει τη θέση της αρχαίας Λοκρικής πόλης Χάλαιον ή Χάλειον, το οποίο μαρτυρείται σε ένα πλήθος επιγραφών. (Σκιαδάς, 1999, 36)

Σαν ονομασία υπάρχουν διάφορες ερμηνείες για το πώς προήλθε (όπως για π.χ. από το φυτό γαλαξίδα που υπάρχει στην περιοχή ή από την αύξηση της λέξης Χάλειον ή ότι κάποιος βυζαντινός τοπάρχης ονομαζόμενος Γαλαξειδής αναστήλωσε την μισο-ερειπωμένη από σεισμούς και επιδρομές πολιτεία και της έδωσε το όνομά του. (Σκιαδάς, 1999, 56)

Άλλωστε, τόσο κατά τη βυζαντινή όσο και κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας γνώρισε η περιοχή πολλούς κατακτητές και κατά καιρούς πειρατές που αφάνιζαν τους ήσυχους κατοίκους του. (Διακομανώλης – Κραβαρτόγιαννος, 1968, 34)

Όσον αφορά την ανάπτυξη της ναυτιλίας στην περιοχή είναι δύσκολο να προσδιοριστεί με ακρίβεια της αρχικής ανάπτυξής της. Γαλλικές και Ενετικές πηγές οδηγούν στην υπόθεση ότι η περίοδος διαμόρφωσης συνέπεσε με τα τέλη της δεκαετίας 1734-1740. Η ναυτική δραστηριότητα του Γαλαξιδίου αρχίζει ουσιαστικά τα έτη 1801-1806 και αναπτύσσεται κατά τη δεκαετία 1820-1830 και η μεγάλη ακμή του είναι το έτος 1845 μέχρι το 1890-1900 όταν τα ιστιοφόρα εγκαταλείπονται με την εμφάνιση του ατμού. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι το 1903 πέφτει στη θάλασσα το τελευταίο ιστιοφόρο. (Παπανδρέου, 2003, 149)

Χαρακτηριστικά αξιοθέατα στο Γαλαξίδι είναι τα εξής:

- Ναός Αγίου Νικολάου

Είναι ο πολιούχος της πόλης (υψώνεται μεγαλόπρεπος "ιερή κορωνίδα" της πόλης και είναι ορατός από όλες τις μεριές, από στεριά και θάλασσα.) (<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

Παρουσιάζει μια χρονική συνέχεια καθώς ξεκίνησε σαν ειδωλολατρικό ιερό, συνέχισε σαν βυζαντινή εκκλησία και έφτασε μέχρι και ναός της Τουρκοκρατίας. Για τον ειδωλολατρικό ναό δεν έχουμε πολλές πληροφορίες, ίσως ήταν αφιερωμένος στον «Απόλλωνα Νασιώτα» που είναι επιγραφικά μαρτυρημένος και αυτό γιατί στον περίγυρο βρέθηκαν πολλές προχριστιανικές επιγραφές. (Σκιαδάς, 1999, 239)

Ασχέτως αν γενικά όλος ο ναός και η εσωτερική του διακόσμηση είναι παλιά, από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα το χαρακτηριστικότερο και εντυπωσιακότερο όλων είναι το τέμπλο της εκκλησίας. Πρόκειται άλλωστε για ένα από τα λεγόμενα αριστουργήματα της ξυλογλυπτικής τέχνης του 19^{ου} αιώνα. Από τα μοναδικά δημιουργήματα της αναγεννώμενης εκκλησιαστικής τέχνης, που αποτελεί συνέχεια της βυζαντινής αγιογραφίας που απλώνεται από τη μια άκρη ως την άλλη και από το δάπεδο ως την κορυφή. (Σκιαδάς, 1999, 242)

Κατασκευάστηκε τη δεκαετία του 1840-1850 και έχει γίνει για τον παλιό ναό. Είναι τεχνοτροπίας «μπαρόκ» με αρκετά στοιχεία «ροκοκό» και αποτελεί το αποκορύφωμα της εκκλησιαστικής ξυλογλυπτικής. Κυριαρχείται από πλήθος μορφών

και παραστάσεων της χριστιανοσύνης, τόσο από την παλαιά όσο και από την καινή διαθήκη, πραγματικά θεόπνευστες στη σύλληψη και ασυναγώνιστες στην τεχνική τους εκτέλεση, δουλεμένες και στην πιο μικρή τους γωνία με μορφές ολόγλυφες, δηλαδή σκαλισμένες και από πίσω. (Σκιαδάς, 1999, 243)

εικόνες 9: Ο Άγιος Νικόλαος Καθώς δεσπόζει στο
Γαλαξίδι

- Ναός Μεταμόρφωσης Σωτήρος

Πρόκειται για βυζαντινό μοναστήρι που βρίσκεται στην κορυφή του λόφου, στα Ν.Δ. του Γαλαξιδίου σε υψόμετρο 300 μ. Από τις αρχαιότητες που βρέθηκαν στον περίβολο, συμπεραίνεται ότι έχει χρησιμοποιηθεί από πολύ παλιά. Σύμφωνα με το «Χρονικό» του Γαλαξιδίου κτίστηκε το 1250 μ.Χ. από τα Δεσπότη της Ηπείρου Δούκα Μιχαήλ Β' Άγγελο Κομνηνό. (Σκιαδάς, 1999, 250)

Το «Χρονικό» του Γαλαξιδίου αποτελεί ουσιαστικά την ιστορία του τόπου από το 990 έως και το 1700. Γράφτηκε το 1703 από τον ιερομόναχο Ευθύμιο και το ανακάλυψε το 1864 ο ιστοριοδίφης Κων. Ν. Σάθας κρυμμένο σε ένα τοίχο του ναού κι έτσι δεν χάθηκε. (Σκιαδάς, 1999, 251)

Σήμερα στο Μοναστήρι έχουν χτισθεί καινούργια κελιά, καινούργιο Αρχονταρίκι και έχει κατασκευαστεί πέτρινος περίβολος. Σύντομα θα γίνουν εργασίες αποκατάστασης του ναού από τους σεισμούς. (<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

- Το Κοιμητήριο

Η ύπαρξή του ανάγεται στα 1858 και ολοκληρώθηκε στα 1871. Ο επισκέπτης θα διαπιστώσει αμέσως την ευρωπαϊκή του επίδραση καθώς όλα είναι επηρεασμένα από τα ευρωπαϊκά νεκροταφεία και ιδιαίτερα της Γένοβας. Έτσι έστησαν καλλιτεχνικά μνήματα και αγάλματα με μορφές καραβοκυραίων, μεμονωμένα ή με τη σύζυγο της ζωής τους, άγκυρες και τιμόνια, επιγράμματα πόνου ή ύμνου, γλυπτά με σκηνές

αποχαιρετισμού, όλα να προσπαθούν να θυμίσουν την παλιά δόξα. (Σκιαδάς, 1999, 259)

- Τα τείχη

Σώζονται μέχρι και σήμερα αρκετά τμήματά του τείχους το οποίο προστάτευε την αρχαία πόλη και τα οποία σημάδευαν τα όριά της. Το μεγαλύτερο μέρος διατηρείται στη συνοικία Κάβος και χρονολογικά τοποθετείται στους ελληνιστικούς χρόνους ή τις αρχές του 4^{ου} αιώνα π.Χ. Πολλά μέρη του χρησιμοποιήθηκαν το 1830 για την κατασκευή ενός μόλου από τον οποίο σήμερα υπάρχουν μόνο τα ίχνη του και από το 1860-1896 χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του κρηπιδώματος των δυο λιμανιών.

Όσα τμήματα έχουν διασωθεί κινδύνευσαν να εξαφανιστούν μετά το 1970 όταν άρχισε η ανοικοδόμηση του Γαλαξιδιού. Με την φ1100/47546/28-7-1979 σώθηκαν τμήματα του τείχους ενώ με την ΥΠ.ΠΟ./ΑΡΧ/Α1/Φ10/51350/2132/1990 (ΦΕΚ 427/τ.Β//13-7-1990) «Η ζώνη προστασίας περιλαμβάνει τρία (3) μέτρα εκατέρωθεν της πορείας του τείχους (ορατή και μη)». (Σκιαδάς, 1999, 262)

- Οι τάφοι

Δυο πανομοιότυποι λαξευτοί τάφοι υπάρχουν στην περιοχή. Ο πρώτος είναι σε απομονωμένο και απόκρημνο βράχο στην περιοχή της Πέρα- Πάντας μέσα στο άλσος. Είναι υστερο- ρωμαϊκής εποχής και κατά τη γνώμη των αρχαιολόγων χρησιμοποιήθηκε για κατακόμβη στους πρωτοχριστιανικούς χρόνους. (Σκιαδάς, 1999, 264)

Ο δεύτερος βρίσκεται αριστερά του δρόμου για το Γαλαξίδι και σχεδόν απέναντι από το νεκροταφείο. Είναι σε μικρό βράχο, σχεδόν υπόγειος, με κυκλική προς τα δυτικά πόρτα και όχι ιδιαίτερα επεξεργασμένος, μιας και είναι και αυτός της πρωτοχριστιανικής εποχής. (Σκιαδάς, 1999, 265)

Έχουν ανακηρυχτεί αρχαιολογικοί χώροι με την Α1/Φ10/47354/1784 υπουργική απόφαση στο ΦΕΚ 641/τ.Β/25-10-1985 με γύρω – γύρω ζώνη προστασίας 100 μ. ο πρώτος και 50 μ. ο δεύτερος. (Σκιαδάς, 1999, 266)

- Ήθη κι έθιμα – Αλευρομουτζούρωμα

Από τα ήθη και έθιμα του Γαλαξειδίου κάποια έπαψαν να υπάρχουν, κάποια έχασαν τη λάμψη τους και ελάχιστα τηρούνται ακόμα σήμερα. Από τα έθιμα αυτά άλλα έχουν τις ρίζες τους στην αρχαιότητα, άλλα είναι δημιούργημα νεοτέρων εποχών και τα περισσότερα είναι καθαρά δημιουργήματα της εποχής των караβιών. Ακόμα μερικά από αυτά είναι καθαρώς Γαλαξειδιώτικα, μερικά είναι παραλλαγές άλλων εθίμων και πολλά είναι από τα Πανελλήνια. Όλα όμως χαρακτηρίζονται από την ευγένεια της Γαλαξειδιώτικης ψυχής και έχουν κυρίαρχο στοιχείο τη θάλασσα. (<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

Το πιο χαρακτηριστικό όλων είναι ο εορτασμός της Καθαράς Δευτέρας και ιδιαιτέρως οι εορτασμοί με το καθιερωμένο στην συνείδηση όλων αλευρομουτζούρωμα.

Οι εβδομάδες της Αποκριάς για το Γαλαξείδι αποκτούν ιδιαίτερη εορταστική και ψυχαγωγική ζωντάνια. Το αποκορύφωμα του αποκριάτικου γλεντιού είναι τα Γαλαξειδιώτικα Κούλουμα της Καθαρής Δευτέρας. Το μεσημέρι μετά την παρέλαση των αρμάτων τρώνε συντροφιάς-συντροφιάς σε σπίτια, ή στην εξοχή. Μετά κατεβαίνουν στην αγορά, όπου γίνεται το "μουτζούρωμα" και το "αλεύρωμα". Δηλαδή από σακούλες, που άλλες είναι γεμάτες με φούμο και άλλες με αλεύρι ρίχνουν οι εορταστές στους ανυποψίαστους και μεταξύ τους. Η παραλία μετατρέπεται πολύ γρήγορα σε πεδίο μάχης. Σύννεφο το αλεύρι και πυκνό νέφος το φούμο. (<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

Το έθιμο έχει βαθιές τις ρίζες του. Ίσως από τη Βυζαντινή εποχή, που οι παλιάτσοι των υποδρόμων χρωμάτιζαν τα πρόσωπά τους. Αυτό όμως έλαβε μεγάλη ακμή στην εποχή της ιστιοφόρου Ναυτιλίας, δηλαδή το 1840 και έκτοτε. Και αυτό γιατί τότε τα ιστιοφόρα ταξίδευαν από το Μάρτιο μέχρι το Νοέμβριο, έτσι οι εκδηλώσεις της Αποκριάς ήταν συγχρόνως και αποχαιρετιστήριες εκδηλώσεις. (<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

- Αρχαιολογικό Μουσείο

Πολλά αρχαιολογικά ευρήματα έχει δώσει κατά καιρούς η γη του Γαλαξειδίου, από τυχαίες, ή συστηματικές ανασκαφές. Από αυτά τα ευρήματα τα περισσότερα και ίσως τα πλέον αξιόλογα, έχουν ταξιδέψει στο εξωτερικό, στο Βρετανικό Μουσείο, ή στο Μουσείο του Λούβρου, κάποια βρίσκονται στην Αθήνα και ένα μέρος υπάρχει στην αρχαιολογική συλλογή του Μουσείου Γαλαξειδίου. Το κτίριο που στεγάζει σήμερα το

Μουσείο κτίσθηκε το 1868-1870 επί δημαρχίας Δεδούση Ε. Χαρδαβέλλα.
(<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

Η αρχαιολογική συλλογή πρωτοδημιουργήθηκε το 1932 από την Ένωση Νέων με πρόεδρο τον τότε φοιτητή της Νομικής Ισιδ. Π. Σιδηρόπουλο. Συγχρόνως άρχισαν εκκλήσεις προς την Αρχαιολογική Εταιρεία, τη Γαλλική Αρχαιολογική σχολή για την πραγματοποίηση ανασκαφών εντός και γύρω του Γαλαξιδίου. Όλες οι προσπάθειες όμως προσέκρουαν στο οικονομικό. Η μικρή εκείνη αρχικά συλλογή απαρτίστηκε από ιδιωτικές προσφορές των Γαλαξιδιωτών. Στη συνέχεια πλουτίστηκε από τα ευρήματα των ανασκαφών που πραγματοποίησε το 1940 ο Ι. Θρεψιάδης, χάρη στην προσφορά του Γαλαξειδιώτη Νικ. Μ. Μάμμα, ο οποίος και χρηματοδότησε τις ανασκαφές. Εν τω μεταξύ προστέθηκαν και άλλα ευρήματα, που βρέθηκαν τυχαία και εκείνα του Γάλλου αρχαιολόγου L. Lerat.

(<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

Η σημερινή μουσειακή μορφή με τις ειδικές προθήκες οφείλεται σε ενέργειες του Εφόρου αρχαιοτήτων Δελφών Πέτρου Θέμελη, του Δ.Σ. του Μουσείου και στο συνεχές ενδιαφέρον των εκάστοτε προέδρων της Κοινότητας. Έτσι σήμερα η συλλογή Γαλαξιδίου περιλαμβάνει περισσότερα από 300 εκθέματα και κυρίως : αγγεία της μυκηναϊκής και γεωμετρικής εποχής, ληκύθους της Ελληνιστικής εποχής, λύχνους, υάλινα αγγεία, χάλκινα στολίδια, κτερίσματα, αμφορείς, επιτύμβιες στήλες, νομίσματα διαφόρων εποχών κ.ά. (<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

- Ναυτικό και Εθνολογικό Μουσείο

Το Ναυτικό και Εθνολογικό Μουσείο Γαλαξιδίου είναι ένα από τα πρώτα της χώρας. Στεγάζεται σε ένα παλιό κτίριο, το οποίο χτίστηκε το 1870 και μέχρι το 1880 στέγαζε το σχολείο θηλέων. Μετέπειτα στέγαζε την Αστυνομία και το Δημαρχείο, μέχρι το 1979, που το Δημαρχείο μεταφέρθηκε στο κτίριο Τσαλαγγύρα, όπου στεγάζεται μέχρι σήμερα. (<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

Στις δύο μεγάλες αίθουσες του κτιρίου που συστεγάζονται το Αρχαιολογικό μουσείο και το Ναυτικό και Εθνολογικό μουσείο είναι συγκεντρωμένα αντικείμενα, που έχουν σχέση με τα καράβια και τη θάλασσα και φέρουν το όνομα "Ναυτική Πινακοθήκη". Έχουν συγκεντρωθεί πίνακες ιστιοφόρων, ναυτικά όργανα, ακρόπρωρα και αποτέλεσαν το πρώτο υλικό της συλλογής.

(<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

Κατά καιρούς μαζεύονταν διάφορα αντικείμενα μέχρι το 1960, περίπου, οπότε συγκεντρώθηκαν τα περισσότερα αντικείμενα, τακτοποιήθηκαν, καταγράφηκαν και ταξινομήθηκαν. Επί προεδρίας Νικ. Τσαντίλη εκδίδεται το 542/26-8-1972 Β.Δ., με το οποίο συνίσταται ίδιο Νομικό Πρόσωπο της Κοινότητας Γαλαξειδίου με το όνομα Ναυτικό Μουσείο Γαλαξειδίου. (<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

Από τα αντικείμενα της Πινακοθήκης αναφέρουμε τους πίνακες των ιστοφόρων, στους οποίους απεικονίζονταν τα καράβια των караβοκυραίων, οι οποίοι ανέθεταν σε Έλληνες, ή ξένους ζωγράφους να τους φτιάξουν τα "κάδρα" των караβιών τους, με τα οποία στόλιζαν τα σαλόνια των σπιτιών τους. Πολλά καράβια είναι ζωγραφισμένα στη Βενετία, τη Μασσαλία, το Λιβόρνο, τη Μάλτα από αξιόλογους Ιταλούς και άλλους ζωγράφους, από το 1861 και μετά. Αρκετοί πίνακες είναι ζωγραφισμένοι από Έλληνες ζωγράφους επώνυμους και λαϊκούς. Η τεχνική των караβογράφων ήταν η "φωτογραφική", δηλαδή απεικόνιζαν ακριβώς την πλευρά του πλοίου, που ήταν αραγμένο. Ζωγράφιζαν το καθετί και οι λεπτομέρειες είναι ατελείωτες. (<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

Άλλα εκθέματα είναι, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, τα ακρόπρωρα (ξυλόγλυπτες γυναικείες μορφές, που τοποθετούνταν στο μπροστινό άκρο του караβιού, για ομορφιά του караβιού και για εξορκισμό των κυμάτων), τα ναυτικά όργανα (εξάντες, πυξίδες, δρομόμετρα, φανοί πορείας κ.ά.), τα νηολόγια των Γαλαξειδιώτικων караβιών, ναυλοσύμφωνα, ασφάλιστρα, διπλώματα, ημερολόγια, εκθέματα από την επανάσταση του 1821 και οι πίνακες του λαϊκού ζωγράφου και καπετάνιου Πέτρου Πετραντζά (1857-1942). Σε γυάλινη προθήκη φυλάσσεται το "Χρονικό του Γαλαξειδίου", γραμμένο το 1703. Στη μικρή αίθουσα υπάρχουν αντικείμενα εθνολογικά και ιστορικά από τη μακρόχρονη πολεμική διαδρομή του τόπου. Τέλος το μουσείο φιλοξενεί έργα λαϊκών ζωγράφων και τεχνιτών. Σήμερα η συντήρηση των εκθεμάτων του Μουσείου και η ανακατασκευή του κτιρίου γίνεται με γενναία χρηματοδότηση από το Ίδρυμα "Σταύρος Σ. Νιάρχος". (<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

- Λαογραφικό Μουσείο

Το 1955 οι κληρονόμοι του Π.Σ.Αγγελή (1814-1897) δώρισαν στην κοινότητα Γαλαξειδίου την παλιά αρχοντική οικία τους, με αρκετή έκταση γύρω της, με σκοπό τη στέγαση του Γυμνασίου, ή οιοδήποτε άλλου Δημοσίου εκπαιδευτηρίου, τη

στέγαση των γραφείων της κοινότητας, ή τη στέγαση Μουσείου. Στεγάστηκαν εκεί το Γυμνάσιο, το μετατρεπέν Γενικό Γυμνάσιο σε Ναυτικό και αργότερα πάλι το Γυμνάσιο-Γενικό Λύκειο. Σήμερα στεγάζει το Λαογραφικό Μουσείο.
(<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

Αυτό ιδρύθηκε με την 15053/ 12-7-1989 (ΦΕΚ 581/Τεύχος Β΄/4-8-1989) απόφαση νομάρχης. Σκοπός του Νομικού Προσώπου είναι η συγκέντρωση και προβολή λαογραφικού υλικού, κυρίως αντικειμένων Λαϊκής τέχνης, όπως ενδυμασίες, κεντήματα κ.λ.π. καθώς και κατόπιν της 18/150/1988 αποφάσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου Γαλαξειδίου η ανάληψη πρωτοβουλιών και η οργάνωση εκδηλώσεων, που θα αποβλέπουν στην διατήρηση και προώθηση της Λαϊκής Παράδοσης στα ήθη και έθιμα και στη Λαϊκή Τέχνη.
(<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

- Άλλοι εορτασμοί

Πλέον παράδοση στην περιοχή του Γαλαξειδίου αποτελούν και κάποιες άλλες εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα στο δήμο και δεν προέρχονται από το παρελθόν. Πρόκειται για το «Δεκαήμερο Φεστιβάλ Πολιτιστικών Εκδηλώσεων» του δήμου που είναι μια συνεργασία των δήμων Γαλαξειδίου και Ηρακλείου Αττικής καθώς και η «Ναυτική Εβδομάδα» η οποία πραγματοποιείται κάθε δυο χρόνια.
(<http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

4.3.4 ΔΗΜΟΣ ΑΡΑΧΟΒΑΣ

Στην περιοχή της σημερινής Αράχοβας αναφέρεται πως υπήρχαν οι αρχαίες πολιτείες της Ανεμώρειας και της Κυπαρρίσου. Το πώς ονομάσθηκε Αράχοβα χάνεται στο χρόνο, και έτσι δεν γνωρίζουμε αν κτίσθηκε στην ίδια θέση με την αρχαιότητα. Στην Ενετοκρατία την συναντούμε με το όνομα Ράχοβα το οποίο μετατράπηκε στο σημερινό Αράχοβα. (Αντουράκης, 21)

- Το Κορύκειον Άντρο

Το Κορύκειο Άντρο είναι ονομαστό, όχι μόνο στο μύθο, αλλά στον κόσμο της αρχαιότητας και τους συγγραφείς του. Ο Πausanίας που το επισκέφθηκε τον 1ο αιώνα μ.Χ., αναφέρει ότι είναι το πιο αξιοθέατο απ' όλα τα σπήλαια που είδε.

Χοντροί σταλαχτίτες κρέμονται από την οροφή του, που μοιάζουν με κώρυκες (δερμάτινο ταγάρι, ασκί). Βαδίζοντας προς το βάθος του σπηλαίου, το πλήθος των σταλαχτιτών και σταλαγμιτών δημιουργεί ένα δάσος με έργα "αφηρημένης τέχνης". Στο χώρο αυτό πρέπει να υπήρχε και μαντείο σε προϊστορικούς χρόνους, λόγω των πολλών αστράγαλων που βρέθηκαν με τις ανασκαφές. Οι αρχαίοι πίστευαν πως μέσα από τις σπηλιές υπήρχε ο δρόμος που μπορούσε κανείς να επικοινωνήσει με τον Άδη.

Αυτό το δέος το νοιώθει και ο επισκέπτης όταν φθάνει στο ορόσημο που το φως φοράει τη νύχτα και χάνεται μέσα στο σκοτάδι ελεύθερο και ανεξερεύνητο. Απέχει μόλις 10 χιλ. από την Αράχωβα προς Παρνασσό και μπορείτε να πάτε είτε πεζοπορώντας είτε με αυτοκίνητο που ο δρόμος φτάνει μέχρι το σπήλαιο. Η είσοδος του, λίγα μέτρα πιο πάνω, είναι αθέατη. (<http://www.arachova.com/axiotheata.htm>)

- Βυζαντινός Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου

Στον Ιερό Ναό γίνεται πανηγύρι προς τιμήν του Αγίου Γεωργίου, που διαρκεί τρεις μέρες. Η λατρεία του Αγίου Γεωργίου στην Αράχωβα χάνεται στα βάθη του χρόνου και συνδέεται με τους θρύλους, τις παραδόσεις, τα τραγούδια και την ιστορία της. Λαμπρή εκκλησία του Αγίου με αρχαία μάρμαρα εντυπωσίαζε τους ξένους στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Μαρτυρείται ήδη από το 1676, αλλά είναι άγνωστο πόσα χρόνια πριν υπήρχε εκκλησία στον ίδιο χώρο.

(<http://www.arachova.com/axiotheata.htm>)

- Ηρώο του Καραϊσκάκη

Κατασκευάστηκε προς τιμήν του ήρωα της επανάστασης, ο οποίος το 1826 εξολόθρεψε εκεί τη στρατιά του Μουσταφάμπεη και απελευθέρωσε την ανατολική Στερεά Ελλάδα. (<http://www.arachova.com/axiotheata.htm>)

εικόνα 10: Ηρώο Καραϊσκάκη

(<http://www.net-tour.gr/PhotoAlb/Viotia.htm>)

- Εθνικός Δρυμός Παρνασσού

Στα όρια των νομών Φωκίδας και Βοιωτίας, μεταξύ Αράχωβας, Δελφών και Επταλόφου, ιδρύθηκε ο Εθνικός Δρυμός Παρνασσού. Η προσέγγιση στο Δρυμό γίνεται από τους επαρχιακούς ασφαλτοδρόμους που ενώνουν την Αράχωβα με τον Επτάλοφο και την Αμφίκλεια. Από τον δρόμο αυτό ξεκινούν πολλοί χωματόδρομοι που προσεγγίζουν κάθε γωνιά του. (Γενική Γραμματεία Δασών)

- Χιονοδρομικό Κέντρο Παρνασσού

Στον Παρνασσό λειτουργεί από τον Ε.Ο.Τ. το ομώνυμο χιονοδρομικό κέντρο το οποίο διαθέτει 17 ski – lifts μήκους 11060 μέτρων, 24 πίστες συνολικού μήκους 17300 μέτρων και δυναμικότητας 6000 σκιέρ ανά ώρα. Επίσης το κέντρο έχει την απαιτούμενη υποδομή και τις κατάλληλες εγκαταστάσεις όχι μόνο για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών αλλά και για την καλύτερη διαμονή τους. Όσον αφορά τους επισκέπτες δεν είναι σταθερή η προσέλευσή τους καθώς μπορεί να ποικίλει ανάλογα με τις μέρες, άλλος είναι ο αριθμός αφίξεων τα Σαββατοκύριακα και άλλος τις καθημερινές. (Διατσέγκος, 1999, 61-2)

εικόνα 11: Χιονοδρομικό Κέντρο

(<http://www.e-city.gr/viotia/home/view/1302.php>)

- Παραδοσιακές εορτές

Κομβικό σημείο όχι μόνο για την Αράχωβα αλλά και για την επανάσταση του 1821 αποτελεί η ομώνυμη «Μάχη της Αράχωβας». Στο σημείο αυτό δεν εξετάζεται τους λόγους αυτής της σημαντικότητας μάχης αλλά την κληρονομιά που αυτή έχει με τις τοπικές παραδόσεις. Μετά την νίκη τους στη μάχη ο Γεώργιος Καραϊσκάκης με τα παλικάρια του τέλεσαν όλοι μαζί ευχαριστήρια δοξολογία μέσα στη μικρή εκκλησία του Αγίου Γεωργίου που πίστευαν ότι τους βοήθησε κι έπειτα βγήκαν στο προαύλιο, όπου πριν από τη μάχη είχαν ταμπουρωθεί, γλέντησαν και χόρεψαν οι γέροι του χωριού γιατί τα παλικάρια συνέχισαν την καταδίωξη του εχθρού. (<http://www.arachova.com/istoria.htm>)

Έτσι έμεινε η κληρονομιά αυτή στις διάδοχες γενιές και πανηγυρίζετε τρεις μέρες η μνήμη του Αγίου, η μνήμη του ήρωα Γεωργίου Καραϊσκάκη και η επέτειος της μάχης. Με το λεβέντικο δε χορό των γερόντων, το παραβολικό τραγούδι της μάχης, το αγώνισμα του ανηφορικού δρόμου των γερόντων ως το στρατηγείο του Μουστάμπεη και τα άλλα αγωνίσματα των νέων, που συνεχίζουν την παράδοση των κλέφτικων αγωνισμάτων, ξαναζωντανεύουν τα ηρωικά κατορθώματα των προγόνων, που μέσα τους κλείνουν το Θεό και την Πατρίδα. (<http://www.arachova.com/istoria.htm>)

Ακόμη αναβαπτίζονται κάθε χρόνο τα νέα βλαστάρια της φυλή στην Εθνική κολυμπήθρα, για να κρατούν ψηλά τα ιδανικά της, για να μη μπορέσει ποτέ καμιά δύναμη να νοθεύσει το γνήσιο Ελληνικό χαρακτήρα της, να δροσίζονται κάθε άνοιξη τα αγιασμένα αυτά χώματα με το μυροβόλο αεράκι της λευτεριάς, κι οι γεροντότεροι να διηγούνται στα εγγόνια τους όλα αυτά τα μεγάλα και τα ακουστά. Όποιος βρεθεί στο πανυγηράκι δεν θα μπορέσει ποτέ να ισχυρισθεί, πώς η εμμονή στην παράδοση σημαίνει καθυστέρηση ή και οπισθοδρόμηση. Και θα συμφωνήσει, πως «η Παράδοση είναι ανάγκη βασική στη σύγχρονη ευρωπαϊκή κοινωνία για κάποιο μέτρο

σταθερότητας σ' έναν κόσμο, που αλλάζει με τρομερή ταχύτητα». Ακόμη κι αν κάποιος επιμένει να θεωρεί την Παράδοση ξεκομμένη από την πραγματικότητα και είδος μουσειακό, όμως δεν μπορεί να παραβλέψει, πόσο γόνιμη κάνει την αραχωβίτικη ζωή μέσα στο ρωμαϊκό σχήμα της. Δεν μπορεί να παραβλέψει δηλαδή, ότι δεν καταστέλλει τη δυναμική εξέλιξη της Αράχωβας, γιατί η ανάπτυξη της είναι αναμφισβήτητη. Είναι φανερό, πως η Παράδοση- το ζωογόνο αυτό ποτάμι που εκβάλλει στο ήθος τούτων των βουνίσσιων ανθρώπων και τους κάνει θαλερούς σε κάθε στιγμή της ζωής τους.

Το Πανηγυράκι, πολυδιάστατη ελληνικότατη γιορτή, δεν συγκινεί τον Αραχωβίτη μόνο, αλλά και τον κάθε Έλληνα. Καθένας βέβαια, ανάλογα με τις ιδιαίτερες κλίσεις του, μπορεί να προσεγγίσει το Πανηγυράκι από διαφορετική οπτική γωνία. Και η κάθε καλλιτεχνική φύση θα ευαισθητοποιηθεί, καθώς θα την αγγίξουν σχήματα, χρώματα, ήχοι και η ανεπιτήδευτη απλότητα των ντόπιων. Καθένας νιώθει μέσα του μια ιδιαίτερη χορδή να πάλλεται.
(<http://www.arachova.com/istoria.htm>)

Όλοι σχεδόν οι Αραχωβίτες ντύνονται με παραδοσιακές στολές και μαζεύονται στον αυλόγυρο του Ιερού Ναού του Αγίου Γεωργίου. Οι γέροντες με τη συνοδεία πίπιζας και νταουλιού χορεύουν το «πανηγυράκι», μοναδικό χορό της Αράχωβας. Οι γέροντες και οι νέοι, ντυμένοι με παραδοσιακές φορεσιές κάνουν ανηφορικό αγώνα δρόμου ως το στρατηγείο του Μουστάμπεη. Το Έπαθλο είναι ένα ζωντανό αρνί. Στη συνέχεια στον αυλόγυρο της εκκλησίας ψήνεται το αρνί, γίνονται αγωνίσματα στην αυλή της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου και προσφέρονται απλόχερα οι αραχωβίτικες λιχουδιές στους ντόπιους και ξένους.
(<http://www.arachova.com/drastiriotites.htm>)

- Παραδοσιακά προϊόντα και ασχολίες

Χαρακτηριστικό της περιοχής της είναι ότι ακόμη και στις μέρες μας αρκετοί είναι οι κάτοικοι που ασχολούνται με παραδοσιακές ασχολίες και εργασίες, με κλασσικό παράδειγμα το ότι αρκετοί είναι που ασχολούνται με την κτηνοτροφία. Έτσι παράγονται αρκετά γαλακτοκομικά προϊόντα από πρόβιο και γίδινο γάλα.
(<http://www.arachova.com/paradosi.htm>)

Για το λόγο του ότι η Αράχωβα φημίζεται για αυτές της τις δραστηριότητες, παρουσιάζει και μια αρκετά υψηλή ποιότητα παραγόμενων προϊόντων. Άλλωστε η ιδέα των βιολογικών και οικολογικών προϊόντων, δηλαδή των προϊόντων εκείνων που

παράγονται με φυσικό τρόπο ή από αγνά φυσικά υλικά δεν είναι κάτι νέο για τους Αραχωβίτες, αφού αποτελεί τρόπο ζωής εδώ και πολλούς αιώνες και περίτρανα αποδεικνύεται από τη μακροβιότητα των κατοίκων της.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ορισμένα παραδοσιακά προϊόντα της περιοχής που είναι:

- Οι ελιές προέρχονται από τους ορεινούς ελαιώνες της Αράχωβας στα νότια του χωριού,
- Το λάδι προέρχεται από τις ελιές στους ορεινούς ελαιώνες της Αράχωβας στα νότια του χωριού,
- Μαρμελάδες,
- Όσπρια
- Το μέλι που φτιάχνεται από τα αγριολούλουδα του Παρνασσού,
- Το τσίπουρο της Αράχωβας που θεωρείται το καλύτερο συνοδευτικό για το οψιμοτύρι, τη φορμαέλλα, καθώς και τα παραδοσιακά αραχωβίτικα μεζεδάκια,
- Η φορμαέλλα είναι από τα πιο φημισμένα γαστρονομικά προϊόντα της Αράχωβας. Πρόκειται για τυρί που έχει ονομασία προέλευσης κατοχυρωμένη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και παράγεται μόνο στην περιοχή της Αράχωβας. Μαγειρεύεται με ειδικό τρόπο,
- Η φέτα,
- Το γιαούρτι,
- Το Οψιμοτύρι,
- Ο χαλβάς, τα κουκοτάκια και οι τηγανήτες,
- Ο τραχανάς και οι χυλοπίτες,
- Το κρέας και τέλος
- Στην Αράχωβα κατασκευάζονται χειροποίητα ολόμαλλα υφαντά με φυτικά χρώματα σε παραδοσιακούς αργαλειούς.

(<http://www.arachova.com/proionta.htm>)

4.4 ΜΟΡΦΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΔΕΛΦΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

Στο σημείο αυτό γίνεται μια προσπάθεια καταγραφής όλων όσων συμβαίνουν στην περιοχή μελέτης. Ουσιαστικά αυτό πραγματοποιείται με σκοπό την αξιοποίηση των υπαρχόντων δεδομένων καθώς και την περαιτέρω και ευρύτερη αξιοποίηση όσων το δυνατόν περισσότερων. Δεν είναι αυτοσκοπός στο σημείο αυτό να πραγματοποιηθούν κάποιες προτάσεις σαν λύσεις μέσω των δεδομένων που υπάρχουν. Αντίθετα, τα συγκεκριμένα στοιχεία ανήκουν στις δράσεις εκείνες που αποτελούν ένα διαφορετικό είδος τουρισμού.

Για το λόγω αυτό εξετάζονται τα στοιχεία τα οποία συλλέχθηκαν και αφορούν τις επισκέψεις στα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής, καθώς επίσης και εκδηλώσεις παγκόσμιου ενδιαφέροντος όπως τις «Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς» και το πρόγραμμα «Άνοιξη των Μουσείων».

4.4.1 ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

Η βαρύτητα των μνημείων που αποκαλύφθηκαν για τον τόπο και για την Ελλάδα ολόκληρη, είναι τέτοια που δεν επιτρέπεται ούτε η έλλειψη μνήμης ούτε και η έλλειψη συνέχειας. Η πολιτιστική κληρονομιά άλλωστε, λειτούργησε σαν τουριστικός πόρος, σαν ένα πλεονέκτημα για την τουριστική ανάπτυξη, που με τη σειρά της συνέβαλε στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής που βρισκόταν σε ύφεση. Βέβαια, η λέξη «κληρονομιά», εμπεριέχει και την έννοια της οικονομικής αξίας και το στοιχείο αυτό αντανακλά τη σημασία αυτής της διάστασης στην ανάπτυξη και την εξέλιξη του σύγχρονου τουρισμού. (Καλτσής Π. – Χατζημανωλάκης, 2004,)

Ουσιαστικά ο μόνος αδιάψευστος μάρτυρας που καταδεικνύει το πόσο γνωστό και διάσημο είναι ένας αρχαιολογικός χώρος ή ένα μουσείο είναι από τον αριθμό των επισκεπτών που δέχεται. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι θα αναφερθούν οι αριθμοί των επισκεπτών για τα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους των περιοχών που προαναφέρθηκαν και θα πρέπει να τονιστεί ότι σε αυτούς τους αριθμούς δεν περιλαμβάνονται όσοι που για διάφορους λόγους δεν πλήρωσαν εισιτήριο. Σαν αρχαιολογικός χώρος όπου για να τον επισκεφτείς πληρώνεις εισιτήριο

είναι ο αρχαιολογικός χώρος των Δελφών, ενώ μουσεία που ο επισκέπτης καταβάλει το αντίτιμο του εισιτηρίου είναι το μουσείο Δελφών, το αρχαιολογικό μουσείο Άμφισσας και τα μουσεία στο Γαλαξίδι (Ναυτικό και Λαογραφικό).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΕΛΦΩΝ

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ	
	ΜΟΥΣΕΙΟ	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ
1978	450000	515900
1979	493200	566900
1980	483400	519900
1981	451021	495256
1982	432257	477900
1983	434694	4989700
1984	519500	597800
1985	587269	673260
1986	482569	576313
1987	522327	611897
1988	508737	594151
1989	515800	596100
1990	505589	590736
1991	302584	343497
1992	284500	355900
1993	278700	338500
1994	321300	389800
1995	276046	341438
1996	402477	483813
1997	418500	519700
1998	465700	535000
1999	273700	349600
2000	292100	396800
2001	300919	369536
2002	281602	363967
2003	50368	430690
2004	76932	330910
2005	148000	184700

ΠΗΓΗ: Γ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΔΕΛΦΩΝ, ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΜΦΙΣΣΑΣ

ΕΤΟΣ	ΜΟΥΣΕΙΟ
2002	659
2003	1379
2004	622
2005	517

ΠΗΓΗ: Γ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΔΕΛΦΩΝ, ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ

ΕΤΟΣ	ΜΟΥΣΕΙΟ
1994	1700
1995	1400
1996	1300
1997	908
1998	874
1999	714
2000	851
2001	2253
2002	1146
2003	957
2004	1035
2005	413

ΠΗΓΗ: ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ, ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Όσον αφορά το Ναυτικό Μουσείο Γαλαξιδίου δυστυχώς λειτουργεί τα δυο τελευταία χρόνια (μετά την ανακαίνισή του) και τα μόνα στοιχεία που παραθέτει είναι συνολικά για τις δυο αυτές περιόδους (έως 12-7-2005) ότι είχε συνολικά 13194 επισκέπτες, (θεωρητικά Μ.Ο. επισκεπτών ανά έτος 6597) και το Λαογραφικό Μουσείο Γαλαξιδίου λειτουργεί με τη σημερινή του μορφή, δηλαδή σαν έκθεση, από το Φεβρουάριο του 1994

Πριν ξεκινήσει η περαιτέρω ανάλυση των πινάκων θα πρέπει να πραγματοποιηθούν κάποιες επισημάνσεις. Καταρχήν τα στοιχεία που αφορούν το έτος 2005 είναι μέχρι και τον μήνα Ιούλιο, οπότε και συλλέχθηκαν τα στοιχεία. Για το μουσείο Δελφών τα έτη 2003-2004 παρατηρείται μια μεγάλη πτώση στον αριθμό των επισκεπτών η οποία οφείλεται στο γεγονός ότι κατά την περίοδο εκείνη πραγματοποιούνταν ανακαίνιση στο χώρο του μουσείου. Τέλος, για την περιοχή της Ιτέας και Κίρρας πρέπει να σημειώσουμε ότι δεν υπάρχει κάποιο μουσείο ή αρχαιολογικός χώρος που για να τον επισκεφτείς να χρειάζεται εισιτήριο, συνεπώς δεν σημειώνεται κάποιος πίνακας. Παρακάτω υπάρχει ένας πιο συγκεντρωτικός πίνακας με στοιχεία που καταδεικνύουν την σημαντικότητα του Μουσείου Δελφών σε σχέση με τα υπόλοιπα μουσεία της Ελλάδος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΕ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ 1977-1997

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ					
	ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΧΩΡΑΣ	ΤΩΝ ΤΗΣ	ΣΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΥΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ			
			ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΚΡΗΤΗΣ)	ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ	ΔΕΛΦΩΝ
1977	3158105		565294	437822	207727	404027
1978	3510273		656973	418331	264065	450500
1979	3752890		716297	485944	291202	493200
1980	3856028		665834	447918	276699	483400
1981	3399450		632131	451134	253766	451021
1982	3200590		600601	415620	273443	432259
1983	2735084		579318	389630	301012	441094
1984	3174320		773284	444583	354907	519500
1985	3541751		787902	474978	378270	551269
1986	3219441		617907	421759	341859	482569
1987	3342304		584334	408226	367256	510877
1988	3258599		547911	413486	360352	510737
1989	3227502		512615	430227	324609	515800
1990	3189679		485402	459800	360842	515589
1991	1684520		248046	311314	168834	231984
1992	2108834		300938	382800	225986	284500
1993	2359033		280845	397800	221317	327800
1994	2329982		306687	434800	251488	321300
1995	2024846		266936	368289	220440	276046
1996	2146595		285901	365210	233865	275497
1997	2526630		294587	332900	249952	294200

ΠΗΓΗ: Βουδούρη Δ, ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Από τα στοιχεία των πινάκων 3, 4 και 5 προκύπτει ότι ο ετήσιος αριθμός επισκεπτών στο μουσείο και στον αρχαιολογικό χώρο των Δελφών είναι για το μεν πρώτο 377135,4 επισκέπτες, για το δε δεύτερο είναι 626416,6 επισκέπτες. Για το μουσείο της Άμφισσας ο αντίστοιχος αριθμός είναι 794,25 επισκέπτες, ενώ όπως προαναφέρθηκε για το μουσείο Γαλαξιδίου είναι 6597 και ο αντίστοιχος μέσος αριθμός επισκεπτών για το Λαογραφικό Μουσείο είναι 1129,25. εξειδικεύοντας την ανάλυση πρέπει να ομολογηθεί ότι παρατηρείται μια δραματική μείωση επισκεπτών που από το νούμερο των 377135,4 και 626416,6 επισκεπτών να μειώνεται στους 6597 και 1129,25 για να καταλήξει στο «εντυπωσιακό» νούμερο των 794,25 επισκεπτών.

Δυστυχώς, εάν και υπάρχουν οι τιμές των εισιτηρίων για το κάθε μουσείο, επειδή υπάρχουν διαφόρων ειδών κατηγορίες (κανονικό, παιδικό ή φοιτητικό και μειωμένο- που ισχύει για ομάδες-) για το λόγω αυτό δεν μπορούν να υπολογιστούν τα έσοδα από τα εισιτήρια. Βέβαια, αυτά τα έσοδα από τα εισιτήρια αποτελούν τα άμεσα έσοδα, αλλά υπάρχουν και τα, εάν μπορούμε να πούμε, «συνοδευτικά» έσοδα

από τις διανυκτερεύσεις, τις πιθανές αγορές που θα πραγματοποιήσουν. Καθώς είναι γνωστό ότι ο πολιτιστικός τουρίστας σαν αυτοσκοπό του δεν έχει τίποτα άλλο από τα να αποκοτίσει νέες πολιτιστικές εμπειρίες, αλλά πέραν τούτου θέλει να διασκεδάσει και να ψυχαγωγηθεί. (Δαγκωνάκη, 1998, 140)

Όσον αφορά τα στοιχεία του πίνακα 6 θεωρήθηκε σκόπιμο να «τοποθετηθεί» ώστε να γίνει κατανοητή η δυναμική που έχουν οι Δελφοί ως προορισμός των επισκεπτών. Χαρακτηριστικό είναι ότι το ποσοστό που αναλογεί ετησίως στο μουσείο Δελφών κυμαίνεται σταθερά μεταξύ των ποσοστών 11-16 % (11,644% και 16,3657% ακριβέστερα). Από τα στοιχεία προκύπτει ότι οι Δελφοί «διεκδικούν» ετησίως ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό επισκεπτών στη χώρα μας.

Το κεφάλαιο αυτό δεν έχει σαν σκοπό να παραθέσει απλά στατιστικά στοιχεία τα οποία μπορεί ο καθένας να συγκεντρώσει, αλλά προσπαθεί να δώσει στον αναγνώστη ένα ερέθισμα. Ένα τέτοιο ερέθισμα ώστε να αναρωτηθεί γιατί ο κόσμος που πραγματοποιεί το ταξίδι και επισκέπτεται τους Δελφούς, δεν παρατείνει τη διαμονή του ώστε να επισκεφτεί και τα υπόλοιπα μέρη της περιοχής τα οποία χρήζουν και αξίζουν προσοχής. Αξιοσημείωτο επίσης είναι το γεγονός που παρατηρείται και στην περιοχή του Γαλαξιδίου, καθώς τα δυο μουσεία της περιοχής συγκεντρώνουν διαφορετικό αριθμό επισκεπτών (μια διαφορά της τάξεως των δπλάσιων επισκεπτών).

Βέβαια, το οξύμωρο στην περίπτωση είναι ότι μια περιοχή όπως αυτή που εξετάζουμε, η οποία πέραν του πολιτιστικού τουρισμού και του τουρισμού λόγω του χιονοδρομικού κέντρου Παρνασσού, δεν προσπαθεί να αξιοποιήσει τον πλούτο που διαθέτει. Αυτό οφείλεται στο ότι οι πόλεις που βρίσκονται πέριξ των Δελφών δεν έχουν την δυναμική εκείνη για να προσελκύσουν και γιατί όχι να κρατήσουν τους επισκέπτες. Το που οφείλεται η έλλειψη αυτής της δυναμικής δεν είναι γνωστό, το μόνο που μπορεί να κάνει κανείς είναι κάποιες εικασίες.

Στην προκειμένη περίπτωση η αξιοποίηση των χώρων πέριξ των Δελφών ώστε να υπάρξουν καλύτερες συνθήκες και υποδομές είναι απαραίτητες ώστε να προσελκυστούν νέοι επισκέπτες. Αυτού του είδους οι εκσυγχρονισμοί είναι επιβεβλημένοι καθώς οι εκδρομές (δυστυχώς μονοήμερες) οι οποίες πραγματοποιούνται στην περιοχή των Δελφών είναι πολλές και αποτελούν μια πρώτου μεγέθους ευκαιρία αξιοποίησης και εκμετάλλευσης.

4.4.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Το 1991 το Συμβούλιο της Ευρώπης θέσπισε επίσημα τον εορτασμό των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Αυτή η πρωτοβουλία που ξεκίνησε το 1984 από τη Γαλλία με τίτλο «Ανοιχτές μέρες σε ιστορικά μνημεία», και στόχευε στο άνοιγμα προς το πλατύ κοινό μνημείων και χώρων δύσκολα προσβάσιμων τον υπόλοιπο χρόνο.

Σαν σκοπός των εκδηλώσεων αυτών είναι:

- Η συνειδητοποίηση της κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας σε πολιτιστικό, κοινωνικό πολιτικό, οικονομικό επίπεδο, μέσα από τις ιδιαιτερότητες κάθε λαού,
- Ο επαναπροσδιορισμός της σχέσης μας με το παρελθόν για να προχωρήσουμε στο μέλλον,
- Η γνωριμία και η εξοικείωση με το Άλλο και η αναζήτηση της συλλογικής μας μνήμης ως Ευρωπαίοι πολίτες, και τέλος
- Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα από συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών φορέων.

Όσον αφορά την Ελλάδα συμμετέχει από το 1994 ενώ από το 1998 έχει θεσπιστεί μια ομάδα εργασίας από αρχαιολόγους και αρχιτέκτονες του ΥΠ.ΠΟ. και δημοσιογράφους και θέτει τις κατευθυντήριες γραμμές του εορτασμού. Τη διοργάνωση των εκδηλώσεων και το συντονισμό των φορέων που συμμετέχουν την έχει αναλάβει το Τμήμα Βυζαντινών Μουσείων της Διεύθυνσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων.

Σκοπός των εκδηλώσεων είναι:

- Η αναζωογόνηση των μνημείων,
- Η εξοικείωση των κατοίκων με τα μνημεία της περιοχής τους,
- Η ένταξη των μνημείων στην κοινωνική ζωή του τόπου,
- Η προσέγγιση της τοπικής κοινωνίας και αρχαιολογικής υπηρεσίας,
- η προβολή του έργου της αρχαιολογικής υπηρεσίας και τέλος
- η κινητοποίηση και συνεργασία φορέων και ατόμων για τη διοργάνωση των εκδηλώσεων.

Με ένα προεδρικό διάταγμα του 1996, το ΥΠ.ΠΟ. επιτρέπει την ελεύθερη είσοδο στα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους όλης της χώρας το τελευταίο

σαββατοκύριακο του Σεπτεμβρίου, για διευκόλυνση των επισκεπτών κατά τη διάρκεια του εορτασμού. Κάθε φορά ο εορτασμός περιλαμβάνει και διαφορετικό θέμα, ενδεικτικά αναφέρουμε ότι:

- 1997-8: Λιμάνια στους αιώνες,
- 1999-0: Αθάνατο νερό,
- 2001-2: Από τις ανταλλαγές αγαθών στις συναλλαγές στο διαδίκτυο
- 2003-4: Αθλητισμός,
- 2005-6: Διατροφή

Αξίζει τέλος να αναφερθεί ότι οι ΕΗΠΚ υποστηρίζονται από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Τη Διεθνή Γραμματεία συντονισμού έχει από το έτος 2001 το Centro National da Cultura στην Πορτογαλία. Οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται σε 47 περιοχές της Ευρώπης – δηλαδή σε όλες τις χώρες – μέλη της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Πολιτισμού, κάτω από το σύνθημα «Ευρώπη, μια κοινή κληρονομιά». Κάθε χώρα αποφασίζει το θέμα του εορτασμού της με γνώμονα πάντα την προβολή της τοπικής όσο και της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς. (Εγγραφα Γ' Εφορείας Δελφών)

4.4.3 ΑΝΟΙΞΗ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Η Άνοιξη των Μουσείων (Printemps des Musees) θεσπίστηκε το 1999 από τη Διεύθυνση Μουσείων του ΥΠ.ΠΟ. της Γαλλίας. Από το 2001 ο θεσμός διευρύνθηκε και πέρα από τα σύνορα της Γαλλίας συμπεριλαμβάνοντας μουσεία από όλη την Ευρώπη. Από το 2002 τελεί υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης, ενώ συντονίζεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο από το Υπουργείο Πολιτισμού της Γαλλίας.

Σαν σκοπό, ο θεσμός έχει την ανάδειξη του μουσειακού πλούτου των ευρωπαϊκών χωρών, η ευαισθητοποίηση του κοινού για την πολιτιστική κληρονομιά, που διαχειρίζονται τα μουσεία, καθώς και η δημιουργία ενός ευρύτερου δικτύου κοινής δράσης όλων των φορέων της ευρωπαϊκής κληρονομιάς. Γιορτάζεται κάθε χρόνο, μια Κυριακή της Άνοιξης, κατά την ημέρα εκείνη η είσοδος είναι ελεύθερη, ενώ παράλληλα πραγματοποιούνται ποικίλες εκδηλώσεις, (περιοδικές εκθέσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, εργαστήρια, ξεναγήσεις, διαλέξεις, διαγωνισμοί κ.λ.π.) στα μουσεία που συμμετέχουν, με αφετηρία ένα κοινό θέμα.

Η Ελλάδα συμμετέχει τα τελευταία τρία χρόνια και χαρακτηριστικό είναι ότι έρχεται πρώτη μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών που συμμετέχουν λόγω του μεγάλου αριθμού μουσείων, εκτός της Γαλλίας βέβαια. Σαν σκοπό η Ελλάδα έχει:

- την ευαισθητοποίηση του κοινού για την πολιτιστική κληρονομιά που διαχειρίζονται τα μουσεία,
- τη γνωριμία και εξοικείωση του τοπικού κοινού με τα μουσεία της περιοχής,
- την προσέλκυση νέων ομάδων κοινού και την τόνωση της επισκεψιμότητας,
- την προβολή των συλλόγων των μουσείων που συμμετέχουν τόσο σε τοπικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και τέλος
- την ένταξη των μουσείων σε ευρωπαϊκά δίκτυα συνεργασίας.

(Εγγραφα Γ' Εφορείας Δελφών)

4.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο τουρισμός είναι ένας τομέας της οικονομίας ο οποίος εύκολα θα χαρακτηριζόταν «παραδοσιακός», μιας και δεν χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη ένταση καινοτομίας. Άλλωστε η ανάπτυξη των παραδοσιακών τομέων δεν είναι πλέον εφικτό να σχεδιάζεται σαν να ήταν η ανταγωνιστικότητά τους ένα παράγωγο ανάπτυξης. (Μιχαηλίδης, 2003, 165)

Άλλωστε ο μαζικός τουρισμός πέραν του όποιου καλού μπορεί να έχει προσφέρει στην κάθε περιοχή, έχει να παρουσιάσει και πολλά αρνητικά. Ακριβώς για τους αρνητικούς αυτούς λόγους έχει όπως αποδείχτηκε στις προηγούμενες παραγράφους μια στροφή σε ηπιότερες μορφές τουρισμού, όπως είναι ο πολιτιστικός τουρισμός. Η ύπαρξη ούτως ή άλλως πολιτιστικής κληρονομιάς (σε συνδυασμό μάλιστα με τις επιπλέον δυνατότητες παραθεριστικού τουρισμού) που δύσκολα μπορεί κάποιος να συναντήσει σε άλλο μέρος του κόσμου, προσδίδουν στην περιοχή μια τεράστια δυνατότητα αξιοποίησης αυτού του πλούτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΕΛΦΙΚΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό θα επιχειρηθεί να δοθεί μια, όσο το δυνατόν πιο κοντά στην πραγματικότητα, απάντηση στο πρόβλημα που παρουσιάζεται στην περιοχή. Όσον αφορά την σημερινή πραγματικότητα, πολλές είναι οι απόψεις που επικρατούν με το συγκεκριμένο θέμα και τις λύσεις που προτείνουν διάφοροι υποτιθέμενοι «γνώστες» του αντικειμένου. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι «σωστές» απαντήσεις που επικρατούν στην περιοχή και συνάμα ακούγονται από τους κατοίκους είναι διάφορες και ανάλογα με το τι ενδιαφέρει και συμφέρει τον κάθε άμεσα ή έμμεσα εμπλεκόμενο.

Για παράδειγμα υπάρχουν οι κάτοικοι που τους συμφέρει η κατάσταση ως έχει με αποτέλεσμα να υποστηρίζουν ότι πρέπει να μείνει ως έχει η ζώνη προστασίας, αρκετοί είναι που υποστηρίζουν ότι θα πρέπει να αλλάξουν οι όροι στη ζώνη Β και να μείνει η ζώνη Α ως έχει καθώς επίσης και οι πιο ακραίοι - και ταυτόχρονα μηδενιστές - που προτείνουν την πλήρη κατάργησή της. Στην πραγματικότητα η αλήθεια βρίσκεται κάπου ενδιάμεσα, δηλαδή ή θα πρέπει να μείνουν τα όρια ως έχουν αλλά να γίνουν πιο ελαστικοί οι όροι στη ζώνη Β ή θα πρέπει να ελαττωθούν τα όρια της ζώνης προστασίας. Το πιο εφικτό και πιο ευκολοπροσάρμοστο με τα δεδομένα της περιοχής σενάριο είναι η περίπτωση περιορισμού της έκτασης της ζώνης και διεύρυνση των εντός αυτής χρήσεων γης.

5.2 ΠΡΟΤΑΣΗ: ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΝΤΟΣ ΑΥΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ

Κατ' επανάληψη έχει αναφερθεί από αρκετούς είτε φορείς της περιοχής είτε από απλούς κατοίκους ότι η έκταση που καλύπτει σήμερα η ζώνη προστασίας Δελφικού τοπίου είναι δυσανάλογη με την υπόλοιπη έκταση που είναι εκτός της ζώνης. Εκτός αυτού, οι εκτάσεις που δεν εντάσσονται στη ζώνη προστασίας δεν επαρκούν ώστε να υπάρξει ικανοποιητική απόδοση από την καλλιέργειά τους. Επιπλέον, με τις

απαγορεύσεις που επικρατούν είτε εντός είτε εκτός της ζώνης προστασίας, δεν μπορεί παρά να υπάρξει δυσaréσκεια και απογοήτευση από τους απλούς αγρότες με αποτέλεσμα αργά ή γρήγορα να εγκαταλείψουν τα κτήματά τους.

Για το λόγω που προαναφέρθηκε πρέπει από τους αρμόδιους φορείς να επανεξεταστούν τα όρια και οι εντός αυτών χρήσεις ώστε να αλλάξουν τόσο τα γεωγραφικά όρια της ζώνης προστασίας αλλά και οι χρήσεις εντός.

Άλλωστε ο νομοθέτης είναι υποχρεωμένος ανά πενταετία και σύμφωνα με το ν. 1650/86 άρθρο 22 να «επανεκτιμά τις επιπτώσεις εκεί όπου θεσπίζονται ΖΟΕ και στην ανάγκη να αναθεωρεί διατάξεις και αποφάσεις που δεν εναρμονίζονται με τους σκοπούς της».(Μαλίσσος, 2002, 199)

Έτσι προτείνεται, πέραν του περιορισμού της ζώνης, η δημιουργία κάποιων επιπλέον ζωνών οι οποίες θα επιτρέπουν κάποιες πρόσθετες κατασκευές:

- Ζώνη Α: ως ζώνης απολύτου προστασίας παραμένει σαν απολύτου προστασίας αυτή που προβλέπεται από το άρθρο 91 του Ν.1892/90 και ανήκουν περιοχές που βρίσκονται εκτός σχεδίου πόλης και εντός των κηρυγμένων και οριοθετημένων αρχαιολογικών χώρων, όπως έχουν καθορισθεί σε εφαρμογή του Κ.Ν. 5351/1932, του Ν. 1469/1950, του Ν.Δ. 4177/ 1961 του Ν. 2447, Ν.Δ. 175/73 καθώς και του Π.Δ. 396/73,
- Ζώνη Β: επιτρέπεται μόνον η κατασκευή αντλιοστασίων και μικρών αγροτικών αποθηκών, μέγιστης κάλυψης 50 τ.μ. ύψος 4 μ. συμπεριλαμβανομένης υποχρεωτικά και της κεραμοσκεπής με αεριότητα 4 στρεμμάτων. Στην περιοχή αυτή λόγω του καθαρού αγροτικού χαρακτήρα (ελαιώνας), να δίνονται αντισταθμιστικά οφέλη για την διατήρηση του ελαιώνα (για απαγόρευση αδικαιολόγητης κοπής ελαιόδενδρων), καθώς και το δικαίωμα μεταφοράς συντελεστή δόμησης, κατασκευή μικρών ξενώνων παραδοσιακής κατασκευής με κάλυψη 200 τ.μ. και μέγιστο ύψος 7,5 μ. μετά της κεραμοσκεπής Η κατασκευή αγροτικών αποθηκών μέγιστης κάλυψης 60 τ.μ. και μέγιστου ύψους 4,5 μ., μετά της κεραμοσκεπής και με αρτιότητα οικοπέδου 15 στρεμμάτων, κατασκευή ποιμνιοστασίων μέγιστης κάλυψης 60 τ.μ. ή μέγιστου ύψους 4 μ. μετά της κεραμοσκεπής και με αρτιότητα 15 στρεμ., η κατασκευή παραδοσιακών ξενώνων μέγιστης κάλυψης 200 τ.μ., μέγιστου ύψους 7,5 μ. μετά της κεραμοσκεπής και με αρτιότητα 20 στρεμμάτων, η κατασκευή μη συμπαγούς, καλαίσθητης και με βάση τα παραδοσιακά

πρότυπα περίφραξης, μέγιστου ύψους 2 μ., για την προστασία των καλλιεργειών, η κατασκευή αρδευτικών αυλάκων, η κατασκευή θερμοκηπίων, συγκεκριμένης μορφολογίας εγκαταστάσεων. Η εγκατάσταση, εκατέρωθεν των οδικών αρτηριών και μέχρι βάθους 120 μ., επιχειρήσεων οδικής εξυπηρέτησης, αναψυκτηρίων και διάθεσης αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων

- Ζώνη Γ: επιτρέπεται η κατασκευή αγροικιών, μικρών ξενοδοχειακών μονάδων υπό τη μορφή μικρών συγκροτημάτων 4-5 δωματίων, αγροτικών αποθηκών, θερμοκηπίων και κτηνοτροφικών μονάδων με τους όρους δόμησης των εκτός σχεδίων. Επίσης εκατέρωθεν των υφισταμένων οδικών αρτηριών, και μέχρι βάθους 200 μ. επιτρέπεται η εγκατάσταση επιχειρήσεων οδικής εξυπηρέτησης. Οι υφιστάμενες βιοτεχνικές –βιομηχανικές μονάδες έχουν τη δυνατότητα εκσυγχρονισμού – επέκτασης και αλλαγής δραστηριότητας, σε ότι αφορά την παραγωγή νέων προϊόντων, με την προϋπόθεση ότι η νέα διαμορφούμενη κατάσταση δεν θα επιφέρει αλλαγή προς το δυσμενέστερο στην κατηγορία όχλησης, ενώ σε αντιστάθμισμα θα πρέπει να ληφθούν πρόσθετα μέτρα, κατά περίπτωση, για την προσαρμογή της επιχείρησης στο περιβάλλον. Στις καθοριζόμενες ζώνες, με την ένδειξη Γ', επιτρέπεται: η κατασκευή ξενοδοχειακών μονάδων, η κατασκευή σταυλισμένων κτηνοτροφικών και κτηνοτροφικών μονάδων, η κατασκευή θερμοκηπίων, η ανέγερση λυομένων οικίσκων και η ίδρυση λατομείων υπό προϋποθέσεις (όχι μεταλλείων)
- Ζώνη Ε: η περιοχή αναφερόμενη στο σημερινό βιοτεχνικό πάρκο (ΒΙΟΠΑ), όπου και προβλέπεται η εκτατική διεύρυνση και ολοκληρωμένη υποδομή του, για την εγκατάσταση παντός είδους μεταποιητικών επιχειρήσεων, η λειτουργία των οποίων δεν αντίκειται στις κοινές περιβαλλοντικές διατάξεις, η περιοχή στις θέσεις «Γαλλικοί Μόλοι» και Βάλτος, όπου προβλέπεται η εγκατάσταση μικροεπαγγελματικών, αθλητικών, ψυχαγωγικών και άλλων τουριστικών εγκαταστάσεων
- Ζώνη Ζ: καθορίζονται ζώνες περιμετρικά των υφιστάμενων οικισμών και σχεδίων πόλεων, όπου θα επιτρέπονται οι χρήσεις αγροικιών, αγροτικών και επαγγελματικών αποθηκών, θερμοκηπίων και μικρών μεταποιητικών επιχειρήσεων και συνεργείων αυτοκινήτων χαμηλής όχλησης, με τους όρους

δόμησης των εκτός σχεδίων, καθώς επίσης και επιχειρήσεων οδικής εξυπηρέτησης. Εντός των ζωνών αυτών θα υπάρξει πρόβλεψη για την δημιουργία σύγχρονων αθλητικών εγκαταστάσεων, χώρων τουριστικής ανάπτυξης και αναψυχής, μονάδων βιολογικού καθαρισμού αστικών λυμάτων καθώς και για την επέκταση ή δημιουργία νέων νεκροταφείων. Η χωροθέτηση των επιμέρους χρήσεων και δραστηριοτήτων, εντός των ζωνών αυτών, θα προκύψει μετά από εμπεριστατωμένη και εγκεκριμένη αρμοδίως μελέτη χωροθέτησης η οποία θα λαμβάνει πρωτίστως υπόψη και τις ανάγκες μελλοντικής επέκτασης των οικισμών.

(Ν.Σ. 1997, Μαλίσσος, 2000:α, 198, Μαλίσσος, 2004:6)

Μελετώντας κάποιος τη νομοθεσία που επικρατεί για την περιοχή μελέτης, παρατηρεί ότι σε κάποια σημεία ο νομοθέτης που συνέταξε τη νομοθεσία φαίνεται να δρα χωρίς να σκέφτεται τις συνέπειες κάποιων παραγράφων – λόγω των απαγορεύσεων – με αποτέλεσμα να μην μπορούν οι κάτοικοι της περιοχής να πραγματοποιήσουν κάποιες ενέργειες ώστε να επιτευχθούν κάποια βήματα προόδου. Να μπορέσει δηλαδή η περιοχή να απεγκλωβιστεί και να ακολουθήσει καλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης.

(Στο Παράρτημα IV απεικονίζεται η πρόταση για τη ζώνη)

5.3 ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο τουρισμός, φαινόμενο συνώνυμο του ελεύθερου χρόνου, παρουσιάζει αλματώδη ανάπτυξη και κοινωνική αποδοχή σε παγκόσμιο επίπεδο. Από τη δεκαετία του 1950 αντιπροσωπεύει ένα από τους τρεις τομείς της παγκόσμιας οικονομίας με την ταχύτερη ανάπτυξη. Αυτός είναι και ο λόγος που σχεδόν όλες οι περιοχές ενδιαφέρονται να αναπτύξουν υποδομές για να μπορούν να υποστηρίξουν τις ανάγκες των τουριστών, αναδεικνύοντας εκείνα τα στοιχεία που κατά την εκτίμησή τους είναι ανταγωνιστικά. (εν Βόλω, 2005, 8)

Σημαντικό ρόλο στην τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής παρουσιάζει και η πολιτιστική κληρονομιά, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει είτε ξεχωριστά στοιχεία, μνημεία, κτήρια, γέφυρες, αρχαιολογικούς χώρους, είτε αστικά τοπία, ιστορικά κέντρα πόλεων και πολιτιστικά πρότυπα, τα οποία να παρουσιάζουν αυξημένη ελκυστικότητα. Για παράδειγμα στην πόλη της Βενετίας ο τουρισμός έχει αγγίξει τα

ανώτατα όριά του, ενώ σε άλλες περιοχές τα έργα και οι πιθανές κατασκευές που πραγματοποιούνται μπορεί να αποτελούν απειλή για τις περιοχές. (Στεφάνου, Μητούλα, 2003, 176)

Τα διαρθρωτικά προγράμματα που υπάρχουν σαν σκοπό έχουν την ύπαρξη βιώσιμου και ποιοτικού τουρισμού. Για το λόγω αυτό προωθείται μια σειρά μέτρων τα οποία θα επιτρέψουν:

- Τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των τουριστικών υποδομών, έτσι ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα,
- Την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών χαρακτηριστικών όσων ασχολούνται εργασιακά με τον τουριστικό τομέα, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του τομέα και στις προσδοκίες των τουριστών,
- Την ενίσχυση σύναψης εταιρικών σχέσεων μεταξύ επιχειρήσεων που ασχολούνται με το αντικείμενο σε συνδυασμό με την απρόσκοπτη συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Στόχος της δικτύωσης αυτής είναι η ένταξη ευρύτερου φάσματος υπηρεσιών στον τουριστικό τομέα και τέλος,
- Κάθε τουριστική δραστηριότητα που θα ακολουθεί συγκεκριμένες προδιαγραφές και οπωσδήποτε θα λαμβάνει υπόψη της τη χωρητικότητα της περιοχής και τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις που πρόκειται να έχει. (Στεφάνου, Μητούλα, 2003, 178)

Ο τουρισμός αποτελεί πρωταρχικό παράγοντα της οικονομίας και της ζωής των αστικών συνόλων, (για παράδειγμα ο αστικός τουρισμός κατέχει το 28,3% της συνολικής τουριστικής κίνησης της Ευρώπης). Για το λόγω αυτό τα ευρωπαϊκά προγράμματα για τον τουρισμό και τα πολιτιστικά αγαθά θα ενδυναμώσουν την παρουσία μνημείων, κτιρίων κατασκευών και πολιτιστικών προϊόντων στις πόλεις. (Στεφάνου, Μητούλα, 2003, 178-9)

Στην περίπτωση των τουριστικών υποδομών θα εξεταστούν οι περιπτώσεις τόσο των υποδομών για την προσέλκυση τουριστών που τους ενδιαφέρει ο πολιτιστικός τουρισμός όσο και τη δημιουργία υποδομών γενικά τουριστικού ενδιαφέροντος (παραθεριστικού).

Τα προβλήματα του τουριστικού κλάδου δεν έχουν τοπικό χαρακτήρα, καθώς η οικονομική ενοποίηση της Ε.Ε. και η είσοδος του ευρώ, η διαρκής ανάπτυξη νέων τουριστικών προορισμών, η προβολή του μοντέλου της τουριστικής επιχειρηματικότητας ως μέσου αύξησης της απασχόλησης, ο έλεγχος μεγάλου

τμήματος των τουριστικών επισκεπτών από ολιγάριθμους tour operators, οι επενδύσεις των κρατών που γίνονται στην τουριστική τους προβολή κ.τ.λ., είναι ζητήματα που δημιουργούν πιέσεις στον τουριστικό κλάδο, δεν σχετίζονται άμεσα με τους τελικούς προορισμούς, δημιουργούν όμως επιπτώσεις στην τοπική οικονομία. (εν Βόλω, 2005, 12).

5.3.1 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Στην περιοχή των Δελφών και ειδικότερα στην περιοχή όπου βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος, μπορεί να παρατηρήσει ο επισκέπτης ένα περίεργο θέαμα. Ο αρχαιολογικός χώρος Δελφών διασχίζεται από την Εθνική Οδό Αθηνών – Άμφισσας, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζονται πολλών ειδών προβλήματα λόγω της διέλευσής της εντός του αρχαιολογικού χώρου. (Καλτσής, 2005:1)

Καταρχήν γίνεται επικίνδυνη η διέλευση των πεζών καθώς είναι δρόμος μεγάλης κυκλοφορίας και ως εκ τούτου γίνεται προβληματική και η διέλευση των αυτοκινήτων με αποτέλεσμα να δημιουργούνται συχνότατα προβλήματα συμφόρησης καθώς αρκετοί είναι και οι επισκέπτες⁵ που πηγαίνουν στο μουσείο. Αποτέλεσμα αυτής της επισκεψιμότητας είναι να σταθμεύουν τα αυτοκίνητα παραπλεύρως, από τη μια μεριά τα σταθμευμένα αυτοκίνητα και οι πεζοί. Από την άλλη ο μεγάλος φόρτος από τη διέλευση των οχημάτων, γίνεται εύκολα αντιληπτός και ο κίνδυνος και η δυσκολία στη διέλευση. Τόσο για τους πεζούς όσο και για τα αυτοκίνητα. (Καλτσής, 2005:1)

Για το λόγω αυτό προτείνεται η κατασκευή παράκαμψης του αρχαιολογικού χώρου και του οικισμού Δελφών καθώς και η ενοποίηση του Αρχαιολογικού Χώρου Δελφών. Σκοπός αυτού του μεγάλου, για τα δεδομένα της περιοχής έργου, δεν είναι άλλος από την άνετη διακίνηση των επισκεπτών και των τροχοφόρων καθώς και προς όφελος των αρχαίων. Σαν ιδέα το όλο εγχείρημα δεν είναι καινούργιο, χρονολογείται η πρώτη φορά που ακούστηκε να το προτείνει κάποιος από το 1970. Ο δήμος Δελφών είχε πραγματοποιήσει σειρά ενεργειών αλλά μονίμως υπήρχε κώλυμα από την άποψη ότι το έργο εκφεύγει των αρμοδιοτήτων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας καθώς αφορά Εθνικό οδικό δίκτυο. (Καλτσής, 2005:1)

⁵ Ειδικά την καλοκαιρινή περίοδο τα προβλήματα είναι εντονότερα καθώς υπάρχουν και πολλές εκδρομικές ομάδες, με αποτέλεσμα στα αυτοκίνητα α προστίθενται και αρκετά τουριστικά – εκδρομικά λεωφορεία.

5.3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΨΕΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ Δ. ΔΕΛΦΩΝ

Η πρόοδος από ότι αποδείξε η ιστορία δεν έχει μόνον θετικές επιπτώσεις πάντα, πολλές φορές επιφέρει και αρνητικά αποτελέσματα – επιπτώσεις. Αποτέλεσμα της προόδου, της γρήγορης μετακόμισης του οικισμού στη σημερινή του θέση καθώς και της μετεξέλιξής του σε τουριστικό κέντρο, επέδρασαν και είχαν ως αποτέλεσμα την αλλοίωση στην εξωτερική μορφή και στην εσωτερική διάταξη των σπιτιών. Έτσι, τα παραδοσιακά σπιτάκια με το χαγιάτι το μπαλκόνι και το υπόγειο έδωσαν τη θέση τους, ειδικά μετά το 1950, σε μικρούς ξενώνες για τους τουρίστες. (Καλτσής, 2005:7)

Αποτέλεσμα, ήταν το παραδοσιακό πολιτιστικό περιβάλλον να χάσει το περιεχόμενό του καθώς εξέλειψαν οι αρχικοί παράγοντες δημιουργίας του οικισμού. Ελάχιστα σπίτια παρέμειναν και αναπαλαιώθηκαν και ανακατασκευάστηκαν κατά τα παραδοσιακά πρότυπα. Πλέον, το σύνολο του οικισμού και ειδικά στους δυο κεντρικούς δρόμους έχει αλλάξει εντελώς σε μορφή, πράγμα που δεν συμβαδίζει με την κήρυξη των Δελφών ως παραδοσιακό οικισμό από το 1978, μιας και είναι προσαρμοσμένο στις τουριστικές ανάγκες, αποτέλεσμα της οικιστικής ανάπτυξης που υπήρξε ανεξέλεγκτη και ανεξάρτητη. Έτσι τα κτίρια των τουριστικών επιχειρήσεων διαθέτουν ελάχιστα ντόπιο υλικό, οι κατασκευές δεν εναρμονίζονται με το τοπίο, η βλάστηση είναι ελάχιστη και όλα αυτά συνάδουν στην αλλοίωση του ήρεμου χαρακτήρα της σύγχρονης πόλης των Δελφών. (Καλτσής, 2005:7)

Για όλους τους προαναφερθέντες λόγους κρίνεται επιτακτική η ανάγκη ανάπλασης των όψεων των κτιρίων και η άμεση προσαρμογή τους τόσο χρωματικά όσο και μορφολογικά με τα ντόπια στοιχεία. Γενικά το όλο εγχείρημα θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- Βαφή των εξωτερικών επιφανειών των κτιρίων ταυτόχρονα με επισκευή σημειακών ρηγματώσεων του επιχρίσματος, επισκευή κορωνίδων κλπ.
- Καθαρισμό εξωτερικών επιφανειών από υλικά που δεν συμβιβάζονται με το τοπίο των Δελφών,
- Βαφή των κιγκλιδωμάτων με αποχρώσεις που προσαρμόζονται στο περιβάλλον των Δελφών,

- Βαφή των εξωτερικών κουφωμάτων σε συνδυασμό με την απόχρωση των τοίχων,
- Τοποθέτηση κεραμοσκεπούς στέγης με ακροκέραμα περιμετρικά,
- Απομάκρυνση και αντικατάσταση των ακαλαίσθητων επαγγελματικών πινακίδων,
- Εμπλουτισμό του πράσινου με φυτεύσεις όπου υπάρχουν πρασιές και ελεύθεροι χώροι, και τέλος,
- Απομάκρυνση των ρολών ασφαλείας των καταστημάτων και αντικατάστασή τους με άλλου είδους παραδοσιακά κιγκλιδώματα ή άλλα μέτρα ασφαλείας.(Εγγραφο Δ. Δελφών)

Η ανάγκη κρίνεται ιδιαίτερα επιτακτική για την παραδοσιακά ιστορική πόλη των Δελφών, δεδομένου ότι η εμφάνισή της οφείλει να ακολουθεί, κατά το δυνατόν, τις αξίες της αρχαίας πόλης των Δελφών.

5.3.3 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ

Προτείνεται χρηματοδότηση για την αναπαλαίωση των παραδοσιακών κτιρίων και την προσαρμογή του εσωτερικού οδικού δικτύου σύμφωνα με την οικιστική, παραδοσιακή πολιτιστική κληρονομιά της πόλης. Με αυτό τον τρόπο θα αποφευχθεί η άσχημη εικόνα των σύγχρονων κατασκευών μεταξύ των παραδοσιακών σπιτιών στην πόλη.

5.3.4 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΧΑΡΜΑΙΝΑΣ

Στην παρουσίαση που πραγματοποιήθηκε για την περιοχή της Άμφισσας αναφέρθηκε ότι πλέον η περιοχή που τα παλαιότερα χρόνια γινόταν η επεξεργασία των δερμάτων από τους ταμπάκηδες της εποχής, λόγω του ότι έχει ελλатωθεί δραματικά ο αριθμός τους, αρκετά σπίτια μένουν έρημα και καταστρέφονται με το πέρασμα του χρόνου.

Για το λόγω αυτό θα ήταν χρήσιμο να δεσμευτούν κάποια σπίτια ώστε να χρησιμοποιηθούν σαν ένα ζωντανό μουσείο όπου θα μπορεί ο επισκέπτης να μαθαίνει

πως ζούσαν οι ταμπάκηδες και πως πραγματοποιούνταν η επεξεργασία των δερμάτων με τον παραδοσιακό τρόπο.

5.3.5 ΜΟΥΣΕΙΑ

Τα μουσεία πρόκειται για χώρους όπου φιλοξενούνται αντικείμενα ευρήματα ιστορικής σημασίας και μεγάλης αξίας. Έκτος όμως από το ρόλο προστασίας που έχουν, θα πρέπει να αποκτήσουν εκπαιδευτικό χαρακτήρα, καθώς και να εξυπηρετούν και τους επισκέπτες. Ειδικά για την περιοχή των Δελφών, λόγω του ότι διαρκώς έρχονται στο φως εκθέματα, και ο χώρος δεν είναι αρκετός.

Για το λόγω αυτό έχουν πραγματοποιηθεί κατ' εξακολούθηση άσχημες δημοσιογραφικές επικρίσεις για το υπάρχον μουσείο. Κρίνεται συνεπώς σκόπιμο να ληφθεί η καταλληλότερη απόφαση ώστε ο μουσειακός χώρος να αποκτήσει ξανά την αίγλη που του αρμόζει.

Όσον αφορά τους υπόλοιπους μουσειακούς χώρους της περιοχής θα πρέπει να μετατραπούν σε σύγχρονους μουσειακούς και εκθεσιακούς χώρους. Κρίνεται απαραίτητη λοιπόν:

- Η κατασκευή ικανοποιητικού αριθμού χώρων στάθμευσης στον προαύλιο χώρο των μουσείων,
- Αίθουσες εξυπηρέτησης των επισκεπτών, όπως χώροι αναμονής,
- Ύπαρξη προσωπικού στους χώρους που να έχουν την κατάλληλη εκπαιδευτική κατάρτιση (άριστη γνώση ξένων γλωσσών)
- Κρίνεται σκόπιμο να υπάρχουν φυλλάδια εντός του μουσείου τα οποία να βοηθούν τους ξένους να αποκτούν καλύτερη εικόνα για τον χώρο που έχουν επισκεφθεί, και τέλος
- Θα πρέπει να υπάρχει οδική σήμανση ικανή να οδηγεί τους ξένους απευθείας στον μουσειακό χώρο και όχι να τους ταλαιπωρούν μπερδεύοντας τους.

5.3.6 ΗΘΗ, ΕΘΙΜΑ, ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Σημαντικό στοιχείο για την περιοχή είναι η ποικιλία που συναντάται στα πολιτιστικά στοιχεία. Χαρακτηριστικό είναι ότι η κάθε πόλη στην περιοχή μελέτης παρουσιάζει διαφορετικά στοιχεία παραδόσεων. Όπως χαρακτηριστικά προαναφέρθηκε:

- Στην Άμφισσα υπάρχει το τελευταίο Σάββατο της Αποκριάς η «Νύχτα των Στοιχειών»
- Στο Γαλαξίδι την Καθαρά Δευτέρα να υπάρχει το έθιμο του «Αλευρομουτζουρώματος»
- Στην Αράχωβα γιορτάζεται πανηγυρικά η γιορτή του πολιούχου Αγίου – Γεωργίου.

Αυτές οι γιορτές είναι μεμονωμένες και δεν τυγχάνουν της απαραίτητης προσοχής και διαφήμισης που θα έπρεπε. Άμεσο αποτέλεσμα αυτής της μη- διαφήμισης είναι να μην προσελκύουν το ενδιαφέρον επισκεπτών , με εξαίρεση ίσως την παραδοσιακή γιορτή του Γαλαξιδίου. Ένας τρόπος θα ήταν να οργανώνονται εκδρομές υπό την αιγίδα κάθε Ο.Τ.Α. κατά την περίοδο των εορτασμών όπου θα παρουσιάζει στους καλεσμένους – τουρίστες τον τρόπο εορτασμού καθώς και να οργανώνονται ξεναγήσεις σε διάφορα μέρη της περιοχής.

5.3.7 ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΕΩΝ

Όπως γίνεται αντιληπτό από τα προηγούμενα κεφάλαια, η περιοχή μελέτης «σφύζει» από πολιτιστικά στοιχεία τα οποία σε πολλές περιπτώσεις μένουν ανεκμετάλλευτα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το φαινόμενο που εμφανίστηκε από τους αριθμούς επισκεπτών στο 4^ο κεφάλαιο (το μουσείο Δελφών με Μ.Ο. επισκεπτών 377135,4 να επισκέπτονται τα μουσεία Γαλαξιδίου 6597 και να καταλήγουν στην Άμφισσα μόλις 794 επισκέπτες).

Γίνεται φανερό ότι οι επισκέπτες δεν δέχονται τα κατάλληλα ερεθίσματα από την γύρω περιοχή ώστε να αποφασίσουν να παρατείνουν την διαμονή τους και να επισκεφθούν και άλλες περιοχές. Δημιουργείται ένα φαινόμενο «μονοήμερων» διακοπών που πολλές φορές δεν συμπεριλαμβάνει ούτε μια διανυκτέρευση σε κάποιο από τα καταλύματα της περιοχής που επισκέπτονται.

Συνεπώς θα πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος συνεργασίας και αλληλοβοήθειας των δήμων που εμπλέκονται ώστε να προσελκύσουν άμεσα τουρίστες και επισκέπτες

στην περιοχή. Ένας χαρακτηριστικός τρόπος θα ήταν να συνεργαστούν ώστε να δημιουργήσουν ένα είδος ταξιδιωτικής εταιρείας που θα προσφέρει εκδρομικά πακέτα διακοπών στην περιοχή σε πολύ συμφέρουσες τιμές. Δηλαδή ένας επισκέπτης να μπορεί να επισκέπτεται με πολύ χαμηλό κόστος τόσο την περιοχή των Δελφών και της Αράχωβας (μιας και είναι οι πιο γνωστές) όσο και τα ενδιαφέροντα ευρήματα της περιοχής της Άμφισσας καθώς επίσης να μπορεί να απολαύσει και τις παραθαλάσσιες διακοπές του στην περιοχή της Ιτέας και του Γαλαξιδίου.

Άλλωστε οι πόλεις είναι αυτές που προσελκύουν σταθερά τα ενδιαφέροντα των ταξιδιωτών, γιατί εκεί συγκεντρώνονται και συμπυκνώνονται οι ιστορικές και πολιτισμικές αξίες και υπάρχουν εγκαταστάσεις αναψυχής και ανεπτυγμένη αγορά. (Λαγός, 2001:135)

Για να γίνει όμως αυτή η πρόταση υλοποιήσιμη θα πρέπει οι αρμόδιοι φορεί να καταπνίξουν πιθανές προσωπικές φιλοδοξίες και να μην εποφθαλμιούν σε πιθανά κέρδη επιπλέον από αυτά που αναλογούν. Με αυτό τον τρόπο θα υπάρχει και η ανάλογη δωρεάν διαφήμιση (από τους ίδιους τους επισκέπτες) και με αυτό τον τρόπο ολόένα και θα αυξάνονται οι επισκέπτες.

5.3.8 ΕΠΙΜΗΚΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Σε άμεση συνάρτηση με το προηγούμενο είναι και η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Προαναφέρθηκε ένα χαρακτηριστικό της περιοχής που δεν είναι άλλο από την εποχικότητα που παρουσιάζει ο τουρισμός, δηλαδή τη συγκέντρωση των τουριστών στην περιοχή ορισμένων μήνες του χρόνου. Δυστυχώς αυτό είναι ένα φαινόμενο που δεν συμβάλει στην ομαλή και σωστή ανάπτυξη της περιοχής, καθώς ο μεγάλος όγκος των τουριστών συγκεντρώνεται σε μια μικρή και συγκεκριμένη περιοχή (Δελφοί, χιονοδρομικό κέντρο Αράχωβας) ενώ στις υπόλοιπες περιοχές η ροή τουριστών είναι πολύ μικρή⁶. Παρατηρείται συνεπώς μια ανομοιομορφία στον καταμερισμό των επισκεπτών.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, κρίνεται σκόπιμο ότι θα πρέπει να υπάρξει μια άμεση αντίδραση ώστε είτε να περιοριστεί όσο το δυνατόν περισσότερο αυτό το φαινόμενο, είτε εφόσον είναι εφικτό να πάψει να υφίσταται. Στην ανάλυση

⁶ Ακολουθεί το Γαλαξίδι λόγω της παραδοσιακής μορφής που έχει η Ιτέα λόγω των παραθεριστικών επισκεπτών και τελευταία η Άμφισσα

που προηγήθηκε παρατηρήθηκε ότι η περιοχή δεν στερείται είτε πολιτιστικών πόρων είτε παραθεριστικών πόρων για την έλευση τουριστών στην περιοχή. Θα μπορούσε κάλλιστα να ειπωθεί ότι δεν υστερεί σε τίποτα με άλλους πιθανούς τουριστικούς προορισμούς για τους τουρίστες. Απλά, μια πιθανή διαπίστωση είναι ότι παραμένουν ανεκμετάλλευτα.

Λέγοντας επιμήκυνση, εννοείται η παράταση της τουριστικής περιόδου όσο το δυνατόν περισσότερο (επιθυμητό θα ήταν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους), κάτι τέτοιο θα ήταν εφικτό μόνο εάν αξιοποιηθούν καταλλήλως ο συνεδριακός τουρισμός των Δελφών, οι επισκέπτες του Χ.Κ. Παρνασσού και οι επισκέπτες των Δελφών και του Γαλαξιδίου. Για να επιτευχθεί όμως η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου – σημειώτεον μόνο για την περιοχή μελέτης – θα πρέπει να υπάρξει πάλι θέληση από όλους τους άμεσα εμπλεκόμενους φορείς, και πάνω από όλα να είναι ανιδιοτελής και πάνω από προσωπικούς εγωισμούς.

5.4 ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Πέραν των όποιων ενεργειών πραγματοποιηθούν για την τουριστική αξιοποίηση της περιοχής μελέτης είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη κάποιες ανάγκες που υπάρχουν και θα πρέπει να καλυφθούν όχι μόνο για τους επισκέπτες και τους τουρίστες, αλλά και για την καλύτερη εξυπηρέτηση των μονίμων κατοίκων στην περιοχή.

5.4.1 ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΔΕΛΦΩΝ

Λόγω των ποσοτικών αναγκών που εκφράζονται σε επιφάνεια γης για τα επόμενα χρόνια, καθώς επίσης και της έλλειψης οικιστικού αποθέματος σε κατοικία και οικόπεδα εντός του οικισμού. Προσθέτοντας και την ύπαρξη της Ζώνης Α περίξ του οικισμού με τις γνωστές επιβολές της κρίνεται σκόπιμη η επέκταση του οικισμού των Δελφών ώστε να μπορέσει να εξυπηρετήσει επερχόμενες μελλοντικές ανάγκες. (Καλτσής, 2005:1)

5.4.2 ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΣΕ Δ.Δ. ΔΕΛΦΩΝ ΧΡΙΣΣΟΥ

Πέραν της παρακαμπτηρίου, για να λυθούν τα πολλά κυκλοφοριακά προβλήματα του οικισμού των Δελφών θα πρέπει να κατασκευαστούν καταρχήν χώρος στάθμευσης για Ι.Χ. και πούλμαν δυτικά του οικισμού καθώς και χώρος επιβίβασης και αποβίβασης για τους επισκέπτες του μουσείου και του αρχαιολογικού χώρου. Ο χώρος στάθμευσης θα χρησιμοποιείται τόσο από τους επισκέπτες όσο και από τους ντόπιους. (Καλτσής, 2005:1)

Για τον οικισμό του Χρισσού προτείνεται αυτό το χρήσιμο έργο υποδομής, μιας και ο δήμος έχει ήδη αγορασμένη την απαραίτητη έκταση, και πρόκειται για έργο πνοής που θα ανακουφίσει τον άριστα διατηρημένο οικισμό και θα δώσει το έναυσμα για την καλύτερη ποιότητα ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών. Επιπλέον θα είναι κι ένα κίνητρο ώστε να διαμένουν οι διερχόμενοι τουρίστες χωρίς να αντιμετωπίζουν πρόβλημα στο που θα αφήσουν το αυτοκίνητό τους. (Καλτσής, 2005:1-2)

5.4.3 ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ ΣΤΟ Δ.Δ. ΔΕΛΦΩΝ

Άμεση συνάρτηση του προηγούμενου είναι και η πρόταση ανάπλασης των πεζοδρόμων και συγκεκριμένα με παραδοσιακά υλικά ώστε να προσιδιάζουν στον παραδοσιακό χαρακτήρα της πόλης. Ιδιαίτερα απαιτείται η συνέχιση της πεζοδρόμησης και πλακόστρωσης από την ανατολική είσοδο της πόλης έως το μουσείο καθώς και η λύση του προβλήματος με τους δυο κεντρικούς δρόμους. (Καλτσής, 2005:1)

5.4.4 ΕΛΙΚΟΔΡΟΜΙΟ ΣΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ

Μια πρόταση η οποία υφίσταται πολλά χρόνια είναι η κατασκευή ελικοδρομίου στην περιοχή «Λάκκα» δυτικά του οικισμού των Δελφών. Μιας και η έλευση επίσημων προσκεκλημένων που καταφθάνουν με ελικόπτερο είναι συχνή, η προσγείωση του ελικοπτερου γινόταν πάντα σε χωράφια, με αποτέλεσμα την δημιουργία σύννεφων καπνού, πράγμα που προκαλούσε άσχημη εντύπωση. Με τη δημιουργία ενός χώρου για ελικοδρόμιο θα διευκολυνθεί η διακίνηση προσώπων υψηλού επιπέδου και θα συμβάλει στην πληρέστερη εικόνα για την τουριστική προσφορά στον τόπο. (Καλτσής, 2005:8)

5.4.5 ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΧΡΙΣΣΟ

Η εγκατάσταση του βιολογικού καθαρισμού προτείνεται στο Χρισσό αλλά με ταυτόχρονη κατασκευή αγωγού μεταφοράς ακαθάρτων από τους Δελφούς προς το Χρισσό και να χωροθετηθεί πλησίον της Ε.Ο. Άμφισσας – Δελφών κατάντη του οικισμού του Χρισσού. Η κατασκευή θα εξυπηρετήσει τις ανάγκες και των δυο οικισμών. (ΓΠΣ, 1999:29)

5.4.6 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

5.4.6.1. ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΔΕΛΦΩΝ

Λόγω της διέλευσης της Ε.Ο. διαμέσου του αρχαιολογικού χώρου Δελφών και του οικισμού καθώς και η έλλειψη κατάλληλων χώρων επιβίβασης – αποβίβασης επιβάλλει την κατασκευή παρακαμπτήριου ελεύθερης λεωφόρου στα νότια του οικισμού με παράλληλη κατασκευή ανισόπεδων κόμβων στα δυτικά και τα ανατολικά του οικισμού. (Καλτσής, 2005:1)

5.4.6.2 ΟΔΟΣ ΠΡΟΣ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

Θα διευκολύνει όχι μόνο τους τοπικούς ενδιαφερόμενους αλλά πρωτίστως τους επισκέπτες των Δελφών και Ιτέας, που θα μπορούν να συνεχίσουν προς το Χιονοδρομικό Κέντρο, χωρίς ν' απαιτείται η επιστροφή τους στην Αράχοβα. (Καλτσής, 2005:6)

5.4.6.3 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ «ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ-ΙΤΕΑΣ», «ΑΜΦΙΣΣΑΣ-ΛΑΜΙΑΣ», «ΔΕΛΦΟΙ-ΧΡΙΣΣΟ», ΚΑΙ ΑΠΟ ΙΤΕΑ ΚΑΙ ΓΑΛΑΞΙΔΙ ΠΡΟΣ ΛΙΔΩΡΙΚΙ ΚΑΙ ΛΙΜΝΗ ΜΟΡΝΟΥ

Η αναβάθμιση (διαπλάτυνση, μερική επαναχάραξη και βελτίωση) του οδικού άξονα «Ναύπακτος – Ιτέα» θα στρέψει προς την Φωκίδα πλήθος επισκεπτών και μεταφορών, ενώ λόγοι ύψιστης κοινωνικής σημασίας επιβάλλουν την προστασία των διερχομένων και τον περιορισμό των τροχαίων ατυχημάτων, που έχουν κιόλας λάβει εφιαλτικές διαστάσεις.

Η αναβάθμιση (διαπλάτυνση, μερική επαναχάραξη και κατασκευή σήραγγας τουλάχιστον στο 51^ο χλμ.) του οδικού άξονα «Άμφισσα – Λαμία» πρόκειται για άξονα υψίστης μεταφορικής και επικοινωνιακής σημασίας, αφού συνδέει την εθνική οδό με την Άμφισσα και εκείνη των Δελφούς – Ιτέα – Γαλαξίδι – Ναύπακτο και είναι επιτακτικής σημασίας. Έτσι, τελικά, ο αναβαθμισμένος άξονας Λαμία (εθνική οδός) – Άμφισσα – Ναύπακτος – Πάτρα, θα προσελκύσει μέγιστο μέρος των μεταφορών της Βόρειας Ελλάδας, Θεσσαλίας και Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας, προς Πάτρα. (Μαλίσσος α, 2000:256, εν Δελφοίς, 2004:8)

5.4.6.4 ΧΑΡΑΞΗ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ «Ε.Ο.-ΛΙΒΑΔΕΙΑ-ΙΤΕΑ»

Χάραξη νέου οδικού άξονα «Εθνική οδός – Λιβαδειά – Ιτέα», με παράκαμψη της Αράχοβας, μήκους 115 χλμ. περίπου. Μια παρόμοια αναβάθμιση του υφιστάμενου άξονα, που ήδη εξυπηρετεί το 90% των μεταφορών της περιοχής, επαναχάραξη σε κρίσιμα σημεία και σύνδεση με την εθνική οδό, θα συμβάλλει αποφασιστικά στη βελτίωση της επικοινωνίας. (Μαλίσσος α, 2000:257)

5.4.6.5 ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ «ΑΜΦΙΣΣΑ-ΛΙΔΟΡΙΚΗ»

Έργο πνοής καθώς με την ανακατασκευή του οδικού άξονα «Άμφισσας – Λιδορικού» γίνεται πιο εύκολη και γρηγορότερη η εξυπηρέτηση των τουριστών που επιθυμούν να μεταβούν στην επαρχία Δωρίδος και να θαυμάσουν τις ομορφιές που βρίσκονται σε εκείνες τις περιοχές

Επιπλέον θα είναι καλύτερη η οδική επικοινωνία με τα χωριά που μεσολαβούν στη διαδρομή (Αγ. Γεώργιος, Βουνιχώρα, Αγ. Ευθυμία, Αμυγδαλιά, Μαλανδρίνο), αλλά το έργο ήταν ούτως ή άλλως επιβεβλημένο να γίνει μιας και έχουν κατασκευαστεί στην περιοχή του Μαλανδρίνου οι Φυλακές, οπότε το υπάρχον οδικό δίκτυο δεν εξυπηρετούσε τις ανάγκες κατά την μεταγωγή των κρατουμένων..(εν Δελφοίς, 2004:8)

5.4.5 ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Χρηματοδότηση μελέτης σιδηροδρομικού δικτύου καθώς μόνο από το σταθμό του Μπράλλου εξυπηρετείται η περιοχή και δεν βοηθάει στην εξυπηρέτηση των επισκεπτών. (Μαλίσσος α, 2000:257)

5.4.6 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΙΤΕΑ

Για το σημερινό λιμάνι της Ιτέας έχουμε αναφερθεί και προηγουμένως, δυστυχώς όμως αυτό δεν αρκεί για την περιοχή. Καλό θα ήταν για να βοηθηθεί η ανάπτυξη της περιοχής να κατασκευαζόταν ένα εμπορικό λιμάνι. Μια καλή θέση όπου υπάρχει μια

αρχική υποδομή είναι η περιοχή «Γαλλικός Μόλος». Εν συνεχεία, θα ήταν εύκολο για την περιοχή της Ιτέας να μπορεί να προσελκύσει κότερα, κρουαζιερόπλοια και θαλαμηγούς, που θα εξυπηρετούνται από την υπάρχουσα μαρίνα αλλά μπορεί επίσης ν' αποτελέσει την αφετηρία για τη δρομολόγηση μεγάλων οχηματαγωγών, προς τα λιμάνια της Ιταλίας. (Μαλίσσος α, 2000:266)

5.4.7 ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΑΚΤΩΝ

Πέραν του πλούτου που υπάρχει στην περιοχή λόγω των πολιτιστικών στοιχείων, θα πρέπει να αναφερθεί και η ομορφιά που συναντά κανείς στις παραλίες κατά μήκος του οδικού άξονα Ιτέας – Γαλαξιδίου (με ένα αρνητικό σημείο στο χώρο επεξεργασίας βωξίτη).

Για το λόγω αυτό και καθότι θα ήταν κρίμα να μείνουν ανεκμετάλλευτες αυτές οι φυσικές ομορφιές της περιοχής, θα πρέπει να βρεθεί μια «φόρμουλα» από κοινού μεταξύ των δήμων Ιτέας και Γαλαξιδίου, ώστε να παραμένουν καθαρές οι ακτές και να αναβαθμιστούν με το σκεπτικό ότι θα εξυπηρετούν τους τουρίστες, και θα αποτελέσουν ένα επιπλέον έσοδο για την περιοχή. (Μαλίσσος α, 2000:271)

5.4.8 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ

Η κίνηση των αγροτικών προϊόντων τόσο για την περιοχή μελέτης όσο και για την υπόλοιπη Ελλάδα παρουσιάζουν μια κάμψη, αποτέλεσμα αυτής είναι οι ανταγωνίστριες χώρες από το εξωτερικό να κερδίζουν ολοένα και περισσότερο έδαφος στην παγκόσμια αγορά. Ειδικά για την περιοχή μελέτης παρουσιάζεται μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για ανάπτυξη μέσω των επενδύσεων αφού:

- Αιγοπροβατοτροφία : Προσήλιο .
- Αγελαδοτροφία : Σερνικάκι / Αγ. Κων/νος / Αγ. Γεώργιος
- Πτηνοτροφία : Προσήλιο / Πέντε Όρια / Τριταία
- Αμπελουργία : Δεσφίνα
- Οπωροκηπευτικά - Θερμοκήπια : Ιτέα / Κίρρα / Χρισσό
- Αρωματικά - φαρμακευτικά φυτά : Σ' ολόκληρη την περιοχή
- Ζωοτροφές : Εντός του ελαιώνα
- Ιχθυοτροφεία : Εκείθεν της περιοχής του Γαλαξιδίου

Από τα ανωτέρω γίνεται αντιληπτό ότι μπορούν να πραγματοποιηθούν στην περιοχή όλων των ειδών οι επενδύσεις αρκεί βέβαια να υπάρχει συνεννόηση και συνεργασία μεταξύ των παραγωγών. (Μαλίσσος β, 2000:63)

5.4.9 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

Πλην του ΒΙΟΠΑ Άμφισσας, που αναμένεται η έναρξη της λειτουργίας του και της ΒΙΠΕ Ιτέας, που πρέπει να ολοκληρωθεί η υποδομή της, επισημαίνονται :

- η ανάγκη για σχεδιασμό νέας επαρκούς ΒΙΠΕ στην Άμφισσα
- η ανάγκη, για δημιουργία μικρών ΒΙΠΕ σε όλα τ' αστικά κέντρα της περιοχής (Γαλαξίδι, Δελφοί,), με μια στοιχειώδη - αρχικά - υποδομή.

Κάτι τέτοιο υπαγορεύεται απ' την ανάγκη για την προώθηση των βιοτεχνικών επενδύσεων αλλά και για την προστασία του περιβάλλοντος, απ' την αυθαίρετη επαγγελματική δόμηση. (Μαλίσσος β, 2000:83-6)

Πέραν των τοπικών αναγκών για προϊόντα γνήσια, παραδοσιακά, ποιοτικά κλπ., το θέμα πρέπει να συνδυαστεί με το πρόγραμμα αναζωογόνησης του τουρισμού σε όλη τη Φωκίδα. Ο επισκέπτης - τουρίστας ταξιδεύει σε κάποια περιοχή, μεταξύ των άλλων, για :

- να γνωρίσει τα τοπικά προϊόντα
- να γευθεί τοπικά φαγητά, τοπικές λιχουδιές, κρασιά, τοπικές γεύσεις,
- να βρεθεί ανάμεσα σε παραγωγικές συνθήκες, που προκαλούν τη νοσταλγία και εξανθρωπίζουν το περιβάλλον.

Είναι αυτονόητο ότι θα ενισχυθεί και το εισόδημα των παραγωγών αλλά θα πολλαπλασιασθούν και τα τουριστικά ενδιαφέροντα για την περιοχή. (Μαλίσσος β, 2000:83-6)

Ωστόσο, επειδή οι διαδικασίες είναι απίστευτα χρονοβόρες, γραφειοκρατικές και με αβέβαιο αποτέλεσμα, θα ήταν σκόπιμο, κάθε Δήμος ν' αναλάβει σχετική πρωτοβουλία, για ένα συνολικό προγραμματισμό αφού ούτως ή άλλος πολλές παρόμοιες δραστηριότητες απαιτούν ελάχιστο κεφάλαιο που - ακόμα - και ο Δήμος μπορεί εξ' ιδίων να τα εξασφαλίσει, στο πλαίσιο ενός αμοιβαίου οφέλους(Μαλίσσος β, 2000:83-6)

Τελειώνοντας θα πρέπει να επισημανθούν κάποιες περιπτώσεις, που χρήζουν βέβαια ιδιαίτερης τεχνικοοικονομικής έρευνας, προκειμένου ν' αποφασισθεί η διενέργεια της ανάλογης επένδυσης. Ειδικότερα, :

- Βιοτεχνία λευκοσιδηρών δοχείων (για συσκευασία ελιάς, τυριών κλπ.), σε συνδυασμό, με μονάδα πλαστικών δοχείων και βαρελιών. Υφίστανται σήμερα 1-2 μικρές μονάδες πλαστικών που, λόγω έλλειψης κεφαλαίων, αδυνατούν να καλύψουν τις ανάγκες.
- Μονάδα δομικών υλικών - ασφαλικών - έτοιμου σκυροδέματος. Η ζήτηση και μόνο απ' τα δημόσια έργα δικαιολογεί απόλυτα την ίδρυση μιας σοβαρής παρόμοιας μονάδας
- Μονάδα τυροκομικών προϊόντων. Υπάρχουν βέβαια μικρές τυροκομικές μονάδες αλλά απουσιάζει η οργανωμένη βιομηχανική παραγωγή. Τα γάλατα της Φωκίδας είναι βέβαια ανεπαρκή αλλά υπάρχουν άλλες πηγές εφοδιασμού.
- Μεγάλη μονάδα τυποποίησης λαδιού

Τέλος, επισυνάπτονται, στο τέλος της παρούσας, οι κλαδικές μελέτες, για επενδύσεις άμεσης προτεραιότητας, όπως είναι :

- Ζωοτροφών
- Εκμετάλλευσης ιαματικών πηγών Κίρρας
- Εκσυγχρονισμός επεξεργασίας ελιών και ελαίου
- Μονάδες θερμοκηπίων
- Ιχθυοκαλλιέργειες

(Μαλίσσος β, 2000:83-6)

5.4.10 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΤΙΡΙΟΥ Τ.Ε.Ι. ΣΤΗΝ ΑΜΦΙΣΣΑ

Αν και στην Άμφισσα έχει δημιουργηθεί το παράτημα του Τ.Ε.Ι. Λαμίας, μιας και στην Λαμία θα εγκατασταθούν τμήματα του νεοϊδρυθέντος Πανεπιστημίου Στερεάς Ελλάδος, κτίριο δεν έχει δημιουργηθεί ακόμα. Θα πρέπει να ολοκληρωθούν τα έργα που έχουν ξεκινήσει ώστε να μπορέσει μελλοντικά η Άμφισσα να διεκδικήσει ένα με δυο τμήματα ακόμα για το Τ.Ε.Ι. ώστε να αποτελέσει εν συνεχεία αυτόνομο και ανεξάρτητο τμήμα και να μην είναι παράρτημα. Με τη δημιουργία κτιριακής υποδομής και επιπλέον τμημάτων συνεπάγεται ότι θα πραγματοποιηθεί σημαντική

αύξηση στον αριθμό φοιτητών με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για επιπλέον κτιριακές επενδύσεις στην περιοχή.

5.4.11 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΧΩΡΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Ουσιαστικά πρόκειται για ένα θέμα το οποίο θα πρέπει να το προσέξουν όλες οι περιοχές τις οποίες έχουμε εντάξει στη μελέτη. Καμία από τις πόλεις δεν έχει υποδομές ελεύθερου χρόνου, για το λόγω αυτό προτείνεται η δημιουργία γηπέδων 5x5, γκολφ, τένις, μπάσκετ, βόλεϊ, σε οργανωμένη έκταση από τον εκάστοτε δήμο, καθώς και κινηματογραφικών λεσχών όπου δεν υπάρχουν.

5.5 ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ – ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ

Ο στρατηγικός στόχος του προτεινόμενου σχεδίου προσέλκυσης επενδυτών είναι η υλοποίηση ενεργειών σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς του νομού με σκοπό την αλλαγή του επενδυτικού κλίματος στη Φωκίδα. Άλλωστε κατά τη διάρκεια της ανάλυσης SWOT φάνηκε ότι η κατάσταση στον συγκεκριμένο τομέα είναι άσχημη. Η επίτευξη του στρατηγικού στόχου προϋποθέτει την επίτευξη επί μέρους τακτικών στόχων οι οποίοι είναι:

- Η προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του νομού στο επιχειρηματικό κοινό της Ελλάδας και του εξωτερικού.
- Η προσέλκυση επενδύσεων στους τομείς και τους κλάδους που εμφανίζουν συγκριτικά πλεονεκτήματα (Ν.Α. Φωκίδας, 2002)

Η βασική στρατηγική στα πλαίσια εφαρμογής του σχεδίου δράσης αφορά στην υλοποίηση συγκεκριμένων παρεμβάσεων από την Ν.Α. Φωκίδας οι οποίες παρεμβάσεις θα αφορούν στην υλοποίηση δύο γενικών κατηγοριών ενεργειών:

- Τη προβολή των επενδυτικών ευκαιριών
- Την υποστήριξη και οργάνωση του γενικότερου σχεδίου δράσης (Ν.Α. Φωκίδας, 2002)

Κάθε μία από τις δύο κατηγορίες ενεργειών περιλαμβάνει επιμέρους ενέργειες και ειδικότερα η πρώτη κατηγορία ενεργειών περιλαμβάνει την υλοποίηση επιμέρους ενεργειών που αφορούν:

- Στην διεξαγωγή διεθνών φόρουμ
- Στη συμμετοχή της Ν.Α. Φωκίδας σε εγχώριες και διεθνής εκθέσεις
- Στην έκδοση επιχειρηματικών οδηγών και δελτίων
- Στην προβολή του νομού και των επενδυτικών ευκαιριών στο διαδίκτυο
- Στης διαφημιστικές καταχωρήσεις στον τύπο

Αντίστοιχα η δεύτερη κατηγορία ενεργειών περιλαμβάνει συγκεκριμένες υποενέργειες που αφορούν:

- Στην εκπόνηση μελετών
- Στην διεξαγωγή αναπτυξιακών ημερίδων
- Στην διεξαγωγή προγραμματικής συμφωνίας μεταξύ Ν.Α και τοπικών φορέων
- Στην αναδιοργάνωση του τμήματος Δημοσίων Σχέσεων Ν.Α

- Στην δημιουργία πλήρους Βάσης δεδομένων για το νομό
- Στην διεξαγωγή προγραμματικής συμφωνίας μεταξύ τοπικών φορέων Επιχειρηματιών
- Στον αναπροσανατολισμό της Φωκικής Αναπτυξιακής Α.Ε.
- Σε ενέργειες της Ν.Α. προς υπάρχοντες επιχειρηματικούς ομίλους
- Στην δημιουργία Τεχνικής Εταιρείας από τη Ν.Α. Φωκίδας (Ν.Α. Φωκίδας, 2002)

Για τον προσδιορισμό των επενδυτικών ευκαιριών για το νομό Φωκίδας βασίστηκε η πρόταση στην αποτύπωση της υφισταμένης κατάστασης του νομού τόσο στην ανάλυση SWOT όσο και στις προτεραιότητες του Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας 2000 – 2006. Συμπερασματικά, Στο οι επενδυτικές ευκαιρίες που διαγράφονται για τον νομό Φωκίδας συνδέονται με τους ακόλουθους τομείς - κλάδους:

- Τουρισμός – Ήπιες μορφές τουρισμού
- Γεωργία (βρώσιμη ελιά, βιολογικές καλλιέργειες, ΠΟΠ)
- Κτηνοτροφία (γαλακτοκομικά προϊόντα, βιολογικά προϊόντα, ΠΟΠ)
- Ιχθυοκαλλιέργειες
- Βωξίτης
- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Ν.Α. Φωκίδας, 2002)

Το πλαίσιο ενεργειών που προτείνονται για την προσέλκυση επενδυτών στο νομό, απαιτεί την ύπαρξη και υλοποίηση ορισμένων ελάχιστων προϋποθέσεων μεταξύ των οποίων είναι:

1. Η κατάλληλη οργάνωση και ο προγραμματισμός των ενεργειών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φωκίδας σε συνεργασία με όλους τους σχετικούς τοπικούς φορείς
 2. Η σχετική χρηματοδότηση από τοπικούς, εθνικούς και κοινοτικούς πόρους
 3. Η οργάνωση και προώθηση σχεδίου ευρύτατης προβολής του νομού σε ειδικά μέσα
 4. Η ανάδειξη των επενδυτικών ευκαιριών με την κατάλληλη τεκμηρίωση, που θα είναι ικανή να συγκινήσει και να κινητοποιήσει του δυνητικούς επενδυτές
- (Ν.Α. Φωκίδας, 2002)

5.5.1 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Για την υλοποίηση του συγκεκριμένου εγχειρήματος θα πρέπει, όπως έχει προαναφερθεί, να υπάρχει μια σύμπνοια και ομόνοια σε όλους τους άμεσα εμπλεκόμενους φορείς. Θα πρέπει δηλαδή από την Ν.Α. Φωκίδας, μέχρι και στον μικρομεσαίο ιδιώτη να υπάρχει ένα είδος αλληλεγγύης και πάνω από όλα να μην έχουν ως αυτοσκοπό το εύκολο και γρήγορο κέρδος.

Για την καλύτερη και ευκολότερη λειτουργία και επικοινωνία μεταξύ τους, καλό θα ήταν να δημιουργούνταν μια Επιτροπή Οργάνωσης του συγκεκριμένου εγχειρήματος, η οποία θα είναι ανεξάρτητη και θα απαρτίζεται από άτομα κοινής αποδοχής. Με αυτό τον τρόπο θα αποφεύγονται και οι προστριβές. Επιπλέον αυτή η Εταιρεία θα μπορεί να συνεργάζεται απευθείας με την ΑΝ. ΦΩ. Α.Ε. μιας και η συγκεκριμένη έχει το κατάλληλο προσωπικό που είναι και ενημερωμένο με τα θέματα των προγραμμάτων LEADER II και LEADER+.(Ν.Α. Φωκίδας, 2002)

5.5.2. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Η χρηματοδότηση των επιμέρους ενεργειών του προτεινόμενου σχεδίου μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε από εθνικά και κοινοτικά χρηματοδοτικά προγράμματα είτε από τους πόρους της Ν.Α. Φωκίδας. Στα πλαίσια της χρηματοδότησης ενεργειών από εθνικά ή κοινοτικά προγράμματα βασική προϋποθέτει αποτελεί η πολύ καλή γνώση του ΚΠΣ III καθώς και η συνεχή παρακολούθηση όλων των προγραμμάτων μέσα από τα οποία μπορούν προκύψουν οφέλη για την χρηματοδότηση του σχεδίου προσέλκυσης επενδυτών στο νομό Φωκίδας. (Ν.Α. Φωκίδας, 2002)

5.5.3. ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Όσον αφορά στην οργάνωση και προώθηση σχεδίου ευρύτατης προβολής καθώς και στην ανάδειξη των επενδυτικών ευκαιριών της περιοχής, πρόκειται ουσιαστικά για την διαφήμιση που θα έχει η περιοχή. Δηλαδή για να γίνουν γνωστά στο ευρύ επενδυτικό κοινό τα κίνητρα και οι προοπτικές που υπάρχουν.

Θα πρέπει μέσω αυτού του σχεδίου να γίνεται αντιληπτό ότι η περιοχή είναι η καλύτερη για να πραγματοποιηθούν επενδύσεις, ότι υπάρχουν προοπτικές ανάπτυξης,

καθώς επίσης και τη συμβολή που υπάρχει από τον Αναπτυξιακό Νόμο 2601/98 για την περιοχή καθώς και το ότι η στήριξη των τοπικών φορέων θα είναι διαρκείς σε οτιδήποτε και αν χρειάζεται. (Ν.Α. Φωκίδας, 2002)

5.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά από όλα όσα προαναφέρθηκαν πρέπει να γίνει κατανοητό ότι πρόκειται ουσιαστικά για μια πρόταση η οποία φαίνεται να είναι η πιο βιώσιμη καθώς και φροντίζει στην διατήρηση της ζώνης χωρίς να την μειώνει δραματικά, αλλά προσέχει και την ανάπτυξη της περιοχής. Όσον αφορά τις προτάσεις ανάπτυξης καλύπτουν όλο το φάσμα των παραγωγικών συντελεστών και υποδομών, ώστε να υπάρξει άμεση και πρωτίστως ομαλή, για την καλυτέρευση της υπάρχουσας κατάστασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ Ή ΑΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ

Λόγω του γρήγορου ρυθμού που ακολουθείται την σημερινή εποχή, και επιπροσθέτως της τάσης για παγκοσμιοποίηση, με συνακόλουθα αποτελέσματα την σύμπραξη και τη συμβάδιση, σε όλα τα επίπεδα (κοινωνικά, οικονομικά), οι πόλεις έχουν αρχίσει να χάνουν την ταυτότητά τους. Οι συνεχώς αυξανόμενοι ρυθμοί στο παγκόσμιο επίπεδο και οι διαρκείς απαιτήσεις λόγω του ανταγωνισμού, δεν αφήνουν περιθώρια λάθους και υστέρησης σε κανέναν που εποφθαλμιά την διάκριση και την «πρωτιά» στον ανεπίσημο διεθνή ανταγωνισμό.

Το να χάνει κάποια περιοχή την ταυτότητά της, πολιτιστική και ιστορική, δηλαδή να μην προσέχει και να μην λαμβάνει υπόψη το παρελθόν της, έχει σαν αποτέλεσμα την «υβριδοποίησή» της και την μεταμόρφωσή της σε μια πόλη με μη σαφή χαρακτηριστικά. Δηλαδή, από τη μια να δίνει έμφαση σε σύγχρονα και μοντέρνα κτίρια, και από την άλλη να υπάρχουν ανάμεσά τους παραδοσιακά κτίρια και μνημεία τα οποία να διατηρούνται λόγω ιστορικότητάς τους, χωρίς κάποιο σαφή προσανατολισμό και προγραμματισμό για την χρηστικότητά τους.

Όσον αφορά τα δεδομένα για τον Ελλαδικό χώρο, δεν μπορούμε να πούμε ότι διαφέρουν δραματικά σε σχέση με το εξωτερικό, δηλαδή στη χώρα μας είναι που δεν υφίσταται ένας δεδομένος προγραμματισμός. Το φαινόμενο όμως αυτό είναι πολύ λυπηρό, καθώς ελληνικός λαός είναι από τους μόνους λαούς, αν όχι ο μοναδικός με τόσο πλούσιο πολιτισμό, όπου μάλιστα τα μνημεία που διαθέτει είναι πολυάριθμα. Βέβαια μια πόλη με προσωπικότητα έχει και μνήμη και όραμα για το μέλλον και δεν αντιμετωπίζει τα μνημεία της σαν παθολογικά στοιχεία ως απόκλιση από τους νόμους της εξέλιξης και της ανάπτυξης αλλά τα ενσωματώνει στο σχεδιασμό της. (Φιλιποπούλου, 2003:184)

Ένα ενθαρρυντικό στοιχείο είναι το γεγονός ότι αρκετές οικοδομές που προσπαθούν να κατασκευασθούν σταματούν οποιεσδήποτε διαδικασίες εφόσον βρεθούν δείγματα αρχαιοτήτων (οτιδήποτε και αν είναι αυτό από αγγείο μικρό έως λείψανα αρχαίου τείχους). Και αυτό γιατί παλαιότερα είτε τα καπηλεύονταν είτε τα καταστρέφανε για να συνεχίσουν τις διαδικασίες κατασκευής.

Πέραν του πολιτιστικού τομέα δραματική είναι και η κατάσταση στους παραγωγικούς τομείς. Δυστυχώς ο τομέας που τα προηγούμενα χρόνια στήριζε

αρκετά την οικονομία της χώρας μας ήταν ο πρωτογενής, ο οποίος όμως τις τελευταίες περιόδους παρουσιάζει μια σημαντική πτώση και δεν μπορεί να φανεί αρκετά ανταγωνιστικός. Ο δευτερογενής ανέκαθεν δεν ήταν ο δυνατός τομέας της ελληνικής οικονομίας και όσον αφορά τον τριτογενή, ο μόνος που ήταν «άξιος εκπρόσωπός» του ήταν ο τουρισμός, ο οποίος όμως είχε μια μονοδιάστατη ανάπτυξη. Το λέμε αυτό καθώς μόνο ο παραθεριστικός τουρισμός υπήρχε και η εντύπωση που είχε φτάσει να δημιουργηθεί στους Έλληνες που κατοικούσαν στα παραθεριστικά μέρη ήταν ότι «δουλεύουμε 3-4 μήνες το καλοκαίρι για να έχουμε για τον υπόλοιπο καιρό», η οποία όμως λογική έφερε τα αντίθετα αποτελέσματα της αισχροκέρδειας, με αποτέλεσμα να μειώνεται δραστικά ο τουρισμός.

Δυναμικός κλάδος που θα πρέπει άμεσα συνεπώς να ενεργοποιηθεί και που δεν μπορεί να κορεστεί είναι ο πολιτιστικός τουρισμός, καθώς όσα χρόνια και αν περάσουν, η κάθε γενιά θα θέλει να μάθει και να δει ιδίοις όμμασι τι δημιούργησαν πριν από χιλιάδες χρόνια οι κάτοικοι της περιοχής χωρίς μάλιστα να διαθέτουν τους εξοπλισμούς του σήμερα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το οποίο θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας είναι η γειτονική μας χώρα η Τουρκία. Παρουσιάζοντας τα ελληνικά μνημεία των παραλίων της Μ. Ασίας, τις ομορφιές των ελληνικών νησιών του Αιγαίου Πελάγους, καθώς και προσφέροντας δωμάτια σε ξενοδοχεία πολυτελείας και όλα αυτά σε πολύ χαμηλές τιμές, προσέφεραν στους δυτικοευρωπαίους ένα οικονομικό πακέτο το οποίο ήταν πολύ δύσκολο να αρνηθούν.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και των δυσκολιών θα πρέπει να συνδράμουν όλοι οι άμεσα εμπλεκόμενοι. Από τον κεντρικό κρατικό μηχανισμό μέχρι και τον μικρότερο ιδιώτη, αλλά πάνω από όλα οι τοπικοί φορείς οι οποίοι θα έχουν και την άμεση επαφή με τα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Θα πρέπει μάλιστα να ενεργοποιηθούν άμεσα οι τοπικοί παράγοντες ώστε να δημιουργηθούν άμεσα οι κατάλληλες προϋποθέσεις και να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητά μας σε υψηλά επίπεδα.

Περνώντας τώρα στην περιοχή μελέτης, στη Ζώνη προστασίας Δελφικού Τοπίου (τέως Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου Δελφών) και της ευρύτερης περιοχής, πρέπει να σημειωθεί ότι τόσο από προσωπική άποψη όσο και λαμβάνοντας υπόψη μελέτες που έχουν εκπονηθεί, μπορεί να ειπωθεί ότι προοπτικές ανάπτυξης υπάρχουν. Μάλιστα, αξιοσημείωτο είναι ότι υπάρχουν προοπτικές και στους τρεις παραγωγικούς τομείς (Πρωτογενής, Μεταποίηση – Δευτερογενής, Τουρισμός – Τριτογενής).

Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης που προηγήθηκε, παρατηρήθηκε ότι όλη η περιοχή μελέτης, πέραν των Δελφών (Άμφισσα, Ιτέα, Αράχωβα, Γαλαξίδι), έχουν πλούτο που παραμένει ανεκμετάλλευτος. Στοιχεία τόσο για τον πολιτιστικό όσο και παραθεριστικό τουρισμό. Τα πλεονεκτήματα είναι άλλωστε τόσα πολλά για την συγκεκριμένη περιοχή, που θα ήταν ολέθριο σφάλμα να μην στηρίξει την ανάπτυξη της σε αυτά. Λόγου χάρη, αξίζει να αναφερθεί η ύπαρξη του αρχαιολογικού χώρου και του μουσείου στους Δελφούς, το Χιονοδρομικό Κέντρο Παρνασσού, ο Εθνικός Δρυμός Παρνασσού, καθώς και οι πανέμορφες παραλίες της Ιτέας και του Γαλαξιδίου. Επιπλέον με σωστή οργάνωση μπορεί να υπάρξει τουρισμός καθ' όλη τη διάρκεια του έτους καθώς υπάρχει το Ε.Π.Κε.Δ.

Για να υλοποιηθούν όλα αυτά και για να γίνει ελκυστικότερο το προϊόν της περιοχής θα πρέπει να πραγματοποιηθούν και κάποια βασικά έργα υποδομής, με πρώτο και κυριότερο το οδικό δίκτυο. Δεν μπορεί να συζητά κανένας για προοπτικές ανάπτυξης και το υπάρχον οδικό δίκτυο να υπάρχει από τα μέσα της δεκαετίας 1960 – 1970 και να πληρεί της προϋποθέσεις που υπήρχαν εκείνη την εποχή, με ένα ρεύμα ανά κατεύθυνση. Ελλείψεις παρουσιάζονται και σε χώρους στάθμευσης και σε χώρους για τον ελεύθερο χρόνο των επισκεπτών.

Δεν θα πρέπει να ξεχαστούν και οι προϋποθέσεις που υπάρχουν για την προσέλκυση επενδυτών στην περιοχή. Αυτό αποτελεί άλλο ένα δείγμα των δυνατοτήτων την περιοχή, οι οποίες όμως παραμένουν ανεκμετάλλευτες είτε λόγω της μη ύπαρξης επενδυτών, είτε λόγω της κακής διαφήμισης ή της μη διαφήμισης των δυνατοτήτων στον υπόλοιπο ελληνικό χώρο και στον ευρωπαϊκό.

Κλείνοντας, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι όλα τα παραπάνω συνηγορούν ότι δεν πρόκειται για κάτι ουτοπικό η ύπαρξη της πολιτιστικής κληρονομιάς με προοπτικές για ανάπτυξη. Η συνέργεια που μπορεί να υφίσταται μάλιστα μπορεί να οδηγήσει και στη δημιουργία νέων δυνατοτήτων και μορφών ανάπτυξης (όπως για παράδειγμα συνεδριακός τουρισμός) ή στη δημιουργία ενός δικτύου πόλεων ώστε να υπάρχει μια διαρκής ροή τουριστών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Άλλωστε η διαφύλαξη του περιβάλλοντος, φυσικού και πολιτιστικού, μπορεί να βοηθήσει στην ενίσχυση και στην ανάπτυξη της κοινωνίας που τα περιβάλλει. Η διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και της ιστορικής μας μνήμης αξίζει κάθε θυσία. Συνεπώς μπορεί να υπάρξει μεταξύ τους συνέργεια και μάλιστα το ένα να συμπληρώνει το άλλο ώστε να εκμεταλλεύεται η εκάστοτε περιοχή

Τσαμαντάνης Χρήστος

Πολιτιστική Κληρονομιά και Προοπτικές
Ανάπτυξης στο Δελφικό Τοπίο.
Συνέργια ή Ασυμβατότητα

όλες τις δυνατότητες και όλους τους πόρους που έχει στη διάθεσή της προς το δικό της καλό και προς τη δική της ανάπτυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Αντουράκης Γ.:** *«Δελφοί, Αρχή και τέλος μιας οδοιπορίας»*. Αθήνα
2. **Αρχαιολογικό Μουσείο Άμφισσας, (2001):** ενημερωτικό φυλλάδιο
3. **Βουδούρη Δ. (2003):** *«Κράτος και μουσεία. Το θεσμικό πλαίσιο των αρχαιολογικών μουσείων»* Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα
4. **Γενική Γραμματεία Δασών, «Εθνικοί Δρυμοί Ελλάδας»**
5. **Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δελφών , (1999)**
6. **Δέφνερ, Α. (2002):** *«Σχεδιασμός για τον ελεύθερο χρόνο (Τουρισμός– Πολιτισμός– Αθλητισμός) - Πανεπιστημιακές παραδόσεις»*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος.
7. **Δήμος Δελφών (2003):** *έγγραφο σχετικό με το «Πρόγραμμα αποκατάστασης όψεων κτιρίων του οικισμού Δελφών»*
8. **Διακομανώλης Θ. Κραβαρτόγιαννος Δ. (1968):** *«Τουριστικός οδηγός Ν. Φωκίδος»* Νομαρχία Φωκίδος, Άμφισσα
9. **Εμπράγατο δίκαιο**
10. **Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών**, ενημερωτικός οδηγός
11. **Εφημερίδα της Κυβερνήσεως**, τεύχος 2ο, αρ. Φύλλου 259, Αθήνα 25-4-1991
12. **Ι' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Δελφών, (2005):** ενημερωτικά έγγραφα για εορτασμούς «Άνοιξης των μουσείων» και «Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστική Κληρονομιάς»
13. **Καλτσής Π. – Χατζημανωλάκης Δ. (2003):** *«Ένοποίηση αρχαιολογικού χώρου Δελφών»*, πρακτικά συνεδρίου «Η αισθητική των πόλεων και η πολιτική των παρεμβάσεων , Συμβολή στην αναγέννηση του αστικού χώρου», Αθήνα
14. **Καλτσής Ι. (2005):** *έγγραφα δήμου Δελφών της 5 Ιουλίου 2005*
15. **Κραβαρτόγιαννος Δ. (2000):** *«Ιστορικό και αξιοθέατα της Αμφίσσης»* Άμφισσα
16. **Κολοβός, (1995):** *«Η Ιτέα Παρνασσίδα – Χρονικό»* Εκδόσεις Πιτσίλος, Αθήνα
17. **Κουτσοκλένης Γ. (2001):** *«Το Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία –Παρνασσίδος»* Εταιρεία Φωκικών Μελετών
18. **Κόνσολα Ν. (1995):** *«Η διεθνής προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς»* Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

19. **Κορκοβέλου Α** σημειώσεις για τον εορτασμό της «Νύχτας των στοιχειών»
20. **Μαλίσσος Κ. (2000α):** «Αντισταθμιστικά οφέλη και προτάσεις για την αντιμετώπιση των κοινωνικο-οικονομικών επιπτώσεων»
21. **Μαλίσσος Κ. (2000β):** «ΖΟΕ Δελφών – Προτάσεις ανάπτυξης κοινωνικο-οικονομικής ανασυγκρότησης της περιοχής»
22. **Μιχαηλίδης Γ (2003):** «Σχεδιάζοντας την ανάπτυξη – Μεθοδολογία και πρακτικές σχεδιασμού, αξιολόγησης και διαχείρισης», Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη
23. **Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ν. Φωκίδα (2002),** «Διερεύνηση επιχειρησιακών ευκαιριών για την προσέλκυση επενδυτών στη Φωκίδα»
24. **Νομαρχιακό Συμβούλιο (1997),** «Προτάσεις για τον επαναπροσδιορισμό της ζώνης του ευρύτερου Δελφικού Τοπίου και τον καθορισμό χρήσεων γης εντός αυτής»
25. **N3028/2002,** «Για την προστασία αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» ΦΕΚ 153
26. **Παπανδρέου Γ. (2003):** «Γαλαξίδι: Χώρος και πόλη» πρακτικά συνεδρίου «Το Γαλαξίδι - από την αρχαιότητα έως σήμερα», Αθήνα
27. **Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας,** «Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας 2000 -2006»
28. **Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας,** «Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης»
29. **Πενταζού Β. Σάρλα Μ, (1994):** «Δελφοί» Εκδόσεις Γιαννίκος – Καλδής , Αθήνα
30. **Στεφάνου Ι, Μητούλα Ρ. (2003):** «Η παγκοσμιοποίηση, η ευρωπαϊκή ενοποίηση και φυσιογνωμία της ελληνικής πόλης» Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
31. **Σκιαδάς Α. (1999),** «Το Γαλαξίδι – Μια πανάρχαια Ναυτική Πολιτεία», Αθήνα
32. **Φιλιποπούλου Ε. (2003):** «Αρχιτεκτονική της διάρκειας: Μνημεία του χθες και του αύριο», από τα πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου «Η αισθητική των πόλεων και η πολιτική των παρεμβάσεων, συμβολή στην αναγέννηση του αστικού χώρου», Αθήνα 2004
33. **Χριστοφιλόπουλος Δ. (2002):** «Πολιτιστικό Περιβάλλον- Χωρικός σχεδιασμός και βιώσιμη ανάπτυξη. Δίκαιο και Οικονομία» Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα
34. **Χριστοφιλοπούλου Γ.:** «Η νύχτα των στοιχειών» άρθρο από το περιοδικό «Γαϊόραμα»

35. **T.E.E. (2002):** «Χάρτα Πολιτιστικού Τουρισμού 2002» Τεύχος 2194
36. **Leader+ (2005):** «Ενημερωτικός οδηγός Ε.Π. Κοινοτικής Πρωτοβουλίας»
37. **C.P.E.R. (Κέντρο Σχεδιασμού και Μελετών Περιβάλλοντος), (1991):**
«Προτάσεις για το ρυθμιστικό σχέδιο των Δελφών» Θεσσαλονίκη
38. **Υπουργείο Πολιτισμού, (1991):** «Χρήσεις γης στη ζώνη Α' Δελφών», Αθήνα
39. **Υπουργείο Πολιτισμού, (1991):** «Καθορισμός Χρήσεων γης και όρων
δόμησης στη ζώνη προστασίας Β' του αρχαιολογικού χώρου Δελφών και του
ευρύτερου Δελφικού τοπίου», Αθήνα

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

40. **Krueger A. (1998):** «*The WTO as an international organization*» London
41. **Lalenis K. (2005):** «*The Legal Tools for Conservation and Management of
Built Heritage in Greece: Reflections of the Antagonism of Institutions*»
ομιλία στο AESOP

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ

42. **Εγκυκλοπαίδεια 21^{ος} αιώνας** τόμος 14 εκδόσεις Χάρης Πάτσης, Αθήνα
43. **Εγκυκλοπαίδεια Παγκόσμια Γεωγραφία ΑΤΛΑΝΤΑΣ** Ελλάδα 2000 τόμος
2 Στερεά – Εύβοια εκδόσεις Χάρης Πάτσης, Αθήνα
44. **Εν Βόλῳ**, τριμηνιαία περιοδική έκδοση Δ. Βόλου τεύχος 18 Ιούλιος –
Σεπτέμβριος 2005
45. **Λαγός Δ. (2001):** «*Η τουριστική αξιοποίηση ως μια νέα μορφή χωρικής
ανάπτυξης*», άρθρο στο περιοδικό τόπος τεύχος 17
46. **Μαλίσσος Κ. (2004):** «*Δελφικό τοπίο και οικονομική ανάπτυξη*», άρθρο της
3^{ης} Μαΐου 2004 στην εφημερίδα «Φωκίς», Άμφισσα
47. **Μπεριάτος Η. (2004):** «*Μνημειακή κληρονομιά*» άρθρο της 23^{ης} Απριλίου
2004 στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, Αθήνα
48. **Τσάρας Κ. (2004):** «*Αναγκαίες νέες σύγχρονες υποδομές για την προσέλκυση
ανταγωνιστικών αναπτυξιακών δραστηριοτήτων στη Φωκίδα*», άρθρο της 16^{ης}
Οκτωβρίου 2004 στην εφημερίδα εν Δελφοίς, Δελφοί

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

49. **Δαγκωνάκη Ζ. (1998):** «Πολιτιστικός τουρισμός και περιφερειακή ανάπτυξη (Μελέτη περίπτωσης: Περιφέρειας Κρήτης)» Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Μηχανικών, Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
50. **Διατσέγκος**
51. **Κλαρούδα Ι. (1996):** «Τουριστική ανάπτυξη, ανάδειξη και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς επαρχίας Λειβαδιάς και Δελφών», Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Μηχανικών, Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
52. **Μελίδου Π. (2003):** «Ζητήματα διαχείρισης Παραδοσιακών οικισμών. Τα παραδείγματα της Σιάτιστας Κοζάνης και του Νυμφαίου Φλώρινας» Διπλωματική Εργασία, Τμήμα Μηχανικών, Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος

ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

53. **Συνέντευξη με τον κ. Γάτο Γεώργιο**, από τα ιδρυτικά στελέχη των εκδηλώσεων «Φωκικά»

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

54. <http://www.agrotikianaptixi.gr/>)
55. http://arachova.tripod.com/photo_album_1a.htm
56. <http://www.culture.gr/>
57. <http://www.e-city.gr/viotia/home/view/1301.php>
58. <http://www.e-city.gr/viotia/home/view/1302.php>
59. http://europa.eu.int/pol/cult/index_el.htm)
60. <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29006.htm>)
61. <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29008.htm>)
62. <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l29011.htm>)
63. http://www.fokida.gr/gr/dim_delfon.html
64. <http://www.galaxidi.gr/galaxidi1024/index.htm>)

65. http://www.getty.edu/conservation/research_resources/charters.html)
66. <http://www.holidayshop.gr/texts.asp?ElementId=2346>
67. http://www.itea.gr/dimos_index.htm)
68. <http://www.minagric.gr/greek/3.1.1.html>
69. <http://www.net-tour.gr/PhotoAlb/Viotia.htm>
70. <http://www.nyloo.com/html/ent/997/ent.22997.2.asp>
71. <http://www.united-hellas.com/tourism/fokida/delphi/index1-gr.htm>
72. <http://www.photosynkyria.gr/98/ex/ex39.html>
73. http://ta-neo.dolnet.gr/print_article.php?e=A&f=16965&m=N65&aa=1
74. <http://whc.unesco.org/pg.cfm?cid=31>

Παράρτημα

Παράρτημα Ι

01001532806020028

3003

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 153

28 Ιουνίου 2002

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3028

Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της
Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Στην προστασία που παρέχεται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγεται η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας από τους αρχαιολογικούς χρόνους μέχρι σήμερα. Η προστασία αυτή έχει ως σκοπό τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης χάριν της παρούσας και των μελλοντικών γενεών και την αναβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος.

2. Η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας αποτελείται από τα πολιτιστικά αγαθά που βρίσκονται εντός των ορίων της ελληνικής επικράτειας, συμπεριλαμβανομένων των χωρικών υδάτων, καθώς και εντός άλλων θαλάσσιων ζωνών στις οποίες η Ελλάδα ασκεί σχετική δικαιοδοσία σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Η πολιτιστική κληρονομιά περιλαμβάνει και τα άυλα πολιτιστικά αγαθά.

3. Στο πλαίσιο των κανόνων του διεθνούς δικαίου, το Ελληνικό Κράτος μεριμνά και για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από την ελληνική επικράτεια οποιοδήποτε και αν απομακρύνθηκαν από αυτήν. Το Ελληνικό Κράτος μεριμνά επίσης στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών που συνδέονται ιστορικά με την Ελλάδα οπουδήποτε και αν βρίσκονται.

Άρθρο 2

Έννοια όρων

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου:

α) Ως πολιτιστικά αγαθά νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου.

β) Ως μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που απο-

τελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και των οποίων επιβάλλεται η ειδικότερη προστασία βάσει των εξής διακρίσεων:

αα) Ως αρχαία μνημεία ή αρχαία νοούνται όλα τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και χρονολογούνται έως και το 1830, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 20. Στα αρχαία μνημεία συμπεριλαμβάνονται σπήλαια και παλαιοντολογικά κατάλοιπα για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι συνδέονται με την ανθρώπινη ύπαρξη.

ββ) Ως νεότερα μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που είναι μεταγενέστερα του 1830 και των οποίων η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, κατά τις διακρίσεις των άρθρων 6 και 20.

γγ) Ως ακίνητα μνημεία νοούνται τα μνημεία που υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών, καθώς και τα μνημεία που βρίσκονται στο έδαφος ή στο βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών και δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς βλάβη της αξίας τους ως μαρτυριών. Στα ακίνητα μνημεία συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις, οι κατασκευές και τα διακοσμητικά και λοιπά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους, καθώς και το άμεσο περιβάλλον τους.

δδ) Ως κινητά μνημεία νοούνται τα μνημεία που δεν θεωρούνται ακίνητα.

ε) Ως αρχαιολογικοί χώροι νοούνται εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς, οι οποίες περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται αρχαία μνημεία ή αποτέλεσαν ή υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν από τους αρχαιολογικούς χρόνους έως και το 1830 μνημειακά, οικιστικά ή ταφικά σύνολα. Οι αρχαιολογικοί χώροι περιλαμβάνουν και το απαραίτητο ελεύθερο περιβάλλον που επιτρέπει στα σωζόμενα μνημεία να συντίθενται σε ιστορική, αισθητική και λειτουργική ενότητα.

ς) Ως ιστορικοί τόποι νοούνται είτε εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς που αποτέλεσαν ή που υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν το χώρο εξάιρετων ιστορικών ή μυθικών γεγονότων, ή εκτάσεις που περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι πε-

ριέχονται μνημεία μεταγενέστερα του 1830, είτε σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης μεταγενέστερα του 1830, τα οποία συνιστούν χαρακτηριστικούς και ομοιογενείς χώρους, που είναι δυνατόν να οριοθετηθούν τοπογραφικά, και των οποίων επιβάλλεται η προστασία λόγω της λαογραφικής, εθνολογικής, κοινωνικής, τεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

ε) Ως άυλα πολιτιστικά αγαθά νοούνται εκφράσεις, δραστηριότητες, γνώσεις και πληροφορίες, όπως μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιότητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού.

στ) Ως Υπηρεσία νοείται η αρμόδια Κεντρική ή Περιφερειακή Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού.

ζ) Ως Συμβούλιο νοείται το κατά περίπτωση αρμόδιο γνωμοδοτικό συλλογικό όργανο, όπως αυτά ορίζονται στις διατάξεις των άρθρων 49 έως 51.

Άρθρο 3

Περιεχόμενο της προστασίας

1. Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας συνίσταται κυρίως:

α) στον εντοπισμό, την έρευνα, την καταγραφή, την τεκμηρίωση και τη μελέτη των στοιχείων της,

β) στη διατήρηση και στην αποτροπή της καταστροφής, της αλλοίωσης και γενικά κάθε άμεσης ή έμμεσης βλάβης της,

γ) στην αποτροπή της παράνομης ανασκαφής, της κλοπής και της παράνομης εξαγωγής,

δ) στη συντήρηση και την κατά περίπτωση αναγκαία αποκατάστασή της,

ε) στη διευκόλυνση της πρόσβασης και της επικοινωνίας του κοινού με αυτήν,

στ) στην ανάδειξη και την ένταξή της στη σύγχρονη κοινωνική ζωή και

ζ) στην παιδεία, την αισθητική αγωγή και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την πολιτιστική κληρονομιά.

2. Η προστασία των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων περιλαμβάνεται στους στόχους οποιουδήποτε επιπέδου χωροταξικού, αναπτυξιακού, περιβαλλοντικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ή σχεδίων ισοδύναμου αποτελέσματος ή υποκατάστατών τους.

Άρθρο 4

Εθνικό Αρχείο Μνημείων

1. Τα μνημεία καταγράφονται, τεκμηριώνονται και καταχωρούνται στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων, που τηρείται στο Υπουργείο Πολιτισμού.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, ρυθμίζεται η οργάνωση και η λειτουργία του Εθνικού Αρχείου Μνημείων και προσδιορίζονται ο τρόπος καταγραφής των μνημείων, ο τρόπος προστασίας των δεδομένων, οι προϋποθέσεις άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης σε αυτά για ερευνητικούς και άλλους λόγους και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. Στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων καταχωρίζεται, το αργότερο ανά τριετία, το πόρισμα επιθεώρησης για την κατάσταση κάθε ακινήτου μνημείου που διενεργείται από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού.

Άρθρο 5

Προστασία άυλων πολιτιστικών αγαθών

Το Υπουργείο Πολιτισμού μεριμνά για την αποτύπωση σε γραπτή μορφή, καθώς και σε υλικούς φορείς ήχου, εικόνας ή ήχου και εικόνας, την καταγραφή και την τεκμηρίωση άυλων πολιτιστικών αγαθών του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού που παρουσιάζουν ιδιαίτερη σημασία. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, καθορίζονται ο τρόπος καταγραφής και αποτύπωσης των άυλων πολιτιστικών αγαθών, οι αρμόδιες για την υλοποίηση των παραπάνω ενεργειών υπηρεσίες ή και φορείς και ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΚΙΝΗΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΟΙ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 6

Διακρίσεις ακινήτων μνημείων - Χαρακτηρισμός

1. Στα ακίνητα μνημεία περιλαμβάνονται:

α) τα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1830,

β) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που είναι προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους,

γ) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

2. Ο χαρακτηρισμός ακινήτου μνημείου είναι δυνατόν να αφορά και κινητά που συνδέονται με ορισμένη χρήση του ακινήτου, τις χρήσεις που είναι σύμφωνες με το χαρακτήρα του ως μνημείου, καθώς και τον περιβάλλοντα χώρο ή στοιχεία αυτού.

3. Για τη δυνατότητα μετακίνησης μνημείων της περίπτωσης γγ' του εδαφίου β' του άρθρου 2 και την ιδιότητά τους ως ακινήτων αποφαινεται ο Υπουργός Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

4. Τα αρχαία ακίνητα μνημεία προστατεύονται από το νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. Τα ακίνητα των περιπτώσεων β' και γ' της παραγράφου 1 χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Η εισήγηση κοινοποιείται απευθείας, με μέριμνα της Υπηρεσίας, στον κύριο, τον νομέα ή τον κάτοχο, ο οποίος μπορεί να υποβάλει αντιρρήσεις εντός δύο (2) μηνών από την κοινοποίηση. Εάν δεν είναι δυνατόν να γίνει κοινοποίηση γιατί ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος δεν κατέστη δυνατόν να ανευρεθεί από την Υπηρεσία, συντάσσεται ανακοίνωση για την εισήγηση, που δημοσιεύεται σε μία ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα που εκδίδεται στην

πρωτεύουσά του νομού όπου βρίσκεται το υπό χαρακτηρισμό ακίνητο ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτού, και εάν δεν υπάρχει τέτοια σε μία ημερήσια εφημερίδα της Αθήνας ή της Θεσσαλονίκης για τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Παράλληλα η ανακοίνωση τοιχοκολλάται στο υπό χαρακτηρισμό ακίνητο και συντάσσεται πρακτικό από την Υπηρεσία για την τοιχοκόλληση. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία για την υποβολή αντιρρήσεων αρχίζει από τη δημοσίευση.

6. Ο κύριος ή όποιος έχει εμπράγματα δικαιώματα σε ακίνητο υπό χαρακτηρισμό, καθώς και ο νομέας, ο κάτοχος ή ο χρήστης οφείλει και πριν από την έκδοση της απόφασης να επιτρέπει στους υπαλλήλους της Υπηρεσίας την εισοδό τους σε αυτό και την εξέτασή του. Επίσης οφείλει να τους παρέχει κάθε σχετική πληροφορία.

7. Τα αποτελέσματα του χαρακτηρισμού επέρχονται από την κοινοποίηση ή τη δημοσίευση της ανακοίνωσης στην εφημερίδα και αίρονται εάν η απόφαση περί χαρακτηρισμού δεν δημοσιευθεί εντός ενός (1) έτους από αυτές. Εντός του ίδιου χρονικού διαστήματος απαγορεύεται κάθε επέμβαση ή εργασία στο υπό χαρακτηρισμό ακίνητο.

8. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων.

9. Η απόφαση χαρακτηρισμού ακινήτου μνημείου που εκδίδεται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους μπορεί να ανακληθεί μόνο για πλάνη περί τα πράγματα. Η απόφαση ανάκλησης εκδίδεται κατά τη διαδικασία των παραγράφων 4 και 5 και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αφότου και επέρχονται τα αποτελέσματά της. Η απόφαση για το χαρακτηρισμό ή η ανακλητική της αποστέλλεται στην αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία και στον οικείο δήμο ή κοινότητα και στο Κτηματολόγιο Α.Ε.

10. Η κατεδάφιση νεότερων ακινήτων που είναι προγενέστερα των εκάστοτε εκατό τελευταίων ετών ή η εκτέλεση εργασιών για τις οποίες απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, ακόμα και αν τα ακίνητα αυτά δεν έχουν χαρακτηρισθεί μνημεία, δεν επιτρέπεται χωρίς την έγκριση της Υπηρεσίας. Για το σκοπό αυτόν ο ενδιαφερόμενος γνωστοποιεί στην Υπηρεσία ότι προτίθεται να προβεί σε αυτήν. Η έγκριση θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί εάν μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από τη γνωστοποίηση δεν συντελεστούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας της εισήγησης για το χαρακτηρισμό του ακινήτου που προβλέπονται στην παράγραφο 5.

11. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου κρίνεται εάν είναι αναγκαία η ολική ή μερική, διαρκής ή προσωρινή άρση της προστασίας ακινήτου μνημείου προκειμένου να προστατευθεί άλλο μνημείο.

Άρθρο 7

Κυριότητα σε ακίνητα μνημεία

1. Τα αρχαία ακίνητα μνημεία που χρονολογούνται έως και το 1453 ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομική και είναι πράγματα εκτός συναλλαγής και ανεπίδεκτα χρησιμεύσεως.

2. Τα ακίνητα αρχαία που αποκαλύφθηκαν ή αποκαλύπτονται κατά την εκτέλεση ανασκαφών ή άλλης αρχαιο-

λογικής έρευνας ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, είναι εκτός συναλλαγής και ανεπίδεκτα χρησιμεύσεως.

3. Το δικαίωμα κυριότητας σε άλλα ακίνητα μνημεία μεταγενέστερα του 1453 ασκείται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του παρόντος νόμου.

4. Δεν υπόκεινται σε κατάσχεση ακίνητα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453. Οι παράγραφοι 2-4 του άρθρου 22 εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 8

Δήλωση, υπόδειξη ακινήτων αρχαίων και αμοιβή

1. Κάθε πρόσωπο που ανακαλύπτει ή βρίσκει ακίνητο αρχαίο οφείλει να το δηλώνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην πλησιέστερη αρχαιολογική, αστυνομική ή λιμενική αρχή. Η δήλωση περιέχει την ακριβή τοποθεσία όπου βρίσκεται ή ανακαλύπτεται το αρχαίο και κάθε άλλη χρήσιμη λεπτομέρεια. Τα στοιχεία της δήλωσης καταγράφονται σε έκθεση της παραπάνω αρχής. Αν το αρχαίο ανακαλύπτεται ή βρίσκεται σε ακίνητο όπου εκτελούνται έργα ή εργασίες, αυτές πρέπει να διακόπτονται αμέσως μέχρις ότου αποφανθεί η Υπηρεσία.

2. Η Υπηρεσία οφείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση να εξετάζει και να καταγράφει το αρχαίο και να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα φύλαξης και προστασίας του, ύστερα από σχετική ειδοποίηση του ιδιοκτήτη του ακινήτου, όπου αυτό βρέθηκε, εφόσον αυτή είναι δυνατή.

3. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου παρέχεται χρηματική αμοιβή στο πρόσωπο που δηλώνει την ύπαρξη ακινήτου αρχαίου, σύμφωνα με την παράγραφο 1, το ύψος της οποίας καθορίζεται ανάλογα με τη σπουδαιότητα του αρχαίου και τη συμβολή εκείνου που το δηλώνει στην ανεύρεση και διάσωσή του.

4. Αμοιβή μπορεί να παρέχεται με όμοια απόφαση επίσης σε όποιον υποδεικνύει τον τόπο όπου υπάρχουν άγνωστα στην Υπηρεσία ακίνητα αρχαία, η καταβολή και το ύψος της οποίας κρίνεται ανάλογα με τη σπουδαιότητα των αρχαίων, καθώς και με τη συμβολή εκείνου που υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκονται, στην ανεύρεση και τη διάσωσή τους.

5. Εάν η δήλωση ή η υπόδειξη γίνεται από περισσότερα πρόσωπα, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ τους σε ποσοστά που καθορίζονται με την ίδια απόφαση ανάλογα με τη συμβολή καθενός και σε περίπτωση αμφιβολίας κατά ίσα μέρη. Αν το αρχαίο ανακαλύπτεται ή βρίσκεται μέσα σε ιδιωτικό ακίνητο και εκείνος που το δηλώνει δεν είναι κύριος ή μισθωτής του ακινήτου, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ του κυρίου ή μισθωτή του μέσου και εκείνου που το δηλώνει.

6. Δεν καταβάλλεται αμοιβή:

- α) εάν το αρχαίο είναι ήδη γνωστό στην Υπηρεσία,
- β) εάν βρίσκεται ή ανακαλύπτεται σε οριοθετημένο ή υπό οριοθέτηση αρχαιολογικό χώρο ή κατά τη διενέργεια ανασκαφών ή την εκτέλεση άλλων εργασιών για τις οποίες απαιτείται να παρίσταται εκπρόσωπος της Υπηρεσίας,
- γ) εάν εκείνος που το δηλώνει ή υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκεται είναι υπάλληλος του Δημοσίου, Ο.Τ.Α. ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή νομικού

προσώπου ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, και ενεργεί στο πλαίσιο των υπηρεσιακών του καθηκόντων.

Δεν καταβάλλεται επίσης αμοιβή σε όποιον ανακαλύπτει ή βρίσκει αρχαίο προβαίνοντας σε δραστηριότητες που αντίκεινται στις διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στην περίπτωση της παραγράφου 5, σε όποιον επιχειρεί να αποκρύψει το αρχαίο ή προβαίνει σε ενέργειες που μπορούν να το βλάψουν, οπότε η αμοιβή καταβάλλεται στον άλλο κατά το ποσοστό που του αναλογεί.

Άρθρο 9

Διατήρηση ακινήτων αρχαίων

1. Για τη διατήρηση ή μη ακινήτου αρχαίου αποφαινεται η Υπηρεσία με αιτιολογημένη έκθεση μετά τη διενέργεια διερευνητικής ανασκαφής, εάν αυτό είναι αναγκαίο. Εάν το θέμα κρίνεται ως μερίζονος σημασίας είναι δυνατόν το αργότερο σε δύο (2) μήνες από την εύρεση ή ανακάλυψη του αρχαίου να παραπέμπεται στο Συμβούλιο, το οποίο γνωμοδοτεί το αργότερο σε δύο (2) μήνες από την παραπομπή. Στην περίπτωση αυτή για τη διατήρηση αποφαινεται ο Υπουργός.

2. Σε κάθε περίπτωση που αποφασίζεται να καταχωθεί ή να μην διατηρηθεί στον τόπο όπου βρίσκεται το αρχαίο, απαιτείται η προηγούμενη φωτογράφιση, αποτύπωση και τεκμηρίωσή του, καθώς και η κατάθεση εκτενούς επιστημονικής έκθεσης συνοδευόμενης από λεπτομερή κατάλογο ευρημάτων.

3. Αν αποφασίζεται να διατηρηθεί το αρχαίο, μπορεί να επιβάλλεται στον ιδιοκτήτη του ακινήτου η υποχρέωση να επιτρέπει την επίσκεψή του υπό όρους, που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

4. Αν το αρχαίο βρίσκεται σε ιδιωτικό ακίνητο, ο έχων δικαίωμα σε αυτό δικαιούται να λάβει αποζημίωση για τη στέρηση της χρήσης του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 μετά την πάροδο τριών (3) μηνών από τη δήλωση ή εύρεση του αρχαίου, εφόσον δεν έχει εκδοθεί η σχετική απόφαση.

5. Αν έχει αποφασιστεί η διενέργεια διερευνητικής ανασκαφής, ο έχων δικαίωμα στο ακίνητο δικαιούται να λάβει αποζημίωση για τη στέρηση της χρήσης του και για κάθε βλάβη που προκύπτει σε αυτό από την ανασκαφή το αργότερο μετά την πάροδο ενός (1) έτους από τη δήλωση ή την εύρεση του αρχαίου.

6. Τα ποσά που δαπανά ο έχων δικαίωμα στο ακίνητο για την προστασία του αρχαίου σύμφωνα με τις υποδείξεις της Υπηρεσίας και μέχρι την έκδοση της απόφασης για τη διατήρησή του, καταβάλλονται σε αυτόν.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΑΚΙΝΗΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥΣ

Άρθρο 10

Ενέργειες σε ακίνητα μνημεία και στο περιβάλλον τους

1. Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε ακίνητο μνημείο, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του.

2. Απαγορεύεται η εκμετάλλευση λατομείου, ο πορισμός οικοδομικών υλικών, η διενέργεια μεταλλευτικών ερευνών και η εκμετάλλευση μεταλλείων, καθώς και ο καθορισμός λατομικών περιοχών, χωρίς έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, η οποία χορηγείται εντός τριών (3) μηνών από την περιέλευση στο Υπουργείο Πολιτισμού της αίτησης και των σχεδιαγραμμάτων που προβλέπονται από τη μεταλλευτική και λατομική νομοθεσία. Εάν τυχόν παρέλθει άπρακτη η ως άνω προβλεπόμενη προθεσμία θεωρείται ότι δεν υφίστανται απαγορευτικοί λόγοι. Η έγκριση δεν χορηγείται εάν, λόγω της απόστασης από ακίνητο μνημείο, της οπτικής επαφής με αυτό, της μορφολογίας του εδάφους και του χαρακτήρα των ενεργειών για τις οποίες ζητείται, κινδυνεύει να προκληθεί άμεση ή έμμεση βλάβη στο μνημείο.

3. Η εγκατάσταση ή η λειτουργία βιομηχανικής, βιοτεχνικής ή εμπορικής επιχείρησης, η τοποθέτηση τηλεπικοινωνιακών ή άλλων εγκαταστάσεων, η επιχείρηση οποιουδήποτε τεχνικού ή άλλου έργου ή εργασίας, καθώς και η οικοδομική δραστηριότητα πλησίον αρχαίου επιτρέπεται μόνο μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η έγκριση χορηγείται εάν η απόσταση από ακίνητο μνημείο ή η σχέση με αυτό είναι τέτοια ώστε να μην κινδυνεύει να επέλθει άμεση ή έμμεση βλάβη αυτού λόγω του χαρακτήρα του έργου ή της επιχείρησης ή της εργασίας.

4. Για κάθε εργασία, επέμβαση ή αλλαγή χρήσης σε ακίνητα μνημεία, ακόμη και αν δεν επέρχεται κάποια από τις συνέπειες της παραγράφου 1 σε αυτά, απαιτείται έγκριση που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

5. Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για την αποτροπή άμεσου και σοβαρού κινδύνου είναι δυνατή η επιχείρηση εργασιών αποκατάστασης βλάβης που δεν αλλοιώνει τα υπάρχοντα κτιριολογικά, αισθητικά και άλλα συναφή στοιχεία του μνημείου χωρίς την έγκριση που προβλέπεται στις παραγράφους 3 και 4, μετά από άμεση και πλήρη ενημέρωση της Υπηρεσίας, η οποία μπορεί να διακόψει τις εργασίες με σήμα της.

6. Στις περιπτώσεις που απαιτείται έγκριση σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, αυτή προηγείται από τις άδειες άλλων αρχών που αφορούν την επιχείρηση ή την εκτέλεση του έργου ή της εργασίας και τα στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας στις άδειες αυτές. Η έγκριση χορηγείται μέσα σε τρεις (3) μήνες από την υποβολή της σχετικής αίτησης.

7. Για την προστασία των ακινήτων μνημείων είναι δυνατόν με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου να επιβάλλονται περιορισμοί στη χρήση και στον τρόπο λειτουργίας τους, καθώς και στους όρους δόμησής τους κατά παρέκκλιση από κάθε ισχύουσα διάταξη.

8. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού και γνώμη των οικείων γνωμοδοτικών οργάνων, είναι δυνατόν να επιβάλλονται ειδικοί όροι δόμησης και χρήσης με σκοπό την προστασία των μνημείων.

Άρθρο 11

Υποχρεώσεις κυρίων, νομέων ή κατόχων ακινήτων μνημείων

1. Ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος ακινήτου μνημείου ή

ακινήτου μέσα στο οποίο διατηρείται ακίνητο αρχαίο, οφείλει να συνεργάζεται με την Υπηρεσία και να ακολουθεί τις υποδείξεις της για τη διατήρηση, την ανάδειξη και εν γένει την προστασία του μνημείου. Οφείλει επίσης να επιτρέπει την περιοδική ή έκτακτη επιθεώρηση του μνημείου από την Υπηρεσία μετά από έγγραφη ειδοποίηση και να ειδοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε γεγονός που μπορεί να το θέσει σε κίνδυνο.

2. Ο κύριος ή ο νομέας μνημείου υποχρεούται να μεριμνά για την άμεση εκτέλεση των εργασιών συντήρησης, στερέωσης ή προστασίας ετοιμόρροπου μνημείου χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με δική του δαπάνη και υπό την εποπτεία και τις υποδείξεις της Υπηρεσίας σύμφωνα και με τις διατάξεις των άρθρων 40 και 41. Αν ο κύριος ή ο νομέας αδρανή, την ίδια υποχρέωση έχει ο κάτοχος, ο οποίος μπορεί να αναχθεί κατά του κυρίου ή του νομέα. Αν η Υπηρεσία κρίνει ότι καθυστερεί η εκτέλεση των εργασιών συντήρησης ή στερέωσης για οποιονδήποτε λόγο ή ότι αυτές είναι ανεπαρκείς, μπορεί να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, διατηρώντας τη δυνατότητα να καταλογίζει το σύνολο ή μέρος της σχετικής δαπάνης σε βάρος των υποχρέων κατά τις σχετικές περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων διατάξεις. Το Δημόσιο ή οι Ο.Τ.Α. υποχρεούνται να καλύπτουν το σύνολο ή μέρος των δαπανών συντήρησης, στερέωσης ή άλλης εργασίας προστασίας μνημείου που δεν τους ανήκει, εφόσον αυτές αφορούν μνημείο που κρίνεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου ότι πρέπει να καταστεί επισκέψιμο για το κοινό και υπερβαίνουν ένα εύλογο ποσό, ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος δεν είναι υπαίτιος για τη φθορά που το μνημείο έχει υποστεί και η οικονομική κατάσταση του υποχρέου δεν του επιτρέπει να καταβάλει τη δαπάνη. Στην περίπτωση αυτή ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος του μνημείου οφείλει να επιτρέπει την πρόσβαση του κοινού σε αυτό υπό προϋποθέσεις και για χρονικό διάστημα που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

3. Ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος ακινήτου μνημείου ή ακινήτου μέσα στο οποίο διατηρείται αρχαίο οφείλουν να διευκολύνουν τη φωτογράφιση και τη μελέτη από την Υπηρεσία ή από ειδικούς επιστήμονες στους οποίους έχει χορηγηθεί σχετική άδεια από την Υπηρεσία.

4. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αναλόγως και ως προς τους δικαιούχους άλλων εμπραγμάτων δικαιωμάτων.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ ΧΩΡΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο 12

Οριοθέτηση αρχαιολογικών χώρων

1. Οι αρχαιολογικοί χώροι κηρύσσονται και οριοθετούνται ή αναοριοθετούνται με βάση τα δεδομένα αρχαιολογικής έρευνας πεδίου και απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, συνοδεύεται από τοπογραφικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Εάν εντός των περιοχών που πρόκειται να καλύψουν υπό εκπόνηση Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (Γ.Π.Σ.) ή Σχέδια Χωρικής Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.) ή άλλα σχέδια χωρικών ρυθμίσεων, δεν έ-

χουν οριοθετηθεί αρχαιολογικοί χώροι, αυτοί οριοθετούνται προσωρινά, βάσει σχεδιαγράμματος κλίμακας τουλάχιστον 1: 2.000 που καταρτίζεται από την Υπηρεσία, με βάση επαρκή επιστημονικά στοιχεία και ιδίως ευρήματα που πιθανολογούν την ύπαρξη μνημείων και το οποίο εγκρίνεται από τον Υπουργό Πολιτισμού με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η σχετική πράξη με το σχεδιάγραμμα περιέρχεται στην οικεία αρχή μέσα σε έξι (6) μήνες από την περιέλευση στην Υπηρεσία του σχετικού ερωτήματος και ισχύει μέχρις ότου εκδοθεί η απόφαση της παραγράφου 1.

3. Εάν δεν έχει γίνει καθορισμός ορίων νομίμως υφιστάμενων οικισμών, ο οποίος είναι αναγκαίος για την εφαρμογή των άρθρων 13, 14, 16 και 17, ο Υπουργός Πολιτισμού ζητεί από το αρμόδιο για την οριοθέτηση του οικισμού όργανο, συναποστέλλοντας και σχετικό διάγραμμα, να προβεί κατ' απόλυτη προτεραιότητα στην οριοθέτησή του κατά το μέτρο που τούτο είναι αναγκαίο για την εφαρμογή των ανωτέρω άρθρων. Μέχρις ότου αυτό συντελεσθεί, με κοινή τους απόφαση, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, οι Υπουργοί Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων τον οριοθετούν προσωρινώς κατά το ανωτέρω μέτρο και ρυθμίζουν κάθε θέμα που αφορά την προστασία του μέρους του αρχαιολογικού χώρου που εμπίπτει στα προσωρινά του όρια, όπως η αναστολή οικοδομικών εργασιών και έκδοσης οικοδομικών αδειών ή οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες.

4. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως 6 του άρθρου 10 εφαρμόζονται αναλόγως και για τους αρχαιολογικούς χώρους. Πριν από την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 1, απαιτείται η γνώμη του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού για υφιστάμενες δραστηριότητες της αρμοδιότητάς του, προκειμένου να καθορισθούν οι δυνατότητες και οι προϋποθέσεις συνέχισης της λειτουργίας τους στο πλαίσιο του άρθρου 10. Η γνώμη αυτή διατυπώνεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την αποστολή του σχετικού ερωτήματος. Εάν παρέλθει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία, η απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού εκδίδεται χωρίς τη γνώμη αυτή.

Άρθρο 13

Αρχαιολογικοί χώροι εκτός οικισμών Ζώνες προστασίας

1. Στους χερσαίους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται εκτός σχεδίου πόλεως ή εκτός ορίων νομίμως υφιστάμενων οικισμών, η άσκηση γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας ή άλλων συναφών δραστηριοτήτων, καθώς και η οικοδομική δραστηριότητα είναι δυνατή μετά από άδεια, που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Οι όροι άσκησης γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας ή άλλων συναφών δραστηριοτήτων μπορεί να τίθενται και κανονιστικά με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και η οποία διατυπώνεται ύστερα από την πραγματοποίηση αυτοψίας, από κλιμάκιο μελών του ή επιτροπή που συγκροτείται από μέλη του και ειδικούς επιστήμονες, συνοδεύεται από σχετικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι δυνατόν να καθορίζεται μέσα στους χώρους της προηγούμενης παρα-

γράφου περιοχή στην οποία απαγορεύεται παντελώς η δόμηση (Ζώνη Προστασίας Α'). Στην περιοχή αυτή μπορεί να επιτρέπεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, μόνο η κατασκευή κτισμάτων ή προσθηκών σε υπάρχοντα κτίρια που είναι αναγκαία για την ανάδειξη των μνημείων ή χώρων καθώς και για την εξυπηρέτηση της χρήσης τους. Με την απόφαση αυτή καθορίζεται και η θέση του κτίσματος στην περιοχή ή το μέρος του κτιρίου στο οποίο γίνεται η προσθήκη. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και η οποία διατυπώνεται ύστερα από την πραγματοποίηση αυτοψίας από μέλη του ή επιτροπή που ορίζεται από αυτό, συνοδεύεται από σχετικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, είναι δυνατόν να καθορίζεται μέσα στους χώρους της παραγράφου 1, εάν είναι εκτεταμένοι, περιοχή σε μέρος ή στο σύνολο της οποίας θα ισχύουν, δύναμει της κοινής απόφασης του επόμενου εδαφίου, ειδικές ρυθμίσεις ως προς τους όρους δόμησης ή τις χρήσεις γης ή τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες ή και όλους τους πιο πάνω περιορισμούς (Ζώνη Προστασίας Β'). Με κοινή απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη των οικείων γνωμοδοτικών οργάνων, καθορίζονται στη συνέχεια οι ειδικοί όροι δόμησης, οι χρήσεις γης, οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες, καθώς και η δυνατότητα και οι προϋποθέσεις συνέχισης της λειτουργίας υφιστάμενων νόμιμων δραστηριοτήτων. Η κοινή αυτή απόφαση εκδίδεται μέσα σε τρεις (3) μήνες από την αποστολή του σχεδίου από το Υπουργείο Πολιτισμού στα συναρμόδια Υπουργεία.

3. Τα όρια των ζωνών προστασίας μπορεί να ανακαθορίζονται με την ίδια διαδικασία με βάση τα δεδομένα της αρχαιολογικής έρευνας και τις συνθήκες προστασίας των αρχαιολογικών χώρων ή μνημείων. Ακίνητα, στα οποία υπάρχουν ορατά αρχαία και εντάσσονται σε Ζώνη Προστασίας Α', απαλλοτριώνονται εάν εμπίπτουν στην παρ. 3 του άρθρου 19.

Άρθρο 14

Αρχαιολογικοί χώροι σε οικισμούς Οικισμοί που αποτελούν αρχαιολογικούς χώρους

1. Στους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται εντός σχεδίου πόλεως ή των ορίων νομίμως υφισταμένων ενεργών οικισμών είναι δυνατόν να καθορίζονται ζώνες προστασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13. Σε μη ενεργούς οικισμούς ή σε τμήματά τους που βρίσκονται εντός σχεδίου πόλεως ή των ορίων νομίμως υφισταμένων ενεργών οικισμών και αποτελούν αρχαιολογικούς χώρους, υπό την επιφύλαξη του προηγούμενου εδαφίου, απαγορεύεται η ανέγερση νέων κτιρίων και επιτρέπεται η αποκατάσταση ερειπωμένων κτισμάτων, καθώς και η κατεδάφιση εκείνων που έχουν χαρακτηριστεί ετοιμόρροπα υπό τους όρους των περιπτώσεων β' και γ' αντιστοίχως της παραγράφου 2 του παρόντος. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται σε αυτούς οι υπόλοιπες διατάξεις των παραγράφων 2, 3, 4 και 5 του παρόντος.

2. Στους ενεργούς οικισμούς ή σε τμήματά τους που αποτελούν αρχαιολογικούς χώρους απαγορεύονται οι επεμβάσεις που αλλοιώνουν το χαρακτήρα και τον πολεοδομικό ιστό ή διαταράσσουν τη σχέση μεταξύ των κτιρίων

και των υπαίθριων χώρων. Επιτρέπεται μετά από άδεια που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη των οικείων γνωμοδοτικού οργάνου:

α) η ανέγερση νέων κτισμάτων, εφόσον συνάδουν από πλευράς όγκου, δομικών υλικών και λειτουργίας με το χαρακτήρα του οικισμού,

β) η αποκατάσταση ερειπωμένων κτισμάτων, εφόσον τεκμηριώνεται η αρχική τους μορφή,

γ) η κατεδάφιση υφιστάμενων κτισμάτων, εφόσον δεν αλλοιώνεται ο χαρακτήρας του συνόλου ή χαρακτηρισθούν ετοιμόρροπα κατά τις διατάξεις του άρθρου 41,

δ) η εκτέλεση οποιουδήποτε έργου στα υφιστάμενα κτίσματα, στους ιδιωτικούς ακάλυπτους χώρους και τους κοινόχρηστους χώρους, λαμβανομένου πάντα υπόψη του χαρακτήρα του οικισμού ως αρχαιολογικού χώρου,

ε) η χρήση κτίσματος ή και των ελεύθερων χώρων του, εάν εναρμονίζεται με το χαρακτήρα και τη δομή τους.

3. Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για την αποτροπή άμεσου κινδύνου είναι δυνατή η εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης βλάβης χωρίς την παραπάνω άδεια μετά από ενημέρωση της Υπηρεσίας, η οποία μπορεί να διακόψει τις εργασίες με σήμα της.

4. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο απαιτούμενη άδεια εκδίδεται πριν από όλες τις άλλες άδειες άλλων αρχών που αφορούν στην εκτέλεση του έργου, σε κάθε περίπτωση μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την υποβολή της σχετικής αίτησης, τα δε στοιχεία της αναγράφονται με ποινη ακυρότητας σε αυτές. Η άδεια αλλαγής της χρήσης εκδίδεται μέσα σε δέκα (10) ημέρες.

5. Στους παραπάνω αρχαιολογικούς χώρους απαγορεύονται δραστηριότητες, καθώς και χρήσεις των κτισμάτων, των ελεύθερων χώρων τους και των κοινόχρηστων χώρων, οι οποίες δεν εναρμονίζονται με το χαρακτήρα και τη δομή των επί μέρους κτισμάτων ή χώρων ή του συνόλου. Για τον καθορισμό της χρήσης κτίσματος ή ελεύθερου χώρου αυτού ή κοινόχρηστου χώρου χορηγείται άδεια με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

6. Μέσα στους αρχαιολογικούς χώρους που είναι ενεργοί οικισμοί καθορίζονται, με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του τυχόν άλλου κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού, ειδικές ρυθμίσεις όσον αφορά τους περιορισμούς της ιδιοκτησίας, τις χρήσεις γης ή κτιρίων, τους όρους δόμησης ή τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες.

Άρθρο 15

Ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι

1. Στους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους απαγορεύεται η αλιεία, η αγκυροβολία και η υποβρύχια δραστηριότητα με αναπνευστικές συσκευές, εκτός αν έχει χορηγηθεί άδεια του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και του τυχόν συναρμόδιου Υπουργού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου καθορίζονται οι όροι άσκησης των δραστηριοτήτων αυτών στους ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους.

3. Με όμοια απόφαση ορίζονται οι όροι άσκησης της υποβρύχιας δραστηριότητας με αναπνευστικές συσκευές,

βαθυσκάφη ή άλλα μέσα επισκόπησης του βυθού σε θαλάσσιες περιοχές, λίμνες και ποταμούς, για λόγους προστασίας της υποβρύχιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

4. Γύρω από ενάλια μνημεία και γύρω από αρχαιολογικούς χώρους είναι δυνατόν να ορίζεται περιοχή στην οποία δεν επιτρέπονται οι παραπάνω δραστηριότητες χωρίς προηγούμενη άδεια (Ζώνη Προστασίας), που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

5. Απαγορεύεται η εκτέλεση κάθε μορφής λιμενικού έργου χωρίς προηγούμενη άδεια, που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η άδεια αυτή προηγείται από όλες τις άδειες που αφορούν στην εκτέλεση του έργου και τα στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας στις υπόλοιπες άδειες που απαιτούνται.

Άρθρο 16

Ιστορικοί τόποι

Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, συνοδεύεται από διάγραμμα οριοθέτησης και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτάσεις ή σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης σύμφωνα με τις ειδικότερες διακρίσεις του εδαφίου δ' του άρθρου 2 χαρακτηρίζονται ιστορικοί τόποι. Στους ιστορικούς τόπους εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 12, 13, 14 και 15.

Άρθρο 17

Ζώνες Προστασίας γύρω από μνημεία

1. Γύρω από μνημεία μπορεί να καθορίζεται Ζώνη Προστασίας Α', σύμφωνα με το άρθρο 13.

2. Ο καθορισμός χώρου, σε περιοχή εκτός σχεδίου πόλεως ή νομίμως υφισταμένων οικισμών, ως Ζώνης Α', συνεπάγεται την αναγκαστική απαλλοτρίωσή του, εάν αναίρεται η κατά προορισμό χρήση του.

3. Γύρω από μνημεία μπορεί να καθορίζεται επίσης Ζώνη Προστασίας Β', σύμφωνα με το άρθρο 13.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΙΣ - ΣΤΕΡΗΣΗ ΧΡΗΣΗΣ

Άρθρο 18

Απαλλοτριώσεις

1. Το Δημόσιο μπορεί να προβαίνει με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, είτε στην ολική ή τη μερική απαλλοτρίωση είτε στην απευθείας εξαγορά μνημείου ή οποιουδήποτε ακινήτου μέσα στο οποίο υπάρχουν μνημεία, καθώς και παρακείμενων ακινήτων ή μνημείων, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την προστασία των μνημείων.

2. Με όμοια απόφαση, που εκδίδεται με την ίδια διαδικασία, είναι δυνατή είτε η ολική ή μερική απαλλοτρίωση είτε η απευθείας εξαγορά ακινήτου, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την προστασία αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων ή για τη διενέργεια ανασκαφών. Η εξαγορά γίνεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 2 του Ν. 2882/2001, στη δε επιτροπή του άρθρου 15 του ίδιου νόμου μετέχει αντί του εμπειρογνώμονα, υπάλληλος της Υ-

πηρεσίας στην περίπτωση που πρέπει να εκτιμηθεί η αξία μνημείου.

3. Τα ακίνητα μνημεία που βρίσκονται μέσα σε ακίνητα ιδιοκτησίας Ο.Τ.Α., άλλων Ν.Π.Δ.Δ., εκκλησιαστικών νομικών προσώπων διατηρούνται και προστατεύονται με ευθύνη της Υπηρεσίας χωρίς το Δημόσιο να υποχρεούται σε απαλλοτρίωση.

4. Η απαλλοτρίωση ή η απευθείας εξαγορά γίνεται υπέρ του Δημοσίου με δαπάνες αυτού ή άλλου νομικού ή φυσικού προσώπου.

5. Κατά της απόφασης της παραγράφου 1 χωρεί ένσταση εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίησή της στον ενδιαφερόμενο, επί της οποίας αποφαινεται ο Υπουργός Πολιτισμού, μετά από γνώμη του Συμβουλίου.

6. Η εισήγηση της Υπηρεσίας για ολική ή μερική απαλλοτρίωση ή απευθείας εξαγορά ακινήτου περιλαμβάνει την αιτιολογημένη απόρριψη άλλων λύσεων προστασίας των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων, καθώς και τις βασικές κατευθύνσεις για τον τρόπο διατήρησης και ανάδειξής τους μέσα στο προς απαλλοτρίωση ακίνητο.

7. Το ποσό της αποζημίωσης μπορεί να καταβάλλεται, εφόσον συναινεί ο ιδιοκτήτης, σε δόσεις ή σε ομόλογα ή σε είδος ή με άλλου είδους διακανονισμό, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού.

8. Εφόσον συναινεί ο ιδιοκτήτης, είναι δυνατή η ανταλλαγή ιδιωτικού ακινήτου με ακίνητο ίσης αξίας του Δημοσίου ή του Ο.Τ.Α. ή η αποζημίωση με άλλο νόμιμο τρόπο. Στις περιπτώσεις αυτές εκδίδεται κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, η οποία εκτελείται με μέριμνα της Κτηματικής Εταιρίας Δημοσίου και είναι δυνατόν να καταβάλλεται τμήμα της τιμής του ακινήτου ή της αποζημίωσης που καθορίζεται. Η διάταξη της παραγράφου 7 εφαρμόζεται αναλόγως. Σε περίπτωση έκδοσης ομολόγων οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις έκδοσής τους θα καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.

9. Η ανεπιφύλακτη παραλαβή της αποζημίωσης σε είδος ή των ομολόγων ή της πρώτης δόσης ή του αντικειμένου του διακανονισμού κατά την παράγραφο 7 ή του τμήματος της αποζημίωσης κατά την παράγραφο 8, εξομοιώνεται με την έγγραφη συναίνεση.

Άρθρο 19

Αποζημίωση για τη στέρηση χρήσης ακινήτου

1. Για την προστασία μνημείων, αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων ή για τη διενέργεια ανασκαφών ο Υπουργός Πολιτισμού μπορεί να επιβάλλει προσωρινή ή οριστική στέρηση ή περιορισμό της χρήσης ακινήτου.

2. Σε περίπτωση ουσιώδους προσωρινού περιορισμού ή ουσιώδους προσωρινής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης του όλου ακινήτου, καταβάλλεται αποζημίωση, η οποία υπολογίζεται με βάση τη μέση κατά προορισμό απόδοση του ακινήτου πριν τον περιορισμό ή τη στέρηση της χρήσης, λαμβανομένης υπόψη και της ιδιότητάς του ακινήτου ως μνημείου, εφόσον αυτή συντρέχει.

3. Σε περίπτωση ουσιώδους οριστικού περιορισμού ή οριστικής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης του όλου ακινήτου καταβάλλεται πλήρης αποζημίωση. Και στην περίπτωση αυτή λαμβάνεται υπόψη η ιδιότητα του ακινήτου ως μνημείου, εφόσον αυτή συντρέχει.

4. Σε περίπτωση προσωρινής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης του όλου ή μέρους ακινήτου μέσα στο οποίο υπάρχουν μνημεία ή άλλων παρακειμένων ακινήτων, εάν κρίνεται απαραίτητο για την προστασία των μνημείων αυτών, κάθε θιγόμενος μπορεί να υποβάλει αίτηση για αποζημίωση, για τον προσδιορισμό της οποίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2.

5. Σε περίπτωση ουσιαστού οριστικού περιορισμού ή οριστικής στέρησης της κατά προορισμό χρήσης τμήματος του ακινήτου, που απαιτείται για την προστασία του μνημείου, η αποζημίωση καταβάλλεται για το τμήμα αυτό, μόνο εάν ο περιορισμός ή η στέρηση δεν επιφέρει ουσιαστού οριστικού περιορισμού ή οριστική στέρηση της κατά προορισμό χρήσης του όλου ακινήτου, οπότε καταβάλλεται η αποζημίωση που προβλέπεται στην παράγραφο 3.

6. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη επιτροπής, διαπιστώνεται εάν συντρέχει περίπτωση καταβολής αποζημίωσης κατά τις παραγράφους 1 έως 5, καθώς και το ύψος της. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται η συγκρότηση και οι αρμοδιότητες της επιτροπής, η διαδικασία κατά την οποία γνωμοδοτεί, τα στοιχεία που λαμβάνει υπόψη, το είδος και ο τρόπος καταβολής της αποζημίωσης και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

7. Σε περίπτωση κατά την οποία το ποσό που έχει ή προβλέπεται να καταβληθεί ως αποζημίωση λόγω στέρησης ή περιορισμού χρήσης ακινήτου, προσεγγίζει την αξία του ακινήτου τότε αυτό κηρύσσεται απαλλοτριωτέο.

8. Η προστασία ή η ανάδειξη μνημείων που βρίσκονται σε ακίνητα ιδιοκτησίας Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ., εκκλησιαστικών νομικών προσώπων, Ν.Π.Ι.Δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα και ιδρυμάτων ή αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών που έχουν μεταξύ άλλων ως σκοπό την ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, θεωρείται ότι εντάσσεται στην κατά προορισμό χρήση των ακινήτων αυτών.

9. Σε περίπτωση επιβολής ουσιαστών περιορισμών στους όρους δόμησης ακινήτου για τους οποίους δεν προβλέπεται αποζημίωση ή μεταφορά συντελεστή δόμησης, μπορεί να καταβάλλεται μη χρηματική αποζημίωση στον ιδιοκτήτη, το είδος, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία καθορισμού της οποίας καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος Χωροταξίας, και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού.

10. Οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως 9 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και στην περίπτωση καθορισμού ζωνών σύμφωνα με τα άρθρα 13, 14, 16 και 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΚΙΝΗΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 20

Διακρίσεις κινητών μνημείων - Χαρακτηρισμός

1. Στα κινητά μνημεία περιλαμβάνονται:

α) αυτά που χρονολογούνται έως και το 1453,

β) τα μεταγενέστερα του 1453, που χρονολογούνται έ-

ως και το 1830 και αποτελούν ευρήματα ανασκαφών ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας ή που αποσπάστηκαν από ακίνητα μνημεία, καθώς και οι θρησκευτικές εικόνες και λειτουργικά αντικείμενα της ίδιας περιόδου,

γ) τα μεταγενέστερα του 1453, που χρονολογούνται έως και το 1830, δεν υπάγονται στην περίπτωση β' και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της κοινωνικής, τεχνικής, λαογραφικής, εθνολογικής, καλλιτεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής ή επιστημονικής σημασίας τους,

δ) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που είναι προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της κοινωνικής, τεχνικής, λαογραφικής, εθνολογικής, καλλιτεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής ή επιστημονικής σημασίας τους και

ε) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της ιδιαίτερης κοινωνικής, τεχνικής, λαογραφικής, εθνολογικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

2. Τα αρχαία κινητά μνημεία που υπάγονται στις περιπτώσεις α' και β' της παραγράφου 1 προστατεύονται από το νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. Τα πολιτιστικά αγαθά των περιπτώσεων γ', δ' και ε' της παραγράφου 1 χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Περιλήψη της εισήγησης αποστέλλεται στις τελωνειακές, λιμενικές και αστυνομικές αρχές. Η εισήγηση κοινοποιείται στον κύριο ή και τον κάτοχο, οι οποίοι είναι δυνατόν να υποβάλουν αντιρρήσεις μέσα σε ένα (1) μήνα από την κοινοποίηση. Τα αποτελέσματα του χαρακτηρισμού επέρχονται από την κοινοποίηση της εισήγησης και αίρονται εάν η απόφαση χαρακτηρισμού δεν εκδοθεί εντός εξαμήνου από την κοινοποίηση.

4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή της διάταξης αυτής. Για το χαρακτηρισμό μνημείων της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 απαιτείται προηγούμενη συναίνεση του δημιουργού τους, εφόσον διατηρεί την κυριότητά τους.

5. Η απόφαση χαρακτηρισμού που εκδίδεται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους μπορεί να ανακαλείται μόνο για πλάνη περί τα πράγματα. Η απόφαση ανάκλησης του Υπουργού Πολιτισμού εκδίδεται κατά τη διαδικασία των παραγράφων 2 και 3 και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται με εισήγηση της Υπηρεσίας, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί, κατ' εξαίρεση, να χαρακτηρίζονται μνημεία, ομοειδείς κατηγορίες κινητών πολιτιστικών αγαθών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη κοινωνική, τεχνική, λαογραφική, εθνολογική ή εν γένει ιστορική, καλλιτεχνική ή επιστημονική σημασία, εφόσον σπανίζουν, ο ατομικός προσδιορισμός τους είναι δυσχερής και συντρέχει κίνδυνος απώλειας ή καταστροφής τους.

7. Η ανάκληση της απόφασης χαρακτηρισμού μεμονωμένου μνημείου που έχει εκδοθεί σύμφωνα με τις διατά-

ξεις της παραγράφου 6 επιτρέπεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εφόσον το συγκεκριμένο κινητό στερείται της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας για την οποία χαρακτηρίστηκε η κατηγορία μνημείων.

Άρθρο 21

Κυριότητα κινητών μνημείων

1. Τα αρχαία κινητά μνημεία που χρονολογούνται έως και το 1453 ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα και νομή, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και είναι εκτός συναλλαγής κατά την έννοια του άρθρου 966 του Αστικού Κώδικα.

2. Δικαίωμα κυριότητας σε εισαγόμενα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453 αναγνωρίζεται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 33 και των παραγράφων 5 και 7 του άρθρου 28.

3. Τα αρχαία κινητά μνημεία που αποτελούν ευρήματα ανασκαφής ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας ανεξάρτητα από τη χρονολόγησή τους, ανήκουν κατά κυριότητα και νομή στο Δημόσιο, είναι ανεπίδεκτα χρησικτησίας και εκτός συναλλαγής.

4. Το δικαίωμα κυριότητας σε άλλα κινητά μνημεία μεταγενέστερα του 1453 ασκείται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του παρόντος νόμου.

5. Η εξαίρεση του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 1039 Α.Κ. δεν ισχύει για κινητά μνημεία.

Άρθρο 22

Κατάσχεση κινητών μνημείων

1. Δεν υπόκεινται σε κατάσχεση και δεν αποτελούν πτωχευτική περιουσία κινητά αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453.

2. Η κατάσχεση μεταγενέστερων μνημείων που ανήκουν σε ιδιώτες γίνεται παρουσία υπαλλήλου της Υπηρεσίας. Προς τούτο οι εκτελούντες την κατάσχεση υπάλληλοι οφείλουν να τη γνωστοποιούν έγκαιρα στην Υπηρεσία. Η αξία των μνημείων καθορίζεται από την επιτροπή της διάταξης της παραγράφου 11 του άρθρου 73.

3. Μεσεγγυούχος ορίζεται το Δημόσιο, τα δε κατασχεθέντα παραμένουν στον τόπο όπου βρίσκονται, εκτός αν η Υπηρεσία ορίσει διαφορετικά. Αντίγραφο της κατασχετήριας έκθεσης επιδίδεται στην Υπηρεσία αμέσως μόλις περατωθεί η κατάσχεση. Η Υπηρεσία καλείται στη δίκη για τη διόρθωση της κατασχετήριας έκθεσης, εάν αυτή αφορά μνημείο της παραγράφου 2, οπότε και της κοινοποιείται η σχετική απόφαση.

4. Η επίθεση σφραγίδων σε μνημεία που αποτελούν πτωχευτική περιουσία γίνεται παρουσία υπαλλήλου της Υπηρεσίας. Μεσεγγυούχος αυτών ορίζεται το Δημόσιο. Τα μνημεία παραμένουν στον τόπο όπου βρίσκονται, εκτός εάν η Υπηρεσία ορίσει διαφορετικά και εκτιμώνται κατά την απογραφή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 2. Οποιαδήποτε απόφαση για την πώλησή τους κοινοποιείται εγκαίρως στην Υπηρεσία.

5. Με αίτηση του Δημοσίου, που εκδικάζεται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, καθορίζεται με απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου, η τιμή μνημείου που έχει κατασχεθεί ή ανήκει σε πτωχευτική περιουσία. Με την υποβολή της αιτήσεως το μνημείο αναλαμβάνεται

από την Υπηρεσία. Στη δίκη καλούνται ο επισπεύδων δανειστής ή ο σύνδικος της πτωχεύσεως αντιστοίχως, οι οποίοι έχουν το δικαίωμα να επισκεφθούν το μνημείο με πρόσωπο της επιλογής τους για την εκτίμηση της αξίας του. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του την τιμή που έχει καθορισθεί από την επιτροπή της παραγράφου 11 του άρθρου 73, καθώς και τα στοιχεία περί της αξίας του μνημείου που επικαλούνται ο επισπεύδων δανειστής ή ο σύνδικος. Το Δημόσιο αποκτά την κυριότητα του μνημείου του οποίου έχει καθορισθεί η τιμή με την καταβολή του τιμήματος στον υπάλληλο του πλειστηριασμού ή τον σύνδικο μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη δημοσίευση της αποφάσεως. Μόνο εάν δεν καταβληθεί το τίμημα το μνημείο πλειστηριάζεται. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Δικαιοσύνης καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των ανωτέρω.

Άρθρο 23

Κατοχή κινητών μνημείων

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, μπορεί να χορηγείται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο άδεια κατοχής κινητού αρχαίου μνημείου του οποίου η κυριότητα ανήκει στο Δημόσιο.

2. Άδεια κατοχής χορηγείται στο πρόσωπο που δηλώνει, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 24, κινητό αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, ύστερα από σχετική αίτησή του, εκτός εάν:

α) το αρχαίο είναι ιδιαίτερα μεγάλη επιστημονικής ή καλλιτεχνικής σημασίας και είναι ανάγκη να βρίσκεται υπό την άμεση προστασία του Δημοσίου,

β) ο αιτών δεν διασφαλίζει την ικανοποιητική φύλαξη και διατήρησή του, ιδίως εάν δεν δηλώνει κατάλληλο τόπο για τη φύλαξή του ή

γ) ο αιτών δεν παρέχει τα εχέγγυα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του κατόχου και ιδίως αν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Το κώλυμα υπάρχει και για όσο χρόνο εκκρεμεί η ποινική δίωξη για μια από τις παραπάνω πράξεις. Η αίτηση μπορεί επίσης να απορριφθεί αν διατάχθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε για μια από τις παραπάνω πράξεις ή αν η ποινική δίωξη για μια από αυτές έπαυσε οριστικά λόγω παραγραφής. Αν ο αιτών είναι νομικό πρόσωπο, τα πιο πάνω κωλύματα πρέπει να μην συντρέχουν στο πρόσωπο αυτών που ασκούν ή άσκησαν τη διοίκησή του.

3. Όταν ο κάτοχος αρχαίου που χρονολογείται έως και το 1453 αποβιώσει, χορηγείται άδεια κατοχής στον κληρονόμο του, εφόσον υποβάλει σχετική αίτηση, εκτός εάν συντρέχουν οι αρνητικές προϋποθέσεις των περιπτώσεων β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου. Η σχετική απόφαση εκδίδεται μέσα σε εύλογο χρόνο.

4. Η άδεια κατοχής είναι δυνατόν να ανακαλείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού εάν παύσει να συντρέχει μια από τις προϋποθέσεις της χορήγησής της σύμφωνα με την παράγραφο 2 ή παραβιαστούν διατάξεις των άρθρων 27, 28 και 29. Η άδεια ανακαλείται αυτοδικαίως αν ο κάτοχος καταδικασθεί αμετάκλητα για ένα από τα αδικήματα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2. Η άδεια μπορεί επίσης να ανακαλείται αν κριθεί εκ των υστέρων ότι το αρχαίο παρουσιάζει ιδιαίτερα μεγάλη επιστημονική

ή καλλιτεχνική σημασία και πρέπει να βρίσκεται υπό την άμεση προστασία του Κράτους. Στην περίπτωση αυτή οφείλεται ως αποζημίωση η αμοιβή της παραγράφου 3 του άρθρου 24. Σε κάθε άλλη περίπτωση ανάκλησης τα αρχαία αναλαμβάνονται χωρίς αποζημίωση από το Δημόσιο.

5. Στην περίπτωση που κρίνεται ότι το κινητό αρχαίο που δηλώνεται σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 24 έχει πολύ μικρή επιστημονική και εμπορική αξία, καταγράφεται από την Υπηρεσία και καταλείπεται στην ελεύθερη χρήση του αιτούντος με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

Άρθρο 24

Δήλωση, υπόδειξη κινητών μνημείων και αμοιβή

1. Όποιος βρίσκει ή αυτός στον οποίο περιέρχεται κινητό αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, οφείλει να το δηλώνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην πλησιέστερη αρχαιολογική, αστυνομική ή λιμενική αρχή και να το θέτει στη διάθεσή της. Η δήλωση περιέχει την ακριβή τοποθεσία εύρεσης του αρχαίου, τον τρόπο με τον οποίο περιήλθε στο πρόσωπο που προβαίνει σε αυτή, τα στοιχεία του προηγούμενου κατόχου και κάθε άλλη χρήσιμη λεπτομέρεια. Τα στοιχεία της δήλωσης καταγράφονται σε έκθεση της παραπάνω αρχής. Αν το αρχαίο ανακαλύπτεται ή βρίσκεται σε ακίνητο όπου εκτελούνται έργα ή εργασίες, αυτές πρέπει να διακόπτονται αμέσως μέχρι να αποφανθεί η Υπηρεσία.

2. Κάθε πρόσωπο το οποίο αποκτά την κυριότητα μνημείου μεταγενέστερου του 1453, που υπάγεται στις παραγράφους 1β και 6 του άρθρου 20, οφείλει να υποβάλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στις αρχές της προηγούμενης παραγράφου δήλωση για τον τρόπο με τον οποίο περιήλθε σε αυτό και για τα στοιχεία του προηγούμενου κατόχου του.

3. Όταν η κατοχή του αρχαίου περιέρχεται στο Δημόσιο, χορηγείται αμοιβή σε αυτόν που προέβη στη δήλωσή του σύμφωνα με την παράγραφο 1. Το ύψος της αμοιβής ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ανάλογα με τη σπουδαιότητα του αρχαίου και τη συμβολή του δηλώναντος στην ανεύρεση και διάσωσή του. Η Υπηρεσία χορηγεί απευθείας την αμοιβή, αν εκτιμά ότι η χρηματική αξία του αρχαίου δεν υπερβαίνει τα χίλια πεντακόσια (1.500) ευρώ. Το ποσό αυτό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

4. Η παραπάνω αμοιβή χορηγείται και σε όποιον υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκονται άγνωστα στην Υπηρεσία κινητά αρχαία, με όμοια απόφαση μετά από εκτίμηση της συμβολής του στην ανεύρεση και τη διάσωσή τους, καθώς και της σπουδαιότητας των αρχαίων.

5. Εάν η δήλωση ή η υπόδειξη γίνεται από περισσότερα πρόσωπα, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ τους σε ποσοστά που καθορίζονται με την ίδια απόφαση ανάλογα με τη συμβολή του καθενός ή σε περίπτωση αμφιβολίας κατά ίσα μέρη. Αν το αρχαίο βρέθηκε σε ιδιωτικό ακίνητο που δεν ανήκει σε αυτόν που το δηλώνει, η αμοιβή κατανέμεται σε ίσα μέρη μεταξύ αυτού και του κυρίου ή μισθωτή του ακινήτου. Προκειμένου για ενάλια αρχαία, εάν εκείνος που τα δηλώνει ή τα υποδεικνύει δεν είναι κύριος ή μισθωτής του μέσου με το οποίο εντοπίζονται, η αμοιβή επιμερίζεται μεταξύ του κυρίου ή μισθωτή του μέσου και εκείνου που τα υποδεικνύει.

6. Δεν καταβάλλεται αμοιβή:

- α) εάν το αρχαίο είναι ήδη γνωστό στην Υπηρεσία,
- β) εάν το αρχαίο ανακαλύπτεται σε οριοθετημένο ή υπό οριοθέτηση αρχαιολογικό χώρο ή κατά τη διενέργεια ανασκαφών ή την εκτέλεση άλλων εργασιών για τις οποίες απαιτείται να παρίσταται εκπρόσωπος της Υπηρεσίας,
- γ) εάν εκείνος που δηλώνει ή υποδεικνύει αρχαίο είναι υπάλληλος του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α., άλλων ν.π.δ.δ. και ν.π.ι.δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, που ενεργεί στο πλαίσιο των υπηρεσιακών καθηκόντων του. Δεν καταβάλλεται επίσης αμοιβή σε όποιον βρίσκει αρχαίο προβαίνοντας σε δραστηριότητα που αντίκειται στις διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στην περίπτωση της παραγράφου 5, σε όποιον επιχειρεί να αποκρύψει το αρχαίο ή προβαίνει σε ενέργειες που μπορούν να το βλάψουν, οπότε η αμοιβή καταβάλλεται μόνο σε εκείνον που ενεργεί νόμιμα κατά το ποσοστό που του αναλογεί.

Άρθρο 25

Δανεισμός και ανταλλαγή κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου μπορεί σε εξαιρετικές περιπτώσεις να επιτρέπεται ο δανεισμός δημοσιευμένων κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο και βρίσκονται στην κατοχή του, σε μουσεία ή εκπαιδευτικούς οργανισμούς για εκθεσιακούς ή παιδαγωγικούς σκοπούς. Ο δανεισμός σε μουσεία γίνεται υπό τον όρο της αμοιβαιότητας. Ο δανεισμός για παιδαγωγικούς σκοπούς μπορεί να επιτρέπεται εφόσον τα μνημεία δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία για την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας. Ο δανεισμός γίνεται για ορισμένο χρόνο που δεν μπορεί να υπερβαίνει την πενταετία και μπορεί να ανανεώνεται με την ίδια διαδικασία.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου μπορεί να επιτρέπεται η ανταλλαγή δημοσιευμένων κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο και βρίσκονται στην κατοχή του, εφόσον δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία για την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας, δεν χρειάζεται να συμπληρωθούν με αυτά οι συλλογές άλλων μουσείων της Χώρας και δεν πλήττεται η ενότητα σημαντικών συλλογών, με ίσης σημασίας πολιτιστικά αγαθά που ανήκουν σε άλλα κράτη ή σε αλλοδαπά νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και έχουν ιδιαίτερη σημασία για τις συλλογές των δημόσιων μουσείων της Χώρας.

Άρθρο 26

Ενέργειες επί κινητών μνημείων

Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε κινητό μνημείο η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΟΧΩΝ ΚΙΝΗΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Άρθρο 27

Φύλαξη και συντήρηση κινητών μνημείων

1. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου και ο κύριος αρχαίου ή

άλλου κινητού μνημείου ευθύνονται για την ασφάλεια και τη διατήρησή του. Οφείλουν να γνωστοποιούν στην Υπηρεσία τον ακριβή τόπο φύλαξής του, κάθε μετακίνησή του στην οποία προτίθενται να προβούν καθώς και τυχόν απώλειά του. Οφείλουν επίσης να επιτρέπουν την περιοδική ή έκτακτη επιθεώρησή του από την Υπηρεσία ύστερα από έγγραφη ειδοποίηση, να την ειδοποιούν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση για κάθε γεγονός που είναι δυνατόν να το θέσει σε κίνδυνο και να ακολουθούν τις υποδείξεις της. Αν το μνημείο διατρέχει άμεσο κίνδυνο φθοράς, απώλειας ή καταστροφής, η Υπηρεσία μπορεί να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα και να καταλογίσει τις σχετικές δαπάνες στον κύριο ή τον κάτοχο του μνημείου ή να αποφασίσει τη μεταφορά του προς φύλαξη σε δημόσιο μουσείο ή άλλο κατάλληλο χώρο, μέχρις ότου εκλείψει οριστικά ο κίνδυνος.

2. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου και ο κύριος αρχαίου ή άλλου κινητού μνημείου υποχρεούνται να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα συντήρησης σύμφωνα και με τις διατάξεις του άρθρου 43. Αν η Υπηρεσία κρίνει ότι η συντήρηση είναι ανεπαρκής, λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, διατηρώντας τη δυνατότητα να καταλογίσει το σύνολο ή μέρος της σχετικής δαπάνης σε βάρος των υποχρέων, σύμφωνα με τις σχετικές περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων διατάξεις.

3. Αν ο κάτοχος κινητού αρχαίου ή ο κύριος αρχαίου ή άλλου κινητού μνημείου αποβιώσει, ο κληρονόμος ή ο εκτελεστής της διαθήκης ή ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας υποχρεούνται να ειδοποιήσουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία και να διασφαλίσουν προσωρινά τα αντικείμενα μέχρις ότου αυτή επιληφθεί. Αν λυθεί το νομικό πρόσωπο που έχει την κυριότητα ή κατοχή μνημείου, τις υποχρεώσεις αυτές έχουν οι νόμιμοι κατά το χρόνο λύσης εκπρόσωποί του.

Άρθρο 28

Μεταβίβαση της κατοχής ή της κυριότητας κινητών μνημείων

1. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου που χρονολογείται έως και το 1453, μπορεί να μεταβιβάζει την κατοχή του αφού γνωστοποιήσει στην Υπηρεσία την πρόθεσή του και τα στοιχεία του υποψήφιου κατόχου, ο οποίος υποχρεούται να υποβάλει αίτηση για άδεια κατοχής που χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23. Η σχετική πράξη εκδίδεται μέσα σε εύλογο χρόνο. Μεταβίβαση που γίνεται χωρίς την άδεια αυτή είναι άκυρη και τα κινητά μνημεία αναλαμβάνονται χωρίς διατυπώσεις από το Δημόσιο.

2. Η μεταβίβαση αιτία θανάτου της κατοχής μνημείων της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατή υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 23, ειδώς τα αρχαία αναλαμβάνονται από το Δημόσιο.

3. Η μεταβίβαση της κυριότητας κινητού μνημείου που ανήκει σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, σε Ο.Τ.Α. ή σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, είναι δυνατή με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ειδώς είναι άκυρη. Με την παραπάνω απόφαση μπορεί να επιβάλλονται όροι ως προς το πρόσωπο προς το οποίο πρόκειται να μεταβιβαστούν τα μνημεία. Σε περίπτωση πώλησης, το Δημόσιο

μπορεί να ασκεί δικαίωμα προτίμησης στην ίδια τιμή εντός τριών (3) μηνών από την υποβολή της σχετικής αίτησης.

4. Η μεταβίβαση μνημείων που ανήκουν σε εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα, άλλα νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων που εκπροσωπούν θρησκείες ή δόγματα επιτρέπεται, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, προς άλλα τέτοια πρόσωπα ή ενώσεις, στο Δημόσιο, σε Ο.Τ.Α., σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που αποτελούν αναγνωρισμένα μουσεία του άρθρου 45, ειδώς είναι άκυρη.

5. Η μεταβίβαση της κυριότητας κινητού μνημείου, εκτός αυτών των παραγράφων 3 και 4, επιτρέπεται μετά από προηγούμενη γνωστοποίηση στην Υπηρεσία της σχετικής πρόθεσης, των στοιχείων του προσώπου προς το οποίο πρόκειται να μεταβιβασθεί, και, σε περίπτωση πώλησης, της τιμής και εφόσον παρέλθει χρονικό διάστημα ενός (1) μηνός από τη γνωστοποίηση χωρίς το Δημόσιο να ασκήσει δικαίωμα προτίμησης στην ίδια τιμή. Η μεταβίβαση που έγινε χωρίς τη γνωστοποίηση αυτή είναι άκυρη.

6. Σε περίπτωση πώλησης μνημείων με δημοπρασία ή δημόσιο πλειστηριασμό, προτιμώνται στην ίδια τιμή, κατά σειρά, το Δημόσιο, τα μουσεία του άρθρου 45 και οι συλλέκτες μνημείων.

7. Όποιος αποκτά την κυριότητα μνημείου αιτία θανάτου οφείλει να ειδοποιεί σχετικά την Υπηρεσία χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

8. Ο κύριος μνημείου μπορεί να το μεταβιβάζει στο Δημόσιο σε τιμή που συμφωνείται ή ειδώς ορίζεται από την εκπαινετική επιτροπή της διάταξης της παραγράφου 11 του άρθρου 73.

Άρθρο 29

Υποχρεώσεις κατόχων και κυρίων κινητών μνημείων για τη μελέτη και έκθεσή τους

1. Οι κάτοχοι κινητών αρχαίων που χρονολογούνται έως και το 1453, καθώς και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, που είναι κύριοι ή κάτοχοι κινητών αρχαίων ή νεότερων μνημείων, οφείλουν να διευκολύνουν τη φωτογράφιση και μελέτη των μνημείων από ειδικούς επιστήμονες στους οποίους χορηγείται σχετική άδεια από την Υπηρεσία.

2. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο οφείλουν επίσης να θέτουν τα προσαναφερόμενα μνημεία για εύλογο χρονικό διάστημα στη διάθεση της Υπηρεσίας αν αυτή το ζητήσει προκειμένου να εκτεθούν στο κοινό εντός ή εκτός της ελληνικής επικράτειας. Αν τα μνημεία υποστούν φθορά ή απολεσθούν κατά το χρονικό διάστημα που δεν βρίσκονται στην κατοχή τους, το Δημόσιο υποχρεούται σε αποζημίωση.

Άρθρο 30

Αρωγή για την ανεύρεση και διεκδίκηση κινητών μνημείων

1. Ο κάτοχος κινητού αρχαίου προστατεύεται έναντι τρίτων ως νομέας και απολαμβάνει την αυτοδύναμη προστασία της νομής, δικαιούται δε να ασκήσει παράλληλα με το Δημόσιο τις αγωγές αποβολής και διαταράξεως της νομής. Αν το αρχαίο έχει εξαχθεί παράνομα, η διεκδίκηση

γίνεται από το Δημόσιο. Ύστερα από την επιστροφή το αρχαίο αποδίδεται στον κάτοχο εκτός εάν η εξαγωγή του οφείλεται σε δόλο ή αμέλεια του. Στην περίπτωση αυτή η κατοχή του αρχαίου που επιστρέφεται περιέρχεται στο Δημόσιο χωρίς αποζημίωση του κατόχου. Ο κάτοχος επιβαρύνεται με τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε το Δημόσιο, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης που τυχόν καταβλήθηκε στον καλόπιστο νομέα, αν το αρχαίο ύστερα από την επιστροφή αποδοθεί σε αυτόν.

2. Ο κύριος μνημείου μπορεί να ζητά τη συνδρομή της Υπηρεσίας για την ανεύρεση, καθώς και την απόδοση ή την επιστροφή του αν κλαπεί ή εξαχθεί παράνομα. Ύστερα από την επιστροφή, το μνημείο αποδίδεται σε αυτόν, εκτός εάν το εξήγαγε ο ίδιος ή επέτρεψε την εξαγωγή του από δόλο ή βαριά αμέλεια. Στην περίπτωση αυτή η κυριότητα του μνημείου που επιστρέφεται περιέρχεται στο Δημόσιο, χωρίς αποζημίωση. Ο κύριος υποχρεούται να καταβάλει τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε το Δημόσιο για την επιστροφή, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης που τυχόν καταβλήθηκε στον καλόπιστο νομέα, εάν το μνημείο που επιστρέφεται αποδοθεί σε αυτόν.

3. Ο κύριος και ο κάτοχος μνημείου που επιστρέφεται κατά τις παραπάνω διατάξεις υποχρεούνται να επιτρέπουν την έκθεσή του στο κοινό υπό προϋποθέσεις και για χρονικό διάστημα που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ

ΣΥΛΛΕΚΤΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΠΩΛΕΣ

Άρθρο 31

Συλλέκτες μνημείων

1. Ο νόμιμος κάτοχος ή κύριος κινητών αρχαίων, καθώς και ο κύριος νεότερων κινητών μνημείων που συνθέτουν ενιαίο σύνολο ή ενιαία σύνολα από καλλιτεχνική, ιστορική ή επιστημονική άποψη, μπορεί να αναγνωρίζεται ως συλλέκτης ύστερα από αίτησή του με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η σχετική πράξη εκδίδεται μέσα σε εύλογο χρόνο. Η απόφαση εκδίδεται μετά από εκτίμηση του χαρακτήρα και της σημασίας της συλλογής και εφόσον ο αιτών παρέχει εγγυήσεις για την προστασία και τη διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών φύλαξης και διατήρησης των αντικειμένων της συλλογής, καθώς και για την τήρηση των λοιπών υποχρεώσεων του συλλέκτη.

Τις εγγυήσεις αυτές δεν παρέχει ο αιτών ιδίως αν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Το κώλυμα υπάρχει και για όσο χρόνο εκκρεμεί η ποινική δίωξη για μια από τις παραπάνω πράξεις. Η αίτηση μπορεί επίσης να απορριφθεί αν διατάχθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε για μια από τις παραπάνω πράξεις ή αν η ποινική δίωξη για μια από τις πράξεις αυτές έπαυσε οριστικά λόγω παραγραφής. Αν ο αιτών είναι νομικό πρόσωπο το κώλυμα πρέπει να μην συντρέχει στα πρόσωπα που ασκούν τη διοίκησή τους.

2. Φυσικό πρόσωπο του οποίου το επάγγελμα σχετίζεται ή σχετιζόταν με την προστασία μνημείων ή είναι αρχαιοπώλης ή έμπορος νεότερων μνημείων ή υπάλληλος ή συνεργάτης φυσικών ή νομικών προσώπων που ασκούν

παρόμοια επιχείρηση, δεν μπορεί να αναγνωρισθεί ως συλλέκτης αρχαίων.

3. Οι συλλέκτες έχουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των κατόχων ή κυρίων μνημείων με την επιφύλαξη των παρακάτω διατάξεων.

4. Οι συλλέκτες οφείλουν να τηρούν κατάλογο με πλήρη περιγραφή και φωτογραφίες των αντικειμένων της συλλογής, να καταθέτουν αντίγραφό του στην υπηρεσία και να υποβάλλουν σε αυτή ανά εξάμηνο τουλάχιστον κατάλογο με τα νέα αντικείμενα της συλλογής.

5. Οι συλλέκτες μπορούν να εμπλουτίζουν τις συλλογές τους με μνημεία που εισάγονται από το εξωτερικό ή αποκτώνται στην Ελλάδα κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Για τα μνημεία αυτά απαιτείται να υποβάλλουν δήλωση του άρθρου 24 ή 33 κατά περίπτωση.

6. Οι συλλέκτες απαγορεύεται να αποκτούν πολιτιστικά αγαθά για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι προέρχονται από κλοπή, παράνομη ανασκαφή ή άλλη παράνομη ενέργεια ή ότι αποκτήθηκαν ή έχουν εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους και οφείλουν να ενημερώνουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε τέτοια προσφορά.

7. Οι συλλέκτες οφείλουν να διευκολύνουν τη φωτογράφιση και μελέτη των μνημείων της συλλογής τους από ειδικούς επιστήμονες στους οποίους έχει χορηγηθεί σχετική άδεια από την Υπηρεσία. Έχουν δικαίωμα να αναπαράγουν και να διαθέτουν φωτογραφίες ή άλλες απεικονίσεις των μνημείων αυτών. Έχουν επίσης δικαίωμα να κατασκευάζουν εκμαγεία ή άλλα αντίγραφά τους, ύστερα από έγκριση της Υπηρεσίας και σύμφωνα με τις οδηγίες της, και να τα διαθέτουν.

8. Οι συλλέκτες μπορούν να παραχωρούν το δικαίωμα της πρώτης δημοσίευσης κάθε πρωτοεμφανιζόμενου στη συλλογή τους αρχαίου για μια τριετία, αφού ενημερώσουν την Υπηρεσία.

9. Οι συλλέκτες υποχρεούνται να διευκολύνουν την επίσκεψη συλλογής που κρίνεται σημαντική από την Υπηρεσία. Για την επίσκεψη είναι δυνατόν να απαιτείται δικαίωμα εισόδου μετά από έγκριση της Υπηρεσίας.

10. Οι συλλέκτες ευθύνονται για τη διαφύλαξη της ενότητας της συλλογής. Η διάσπασή της είναι δυνατή μετά από άδεια του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, αφού εκπληθούν η σημασία της συλλογής και οι συνέπειες της διάσπασης. Η άδεια θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί εάν παρέλθει άπρακτο τετράμηνο από την υποβολή της σχετικής αίτησης στην Υπηρεσία. Σε περίπτωση χορήγησης άδειας για τη μεταβίβαση των επί μέρους μνημείων της συλλογής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 28.

11. Οι συλλέκτες μπορούν να μεταβιβάζουν τα αντικείμενα της συλλογής τους στο σύνολό τους είτε στο Δημόσιο είτε σε μουσεία του άρθρου 45 ή σε πρόσωπα που είναι αναγνωρισμένοι συλλέκτες, αφού γνωστοποιήσουν στην Υπηρεσία την πρόθεσή τους και τα στοιχεία του προσώπου στο οποίο πρόκειται να τα μεταβιβάσουν, καθώς και την τιμή σε περίπτωση πώλησής τους. Η μεταβίβαση μπορεί να γίνει μετά την παρέλευση έξι (6) μηνών από τη γνωστοποίηση και εφόσον το Δημόσιο ή στη συνέχεια, εάν πρόκειται για πώληση σε συλλέκτες, τα μουσεία δεν ασκήσουν δικαίωμα προτίμησης στην ίδια τιμή. Προκειμένου για συλλογή που ανήκει σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, σε Ο.Τ.Α. ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται

κάθε φορά, επιτρέπεται η μεταβίβαση είτε προς το Δημόσιο είτε, μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, σε άλλο τέτοιο πρόσωπο που έχει τις ιδιότητες που ορίζονται στο πρώτο εδάφιο. Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου εφαρμόζονται αναλόγως. Εάν δεν τηρηθούν οι παραπάνω όροι, η μεταβίβαση είναι άκυρη.

12. Εάν αποβιώσει ο συλλέκτης, ο κληρονόμος του διακαίεται μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την αποδοχή της κληρονομιάς ή την πάροδο της προθεσμίας αποποίησης της, να υποβάλει αίτηση αναγνώρισής του ως συλλέκτη. Η αναγνώριση χωρεί, εκτός εάν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κώλυμα των παραγράφων 1 ή 2. Προκειμένου για ιδιαίτερα σημαντική συλλογή, εάν είναι απολύτως απαραίτητη η διαφύλαξη της ενότητάς της και αυτή δεν διασφαλίζεται, το σύνολο των μνημείων της μπορεί να περιέλθει στο Δημόσιο, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται στους δικαιούχους αποζημίωση, το ύψος της οποίας προσδιορίζεται ανάλογα με τη σπουδαιότητα των αντικειμένων της συλλογής από την εκτιμητική επιτροπή της παραγράφου 11 του άρθρου 73.

13. Εάν λυθεί το νομικό πρόσωπο που έχει αναγνωρισθεί ως συλλέκτης και πρόκειται να μεταβιβαστούν τα μνημεία της συλλογής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παραγράφου 11. Εάν κριθεί απολύτως απαραίτητη η διαφύλαξη της ενότητας ιδιαίτερα σημαντικής συλλογής και αυτή δεν διασφαλίζεται, εφαρμόζονται οι διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων της παραγράφου 12.

14. Εάν δεν συντρέχουν πλέον στο πρόσωπο του συλλέκτη μία ή περισσότερες προϋποθέσεις βάσει των οποίων αναγνωρίστηκε η ιδιότητα αυτή ή παραβιαστούν διατάξεις του παρόντος άρθρου, η απόφαση αναγνώρισης μπορεί να ανακληθεί προσωρινά ή οριστικά. Η απόφαση ανακαλείται αυτοδικαίως αν ο συλλέκτης καταδικασθεί αμετάκλητα για κάποιο από τα αδικήματα της παραγράφου 1, οπότε τα αρχαία που βρίσκονται στην κατοχή του αναλαμβάνονται από το Δημόσιο. Εάν η ανάκληση γίνει για άλλο λόγο είναι δυνατή η διατήρηση της κατοχής τους.

Άρθρο 32

Αρχαιοπώλες και έμποροι νεότερων μνημείων

1. Αρχαιοπώλης είναι το πρόσωπο που κατά σύστημα είτε αποκτά την κατοχή ή την κυριότητα κινητών αρχαίων που έχουν αποκτηθεί νομίμως με σκοπό την περαιτέρω μεταβίβασή τους, είτε μεσολαβεί στη μεταβίβαση της κατοχής ή της κυριότητας αυτών. Έμπορος νεότερων κινητών μνημείων είναι το πρόσωπο που κατά σύστημα είτε αποκτά την κυριότητα νεότερων κινητών μνημείων που έχουν αποκτηθεί νομίμως με σκοπό την περαιτέρω μεταβίβασή τους, είτε μεσολαβεί στη μεταβίβασή τους. Για την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών απαιτείται ειδική άδεια.

2. Η άδεια της προηγούμενης παραγράφου χορηγείται, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που:

- α) έχουν σχετική επαγγελματική εμπειρία,
- β) διαθέτουν κατάλληλο χώρο καταστήματος και αποθήκευσης, που βρίσκεται σε πόλεις όπου εδρεύουν υπη-

ρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού αρμόδιες για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς,

γ) δεν έχουν αναγνωρισθεί ως συλλέκτες μνημείων και δεν ασκούν επάγγελμα που σχετίζεται ή σχετιζόταν με την προστασία μνημείων και

δ) παρέχουν τα εχέγγυα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του αρχαιοπώλη ή εμπόρου νεότερων μνημείων. Τα εχέγγυα αυτά δεν παρέχει ο αιτών ιδίως αν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Το κώλυμα υπάρχει και για όσο χρόνο εκκρεμεί η ποινική δίωξη για μια από τις παραπάνω πράξεις. Η αίτηση μπορεί επίσης να απορριφθεί αν διατάχθηκε η αναστολή εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε για μια από τις παραπάνω πράξεις, ή εάν η ποινική δίωξη για μια από αυτές τις πράξεις έπαυσε οριστικά λόγω παραγραφής. Αν ο αιτών είναι νομικό πρόσωπο το κώλυμα πρέπει να μην συντρέχει στο πρόσωπο των διοικητών ή των μελών των οργάνων διοίκησής τους.

3. Ως προς τα επί μέρους αντικείμενα που βρίσκονται στους χώρους του καταστήματος των παραπάνω προσώπων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 21, 23, 27 και 28, καθώς της παραγράφου 1 του άρθρου 29.

4. Οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων οφείλουν να τηρούν βιβλίο, θεωρημένο από την Υπηρεσία, στο οποίο καταχωρίζουν τα κινητά μνημεία αμέσως μετά την είσοδό τους στο κατάστημα. Η καταχώριση περιλαμβάνει την περιγραφή, τη φωτογραφία και την προέλευση του μνημείου, τα στοιχεία του προηγούμενου κατόχου ή κυρίου του μνημείου και του προσώπου προς το οποίο μεταβιβάζεται, τα στοιχεία της άδειας κατοχής αρχαίου, την τιμή και την ημερομηνία της μεταβίβασης. Τα στοιχεία αυτά γνωστοποιούνται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην Υπηρεσία.

5. Για κάθε μεταβίβαση της κατοχής ή της κυριότητας κινητού μνημείου, οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων εκδίδουν τα νόμιμα παραστατικά στοιχεία, στα οποία αναγράφεται ότι τα παραπάνω κινητά δεν είναι δυνατόν να εξαχθούν από τη χώρα χωρίς άδεια ή ότι είναι δυνατή η εξαγωγή τους σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 9 του άρθρου 34.

6. Οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων απαγορεύεται να αποκτούν ή να διακινούν πολιτιστικά αγαθά για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι προέρχονται από κλοπή, παράνομη ανασκαφή ή άλλη παράνομη ενέργεια ή ότι έχουν αποκτηθεί ή εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους και οφείλουν να ενημερώνουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε τέτοια προσφορά.

7. Οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων απαγορεύεται να ασκούν στο ίδιο κατάστημα εμπορία εκμαγείων, απεικονίσεων ή αντιγράφων πολιτιστικών αγαθών.

8. Για τη διοργάνωση δημοπρασιών ή άλλων ανάλογων δραστηριοτήτων που αφορούν αρχαία ή νεότερα μνημεία, είτε από πρόσωπα της παραγράφου 1 είτε από άλλα, απαιτείται άδεια της Υπηρεσίας που χορηγείται για το συγκεκριμένο κάθε φορά κατάλογο αντικειμένων.

9. Οι αρχαιοπώλες και οι έμποροι νεότερων κινητών μνημείων τελούν υπό τον έλεγχο της Υπηρεσίας και οφείλουν να διευκολύνουν την επιθεώρηση των καταστημάτων και αποθηκών τους.

10. Αν δεν συντρέχουν πλέον στο πρόσωπο του αρχαιοπώλη ή του εμπόρου μία από τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2 ή αυτός παραβιάσει άλλες διατάξεις του παρόντος ή προβεί με δόλο ή από βαριά αμέλεια σε πώληση πλαστών έργων, η άδεια μπορεί να ανακαλείται προσωρινά ή οριστικά. Η άδεια ανακαλείται αυτοδικαίως εάν ο αρχαιοπώλης ή έμπορος καταδικαστεί αμετάκλητα για κάποιο από τα αδικήματα της περίπτωσης δ' της παραγράφου 2. Οι διατάξεις των δύο τελευταίων εδαφίων της παραγράφου 14 του άρθρου 31 εφαρμόζονται αναλόγως.

11. Τα σχετικά με την καταλληλότητα και τη λειτουργία των αρχαιοπωλείων ή των καταστημάτων εμπορίας νεότερων κινητών μνημείων, τον τρόπο, τη διαδικασία και τους φορείς διεξαγωγής των δημοπρασιών και κάθε άλλη λεπτομέρεια εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

12. Τα μέλη του προσωπικού του Υπουργείου Πολιτισμού και των μουσείων του άρθρου 45 που ανήκουν στο Δημόσιο, σε Ν.Π.Δ.Δ. ή σε Ν.Π.Ι.Δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα, δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στο εμπόριο μνημείων ή άλλων πολιτιστικών αγαθών. Δεν επιτρέπεται να χορηγούν πιστοποιητικά γνησιότητας ή να προβαίνουν σε εκτίμηση της χρηματικής αξίας τέτοιων αγαθών, παρά μόνο εάν τους ανατεθεί από την προϊστάμενή τους αρχή ή τους ζητηθεί από άλλη δημόσια αρχή.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Άρθρο 33

Εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών

1. Πολιτιστικά αγαθά εισάγονται ελεύθερα στην ελληνική επικράτεια υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της Διεθνούς Σύμβασης των Παρισίων, που αφορά στα ληπτέα μέτρα για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών και έχει κυρωθεί με το Ν. 1103/1980 (ΦΕΚ 297 Α') και των λοιπών κανόνων του διεθνούς δικαίου.

2. Ο κάτοχος εισαχθέντων πολιτιστικών αγαθών που αποτελούν μνημεία κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1α, 1β και 6 του άρθρου 20 οφείλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, να δηλώνει στην Υπηρεσία την εισαγωγή και τον τρόπο με τον οποίο περιήλθαν στην κατοχή του.

3. Το δικαίωμα κυριότητας σε αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1453 και εισάγονται νομίμως διατηρείται, εφόσον αυτά δεν είχαν εξαχθεί από την ελληνική επικράτεια κατά την πεντηκονταετία πριν την εισαγωγή και εφόσον δεν είχαν παράνομα αφαιρεθεί από μνημείο, αρχαιολογικό χώρο, εκκλησία, μουσείο, δημόσια συλλογή, συλλογή θρησκευτικών μνημείων, χώρο αποθήκευσης ευρημάτων ανασκαφών ή άλλο παρεμφερή χώρο που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια, ή δεν προέρχονται από παράνομη ανασκαφή εντός αυτής, ανεξάρτητα από το χρόνο εξαγωγής τους. Ο ενδιαφερόμενος οφείλει να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία κτήσης ή εισαγωγής, καθώς και να αποδείξει την προέλευσή τους αν η Υπηρεσία θεωρεί ότι τα αρχαία είχαν εξαχθεί από την ελληνική επικράτεια κατά την τελευταία πεντηκονταετία πριν την εισαγωγή ή ότι προέρχονται από τις προαναφερόμενες παράνομες πράξεις. Εάν αποδειχθεί ότι τα εισαγόμενα

αρχαία εμπίπτουν στις παραπάνω κατηγορίες, εξομοιώνονται πλήρως με τα αρχαία της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 21. Εάν δεν καταστεί δυνατή η απόδειξη της προέλευσής τους σύμφωνα με τα παραπάνω, χορηγείται στον ενδιαφερόμενο άδεια κατοχής, εκτός εάν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 23.

4. Το δικαίωμα κυριότητας σε προγενέστερα του 1453 αρχαία τα οποία εισάγονται για ορισμένο χρονικό διάστημα διατηρείται χωρίς να απαιτείται η τήρηση της διαδικασίας του δεύτερου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται ο τρόπος απόδειξης της εισαγωγής και της κυριότητας των εισαγόμενων αρχαίων του παρόντος άρθρου και ρυθμίζεται κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 34

Εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών

1. Η εξαγωγή μνημείων από την ελληνική επικράτεια απαγορεύεται, με την επιφύλαξη των διατάξεων των επόμενων παραγράφων.

2. Η εξαγωγή μνημείων επιτρέπεται ύστερα από άδεια, εφόσον αυτά δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία για την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και δεν πλήττεται η ενότητα σημαντικών συλλογών.

3. Ειδικά για μνημεία που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών, μπορεί να χορηγείται άδεια εξαγωγής εφόσον δεν κρίνεται απαραίτητη για την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας η παραμονή τους σε αυτήν.

4. Η εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών για τα οποία έχει κληθεί η διαδικασία χαρακτηρισμού, σύμφωνα με τη διάταξη του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 20, δεν επιτρέπεται πριν από την πάροδο της προθεσμίας που απαιτείται για την έκδοση της οριστικής απόφασης σχετικά με το χαρακτηρισμό τους.

5. Επιτρέπεται η εξαγωγή μνημείων που πιστοποιείται ότι έχουν εισαχθεί προσωρινά στη Χώρα και βρίσκονται νομίμως στην κατοχή ή την κυριότητα του ενδιαφερομένου.

6. Επιτρέπεται η εξαγωγή μνημείων των παραγράφων 1α, 1β και 6 του άρθρου 20 τα οποία πιστοποιείται ότι έχουν εισαχθεί νομίμως στην ελληνική επικράτεια πριν από διάστημα μικρότερο των πενήντα (50) ετών εκάστοτε, εφόσον δεν είχαν εξαχθεί προηγουμένως από αυτήν. Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 33 εφαρμόζονται αναλόγως.

7. Η άδεια εξαγωγής χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου. Η απόφαση εκδίδεται εντός προθεσμίας τεσσάρων (4) μηνών ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις εντός έξι (6) μηνών από την υποβολή της σχετικής αίτησης.

8. Σε περίπτωση που δεν χορηγείται άδεια εξαγωγής μπορεί να εφαρμοστεί η διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 28.

9. Είναι δυνατόν να χορηγείται στους αρχαιοπώλες και εμπόρους νεότερων κινητών μνημείων άδεια για την εξαγωγή συγκεκριμένων μνημείων ισχύος δύο (2) ετών.

10. Η εξαγωγή μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο και βρίσκονται στην κατοχή του μπορεί να επιτραπεί εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 25.

11. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, μπορεί να επιτραπεί η προσωρινή εξαγωγή μνημείων, με σκοπό την έκθεσή τους σε μουσειακούς ή παρεμφερείς χώρους, εφόσον παρέχονται επαρκείς εγγυήσεις για την ασφαλή μεταφορά, έκθεση και επιστροφή τους και αφού σταθμιστεί η σημασία της έκθεσης για την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας ή ενδεχόμενη αμοιβαιότητα ή με σκοπό τη συντήρησή τους ή για ερευνητικούς ή παιδαγωγικούς σκοπούς, εφόσον παρέχονται αντίστοιχες εγγυήσεις και οι σχετικές εργασίες συντήρησης και έρευνας δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν στην Ελλάδα. Στην ίδια απόφαση προσδιορίζονται οι όροι της προσωρινής εξαγωγής και ιδίως η διάρκεια της. Οι διατάξεις της παραγράφου 4 εφαρμόζονται και σε περίπτωση προσωρινής εξαγωγής.

12. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται η διαδικασία για την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών κατά τις προηγούμενες παραγράφους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

Άρθρο 35

Έννοια αρχαιολογικής έρευνας πεδίου

Ως αρχαιολογική έρευνα πεδίου νοείται η έρευνα του εδάφους, του υπεδάφους, του βυθού της θάλασσας ή του πυθμένα λιμνών ή ποταμών που έχει ως σκοπό τον εντοπισμό ή την αποκάλυψη αρχαίων μνημείων, είτε αυτή συνίσταται σε ανασκαφή, χερσαία ή ενάλια, είτε σε επιφανειακή έρευνα είτε σε επιστημονική έρευνα που διενεργείται με γεωφυσικές ή άλλες μεθόδους.

Άρθρο 36

Συστηματικές ανασκαφές

1. Οι συστηματικές ανασκαφές διενεργούνται από την Υπηρεσία, από επιστημονικούς, ερευνητικούς ή εκπαιδευτικούς οργανισμούς της ημεδαπής με εξειδίκευση στον τομέα της αρχαιολογικής ή παλαιοντολογικής έρευνας, ή από ξένες αρχαιολογικές αποστολές ή σχολές που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα. Για τη διενέργεια ανασκαφής απαιτείται απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

2. Οι ξένες αρχαιολογικές αποστολές ή σχολές που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα μπορούν να διαχειρίζονται κάθε έτος έως τρεις ανασκαφές ή άλλες αρχαιολογικές έρευνες και να διενεργούν άλλες τρεις σε συνεργασία με την Υπηρεσία.

3. Προϋποθέσεις για την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 1 είναι: α) η κατάθεση αναλυτικής έκθεσης, από την οποία πιθανολογείται βάσιμα η ύπαρξη μνημείων και με την οποία οριοθετείται η προς ανασκαφή περιοχή και τεκμηριώνεται η προσδοκώμενη συμβολή της συγκεκριμένης έρευνας στην επιστημονική γνώση, καθώς και η ανάγκη προσφυγής στην ανασκαφική μέθοδο, β) το κύρος και η αξιοπιστία του φορέα που α-

ναλαμβάνει τη διενέργεια της ανασκαφής, γ) η ανασκαφική εμπειρία και το επιστημονικό κύρος του διευθυνόντος, δ) η διεπιστημονική σύνθεση της ομάδας συνεργατών, ε) η εμπειρία των μελών της επιστημονικής ομάδας στη στερέωση, συντήρηση, προστασία και δημοσίευση των ευρημάτων ανασκαφών, στ) η επάρκεια της τεχνικής υποδομής και ζ) η επάρκεια του προϋπολογισμού και του προγράμματος ανασκαφής, συντήρησης και δημοσίευσης των ευρημάτων.

4. Τη διεύθυνση ανασκαφής αναλαμβάνει αρχαιολόγος με πενταετή τουλάχιστον ανασκαφική εμπειρία και τουλάχιστον δύο (2) συνθετικές επιστημονικές δημοσιεύσεις αναφερόμενες σε ανασκαφές ή ανασκαφικά ευρήματα. Ως ανασκαφική εμπειρία νοείται αυτή που αποκτάται μετά τη λήψη του πτυχίου.

5. Τη διεύθυνση ανασκαφής που αφορά και σε παλαιοντολογικές αποθέσεις, αναλαμβάνουν από κοινού αρχαιολόγος που έχει τα προσόντα της προηγούμενης παραγράφου και είναι ειδικευμένος στις απώτατες περιόδους και επιστήμονας ειδικευμένος σε θέματα παλαιοντολογίας με τριετή τουλάχιστον ανασκαφική εμπειρία. Αν βρεθούν παλαιοντολογικές αποθέσεις σε ήδη διενεργούμενη αρχαιολογική ανασκαφή, ο διευθύνων οφείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση να το γνωστοποιήσει στην Υπηρεσία. Τη διεύθυνση ανασκαφής που διενεργείται από την Υπηρεσία σε συνεργασία με ξένες αρχαιολογικές σχολές αναλαμβάνει αρχαιολόγος που ορίζεται από την Υπηρεσία.

6. Τη διεύθυνση ανασκαφής δεν μπορεί να αναλάβει πρόσωπο που: α) έχει παραβεί τις προθεσμίες κατάθεσης μιας από τις μελέτες του άρθρου 39 ή β) έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος.

7. Οι ανασκαφές που διενεργούνται από φορείς εκτός της Υπηρεσίας τελούν υπό την εποπτεία της, η οποία ασκείται με εκπρόσωπό της αρχαιολόγο, που διαθέτει τριετή τουλάχιστον ανασκαφική εμπειρία.

8. Ο διευθύνων οφείλει να εκτελεί την ανασκαφή στο πλαίσιο του χρονοδιαγράμματος, να μεριμνά ώστε να χρησιμοποιούνται, κατά το δυνατόν, μη καταστροφικές μέθοδοι, να μεριμνά για τη φύλαξη της περιοχής, τη διατήρηση των ευρημάτων κατά προτίμηση κατά χώρα, τη στερέωση και τη συντήρησή τους, καθώς και για την τήρηση των κανόνων ασφάλειας των εργαζομένων και τρίτων. Οφείλει επίσης να μεριμνά για τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την αναστήλωση των μνημείων, εάν αυτή είναι αναγκαία, σε συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες, τεχνικούς ή συντηρητές. Τέλος οφείλει να μεριμνά για τη διαμόρφωση του χώρου που έχει ανασκαφεί και εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο, για την ανάδειξή του, να περατώνει τις εργασίες σε εύλογο χρόνο και να δηλώνει την περάτωση της ανασκαφής.

9. Ο διευθύνων την ανασκαφή υποχρεούται να διευκολύνει την πρόσβαση ειδικών επιστημόνων στο χώρο της ανασκαφής υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 39.

10. Τα κινητά ευρήματα μεταφέρονται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο πλησιέστερο συναφές δημόσιο μουσείο, κατά προτίμηση, ή σε κατάλληλα διαμορφωμένους αποθηκευτικούς χώρους, που τελούν υπό την εποπτεία της Υπηρεσίας, όπου και είναι προσιτά υπό τους όρους της παραγράφου 8 του άρθρου 39.

11. Με την απόφαση της παραγράφου 1 ορίζεται η διάρκεια της ανασκαφής, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε (5) έτη. Για την παράτασή της απαιτείται νέα απόφαση, που εκδίδεται με την ίδια διαδικασία, για χρονικό διάστημα μέχρι πέντε (5) έτη. Προϋπόθεση για την έκδοση της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου είναι η κατάθεση αναλυτικής έκθεσης από την οποία να προκύπτουν:

α) τα αποτελέσματα της πρώτης περιόδου της ανασκαφής, καθώς και η σκοπιμότητα της συνέχισης της έρευνας,

β) η τήρηση των υποχρεώσεων των παραγράφων 8 και 9 του παρόντος άρθρου και των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 39,

γ) τυχόν αλλαγές στη σύνθεση της επιστημονικής ομάδας και η επιμέλεια που επέδειξε στη στερέωση, συντήρηση και προστασία των ευρημάτων κατά την προηγούμενη ανασκαφική περίοδο,

δ) η επάρκεια της τεχνικής υποδομής,

ε) ο αναλυτικός απολογισμός της προηγούμενης ανασκαφικής περιόδου και η επάρκεια του προϋπολογισμού, καθώς και του προγράμματος για τη συνέχιση της ανασκαφής, τη συντήρηση και τη δημοσίευση των ευρημάτων.

12. Η απόφαση της παραγράφου 1 μπορεί να ανακαλείται εάν ο διευθύνων δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται από τις διατάξεις των παραγράφων 8 και 9 του παρόντος άρθρου και της παραγράφου 3 του άρθρου 39. Η απόφαση ανακαλείται αυτοδικαίως εάν ο διευθύνων την ανασκαφή καταδικασθεί αμετάκλητα για κάποιο από τα αδικήματα της διάταξης της παραγράφου 6.

13. Στην περίπτωση που ανασκαφή η οποία δεν έχει περατωθεί εγκαταλείπεται για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από δύο (2) έτη (σχολάζουσα ανασκαφή), εκδίδεται νέα απόφαση για τη διενέργεια της ανασκαφής σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος. Εάν δεν συντρέχουν λόγοι ανάκλησης της αρχικής απόφασης, η νέα απόφαση εκδίδεται κατά προτίμηση υπέρ του ίδιου φορέα.

14. Μετά την περάτωση της ανασκαφής για τη διενέργεια νέας ανασκαφής στον ίδιο χώρο ισχύουν αναλόγως οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων. Η απόφαση εκδίδεται κατά προτίμηση υπέρ του ίδιου διευθυνόντος εκτός εάν δεν έχει τηρήσει τις υποχρεώσεις των παραγράφων 8 και 9 του παρόντος άρθρου και της παραγράφου 3 του άρθρου 39.

15. Είναι δυνατόν να διενεργούνται ανασκαφές περιορισμένης χρονικής διάρκειας σε ακίνητο που δεν έχει απαλλοτριωθεί, ύστερα από έγγραφη ειδοποίηση του ιδιοκτήτη από την Υπηρεσία. Ο ιδιοκτήτης υποχρεούται να επιτρέψει τη διενέργεια της ανασκαφής και δικαιούται αποζημίωση για την προσωρινή στέρηση της χρήσης του ακινήτου και για κάθε βλάβη που θα μπορούσε να προκύψει στο ακίνητό του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19. Μετά την περάτωση της ανασκαφής και εφόσον τα ευρήματα δεν κρίνονται διατηρητέα στη θέση εύρεσης, ο φορέας που διενεργεί την ανασκαφή υποχρεούται να επαναφέρει το χώρο στην αρχική του κατάσταση.

16. Στην περίπτωση που ο ιδιοκτήτης του ακινήτου δικαιούται αποζημίωση, για τη διενέργεια ανασκαφής σε ιδιωτικό ακίνητο, αυτή καταβάλλεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 και 19 από τον φορέα που διενεργεί την ανασκαφή. Τυχόν απαλλοτρίωση γίνεται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

Άρθρο 37

Σωστικές ανασκαφές

1. Η ανασκαφή για τη διάσωση μνημείου που αποκαλύπτεται κατά την εκτέλεση τεχνικού έργου, δημοσίου ή ιδιωτικού ή εξαιτίας φυσικού φαινομένου ή τυχαίου γεγονότος ή παράνομης ανασκαφικής ενέργειας (σωστική ανασκαφή) διενεργείται από την Υπηρεσία.

2. Για τη διενέργεια σωστικής ανασκαφής ορίζεται από την Υπηρεσία αρχαιολόγος που έχει τουλάχιστον τριετή ανασκαφική εμπειρία και δεν έχει παραβεί τις προθεσμίες κατάθεσης των εκθέσεων της παραγράφου 2 του άρθρου 39.

3. Η Υπηρεσία οφείλει να μεριμνά για τη συντήρηση και τη φύλαξη των ευρημάτων σε συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες, τεχνικούς και συντηρητές, για τη φύλαξη της περιοχής που έχει ανασκαφεί, καθώς και για τη λήψη μέτρων ασφάλειας εργαζομένων και τρίτων. Για τη διατήρηση των ακινήτων ευρημάτων εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 9.

4. Η Υπηρεσία υποχρεούται να διευκολύνει την πρόσβαση ειδικών επιστημόνων στο χώρο της ανασκαφής υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 39.

5. Στην περίπτωση που η σωστική ανασκαφή υπερβαίνει το στόχο της άμεσης διάσωσης εφαρμόζονται οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.

6. Η σωστική ανασκαφή χρηματοδοτείται από τον κύριο του έργου εφόσον πρόκειται για δημόσιο τεχνικό έργο υπό την έννοια του ν. 1418/1984 (ΦΕΚ 55 Α'), όπως αυτός ισχύει κάθε φορά, ή ιδιωτικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου των πεντακοσίων ογδόντα επτά χιλιάδων ευρώ (587.000 Ε). Το ποσό του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού. Η χρηματοδότηση καλύπτει και το κόστος συντήρησης, μελέτης και δημοσίευσης των ευρημάτων. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση έργου προϋπολογισμού μικρότερου των πεντακοσίων ογδόντα επτά χιλιάδων ευρώ (587.000 Ε), μετά από αίτηση του κυρίου του έργου, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

Άρθρο 38

Άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες

1. Οι διατάξεις του άρθρου 36 εφαρμόζονται αναλόγως στις επιφανειακές ή άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες, λαμβανομένου υπόψη του μη καταστροφικού χαρακτήρα τους. Ως διευθύνοντες ορίζονται επιστήμονες με ειδικευση και εμπειρία που διασφαλίζει την ικανοποιητική διενέργειά τους. Τα ιδρύματα της παραγράφου 2 του άρθρου 36 μπορούν να διενεργούν κάθε έτος τρεις (3) επιφανειακές ή άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 36.

2. Η χρήση ανιχνευτών μετάλλου ή άλλων οργάνων διασκόπησης προς διερεύνηση του υπεδάφους, του βυθού ή του πυθμένα, δεν επιτρέπεται χωρίς την άδεια της Υπηρεσίας. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την κατοχή, τη χρήση τέτοιων οργάνων, καθώς και τη διαδικασία χορήγησης των σχετικών αδειών.

3. Οι διατυπώσεις που απαιτούνται για την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 1 του άρθρου 36, οι ειδικότερες υποχρεώσεις των φορέων που εκτελούν τις ανα-

σκαφές ή άλλες αρχαιολογικές έρευνες, καθώς και των διευθυνόντων συστηματικές ανασκαφές ή άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες ή των διενεργούντων σωστικές ανασκαφές, οι προϋποθέσεις και ο τρόπος εφαρμογής της παραγράφου 6 του άρθρου 37, ο κανονισμός ανασκαφών και κάθε σχετική λεπτομέρεια για την εφαρμογή των άρθρων 35-38 ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

Άρθρο 39

Δημοσιεύσεις αποτελεσμάτων ανασκαφών και άλλων αρχαιολογικών ερευνών

1. Οι διευθύνοντες συστηματικές ανασκαφές ή άλλης μορφής αρχαιολογική έρευνα και οι διενεργούντες σωστικές ανασκαφές έχουν υποχρέωση να δημοσιεύουν τα αποτελέσματα των ερευνών εντός των χρονικών ορίων που ορίζονται παρακάτω. Εντός των ορίων αυτών έχουν αποκλειστικό δικαίωμα δημοσίευσης.

2. Οι παραπάνω οφείλουν να καταθέτουν στην Υπηρεσία ετήσιες επιστημονικές εκθέσεις, το αργότερο ως τον Απρίλιο του επόμενου έτους, για τη δημοσίευσή τους σε επιστημονικό έντυπο ή την ηλεκτρονική καταχώρησή τους.

3. Ο διευθύνων συστηματική ανασκαφή υποχρεούται να καταθέτει αρχική παρουσίαση προς δημοσίευση σε διάστημα έως δύο (2) ετών από την έναρξη της ανασκαφής, στην οποία συμπεριλαμβάνεται κατάλογος των κινητών ευρημάτων και σχέδια των ακινήτων και τελική δημοσίευση σε διάστημα έως πέντε (5) ετών μετά την περάτωση της ανασκαφής. Σε ανασκαφές που έχουν μεγάλη διάρκεια υποχρεούται επιπλέον να καταθέτει προς δημοσίευση παρουσίαση της πορείας του ανασκαφικού έργου κάθε δύο (2) χρόνια με αφετηρία τη συμπλήρωση της προθεσμίας κατάθεσης της αρχικής παρουσίασης, τη δε τελική δημοσίευση με τις επώνυμες συμβολές των μελών της ερευνητικής ομάδας εντός πενταετίας από την περάτωσή τους.

4. Ο διενεργών σωστική ανασκαφή υποχρεούται να καταθέτει τελική έκθεση, κατάλογο ευρημάτων, φωτογραφίες και σχέδια εντός εννέα (9) μηνών από την περάτωση της. Εάν δεν επιθυμεί να αναλάβει την τελική δημοσίευση των αποτελεσμάτων της ανασκαφής, το δηλώνει εγγράφως, οπότε η Υπηρεσία μερिमνά για την ανάθεση της δημοσίευσης. Στην αντίθετη περίπτωση, αυτός που διενήργησε την ανασκαφή έχει την υποχρέωση να καταθέσει εντός έξι (6) ετών από την περάτωσή της την τελική δημοσίευση με τις επώνυμες συμβολές των μελών της ερευνητικής ομάδας.

5. Ο διευθύνων επιφανειακή ή άλλης μορφής αρχαιολογική έρευνα υποχρεούται να καταθέτει τελική δημοσίευση εντός δύο (2) ετών από την περάτωση της.

6. Ευρήματα που προκύπτουν κατά τη διάρκεια ανασκαφής ή άλλης έρευνας πεδίου, ή τμήματα αυτών, μπορούν να αποτελούν αντικείμενο ιδιαίτερων δημοσιεύσεων μετά από άδεια του έχοντος αποκλειστικό δικαίωμα, εντός πέντε (5) ετών από τη χορήγηση της άδειας εάν πρόκειται για δημοσίευση τμήματος ανασκαφής και εντός δύο (2) ετών εάν πρόκειται για δημοσίευση μεμονωμένου ευρήματος.

7. Οι προθεσμίες των προηγούμενων παραγράφων είναι διπλάσιες προκειμένου για ενάλιες αρχαιολογικές έρευνες.

8. Μετά την παρέλευση άπρακτων των προθεσμιών για την κατάθεση της τελικής δημοσίευσης των παραγράφων 3, 4, 5 και 7 παύει να υφίσταται αποκλειστικό δικαίωμα δημοσίευσης των αποτελεσμάτων της ανασκαφής. Ο διενεργών σωστική ανασκαφή οφείλει να καταθέτει στην Υπηρεσία το σύνολο του υλικού τεκμηρίωσης που διαθέτει, ο δε διευθύνων συστηματική ανασκαφή και άλλη αρχαιολογική έρευνα αντίγραφο του συνόλου. Η Υπηρεσία υποχρεούται να διευκολύνει την πρόσβαση των ενδιαφερόμενων μελετητών στα ευρήματα και στο υλικό τεκμηρίωσης που διαθέτει εφόσον δεν υπάρχει κίνδυνος να υποστούν φθορά. Την ίδια υποχρέωση έχουν και οι φορείς που διεξάγουν ανασκαφή ή άλλη αρχαιολογική έρευνα, ως προς το υλικό που διαθέτουν για το οποίο δεν υφίσταται πλέον αποκλειστικό δικαίωμα δημοσίευσης.

9. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την κατάθεση και τη δημοσίευση των μελετών του παρόντος άρθρου και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του. Με την ίδια απόφαση ρυθμίζονται τα σχετικά με την ηλεκτρονική καταχώρηση των ετήσιων επιστημονικών εκθέσεων ή άλλων στοιχείων.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Άρθρο 40

Εργασίες σε ακίνητα μνημεία

1. Οι εργασίες σε ακίνητα μνημεία και ιδίως η συντήρηση, η στερέωση, η αποκατάσταση, η αναστήλωση, η κατόχωση, η τοποθέτηση προστατευτικών στεγών, η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου και οι εργασίες που αποβλέπουν σε απόδοση σε χρήση ή σε φιλοξενία χρήσεων αποσκοπούν στη διατήρηση της υλικής υπόστασης και της αυθεντικότητάς τους, την ανάδειξη και εν γένει στην προστασία τους. Διενεργούνται σύμφωνα με μελέτη, η οποία εγκρίνεται από την Υπηρεσία ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ή αν αυτές είναι μείζονος σημασίας, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Για την έγκριση της μελέτης απαιτείται να έχει προηγηθεί η τεκμηρίωση του μνημειακού χαρακτήρα του ακινήτου.

2. Επείγουσες εργασίες συντήρησης και στερέωσης διενεργούνται με μέριμνα της Υπηρεσίας χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση.

3. Εάν οι αναφερόμενες στο παρόν και στα άρθρα 41 και 42 εργασίες εκτελούνται από την Υπηρεσία, δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας.

4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού τίθενται οι ειδικότεροι κανόνες που διέπουν την εκπόνηση των μελετών και την εκτέλεση των εργασιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου. Αυτό αφορά ιδίως την καταγραφή, αποτύπωση, τεκμηρίωση, τοπογράφηση των μνημείων, την κατάρτιση των σχετικών αρχιτεκτονικών, δομοστατικών και διαγνωστικών μελετών, τις μελέτες συντήρησης, προστασίας, αναστήλωσης, ανάδειξης, διαχείρισης και ολοκληρωμένης χρήσης των μνημείων, την εφαρμογή συστημάτων ποιοτικού ελέγχου στα έργα συντήρησης και αναστήλωσης και κάθε άλλο συναφές ζήτημα.

Άρθρο 41**Προστασία ετοιμόρροπων μνημείων**

1. Αν ο φέρων οργανισμός ενός μνημείου μεταγενέστερου του 1453 έχει υποστεί επικίνδυνες βλάβες και είναι έτοιμος να καταρρεύσει, συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού πενταμελής επιτροπή αποτελούμενη από έναν αρχιτέκτονα, έναν συντηρητή και έναν πολιτικό μηχανικό, υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού, έναν αρχαιολόγο και έναν ιστορικό ή ιστορικό τέχνης ή δύο αρχαιολόγους, υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού, αν το μνημείο χρονολογείται μέχρι το 1830, ή έναν αρχιτέκτονα της αρμόδιας πολεοδομικής αρχής, και έναν ιστορικό ή έναν ιστορικό τέχνης αν το μνημείο είναι νεότερο. Η επιτροπή ελέγχει την κατάστασή τους και προτείνει μέτρα υπό την προϋπόθεση ότι διαφυλάσσεται η αυθεντικότητα του μνημείου, στα οποία περιλαμβάνονται και οι αναγκαίες εργασίες για την υποστήλωση, την προσωρινή στερέωση του κτιρίου, την αποξήλωση ετοιμόρροπων τμημάτων, τη συλλογή αρχιτεκτονικών μελών, την απομάκρυνση διακοσμητικών στοιχείων που κινδυνεύουν, καθώς και την ασφάλεια των ενοίκων ή των διερχομένων.

2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν η επιτροπή κρίνει ότι η διατήρηση του μνημείου είναι, στο σύνολο ή σε τμήμα του αδύνατη, μπορεί να εισηγηθεί βάσει μελέτης τη μερική ή ολική κατεδάφισή του, η οποία αποφασίζεται από τον Υπουργό Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου, αφού προηγηθεί λεπτομερής περιγραφή της μορφής και της σύνθεσής του, πλήρης φωτογράφιση, αποτύπωση και τεκμηρίωσή του και έχουν συλλεγεί όλα τα αρχιτεκτονικά μέλη και τα διακοσμητικά στοιχεία.

3. Επείγουσες εργασίες προστασίας ετοιμόρροπων μνημείων γίνονται με μέριμνα της Υπηρεσίας χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση.

4. Στην περίπτωση που κρίνεται αναγκαία η κατεδάφισή του μνημείου σύμφωνα με την παράγραφο 2 και ο ιδιοκτήτης το έχει εσκεμμένα καταστήσει ή το έχει αφήσει να καταστεί ετοιμόρροπο, επιτρέπεται να ανεγερθεί νέα οικοδομή μόνον εφόσον έχει το πολύ τον ίδιο όγκο και ωφέλιμη επιφάνεια με αυτό. Η σχετική οικοδομική άδεια εκδίδεται μετά από γνώμη της επιτροπής της διάταξης της παραγράφου 1.

5. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα για την εφαρμογή των προηγούμενων παραγράφων.

Άρθρο 42**Μεταφορά ακινήτου μνημείου - Απόσπαση τμημάτων**

1. Απαγορεύεται η μεταφορά ακινήτου μνημείου ή τμήματός του χωρίς άδεια του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, εφόσον διασφαλίζονται οι απαραίτητες εγγυήσεις για τη μεταφορά και την επανατοποθέτησή του σε κατάλληλο μέρος. Προκειμένου για μνημεία ιδιαίτερης σημασίας, που χαρακτηρίζονται με απόφαση του Υπουργού μετά από γνώμη του Συμβουλίου, η άδεια μπορεί να χορηγηθεί κατ' εξαίρεση εάν κριθεί ότι η μετακίνησή τους είναι απολύτως αναγκαία για να διασθούν από κίνδυνο εξαπτίας φυσικών φαινομένων ή λόγω εκτέλεσης μεγάλων τεχνικών έργων τα οποία είναι απαραίτητα για την εθνική άμυνα ή έχουν μείζονα σημασία για την εθνική οικονομία και ικανοποιούν ζωτικές

ανάγκες του κοινωνικού συνόλου. Η μετακίνηση μνημείου λόγω τεχνικού έργου εξετάζεται μόνο όταν μετά από σχετικό επιστημονικό έλεγχο αποκλείεται κάθε δυνατότητα διατήρησής του στο περιβάλλον του.

2. Απαγορεύεται η απόσπαση από ακίνητο μνημείο γλυπτικών, ζωγραφικών, ψηφιδωτών διακοσμητικών ή άλλων στοιχείων που είναι αναπόσπαστα τμήματά του. Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτραπεί η απόσπαση και απομάκρυνση τέτοιων στοιχείων μόνο εάν αυτό κριθεί, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ότι είναι απολύτως αναγκαίο για τη διάσωσή τους.

3. Οι παραπάνω εργασίες εκτελούνται σύμφωνα με μελέτη, που εγκρίνεται με την οικεία απόφαση.

4. Αν παρίσταται επείγουσα ανάγκη, οι εργασίες διενεργούνται με μέριμνα της Υπηρεσίας χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση.

Άρθρο 43**Εργασίες συντήρησης μνημείων**

1. Οι εργασίες συντήρησης σε κινητά μνημεία και σε γλυπτικά, ζωγραφικά, διακοσμητικά ή άλλα στοιχεία που είναι αναπόσπαστα τμήματα ακινήτων μνημείων, διενεργούνται από την Υπηρεσία ή από πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στα μητρώα συντηρητών αρχαιοτήτων και έργων τέχνης, που προβλέπονται από τη διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 9 του Ν. 2557/1997 (ΦΕΚ 271 Α') υπό την εποπτεία της Υπηρεσίας, ύστερα από μελέτη που εγκρίνεται από αυτήν ή, αν είναι μείζονος σημασίας, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Για την έγκριση της μελέτης απαιτείται να έχει προηγηθεί τεκμηρίωση του μνημειακού χαρακτήρα του κινητού ή του ακινήτου.

2. Αν παρίσταται επείγουσα ανάγκη, οι εργασίες διενεργούνται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση επί τόπου από τον συντηρητή που ορίζει η Υπηρεσία.

3. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ορίζονται οι ειδικότεροι κανόνες και οι αρχές που διέπουν τις εργασίες συντήρησης των προηγούμενων παραγράφων.

4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας των εργαστηρίων συντήρησης αρχαιοτήτων και έργων τέχνης.

Άρθρο 44**Δημοσιεύσεις αποτελεσμάτων εργασιών**

Οι διενεργούμενες τις εργασίες που αναφέρονται στις διατάξεις των άρθρων 40 έως 43 έχουν υποχρέωση να καταθέτουν ετήσιες εκθέσεις εργασιών της ειδικότητάς τους το αργότερο έως τον Απρίλιο του επόμενου έτους και τελική έκθεση ή δημοσίευση εντός δεκαπέντε (15) μηνών από την περάτωσή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ**ΜΟΥΣΕΙΑ****Άρθρο 45**

1. Ως μουσείο νοείται η υπηρεσία ή ο οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με ή χωρίς ίδια νομική προσωπικότητα, που αποκτά, δέχεται, φυλάσσει, συντηρεί,

καταγράφει, τεκμηριώνει, ερευνά, ερμηνεύει και κυρίως εκθέτει και προβάλλει στο κοινό συλλογές αρχαιολογικών, καλλιτεχνικών, εθνολογικών ή άλλων υλικών μαρτυριών του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία. Ως μουσεία μπορούν να θεωρηθούν επίσης υπηρεσίες ή οργανισμοί που έχουν παρεμφερείς σκοπούς και λειτουργίες, όπως τα μουσεία ανοικτού χώρου.

2. Για την ίδρυση και λειτουργία μουσείου από το Δημόσιο εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, εφόσον διασφαλίζονται οι λειτουργίες και οι σκοποί της προηγούμενης παραγράφου, στο πλαίσιο της γενικότερης πολιτικής μουσείων. Γίρος τούτο απαιτείται, μεταξύ άλλων, η ύπαρξη μίας ή περισσότερων συλλογών και η επάρκεια και καταλληλότητα των εγκαταστάσεων, του απασχολούμενου προσωπικού και των άλλων μέσων για την επίτευξη των στόχων του μουσείου.

3. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, είναι δυνατή η αναγνώριση μουσείου που ιδρύεται από ή ανήκει σε άλλο νομικό πρόσωπο, μετά από αίτηση αυτού, εφόσον διασφαλίζονται οι λειτουργίες και οι σκοποί της παραγράφου 1. Προς τούτο συνεκτιμώνται, μεταξύ άλλων, το ενδιαφέρον των συλλογών, η επάρκεια και η καταλληλότητα των εγκαταστάσεων, του απασχολούμενου προσωπικού και των άλλων μέσων και τρόπων επίτευξης των στόχων του μουσείου.

4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, προσδιορίζονται περαιτέρω οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν τα μουσεία προκειμένου να εκδοθεί η απόφαση της παραγράφου 2 και της παραγράφου 3. Οι προϋποθέσεις αυτές μπορούν να εξειδικεύονται, κατά κατηγορίες μουσείων, οι οποίες καθορίζονται με κριτήρια όπως το περιεχόμενο των συλλογών, τη γεωγραφική περιοχή που καλύπτουν ή τους φορείς στους οποίους ανήκουν. Με την ίδια απόφαση ορίζεται η διαδικασία για την ίδρυση ή αναγνώριση, οι μελέτες και τα πιστοποιητικά που πρέπει να κατατεθούν, η δημοσιότητα που δίνεται στην αναγνώριση και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

5. Τα μουσεία οφείλουν να είναι ανοικτά στο κοινό σε προκαθορισμένες ημέρες και ώρες. Οφείλουν επίσης να διευκολύνουν την πρόσβαση στις συλλογές τους για λόγους μελέτης και έρευνας.

6. Τα μουσεία διέπονται από εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος καταρτίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου για τα μουσεία που ανήκουν στο Δημόσιο, και κοινοποιείται στην Υπηρεσία προκειμένου για τα άλλα μουσεία.

7. Τα αντικείμενα που φυλάσσονται στα μουσεία καταχωρίζονται στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων με ευθύνη της Διοίκησης των μουσείων.

8. Τα αναγνωρισμένα μουσεία κατά την παράγραφο 3 οφείλουν κάθε έτος να ενημερώνουν την Υπηρεσία για κάθε μεταβολή της κατάστασης των αντικειμένων των συλλογών τους, την τυχόν απώλεια τους και για τον εμπλουτισμό των συλλογών τους με νέα αντικείμενα. Αν κάποιο αντικείμενο διατρέχει άμεσο κίνδυνο φθοράς, απώλειας ή καταστροφής, εφαρμόζεται η διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 27. Σε περίπτωση κλοπής ή και παράνομης εξαγωγής εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 30.

9. Για τον εμπλουτισμό των μουσείων που δεν ανήκουν στο Δημόσιο με μνημεία εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 31. Τα μουσεία αυτά απαγορεύεται να αποκτούν ή να δέχονται ως δάνειο ή παρακαταθήκη, πολιτιστικά αγαθά για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι προέρχονται από κλοπή, παράνομη ανασκαφή ή από άλλη παράνομη ενέργεια ή ότι έχουν αποκτηθεί ή εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους και οφείλουν να ενημερώνουν χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε τέτοια προσφορά. Η απαγόρευση απόκτησης ή αποδοχής πολιτιστικών αγαθών για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι έχουν αποκτηθεί ή εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους, ισχύει και για τα μουσεία που ανήκουν στο Δημόσιο.

10. Τα αντικείμενα των συλλογών των μουσείων δεν υπόκεινται σε κατάσχεση.

11. Η μεταβίβαση της κυριότητας των αντικειμένων των συλλογών των μουσείων που ανήκουν στο Δημόσιο δεν επιτρέπεται, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 25, αναλόγως εφαρμοζόμενων προκειμένου για πολιτιστικά αγαθά που δεν αποτελούν μνημεία. Η μεταβίβαση της κυριότητας αντικειμένων συλλογών αναγνωρισμένων μουσείων που ανήκουν σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή Ο.Τ.Α. ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, είτε στο Δημόσιο είτε, μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, κατά προτίμηση σε άλλα τέτοια νομικά πρόσωπα προκειμένου να κατατεθούν σε συλλογή μουσείου. Η μεταβίβαση της κυριότητας αντικειμένων των συλλογών άλλων αναγνωρισμένων μουσείων είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, είτε στο Δημόσιο είτε, μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, που χορηγείται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, κατά προτίμηση σε άλλα νομικά πρόσωπα προκειμένου να κατατεθούν σε συλλογή μουσείου. Η ανταλλαγή αντικειμένων συλλογών αναγνωρισμένων μουσείων τα οποία δεν έχουν ιδιαίτερη σημασία για αυτές ή για την πολιτιστική κληρονομιά της χώρας με αντικείμενα συλλογών μουσείων της αλλοδαπής που έχουν ιδιαίτερη σημασία μπορεί να επιτραπεί, κατ' εξαίρεση, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Οι περιορισμοί της παρούσας παραγράφου δεν ισχύουν προκειμένου για ανανεώσιμα και αντικαταστάτα δείγματα συλλογών φυσικής ιστορίας. Η μεταβίβαση που πραγματοποιείται κατά παράβαση των διατάξεων της παρούσας είναι άκυρη.

12. Ο δανεισμός και η προσωρινή εξαγωγή αντικειμένων των συλλογών των μουσείων επιτρέπονται υπό τους όρους και προϋποθέσεις των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 25 και της παραγράφου 11 του άρθρου 34 αντίστοιχα.

13. Η λειτουργία των αναγνωρισμένων μουσείων τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Πολιτισμού, ο οποίος μπορεί να ανακαλεί την απόφαση της παραγράφου 3, μετά από γνώμη του Συμβουλίου, εάν παύσουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις έκδοσής της ή παραβιαστούν άλλες διατάξεις του παρόντος.

14. Τα αναγνωρισμένα μουσεία κατά την παράγραφο 3 μπορούν να τυγχάνουν οικονομικής ενίσχυσης από το Υπουργείο Πολιτισμού, καθώς και των προνομίων των διατάξεων των παραγράφων 6 του άρθρου 28, 11 του αρ-

θρου 31, καθώς και 1 του άρθρου 47. Τα μνημεία, κατά τις διατάξεις αυτές, αποκτώνται από αναγνωρισμένα μουσεία που έχουν ίδια νομική προσωπικότητα ή από νομικά πρόσωπα στα οποία ανήκουν αναγνωρισμένα μουσεία, υπό τον όρο ότι κατατίθενται στις συλλογές τους.

15. Για τις ανάγκες ανέγερσης, επέκτασης, εγκατάστασης, ανάδειξης και λειτουργίας μουσείου μπορεί να γίνει απαλλοτρίωση ή απευθείας εξαγορά κτιρίων ή εκτάσεων γης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 και να ορίζεται ζώνη προστασίας στον περιβάλλοντα χώρο τους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ

Άρθρο 46

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου, καθορίζονται για το σύνολο ή κατηγορία οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων ή ακινήτων μνημείων ή μεμονωμένα για σημαντικούς χώρους ή μνημεία : α) οι όροι και οι προϋποθέσεις επίσκεψης του κοινού σε αυτούς, β) οι πολιτιστικές ή άλλες εκδηλώσεις που μπορούν να πραγματοποιούνται σε αυτούς, συμβατές με το χαρακτήρα τους ως μνημείων ή προστατευόμενων χώρων. Είναι δυνατή η πραγματοποίηση εκδήλωσης ή η παραχώρηση της χρήσης των ανωτέρω, στο πλαίσιο της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου μετά από άδεια του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και με την οποία μπορούν να επιβάλλονται ειδικοί όροι ως προς τη διεξαγωγή τους. Για τη χρήση των παραπάνω χώρων, τόπων και ακινήτων μνημείων κατά τις εκδηλώσεις αυτές καταβάλλεται τέλος στο Τ.Α.Π.Α. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού είναι δυνατή η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής του τέλους για εκδηλώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Ως οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος ορίζεται αυτός που ανήκει στην κυριότητα του Δημοσίου και αποτελεί αντικείμενο ι-διαίτερης μέριμνας για την ανάδειξη και προβολή του. Οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος μπορεί να είναι και ένας ανασκαφικός χώρος. Ένας αρχαιολογικός χώρος χαρακτηρίζεται ως οργανωμένος με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται το ύψος του αντιτίμου που καταβάλλεται από το κοινό για την επίσκεψη μουσείων, μνημείων, οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων που ανήκουν στο Δημόσιο και υπάγονται στην προστασία του παρόντος νόμου.

3. Η Υπηρεσία οφείλει να διευκολύνει την πρόσβαση των ειδικών επιστημόνων, στους οποίους χορηγεί σχετική άδεια, σε κινητά μνημεία που βρίσκονται σε δημόσια μουσεία και αποθηκευτικούς χώρους υπό την εποπτεία της, με σκοπό τη φωτογράφιση, τη μελέτη ή τη δημοσίευσή τους, εφόσον δεν υπάρχει κίνδυνος να υποστούν φθορά τα μνημεία και υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 39 ως προς τα δικαιώματα δημοσίευσής.

4. Για την παραγωγή, αναπαραγωγή και διάδοση στο κοινό, για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό σκοπό, εκμαγείων, αντιγράφων ή απεικονίσεων μνημείων, που ανήκουν στο Δημόσιο, είτε ακινήτων που βρίσκονται σε αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους ή είναι μεμονωμένα, είτε κινητών που βρίσκονται σε μουσεία ή συλ-

λογές του Δημοσίου, με οποιονδήποτε τρόπο και μέσο, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών και ψηφιακών, του διαδικτύου (internet), των δικτύων τηλεπικοινωνιακής ή άλλης σύνδεσης και της δημιουργίας βάσεων δεδομένων με εικόνες των παραπάνω, από άλλους φορείς ή πρόσωπα, πλην του Δημοσίου, του Τ.Α.Π.Α. και του Οργανισμού Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού Α.Ε. απαιτείται προηγούμενη άδεια. Η άδεια χορηγείται έναντι τέλους, υπέρ του Τ.Α.Π.Α. σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, στην οποία καθορίζεται και η χρονική διάρκεια της άδειας, οι όροι υπό τους οποίους παρέχεται και το καταβλητέο τέλος.

5. Η παραγωγή, αναπαραγωγή και χρήση των παραπάνω προϊόντων για άλλους σκοπούς, όπως καλλιτεχνικούς, εκπαιδευτικούς ή επιστημονικούς, επιτρέπεται, έναντι της καταβολής τέλους, υπέρ του Τ.Α.Π.Α. από την οποία είναι δυνατή η απαλλαγή με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

6. Η διάταξη του άρθρου 14 του Α.Ν. 1947/1939 καταργείται.

7. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και οι όροι χορήγησης της άδειας της παραγράφου 4, συμπεριλαμβανομένων τυχόν τεχνολογικών μέτρων και προδιαγραφών και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζονται το ύψος του τέλους των προηγούμενων παραγράφων, οι διαδικασίες και ο τρόπος είσπραξής τους, οι περιπτώσεις και προϋποθέσεις απαλλαγής από την υποχρέωση καταβολής τους και ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία σχετική λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Άρθρο 47

Φορολογικά κίνητρα

1. Στην υποπερίπτωση γγ' της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του Ν. 2238/1994 μετά το τέταρτο εδάφιο προστίθενται επτά νέα εδάφια ως εξής:

"Η αξία των κινητών μνημείων, που μεταβιβάζονται λόγω δωρεάς στο Δημόσιο ή σε μουσεία αναγνωρισμένα από τον Υπουργό Πολιτισμού σύμφωνα με την ίδια νομοθεσία. Σε περίπτωση μεταβίβασης στο Δημόσιο η αποδοχή της δωρεάς γίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του αρμόδιου γνωμοδοτικού Συμβουλίου του Υπουργείου Πολιτισμού και μετά από χρηματική αποτίμηση της αξίας των μνημείων από ειδική εκτιμητική επιτροπή και αποδοχή της αξίας από τον δωρητή. Η απόφαση αυτή περιλαμβάνει τα στοιχεία του δωρητή, την περιγραφή και τη χρηματική αποτίμηση του μνημείου. Τα μνημεία κατατίθενται σε κρατικά μουσεία. Σε περίπτωση μεταβίβασης λόγω δωρεάς σε μουσεία που δεν ανήκουν στο Δημόσιο η αποδοχή της δωρεάς γίνεται μετά από χρηματική αποτίμηση των μνημείων από την ειδική εκτιμητική επιτροπή του έτους εδαφίου του παρόντος. Το ποσό που αφαιρείται δεν μπορεί να υπερβεί ποσοστό 15% του συνολικού καθαρού εισοδήματος ή κερδών που προκύπτουν από τον ισολογισμό της διαχειριστικής περιόδου από τα ακαθάρι-

στα έσοδα της οποίας εκπίπτει. Σε περίπτωση που η έκδοση της απόφασης της ειδικής εκτιμητικής επιτροπής γίνεται σε μεταγενέστερη χρήση από αυτή της δωρεάς, το ποσό του προηγούμενου εδαφίου εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της διαχειριστικής περιόδου μέσα στην οποία εκδίδεται η απόφαση αυτή."

2. Η περίπτωση κγ' του άρθρου 23 του Ν. 2459/1997 (ΦΕΚ 17 Α') αντικαθίσταται ως ακολούθως:

"κγ) Το 50% της αξίας των ακινήτων που βρίσκονται σε αδόμενη αρχαιολογική ζώνη και έχουν δεσμευθεί από την αρχαιολογική υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού."

3. Η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του Ν. 2557/1997 αντικαθίσταται ως εξής:

"Σε περίπτωση επιβολής φόρου κληρονομιάς, κληροδοσίας ή δωρεάς, με αντικείμενο κινητά μνημεία ή εικαστικά ή άλλα έργα τέχνης ο φόρος που αναλογεί μπορεί να καταβάλλεται από τους υπόχρεους σε είδος με τη μεταβίβαση ίσης αξίας κινητών μνημείων ή εικαστικών ή άλλων έργων τέχνης στο Δημόσιο. Η αξία του κινητού καθορίζεται από ειδική εκτιμητική επιτροπή. Ειδικότερα θέματα που αφορούν στη διαδικασία, τα αρμόδια όργανα, τα μουσεία ή άλλους επιστημονικούς ή πολιτιστικούς φορείς στους οποίους κατατίθενται τα μνημεία ή άλλα πολιτιστικά αγαθά και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης, ρυθμίζονται με την απόφαση της επόμενης παραγράφου."

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζονται η σύνθεση της ειδικής εκτιμητικής επιτροπής που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 3 του παρόντος για τη χρηματική αποτίμηση της αξίας των μνημείων, η διαδικασία, οι όροι, οι προϋποθέσεις και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2238/1994 και του Ν. 2459/1997, όπως αυτές προστίθενται ή τροποποιούνται με τις προηγούμενες παραγράφους 1 και 2 αντίστοιχα, καθώς και των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου 3 του παρόντος.

Άρθρο 48

Άλλα οικονομικά κίνητρα

1. Ο ιδιοκτήτης ακινήτου μνημείου δικαιούται μεταφορά του συντελεστή δόμησης που δεν έχει καλυφθεί από το ακίνητο, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού, ορίζονται η διαδικασία, οι όροι και οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την επιχορήγηση ή και την παροχή άλλων οικονομικών κινήτρων σε κυρίους ή νομείς κτιρίων που έχουν χαρακτηριστεί ως μνημεία ή διατηρητέα, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου ή της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του Ν. 1577/1985, ή βρίσκονται σε εκτάσεις ή σε οικιστικά σύνολα που έχουν χαρακτηριστεί ως αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί τόποι ή παραδοσιακά σύνολα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν. 1577/1985 αντίστοιχα. Τα παραπάνω κίνητρα και επιχορηγήσεις παρέχονται όταν λόγω φθοράς ή καταστροφής των κτιρίων του προηγούμενου εδαφίου ακόμα και αν αυτή οφείλεται σε ανώτερη βία, παρίσταται ανάγκη συντήρησης, αναστήλωσης, αποκατάστασης, ανακατασκευής και ανάδειξής τους ή ανάγκη διατήρησης επί μέρους αρ-

χιτεκτονικών, στατικών ή άλλων στοιχείων τους με ιστορική, καλλιτεχνική σημασία, καθώς και ανάγκη διενέργειας εργασιών με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε αυτά εάν πρόκειται για μνημεία. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα είναι δυνατόν να ορίζεται ότι τα κριτήρια επιλογής των κτιρίων καθορίζονται ειδικότερα σε προκήρυξη, όπου αυτή προβλέπεται, καθώς και το ύψος της χορηγούμενης επιχορήγησης, σε ποσοστό της απαιτούμενης δαπάνης των εργασιών για τους παραπάνω σκοπούς. Το ποσοστό αυτό μπορεί να κυμαίνεται ανάλογα με την περίπτωση, όταν τα κτίρια βρίσκονται σε οικισμούς βάσει κτηρίων που ανάγονται στην πυκνότητα ή τη σπανιότητα των κτιρίων σε αυτούς, το χαρακτήρα του οικισμού σε συνάρτηση με τον κίνδυνο, το βαθμό και το ρυθμό αλλοιώσεώς του, καθώς και την οικονομική κατάσταση του κυρίου ή νομέα. Τέλος, με το ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται οι κυρώσεις που επιβάλλονται για πράξεις ή παραλείψεις αντίθετες προς τις ρυθμίσεις του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Άρθρο 49

Τοπικά Συμβούλια Μνημείων

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτούνται Τοπικά Συμβούλια Μνημείων (ΤΣΜ) στην έδρα κάθε διοικητικής περιφέρειας και στις νησιωτικές περιοχές, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Τα Τοπικά Συμβούλια Μνημείων αποτελούνται από έντεκα (11) μέλη ως εξής:

α) Έναν Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, αναπληρούμενο από άλλο Πάρεδρο, ως Πρόεδρο.

β) Τρεις αρχαιολόγους υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενους από άλλους υπαλλήλους της ίδιας ειδικότητας.

γ) Έναν αρχιτέκτονα υπάλληλο του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενο από άλλον υπάλληλο της ίδιας ειδικότητας.

δ) Έναν συντηρητή (ΠΕ ή ΤΕ) υπάλληλο του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενο από άλλον υπάλληλο της ίδιας ειδικότητας.

ε) Έναν αρχιτέκτονα υπάλληλο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, αναπληρούμενο από άλλον υπάλληλο της ίδιας ειδικότητας, οριζόμενο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

στ) Τρία μέλη Δ.Ε.Π. Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ή ερευνητές σε αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα ή ειδικούς επιστήμονες με πενταετή τουλάχιστον ερευνητική εμπειρία μετά την απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος στο πεδίο της αρχαιολογίας, της αρχιτεκτονικής, της εθνολογίας, της λαογραφίας, της κοινωνικής ανθρωπολογίας, της ιστορίας της τέχνης ή άλλο κλάδο που σχετίζεται με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

ζ) Έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων που ορίζεται με τον αναπληρωτή του.

2. Τα ΤΣΜ είναι αρμόδια να γνωμοδοτούν για όλα τα ζητήματα που αφορούν σε μνημεία, χώρους και τόπους της περιφέρειάς τους, εκτός από εκείνα που αναφέρονται στις διατάξεις της παραγράφου 5γ του άρθρου 50. Τα Τοπικά Συμβούλια είναι δυνατόν να εξετάζουν εκ νέου, μετά

από αίτηση του ενδιαφερομένου, ένα ζήτημα που έχει ήδη κριθεί, μόνο εάν διαπιστώνουν ότι προέκυψαν εκ των υστέρων νέα ουσιώδη στοιχεία.

Άρθρο 50

Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο Κεντρικό Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτείται Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ), που αποτελείται από δεκαεπτά (17) μέλη ως εξής:

α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού ως Πρόεδρο.

β) Τον Νομικό Σύμβουλο του Κράτους στο Υπουργείο Πολιτισμού, αναπληρούμενο από άλλο Νομικό Σύμβουλο ή Πάρεδρο του γραφείου του Νομικού Συμβούλου στο Υπουργείο Πολιτισμού.

γ) Τον Γενικό Διευθυντή Αρχαιοτήτων και τον Γενικό Διευθυντή Αναστηλώσεων Μουσείων και Τεχνικών Έργων του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενους από πρόσωπα με ανάλογα προσόντα.

δ) Πέντε αρχαιολόγους προϊσταμένους περιφερειακών ή ειδικών περιφερειακών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Πολιτισμού επιπέδου διεύθυνσης με ειδικότητες που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του ΚΑΣ, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

ε) Επτά καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές Α.Ε.Ι. ή αντίστοιχης βαθμίδας ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων ή άλλους έγκριτους επιστήμονες, υπαλλήλους ή μη του Υπουργείου Πολιτισμού, με υπερδραστητική επαγγελματική και επιστημονική εμπειρία μετά την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος στην αρχαιολογία, την αρχιτεκτονική, τη συντήρηση αρχαιοτήτων, την ιστορία της τέχνης, τη γεωλογία, την επιστήμη και τεχνική των υλικών, τη δομοστατική, την εδαφομηχανική ή άλλη επιστήμη σχετική με την προστασία των αρχαίων μνημείων και χώρων, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

στ) Έναν αρχιτέκτονα υπάλληλο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, αναπληρούμενο από υπάλληλο με την ίδια ειδικότητα, οριζόμενο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτείται Κεντρικό Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων (ΚΣΝΜ), που αποτελείται από δεκαπέντε (15) μέλη ως εξής:

α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού ως Πρόεδρο.

β) Τον Νομικό Σύμβουλο του Κράτους στο Υπουργείο Πολιτισμού, αναπληρούμενο από άλλο Νομικό Σύμβουλο ή Πάρεδρο του γραφείου του Νομικού Συμβούλου στο Υπουργείο Πολιτισμού.

γ) Τον Γενικό Διευθυντή Αρχαιοτήτων και τον Γενικό Διευθυντή Αναστηλώσεων Μουσείων και Τεχνικών Έργων του Υπουργείου Πολιτισμού, αναπληρούμενους από πρόσωπα με ανάλογα προσόντα.

δ) Τρεις προϊσταμένους περιφερειακών ή ειδικών περιφερειακών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Πολιτισμού επιπέδου διεύθυνσης με ειδικότητες που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του ΚΣΝΜ, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

ε) Έξι καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές Α.Ε.Ι. ή αντίστοιχης βαθμίδας ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνη-

τικών ιδρυμάτων ή άλλους έγκριτους επιστήμονες, υπαλλήλους ή μη του Υπουργείου Πολιτισμού, με υπερδραστητική και επιστημονική εμπειρία, με ειδικότητα στην αρχαιολογία, την αρχιτεκτονική, τη συντήρηση έργων τέχνης, την ιστορία της τέχνης, την επιστήμη και τεχνική των υλικών, τη δομοστατική, την εδαφομηχανική ή άλλη επιστήμη σχετική με την προστασία των αρχαίων μνημείων και χώρων, αναπληρούμενους από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

στ) Έναν αρχιτέκτονα υπάλληλο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, αναπληρούμενο από υπάλληλο με την ίδια ειδικότητα, οριζόμενο από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

ζ) Έναν αρχιτέκτονα εκπρόσωπο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, αναπληρούμενο από πρόσωπο με τα ίδια προσόντα.

3. Με την απόφαση συγκρότησης του ΚΑΣ και του ΚΣΝΜ ορίζεται και ο αναπληρωτής του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού ως Προέδρου του ΚΑΣ και του ΚΣΝΜ. Όταν τον Γενικό Γραμματέα αναπληρώνει άλλο μέλος του Συμβουλίου, στη θέση του ως μέλος καλείται ο αναπληρωτής του μέλους αυτού.

Εισηγητές στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεοτέρων Μνημείων ορίζονται οι προϊστάμενοι των καθ' ύλην αρμόδιων Διευθύνσεων της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού.

4. Στην αρμοδιότητα του ΚΑΣ ανήκουν θέματα που αφορούν στην προστασία αρχαίων μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων που αποτέλεσαν το χώρο εξαιρετών ιστορικών ή μυθικών γεγονότων έως το 1830. Στην αρμοδιότητα του ΚΣΝΜ ανήκουν θέματα που αφορούν στην προστασία νεοτέρων μνημείων και των λοιπών ιστορικών τόπων.

5. Υπό την επιφύλαξη της διάταξης της προηγούμενης παραγράφου, τα Κεντρικά Συμβούλια:

α) Εισηγούνται στον Υπουργό για τις αρχές που διέπουν τις ειδικότερες εκφάνσεις της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 3.

β) Εισηγούνται στον Υπουργό για τα επήσια προγράμματα απαλλοτριώσεων ή απευθείας αγορών, ανασκαφών, αναστηλώσεων, εργασιών συντήρησης, καθώς και άλλων εργασιών επί των μνημείων.

γ) Γνωμοδοτούν για ζητήματα που σχετίζονται με:

αα) μνημεία, χώρους και τόπους που βρίσκονται σε περισσότερες από μία περιφέρειες, καθώς και στη θάλασσα ή σε ποταμούς ή σε λίμνες,

ββ) την προστασία των μνημείων που είναι εγγεγραμμένα στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς, καθώς και των άλλων μείζονος σημασίας μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων,

γγ) επεμβάσεις μείζονος σημασίας σε μνημεία, χώρους και τόπους,

δδ) την οριοθέτηση και τον καθορισμό αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων και ζωνών προστασίας σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 12 έως 17,

εε) την αναγκαστική απαλλοτρίωση ή απευθείας αγορά ή ανταλλαγή ακινήτων χάριν της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς,

στστ) τη μεταφορά ακινήτων μνημείων ή τμήματος αυτών ή την απόσπαση στοιχείων από μνημεία μείζονος σημασίας,

ζζ) τη χορήγηση άδειας για κατεδάφιση σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 10 του άρθρου 6, ηη) το χαρακτηρισμό κατηγοριών κινητών μνημείων, θθ) τη εξαγωγή μνημείων, ιι) το δανεισμό και την ανταλλαγή κινητών μνημείων που ανήκουν στο Δημόσιο,

ιαια) την αναγνώριση συλλεκτών και την περιέλευση συλλογών στο Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31,

ιβιβ) το δανεισμό, την προσωρινή εξαγωγή, την ανταλλαγή και τη μεταβίβαση αρχαίων αντικειμένων συλλογών μουσείων του άρθρου 45,

ιγγ) για κάθε άλλο μείζον θέμα που παραπέμπεται σε αυτά από τον Υπουργό Πολιτισμού.

6. α) Για την εφαρμογή της διάταξης της παραγράφου 11 του άρθρου 6, εάν και τα δύο μνημεία είναι αρχαία, αρμόδιο είναι το ΚΑΣ, ενώ εάν είναι και τα δύο νεότερα, το ΚΣΝΜ.

β) Σε κάθε άλλη περίπτωση εφαρμογής της διάταξης αυτής αρμόδιο είναι ειδικό όργανο, το οποίο συγκροτείται από την Ολομέλεια του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και την Ολομέλεια του Κεντρικού Συμβουλίου Νεοτέρων Μνημείων που συνεδριάζουν από κοινού. Τα μέλη του που αναφέρονται στις περιπτώσεις α', β' και γ' της παραγράφου 1 και α', β' και γ' της παραγράφου 2 έχουν μία ψήφο, όπως και τα υπόλοιπα μέλη του. Στην περίπτωση ισοψηφίας υπερσχύει η ψήφος του Προέδρου.

Το όργανο αυτό είναι επίσης αρμόδιο να γνωμοδοτεί ως προς το χαρακτηρισμό ακινήτου, που βρίσκεται σε αρχαιολογικό χώρο ή πάνω σε αρχαίο, ως μνημείου, σύμφωνα με τις περιπτώσεις β' και γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 6, χωρίς να αναιρείται η προστασία αυτών.

Άρθρο 51

Συμβούλιο Μουσείων

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού συγκροτείται Συμβούλιο Μουσείων, που αποτελείται από δεκαπέντε (15) μέλη ως εξής:

α) Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού ως Πρόεδρο.

β) Τον Γενικό Διευθυντή Αναστηλώσεων Μουσείων και Τεχνικών Έργων, τον Γενικό Διευθυντή Αρχαιοτήτων, τον Γενικό Διευθυντή Πολιτιστικής Ανάπτυξης και τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού, που αναπληρώνονται από πρόσωπα με ανάλογα προσόντα.

γ) Έξι (6) διευθύνοντες μουσείων, διαφόρων κατηγοριών, από τους οποίους οι τρεις (3) τουλάχιστον κρατικών μουσείων, αναπληρούμενους από πρόσωπα με την ίδια ιδιότητα.

δ) Δύο (2) πρόσωπα με επιστημονική ειδίκευση ή επαγγελματική εμπειρία σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας μουσείων, αναπληρούμενα από πρόσωπα με τα ίδια προσόντα.

ε) Έναν (1) εκπρόσωπο του Ελληνικού Τμήματος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM), με τον αναπληρωτή του.

στ) Έναν (1) εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.), με επιστημονική ειδίκευση ή επαγγελματική εμπειρία σε θέματα ορ-

γάνωσης και λειτουργίας μουσείων, με τον αναπληρωτή του.

3. Το Συμβούλιο Μουσείων:

α) εισηγείται στον Υπουργό για τις αρχές που διέπουν τη μουσειακή πολιτική του κράτους και για τα μέτρα υποστήριξης και εξειδίκευσης αυτής, καθώς και για τη συνεργασία μεταξύ των μουσείων και το συντονισμό των δραστηριοτήτων τους,

β) γνωμοδοτεί για τα ζητήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 45, με την επιφύλαξη της διάταξης της περίπτωσης ιβιβ' του εδαφίου γ' της παραγράφου 5 του άρθρου 50,

γ) γνωμοδοτεί για θέματα εφαρμογής της αρχής της αμοιβαιότητας, σε περίπτωση δανεισμού για τη διοργάνωση εκθέσεων σε μουσεία,

δ) γνωμοδοτεί για τη συγκρότηση κρατικών μουσείων ως ειδικών περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 28 του άρθρου 7 του Ν. 2557/1997,

ε) γνωμοδοτεί για κάθε θέμα που αφορά μουσεία και παραπέμπεται σε αυτό.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Ν. 2557/1997 (ΦΕΚ 271 Α') καταργούνται.

Άρθρο 52

Κοινοί κανόνες για τη συγκρότηση και λειτουργία των Συμβουλίων

1. Η θητεία των μελών των Συμβουλίων των άρθρων 48 έως 50 είναι τριετής. Η θητεία των μισών τουλάχιστον από τα μέλη των Συμβουλίων που δεν συμμετέχουν σε αυτά αυτοδικαίως ανανεώνεται κάθε έξι (6) έτη.

2. Το έργο των Συμβουλίων μπορεί να υποβοηθείται, ύστερα από πρότασή τους και απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, με την ανάθεση της εξέτασης επί μέρους ζητημάτων σε επιτροπές που απαρτίζονται από ορισμένα από τα μέλη τους ή άλλους ειδικούς επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες και γνωμοδοτούν σε αυτά.

3. Η επιστημονική και γραμματειακή υποστήριξη των Συμβουλίων εξασφαλίζεται από γραμματεία που συνιστάται στο Υπουργείο Πολιτισμού στην έδρα κάθε Συμβουλίου.

4. Στους εισηγητές, στα μέλη των Συμβουλίων και της γραμματείας τους καταβάλλεται αποζημίωση, το ύψος της οποίας καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού.

5. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζονται τα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία των Συμβουλίων και της γραμματείας τους, τη δυνατότητα συγκρότησης και λειτουργίας τους κατά τμήματα και κάθε άλλη συναφή λεπτομέρεια. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, μπορεί να ιδρύονται νέα συμβούλια, να καθορίζονται οι αρμοδιότητές τους, να συγχωνεύονται ή να καταργούνται συμβούλια και να ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια.

6. Στις συνεδριάσεις των Συμβουλίων μετέχουν τα μέλη τους και οι εισηγητές άνευ ψήφου. Πρόσωπα των οποίων οι υποθέσεις άγονται ενώπιον του Συμβουλίου μπορούν να παρίστανται και με ή δια δικηγόρου και να χρησιμοποιούν τεχνικούς συμβούλους, προκειμένου να εκθέσουν τις απόψεις τους και να απαντήσουν σε τυχόν ερωτήσεις των μελών ή εισηγητών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 53

Κλοπή μνημείων

1. Με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται η κλοπή (άρθρο 372 του Ποινικού Κώδικα), αν έχει αντικείμενο μνημείο ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή μνημείο που αφαιρέθηκε από ακίνητο μνημείο, από χώρο ανασκαμμένο, από μουσείο, από αποθηκευτικούς χώρους αρχαίων ευρημάτων ή από χώρο όπου φυλάσσεται συλλογή.

2. Εάν η πράξη τελεσθήκε από πρόσωπα ενωμένα για τη διάπραξη κλοπών ή ληστειών ή για τη διάπραξη εγκλημάτων που προβλέπονται στον παρόντα νόμο επιβάλλεται κάθειρξη. Η ίδια ποινή επιβάλλεται εάν ο δράστης διαπράττει κατά συνήθεια ή κατ' επάγγελμα κλοπές μνημείων.

Άρθρο 54

Υπεξαίρεση μνημείων

Με κάθειρξη μέχρι (10) δέκα ετών τιμωρείται η υπεξαίρεση (άρθρο 375 του Ποινικού Κώδικα), αν έχει αντικείμενο μνημείο με ιδιαίτερα μεγάλη αξία ή αν ο δράστης τελεί την πράξη της υπεξαίρεσης μνημείων κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια.

Άρθρο 55

Αποδοχή και διάθεση μνημείων που αποτελούν προϊόντα εγκλήματος

Η πράξη της αποδοχής και διάθεσης προϊόντων εγκλήματος (άρθρο 394 παράγραφος 1 του Ποινικού Κώδικα) τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών, αν έχει αντικείμενο μνημείο ιδιαίτερα μεγάλης αξίας και ο υπαίτιος γνώριζε ότι αυτό προέρχεται από αξιόποινη πράξη. Επιβάλλεται κάθειρξη, αν ο υπαίτιος επιχειρεί την πράξη του προηγούμενου εδαφίου κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια.

Άρθρο 56

Φθορά μνημείου

1. Όποιος καταστρέφει, βλάπτει, ρυπαίνει, καθιστά ανεύφικτη ή δυσχερή τη χρήση ή αλλοιώνει τη μορφή μνημείου ή ανήκοντος σε συλλογή μουσείου πολιτιστικού αγαθού ή πολιτιστικού αγαθού που έχει τοποθετηθεί σε ανοικτό ή κλειστό δημόσιο, δημοτικό ή κοινόχρηστο χώρο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Αν το μνημείο ανήκει στο δρόστη επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών.

2. Αν πρόκειται για μνημείο ιδιαίτερα μεγάλης αξίας και η πράξη έγινε στο πλαίσιο οργανωμένης εγκληματικής δραστηριότητας ή από πολλούς ενωμένους για την τέλεσή της, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι (10) δέκα ετών.

Άρθρο 57

Φθορά μνημείου από αμέλεια

Με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών τιμωρείται η πράξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου 56 αν τελεσθήκε από αμέλεια.

Άρθρο 58

Παράβαση της υποχρέωσης δήλωσης μνημείου

Όποιος παραλείπει τη δήλωση που επιβάλλεται από τις

διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 8 και της παραγράφου 1 του άρθρου 24 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών. Όποιος παραλείπει τη δήλωση που επιβάλλεται από τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 24 ή της παραγράφου 2 του άρθρου 33 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών. Στην περίπτωση των μνημείων που χαρακτηρίζονται κατά την παράγραφο 6 του άρθρου 20 του νόμου αυτού, το έγκλημα του προηγούμενου εδαφίου τελείται μόνο εφόσον ο υπόχρεος προς δήλωση έλαβε αποδεδειγμένα γνώση της διοικητικής πράξης χαρακτηρισμού. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου ο δράστης τιμωρείται με χρηματική ποινή έως 50.000 ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών.

Άρθρο 59

Παράνομη μεταβίβαση μνημείου

Όποιος μεταβιβάζει την κυριότητα ή την κατοχή μνημείου ή αποκτά την κυριότητα ή αποδέχεται να περιέλθει στην κατοχή του μνημείο χωρίς την αναγκαία από το νόμο άδεια, έγκριση ή γνωστοποίηση τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών. Επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών, αν πρόκειται για αρχαίο μνημείο που δεν έχει δηλωθεί νόμιμα. Οι ποινές αυτές επιβάλλονται, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 60

Παράνομη εμπορία μνημείων

Όποιος ασκεί δραστηριότητα αρχαιοπώλη ή εμπόρου νεότερων μνημείων κατά την έννοια της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 32 χωρίς άδεια τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 61

Παράνομη ανασκαφή ή άλλη αρχαιολογική έρευνα

1. Όποιος χωρίς προηγούμενη άδεια διενεργεί ανασκαφή με σκοπό την ανεύρεση ή αποκάλυψη αρχαίων τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών.

2. Αν οι πράξεις της προηγούμενης παραγράφου τελέσθηκαν μέσα σε αρχαιολογικούς χώρους ή αν ο υπαίτιος τις επιχειρεί κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια, επιβάλλεται κάθειρξη.

3. Όποιος χωρίς προηγούμενη άδεια διενεργεί άλλης μορφής παράνομη αρχαιολογική έρευνα με σκοπό την ανεύρεση ή αποκάλυψη αρχαίων τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους. Αν ο δράστης διαπράττει την πράξη του προηγούμενου εδαφίου κατά συνήθεια ή κατ' επάγγελμα, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα (10) ετών.

Άρθρο 62

Παράνομη χρήση ανιχνευτή μετάλλου

1. Όποιος χρησιμοποιεί ανιχνευτή μετάλλων ή άλλα όργανα διασκόπησης χωρίς την άδεια που απαιτείται από τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 38 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών.

2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τελέσθηκε μέσα σε αρχαιολογικούς χώρους ή αν ο υπαίτιος της πράξης την επιχειρεί κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) ετών.

Άρθρο 63

Παράνομη εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών

1. Όποιος εξάγει ή επιχειρεί να εξαγάγει από την Ελλά-

δα, κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου, μνημείο ή πολιτιστικό αγαθό για το οποίο έχει κινηθεί διαδικασία χαρακτηρισμού, όπως ορίζεται στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 20, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών. Η προέλευση του μνημείου κατ' αξιόποινο τρόπο συνιστά επιβαρυντική περίπτωση.

2. Όποιος παραβαίνει τους όρους της απόφασης με την οποία έχει χορηγηθεί άδεια προσωρινής εξαγωγής μνημείου ή πολιτιστικού αγαθού που ανήκει σε συλλογή μουσείου και ιδίως αν δεν το επανεισάγει μέσα στην προθεσμία που τάχθηκε, τιμωρείται με φυλάκιση. Αν όμως η παράβαση του όρου δεν είναι ουσιώδης, το δικαστήριο μπορεί να αφήσει την πράξη ατιμώρητη. Το αξιόποινο της πράξης της μη εμπρόθεσμης επανεισαγωγής εξαλείφεται, αν ο υπαίτιος με δική του θέληση και πριν ακόμα εξετασθεί με οποιονδήποτε τρόπο για την πράξη του από τις αρχές επανεισάγει το μνημείο ή το πολιτιστικό αγαθό.

3. Με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται ο υπαίτιος της πράξης του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου, εφόσον η πράξη τελέστηκε με σκοπό την οριστική απομάκρυνση του μνημείου από τα όρια της ελληνικής επικράτειας.

4. Όποιος εξαγεί ή επιχειρεί να εξαγάγει από την Ελλάδα εκτός των ορίων του τελωνειακού εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά παράβαση του Κανονισμού 3911/1992 του Συμβουλίου και 752/1993 της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των προεδρικών διαταγμάτων εφαρμογής τους, όπως εκάστοτε ισχύουν, πολιτιστικά αγαθά κατά την έννοια του Κανονισμού 3911/1992, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

5. Το άρθρο 3 του προεδρικού διατάγματος 423/1995 (ΦΕΚ 242 Α') καταργείται.

Άρθρο 64

Παράνομη εισαγωγή πολιτιστικών αγαθών

Όποιος εισάγει στην Ελλάδα πολιτιστικά αγαθά κατά την έννοια της από 17 Νοεμβρίου 1980 διεθνούς συμβάσεως των Παρισιών που κυρώθηκε με το Ν. 1103/1980 (ΦΕΚ 297 Α'), τα οποία έχουν αφαιρεθεί παράνομα από μουσεία ή άλλα παρόμοια ιδρύματα ή θρησκευτικά ή δημόσια μνημεία που βρίσκονται στην επικράτεια άλλων κρατών μερών της ίδιας συμβάσεως και τα οποία αποτελούν αποδεδειγμένα τμήμα της απογραφής των ιδρυμάτων αυτών, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 65

Παράνομη μη επιστροφή πολιτιστικών αγαθών

Όποιος δεν συμμορφώνεται με εκτελεστή απόφαση δικαστηρίου ή διαιτητών, η οποία διατάσσει την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος άλλου κράτους, κατ' εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων που κυρώνονται και ισχύουν στην Ελλάδα ή των διατάξεων της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 66

Παράνομη επέμβαση ή εκτέλεση έργου

Όποιος χωρίς την αναγκαία από το νόμο άδεια ή καθ' υπέρβαση αυτής διενεργεί σε μνημείο, σε αρχαιολογικό

χώρο, ή σε ιστορικό τόπο, πράξη από αυτές που αναφέρονται στις διατάξεις των άρθρων 10 παρ. 2 - 4, 13, 14 και 15 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος διενεργεί πράξη ή δραστηριότητα σε ζώνες προστασίας γύρω από μνημεία ή χώρους, όπως ορίζονται στα άρθρα 15 και 17, κατά παράβαση των όρων και περιορισμών που ισχύουν σε αυτές. Η ίδια ποινή επιβάλλεται σε όποιον χωρίς την αναγκαία από το νόμο άδεια ή καθ' υπέρβαση της διενεργεί τις πράξεις που αναφέρονται στα άρθρα 42, 43 παράγραφος 1 και 46 παράγραφος 4.

Άρθρο 67

Πλημμελής φύλαξη, διατήρηση ή συντήρηση μνημείου

Ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος μνημείου, ο οποίος εκτελεί τις υποχρεώσεις του για φύλαξη, διατήρηση ή συντήρησή του πλημμελώς και έτσι εκθέτει το μνημείο σε κίνδυνο, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών.

Άρθρο 68

Πράξεις ελεγκτικών οργάνων

Οι διατάξεις του άρθρου 25B του Ν. 1729/1987 (ΦΕΚ 144 Α'), που προστέθηκε με το άρθρο 22 του Ν. 2161/1993 (ΦΕΚ 119 Α') εφαρμόζονται αναλόγως και στα εγκλήματα της κλοπής μνημείων, της υπεξαίρεσης μνημείων, της φθοράς μνημείων, της αποδοχής και διάθεσης μνημείων που αποτελούν προϊόντα εγκλήματος, της παράνομης ανασκαφής ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας και της παράνομης εξαγωγής πολιτιστικών αγαθών. Η ενέργεια του ελεγκτικού οργάνου περιορίζεται στις πράξεις που είναι απολύτως αναγκαίες για τη διακρίβωση των εγκλημάτων αυτών, η τέλεση των οποίων θα πρέπει πάντως να είχε προαποφασισθεί από το δρόστη.

Άρθρο 69

Δήμευση και χρηματική ποινή

1. Η δήμευση των πολιτιστικών αγαθών που αποτελούν αντικείμενο παράνομης εξαγωγής ή επιχειρούμενης παράνομης εξαγωγής, καθώς και των μέσων τέλεσης της πράξης αυτής και της παράνομης ανασκαφής ή άλλης έρευνας με σκοπό την ανεύρεση ή αποκάλυψη αρχαίων επιβάλλεται υποχρεωτικά εφόσον ανήκουν στο δρόστη ή σε συμμετοχο.

2. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν επιβληθεί δήμευση των μέσων τέλεσης των εγκλημάτων που προβλέπονται στον παρόντα νόμο, επιβάλλεται χρηματική ποινή που μπορεί να ανέλθει στο ήμισυ (1/2) της αξίας των μέσων αυτών.

Άρθρο 70

Επέκταση της εφαρμογής των διατάξεων του Ν. 2331/1995

Το εδάφιο αθ' του άρθρου 1 του Ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"αθ) Των αξιόποινων πράξεων που έχουν ως αντικείμενο μνημείο".

Άρθρο 71

Αρμοδιότητα εφετείου

1. Τα κακούργηματα της κλοπής μνημείων, της υπεξαίρεσης μνημείων, της φθοράς μνημείων, της αποδοχής και

διάθεσης μνημείων που αποτελούν προϊόντα εγκλήματος, της παράνομης επέμβασης ή εκτέλεσης έργου σε μνημείο, της παράνομης εξαγωγής πολιτιστικού αγαθού και της παράνομης ανασκαφής ή άλλης έρευνας για την ανεύρεση ή αποκάλυψη αρχαίων υπάγονται στην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου.

2. Μόλις περατωθεί η ανάκριση για πράξεις της προηγούμενης παραγράφου η δικογραφία υποβάλλεται από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών στον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος εάν κρίνει ότι δεν συντρέχουν σοβαρές ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορούμενου στο ακροατήριο με απευθείας κλήση, εισάγει την υπόθεση με πρότασή του στο Συμβούλιο Εφετών που αποφασίζει σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 309-315 του Κ.Π.Δ.

Εάν ο εισαγγελέας εφετών κρίνει ότι προκύπτουν ενδείξεις και ότι δεν πρέπει να επιστρέψει τη δικογραφία για να συμπληρωθεί, εισάγει, εφόσον συμφωνεί και ο Πρόεδρος Εφετών, την υπόθεση στο ακροατήριο με απευθείας κλήση, κατά της οποίας δεν επιτρέπεται προσφυγή.

Άρθρο 72

Τύχη χρηματικών ποινών και δμευθεντων πραγμάτων

1. Οι χρηματικές ποινές, τα πρόστιμα, τα ποσά που προέρχονται από μετατροπή των στερητικών της ελευθερίας ποινών σε χρηματικές ποινές, καθώς και τα ποσά χρηματικής ικανοποίησης του Δημοσίου λόγω ηθικής βλάβης που επιβάλλονται κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελούν πόρο του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (Τ.Α.Π.Α.). Πράγματα που δμευθεντων ως μέσα για την τέλεση εγκληματικών πράξεων, που τιμωρούνται κατά το νόμο, περιέρχονται στο Υπουργείο Πολιτισμού.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Πολιτισμού καθορίζεται η διαδικασία βεβαίωσης, είσπραξης και απόδοσης στο Τ.Α.Π.Α. των πιο πάνω ποσών και ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

ΕΙΔΙΚΕΣ, ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 73

Μεταβατικές και ειδικές διατάξεις

1. Τα υπάρχοντα κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού δικαιώματα κυριότητας των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων της Εκκλησίας της Ελλάδας, της Εκκλησίας της Κρήτης, των Μητροπόλεων της Δωδεκανήσου, του Οικουμενικού Πατριαρχείου της Κωνσταντινουπόλεως, των Πατριαρχείων Αλεξανδρείας, Αντιοχείας και Ιεροσολύμων, της Ιερής Μονής του Σινά, των Ιερών Μονών του Αγίου Όρους, των Ιερών Μονών της Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολύτριάς στη Χαλκιδική, των Βλατάδων στη Θεσσαλονίκη και του Ευαγγελιστή Ιωάννη του Θεολόγου στην Πάτμο, άλλων νομικών προσώπων ή άλλων ενώσεων προσώπων που εκπροσωπούν θρησκείες ή δόγματα, σε αρχαία μνημεία θρησκευτικού χαρακτήρα, ακόμη και αν χρονολογούνται μέχρι και το 1453, διατηρούνται.

2. Με τις διατάξεις του παρόντος δεν τίγονται ισχύουσες ειδικές διατάξεις περί του Αγίου Όρους.

3. Όποιος έχει στην κατοχή του αρχαίο κινητό από αυτά που αναφέρονται στις περιπτώσεις 1α' και 1β' του άρθρου

20, υποχρεούται να το δηλώσει στην Υπηρεσία μέσα σε προθεσμία ενός (1) έτους από τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Η εμπρόθεσμη δήλωση αποτελεί, για όποιον προβαίνει σε αυτήν, λόγο απαλλαγής από την ποινική δίωξη για τη μη έγκαιρη δήλωση.

Αυτός που δηλώνει σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο ότι κατέχει αρχαίο που χρονολογείται έως και το 1453, είναι δυνατόν να υποβάλλει, παράλληλα με τη δήλωση, αίτηση για τη χορήγηση άδειας κατοχής του αρχαίου σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Η άδεια χορηγείται εκτός εάν συντρέχει η περίπτωση γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 23. Κατά τη χορήγηση της άδειας κατοχής ορίζονται τα αναγκαία μέτρα για τη φύλαξη και τη διατήρηση του μνημείου.

4. Αν σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 2 δηλωθεί η κατοχή αρχαίου που έχει εισαχθεί από την αλλοδαπή και που χρονολογείται έως και το 1453, αναγνωρίζεται το δικαίωμα κυριότητας υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις της διάταξης της παραγράφου 3 του άρθρου 33.

5. Όσοι έχουν άδεια ιδιωτικής συλλογής αρχαίων κατά τις διατάξεις του Κ.Ν. 5351/1932 μπορούν να ζητήσουν να αναγνωριστούν ως συλλέκτες σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Οι αιτούντες αναγνωρίζονται ως συλλέκτες εκτός εάν συντρέχουν τα κωλύματα της παραγράφου 1 ή της παραγράφου 2 του άρθρου 31. Με την απόφαση αναγνώρισης ορίζονται τα αναγκαία μέτρα, τα οποία οφείλει ο συλλέκτης να λάβει, για τη φύλαξη και διατήρηση των αντικειμένων της συλλογής το αργότερο μέσα σε προθεσμία δεκαοκτώ (18) μηνών από την αναγνώριση. Μετά την παρέλευση δεκαοκτώ (18) μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, λήγει αυτοδίκαια η ισχύς αδειών ιδιωτικής συλλογής αρχαίων που έχουν χορηγηθεί κατά τις διατάξεις του Κ.Ν. 5351/1932, εκτός εάν εκκρεμεί αίτηση αναγνώρισης ως συλλέκτη κατά τη διάταξη του προηγούμενου εδαφίου.

6. Όσοι έχουν άδεια εμπορίας αρχαίων κατά τις διατάξεις του Κ.Ν. 5351/1932, αν επιθυμούν να ασκούν τη δραστηριότητα του αρχαιοπώλη, οφείλουν να ζητήσουν τη χορήγηση της σχετικής άδειας σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, μέσα σε προθεσμία δεκαοκτώ (18) μηνών από τη δημοσίευσή του. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής, λήγει αυτοδίκαια η ισχύς αδειών εμπορίας αρχαίων που έχουν χορηγηθεί κατά τις διατάξεις του Κ.Ν. 5351/1932, εκτός εάν εκκρεμεί αίτηση για τη χορήγηση άδειας αρχαιοπώλη κατά τη διάταξη του προηγούμενου εδαφίου.

7. Ο διευθύνων συστηματική ανασκαφή που βρίσκεται σε εξέλιξη υποχρεούται να καταθέτει προς δημοσίευση αρχική παρουσίαση εντός δύο (2) ετών από τη δημοσίευσή του παρόντος νόμου. Εάν η ανασκαφή έχει περατωθεί, ο διευθύνων έχει την υποχρέωση να καταθέσει την τελική δημοσίευση εντός πενταετίας από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

8. Τα λειτουργούντα, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, μουσεία, τα οποία έχουν ιδρυθεί με νόμο, λογίζονται ως αναγνωρισμένα κατά την έννοια των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 45. Οφείλουν όμως να προσαρμοσθούν στις ρυθμίσεις του άρθρου αυτού και των κανονιστικών πράξεων που προβλέπονται σε αυτό, μέσα σε προθεσμία που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

9. Οι υφιστάμενες νόμιμα λειτουργούσες εξορυκτικές δραστηριότητες μεταλλείων ή λατομείων μετά την ισχύ

του παρόντος νόμου συνεχίζουν νομίμως τη λειτουργία τους μέχρι τη λήξη της σχετικής άδειας, η οποία μπορεί μετά να ανανεωθεί.

10. Πολιτιστικά αγαθά που έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενα σύμφωνα με τις διατάξεις της προϊσχύουσας νομοθεσίας προστατεύονται στο εξής κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Πολιτιστικά αγαθά που έχουν ήδη χαρακτηριστεί κατά κατηγορίες χαρακτηρίζονται εκ νέου σύμφωνα με τη διαδικασία και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Έως τότε προστατεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου που εφαρμόζονται αναλόγως.

11. Η χρηματική αξία κινητών μνημείων καθορίζεται από τριμελή επιτροπή ειδικών επιστημόνων, που συνιστάται με απόφαση του Υπουργού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Εάν ο ιδιώτης δεν αποδεχθεί την τιμή που καθορίζεται από την παραπάνω επιτροπή, συνιστάται επιτροπή αποτελούμενη από έναν ειδικό επιστήμονα εκπρόσωπο του ιδιώτη, έναν προϊστάμενο υπηρεσιακής μονάδας του Υπουργείου Πολιτισμού ή έναν διευθυντή μουσείου οριζόμενο από τον Υπουργό Πολιτισμού και έναν ειδικό επιστήμονα που ορίζεται από τον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου.

12. Προκειμένου περί ακινήτων ή εκτάσεων πολλαπλών χαρακτηρισμένων υπερισχύουν οι διατάξεις του παρόντος νόμου, εφόσον πρόκειται για μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους ή ιστορικούς τόπους.

13. Κηρυγμένοι έως την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού αρχαιολογικοί χώροι που δεν έχουν οριοθετηθεί σύμφωνα με τους όρους της παραγράφου 1 του άρθρου 12, οριοθετούνται οριστικά εντός τριετίας από αυτήν, στο πλαίσιο προγράμματος που καταρτίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Προκειμένου για ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους η παραπάνω προθεσμία είναι διπλάσια.

14. Όπου στον παρόντα νόμο και γενικότερα στη νομοθεσία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς προβλέπεται:

α) ότι απαιτείται άδεια ή έγκριση της αρμόδιας υπηρεσίας ή του Υπουργού Πολιτισμού για την εκτέλεση εργασίας ή για τη διενέργεια οποιασδήποτε άλλης πράξης,

ή β) ότι απαγορεύεται ή επιβάλλεται η διενέργεια εργασιών ή οποιασδήποτε άλλης πράξης είτε εκ του νόμου είτε επειδή αυτό προβλέπεται σε πράξη της Υπηρεσίας ή του Υπουργού Πολιτισμού,

ή γ) ότι επέρχονται συγκεκριμένες ένομες συνέπειες λόγω της παραβίασης διατάξεων, μπορούν να εκδίδονται προσωρινώς μεν σήματα οριστικώς δε πρωτόκολλα με τα οποία διαπιστώνεται η πλήρωση των προϋποθέσεων από τις οποίες απορρέουν οι ένομες συνέπειες που προβλέπονται από το νόμο ή τις δυνάμει αυτού εκδιδόμενες ατομικές ή κανονιστικές πράξεις, ιδίως η διακοπή εργασιών, η εγκατάσταση εργολάβων ή συνεργείων για τη διενέργεια εργασιών, η επιβολή αποζημίωσης ή τέλους, η αποβολή από ακίνητο, η κατάχρηση κινητού ή ακινήτου μνημείου. Τα σήματα και τα πρωτόκολλα αυτά εκδίδονται από τον Υπουργό Πολιτισμού, ο οποίος μπορεί να εξουσιοδοτεί σχετικά τον Γενικό Γραμματέα ή υπαλλήλους του Υπουργείου Πολιτισμού. Οι αστυνομικές αρχές και κάθε άλλη δημόσια αρχή ή αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης υποχρεούνται να παράσχουν κάθε αναγκαία συνδρομή για την εκτέλεση των σημάτων και των διοικητικών πρωτοκόλλων της παρούσας παραγράφου. Για την επίδοση και την εκτέλεση των παραπάνω σημάτων και πρωτοκόλλων εφαρμόζονται

αναλόγως οι διατάξεις του τέταρτου και του πέμπτου εδαφίου της περίπτωσης β', της παραγράφου 9 του άρθρου 7 του Ν. 2557/1997, όπως ισχύει.

15. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, ορίζονται οι πρόσθετες διοικητικές κυρώσεις οι οποίες επιβάλλονται για πράξεις ή παραλείψεις που είναι αντίθετες προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου ή των κανονιστικών πράξεων οι οποίες έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότησή του.

16. Η ανώνυμη εταιρεία της παραγράφου 2α του άρθρου 6 του Ν. 2557/1997 (ΦΕΚ 271 Α') η οποία προστέθηκε με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Ν. 2819/2000 (ΦΕΚ 84 Α') μεταβάλλει την επωνυμία της από "Ανώνυμη Εταιρεία Προβολής Ελληνικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς Α.Ε." σε "Οργανισμός Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού Α.Ε. (Ο.Π.Ε.Π. Α.Ε.)."

17. Στο τέλος της περίπτωσης ζ της παραγράφου 2α του άρθρου 6 του Ν. 2557/1997 (ΦΕΚ 271 Α'), η οποία προστέθηκε με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Ν. 2819/2000 (ΦΕΚ 84 Α'), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

"Όσον αφορά τις δράσεις που σχετίζονται με την Πολιτιστική Ολυμπιάδα και την προβολή του πολιτισμού της χώρας, η εταιρεία μπορεί να ενεργεί και μη κερδοσκοπικά."

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 74

Κωδικοποίηση της νομοθεσίας

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, μπορεί να κωδικοποιείται στο σύνολό της η νομοθεσία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, να αλλάζει η σειρά και η αρίθμηση των διατάξεων, να συνενώνονται ομοειδείς διατάξεις και εν γένει να επέρχεται κάθε τροποποίηση αναγκαία για τη διοικητική κωδικοποίηση αυτής.

Άρθρο 75

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις. Κάθε διάταξη νόμου αντίθετη προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου καταργείται.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 28 Ιουνίου 2002

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Α. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Β. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ε. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 28 Ιουνίου 2002

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ**ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ**

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * TELEX 223211 YPET GR * FAX 52 21 004

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr>e-mail: webmaster@et.gr**ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ Φ.Ε.Κ.: Τηλ. 1464**Πληροφορίες Α.Ε. - Ε.Π.Ε.: **010 5225 761 - 010 5230 841**Πληροφορίες λοιπών Φ.Ε.Κ.: **010 5225 713 - 010 5249 547****ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Βασ. Όλγας 227 - Τ.Κ. 54100 ΠΕΙΡΑΙΑΣ - Γούναρη και Εθν. Αντίστασης Τ.Κ. 185 31 ΠΑΤΡΑ - Κορίνθου 327 - Τ.Κ. 262 23 ΙΩΑΝΝΙΝΑ - Διοικητήριο Τ.Κ. 450 44 ΚΟΜΟΤΗΝΗ - Δημοκρατίας 1 Τ.Κ. 691 00	(0310) 423 956 010 4135 228 (0610) 638 109 - 110 (06510) 87215 (05310) 22 858	ΛΑΡΙΣΑ - Διοικητήριο Τ.Κ. 411 10 ΚΕΡΚΥΡΑ - Σαμαρά 13 Τ.Κ. 491 00 ΗΡΑΚΛΕΙΟ - Πλ. Ελευθερίας 1, Τ.Κ. 711 10 ΛΕΣΒΟΣ - Πλ. Κωνσταντινουπόλεως Τ.Κ. 811 00 Μυτιλήνη	(0410) 597449 (06610) 89 127 / 89 120 (0810) 396 223 (02510) 46 888 / 47 533
---	--	--	---

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ**Σε έντυπη μορφή:**

- Για τα ΦΕΚ από 1 μέχρι 40 σελίδες 1 ευρώ.
- Για τα ΦΕΚ από 40 σελίδες και πάνω η τιμή προσαυξάνεται κατά 0,05 ευρώ για κάθε επιπλέον σελίδα.

Σε μορφή CD:

Τεύχος	Περίοδος	Τιμές σε EURO	Τεύχος	Περίοδος	Τιμές σε EURO
Α.Ε. & Ε.Π.Ε.	Μηνιαίο	60	Αναπτυξιακών Πράξεων και Συμβάσεων (Τ.Α.Π.Σ.)	Ετήσιο	75
Α' και Β'	3μηνιαίο	75	Νομικών Προσώπων		
Α', Β' και Δ'	3μηνιαίο	90	Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.)	Ετήσιο	75
Α'	Ετήσιο	180	Δελτίο Εμπορικής και		
Β'	Ετήσιο	210	Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Δ.Ε.Β.Ι.)	Ετήσιο	75
Γ	Ετήσιο	60	Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου	Ετήσιο	75
Δ'	Ετήσιο	150	Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων	Ετήσιο	75
Παράρτημα	Ετήσιο	75			

Η τιμή πώλησης του Τεύχους Α.Ε. & Ε.Π.Ε. σε μορφή CD - rom για δημοσιεύματα μετά το 1994 καθορίζεται σε 30 ευρώ ανά τεμάχιο, ύστερα από σχετική παραγγελία.

Η τιμή διάθεσης φωτοαντιγράφων ΦΕΚ 0, 15 ευρώ ανά σελίδα

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Σε έντυπη μορφή		Από το Internet	
	Κ.Α.Ε. Προϋπολογισμού	Κ.Α.Ε. ΤΑΠΕΤ	Κ.Α.Ε. Προϋπολογισμού	Κ.Α.Ε. ΤΑΠΕΤ
	2531	3512	2531	3512
	ευρο	ευρο	ευρο	ευρο
Α' (Νόμοι, Π.Δ., Συμβάσεις κτλ.)	205	10,25	176	8,80
Β' (Υπουργικές αποφάσεις κτλ.)	293	14,65	205	10,25
Γ (Διορισμοί, απολύσεις κτλ. Δημ. Υπαλλήλων)	59	2,95	ΔΩΡΕΑΝ	- -
Δ' (Απαλλοτριώσεις, πολεοδομία κτλ.)	293	14,65	147	7,35
Αναπτυξιακών Πράξεων και Συμβάσεων (Τ.Α.Π.Σ.)	147	7,35	88	4,40
Ν.Π.Δ.Δ. (Διορισμοί κτλ. προσωπικού Ν.Π.Δ.Δ.)	59	2,95	ΔΩΡΕΑΝ	- -
Παράρτημα (Προκηρύξεις θέσεων ΔΕΠ κτλ.)	30	1,50	ΔΩΡΕΑΝ	- -
Δελτίο Εμπορικής και Βιομ/κής Ιδιοκτησίας (Δ.Ε.Β.Ι.)	59	2,95	30	1,50
Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.)	ΔΩΡΕΑΝ	-	ΔΩΡΕΑΝ	- -
Προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π.	ΔΩΡΕΑΝ	-	ΔΩΡΕΑΝ	- -
Ανωνύμων Εταιρειών & Ε.Π.Ε.	2.054	102,70	587	29,35
Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων (Δ.Δ.Σ.)	205	10,25	88	4,40
Α', Β' και Δ'			352	17,60

Το κόστος για την ετήσια συνδρομή σε ηλεκτρονική μορφή για τα προηγούμενα έτη προσαυξάνεται πέραν του ποσού της ετήσιας συνδρομής του έτους 2002 κατά 6 ευρώ ανά έτος παλαιότητας και κατά τεύχος

* Οι συνδρομές του εσωτερικού προπληρώνονται στις ΔΟΥ που δίνουν αποδεικτικό είσπραξης (διπλότυπο) το οποίο με τη φροντίδα του ενδιαφερομένου πρέπει να στέλνεται στην Υπηρεσία του Εθνικού Τυπογραφείου.

* Η πληρωμή του υπέρ ΤΑΠΕΤ ποσού που αντιστοιχεί σε συνδρομές, εισπράττεται και από τις ΔΟΥ.

* Οι συνδρομητές του εξωτερικού έχουν τη δυνατότητα λήψης των δημοσιευμάτων μέσω internet, με την καταβολή των αντίστοιχων ποσών συνδρομής και ΤΑΠΕΤ.

* Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι Δήμοι, οι Κοινότητες ως και οι επιχειρήσεις αυτών πληρώνουν το μισό χρηματικό ποσό της συνδρομής και ολόκληρο το ποσό υπέρ του ΤΑΠΕΤ.

* Η συνδρομή ισχύει για ένα χρόνο, που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου.

Δεν εγγράφονται συνδρομητές για μικρότερο χρονικό διάστημα.

* Η εγγραφή ή ανανέωση της συνδρομής πραγματοποιείται το αργότερο μέχρι τον Φεβρουάριο κάθε έτους.

* Αντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές επιταγές και χρηματικά γραμμάτια δεν γίνονται δεκτά.

Οι υπηρεσίες εξυπηρέτησης των πολιτών λειτουργούν καθημερινά από 08.00' έως 13.00'

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Παράρτημα II

ΔΙΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΣΤΟ ΔΗΡΩΜΕΝΟ

3

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ
25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1991

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

- ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΟΥ
259

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

- Καθορισμός τιμής διάθεσης των Ενημερωτικών Νο 3 και Νο 4 του Ολοκληρωμένου Τελωνειακού Δασμολογίου ΤΑΡΙC Φορολογικές Επιβαρύνσεις έτους 1991». 1
- Καθορισμός πάγιας επιχορήγησης της Δ/σης Τελωνείων Αττικής για καθαριότητα και γραφική ύλη Α' τετραμήνου 1991 από 1.3 έως 30.6.1991 για γραφική ύλη και καθαριότητα». 2
- Απαγόρευση εισαγωγής πατιντας φαγητού από Πολωνία. 3
- Έγκριση σύστασης προσωρινών θέσεων στον Οργανισμό του Περ. Γεν. Νοσ. Αθηνών. 4
- Καθορισμός ύψους επιχορήγησης στη Σχολή Εκπαιδευτικών Λειτουργών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης (ΣΕΛΕΤΕ). 5
- Καθορισμός ζωνών προστασίας αρχαιολογικού χώρου Δελφών και ευρύτερου Δελφικού Τοπίου. 6

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ & ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

- Αριθ. Τ. 1649/5843 (1)
- Καθορισμός τιμής διάθεσης των Ενημερωτικών Νο 3 και Νο 4 του Ολοκληρωμένου Τελωνειακού Δασμολογίου ΤΑΡΙC Φορολογικές Επιβαρύνσεις έτους 1991».

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1) Το από 29.11.90 Υπηρεσιακό Σημείωμα της 17ης Δ/σης του ΓΠ. ΟΙΚ. με το οποίο ζητείται ο καθορισμός τιμής διάθεσης του Ολοκληρωμένου Τελωνειακού Δασμολογίου ΤΑΡΙC και Φορολογικές Επιβαρύνσεις, εφόσον κριθεί αμαγκαία η αναπροσαρμογή της τιμής διάθεσης του.

2) Τις διατάξεις του άρθρου 48 του Ν. 1591/86 (ΦΕΚ 50/Α) «Περί νεντίμων ή δικαιωμάτων πώσης φύσεως για πώληση βιβλίων, κωδίων κ.λ.π. εντύπων γενικά από Δημόσιες Υπηρεσίες προς τρίτους».

3) Το από 13.3.91 Πρακτικό της Επιτροπής που συστήθηκε για τον προσδιορισμό του αντιτίμου διάθεσης του Ολοκληρωμένου Τελωνειακού Δασμολογίου ΤΑΡΙC Φορολογικές Επιβαρύνσεις έτους 1991, με το ποίο εισήγεται τη διάθεση των Ενημερωτικών Νο 3 και Νο 4 του έρην αυτού στο ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) δραχμών.

4) Το από 28/2/91 Ενημερωτικό σημείωμα της 17ης Δ/σης κήφη Γεν. Γραμματέα, αποφασίζουμε:

1) Εγκρίνουμε τη διάθεση των Ενημερωτικών Νο 3 και Νο 4 του έρην «Ολοκληρωμένο Δασμολόγιο ΤΑΡΙC Φορολογικές Επιβαρύνσεις 1991» στο ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) δραχμών.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 10 Απριλίου 1991

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ

Αριθ. 1029435/474/0001

(2)

Καθορισμός πάγιας επιχορήγησης της Δ/σης Τελωνείων Αττικής για καθαριότητα και γραφική ύλη Α' τετραμήνου 1991 από 1.3 έως 30.6.1991 για γραφική ύλη και καθαριότητα».

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του Ν.Α. 321/69 «περί Κώδικος Δημοσίου Λογιστικού» όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 1337 όμοιο.

2. Την αριθμ. 194902/22.11.1969 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, «περί διαδικασίας πληρωμής σταθερών, διαρκούς ή περιθδικού χαρακτήρος δαπανών».

3. Την αριθμ. 2080481/20.12.90 απόφαση του Γ. Α. Κρ. «περί διαθέσεως των πιστώσεων του προϋπολογισμού του οικον. έτους 1991 από τους Υπουργούς».

4. Τις πιστώσεις των ΚΑΕ 1114 και 1355 του ειδικού φορέα 23-230 οικον. έτους 1991 όπως έχουν διαμορφωθεί μέχρι σήμερα.

5. Την αριθμ. 1048861/1186/0006/4.7.1990 (ΦΕΚ. 315/Β/14.5.1990) απόφαση του Υπουργού των Οικονομικών με την οποία μεταβιβάστηκε η εξουσία να υπογράφουν «Με εντολή Υπουργού» στους Προϊσταμένους Τμημάτων κ.λ.π.».

6. Το αριθμ. Τ.1017/3783/00034/4.3.1991 έγγραφο της 3ης Δ/

σης Προσωπικού Τελωνείων Τμήμα Β', αποφασίζουμε:

α) Καθορίζουμε την πάγια επιχορήγηση για το από 1.3.1991 μέχρι 30.6.1991 χρονικό διάστημα για έξοδα γραφικής ύλης και καθαριότητας, όπως κατωτέρω:

α/α Υπηρεσία	Γραφική Υλη	Καθαριότητα
	1114	1355
Δ/ση Τελωνείων Αττικής	100.000	350.000
	100.000	350.000

β) Η ανωτέρω δαπάνη αναλαμβάνεται με την παρούσα από τις πιστώσεις του ειδ. φορέα 23-230 ΚΑΕ 1114 και 1355 του προϋπολογισμού εξόδων του Υπ. Οικονομικών οικον. έτους 1991.

γ) Η παρούσα να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αριθμός εγκρίσεως της Υπηρεσίας Εντελλομένων Εξόδων του Υπ. Οικον. 2, 2/2.4.1991.

Καταχωρήθηκε στο βιβλίο εγκρίσεων και εντολών πληρωμής με αύξοντα αριθμό υποχρεώσεως.

Απαγόρευση εισαγωγής κατάρτας φαγητού από Πολωνία.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 16 του Π.Δ. 292/ΦΕΚ 117 Α/6.9.90

2. Την εισήγηση της Δ/σης Προστασία Φυτική Παραγωγή του Υπουργείου Γεωργίας, αποφασίζουμε:

1. Απαγορεύουμε την εισαγωγή κατάρτας φαγητού από Πολωνία στην οποία έχει διαπιστωθεί η παρουσία του παθογόνου χαραντίνας «CORYNEBACTERIUM SEPPEDONICUM που προσβάλλει την πατάτα.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 3 Απριλίου 1991

Ο ΑΝΑΓΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Π. ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Αριθ. Α3β/οικ. 3979

Εγκριση σύστασης προσωρινών θέσεων στον Οργανισμό του Περ. Γεν. Νοσ. Αθηνών.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παρ. 1β του αρ. 6 του Ν. 1579/85 «Ρυθμίσεις α την εφαρμογή και ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Υγείας και Οες διατάξεις» (Α' 217).

2. Τις διατάξεις του άρθρου 11 του Π. Δ/τος 87/89 «Μετατροπή ρς Ανωτέρας Σχολής Αδελφών Νοσηκόμων του Περιφ. Γεν. Νοσ. Αθηνών σε Μίαση Τεχνική Επαγγελματική Νοσηλ. Σχολή στο Περ. Γεν. Νοσ. Αθηνών και εγχείσεως του Οργανισμού αυτής» (Α' 39).

3. Την με αρ. Υ. 1059/3.5.90 απόφαση Πρωθυπουργού «Καθορι-ός αρμοδιοτήτων του Αναπληρωτή Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και νωνικών Ασφαλίσεων Γεωργίου Σούρα, (Β 295)

4. Την με αρ. 36/27.11.90 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου ο Περ. Γεν. Νοσ. Αθηνών, αποφασίζουμε:

Άρθρο Μόνο

Εγκρίνουμε την σύσταση των παρακάτω προσωρινών θέσεων, στον ανισμό του Περ. Γεν. Νοσ. Αθηνών, αντίστοιχων κατά κλάδο και ηγορία με αυτές που μεταφέρονται με την παρ. 2 του άρθρου 11 του 1. 87/89 (Α' 39) στις οποίες και θα ενταχθεί το προσωπικό της ρην Σχολής ΑΣΑΔΥ, το οποίο κατά την δημοσίευση του Π.Δ. 87/89 ρετούσε σε οργανικές θέσεις του Οργανισμού της εν λόγω Σχολής. θέσεις αυτές καταργούνται αυτοδίκαια μετά την αποχώρηση με ιονδήποτε τρόπο των υπαλλήλων που υπηρετούν σ' αυτές.

Α' Κλάδος ΠΕ Διοικητικός

Μία (1) θέση

Κλάδος ΔΕ Διοικητικός Λογιστικός

ύο (2) θέσεις

Κλάδος ΔΕ Τεχνικός

τρεις (3) θέσεις

ε παραπάνω θέσεις κατανέμονται ανά μία στις ειδικότητες Ηλε-τεχνίτη, Υδραυλικού, και Ελαιοχρωματιστή Υδροχρωματιστή-λίδος ΥΕ Προσωπικού Εστίασης

ία (1) θέση ειδικότητας Τραπεζοκόμου

λάδος ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού

ία (1) θέση

Προσωρινές θέσεις με σχέση εργασίας ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου ου καθαριστριών τέσσερις (4) θέσεις και Τραπεζοκόμων Μία (1)

(3) Αριθ. 1Β/2802/167

Καθορισμός ύψους επιχορήγησης στη Σχολή Εκπαιδευτικών Λειτουργ-ών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης (ΣΕΛΕΤΕ).

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τον Α.Ν. 585/68 «περί καταργήσεως διατάξεων, καθορίζουσών κατώτατα όρια επιχορηγήσεων εκ του Κρατικού-Προϋπολογισμού, προς Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού δικαίου, Οργανισμούς και Ιδρύματα».

2. Το Ν.Δ. 321/69 «περί κώδικος Δημοσίου Λογιστικού».

3. Το Ν.Δ. 581/70 άρθρο 1 και άρθρο 16 παραγρ. 1 εδαφ. α περί διοικήσεως της Σ.Ε.Λ.Ε.Τ.Ε.

4. Το Ν. 1919/90 κύρωση του Γενικού Προϋπολογισμού του Κρά-τους για το οικονομικό έτος 1991, αποφασίζουμε:

Καθορίζουμε το ύψος της Κρατικής επιχορήγησης προς τη Σχολή Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευ-σης (ΣΕΛΕΤΕ) σε τριακόσια εκατομμύρια δρχ. 300.000.000) σε βάρ-ος της πίστωσης του προϋπολογισμού εξόδων του Υπουργείου Εθνι-κής Παιδείας και Θρησκευμάτων Οικονομικού έτους 1991 του Φ. 19-500 και ΚΑΕ 2433.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 29 Μαρτίου 1991

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ
ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚ/ΤΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΦΛΙΑΣ

Αριθ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ10/13624/725

Καθορισμός ζωνών προστασίας αρχαιολογικού χώρου Δελφών και ευ-ρύτερου Δελφικού Τοπίου.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Έχοντας υπόψη:

1. Το Ν. 1558/85 (ΦΕΚ 137/τ. α/26.7.85 «Περί Κυβερνήσεως και Κυβερνητικών Οργάνων».

2. Την ΥΠΠΟ/ΓΝΟΣ/49610/23.11.90 Υ.Α. ΦΕΚ 743/τ. β/29.11.90.

3. Τις διατάξεις του Κ.Ν. 5351/1932 «Περί Αρχαιοτήτων».

4. Το Ν. 1892/90 ΦΕΚ 101/τ. Α'/31.7.90/κεφ. 1α άρθρο 91, «Περί ρυθμίσεων αρμοδιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού.

5. Τις ομόφωνες γνωμοδοτήσεις του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμ-βουλίου, όπως διατυπώθηκαν στην αρ. 20/90, 37/90 8/91 συνεδρίες του, αποφασίζουμε:

Για λόγους προστασίας του σημαντικότητας του Αρχαιολογικού Χώρου των Δελφών και των μεμονωμένων αρχαιολογικών θέσεων, που περι-λαμβάνονται στο ευρύτερο Δελφικό Τοπίο, καθορίζουμε:

1. α) Ζώνη Α, αδόμητη απολύτου προστασίας, που ορίζεται με δια-γράμμιση και με το γράμμα Α στο συνημμένο τοπογραφικό διάγραμμα Φ.Χ.Σ.Υ.Σ. 1:25.000 Στη ζώνη Α, περιλαμβάνονται, εκτός της περιο-χής που χαρακτηρίζεται στο Π.Δ. 85 με τον αρ. 1 (ως περιοχή Απολύ-του Προστασίας) και οι ακόλουθοι αρχαιολογικοί χώροι:

1. Η θέση «Μπάντα» ή Περίοπος Αράχουρας, όπου εντοπίστηκε οχύρωση ελληνοιστικών χρόνων.

2. Η θέση του Υψώματος «Καστρούλι» Ζεμενού, όπου σώζεται οχυ-ρωμένος οικισμός των γεωμετρικών χρόνων.

3. Το οροπέδιο «Καλό Πηγάδι» Δεοφίνας, όπως δηλώνεται στο συ-νημμένο χάρτη και περιχλιείται από τη γραμμή που συνδέει τις Κορυ-φές Κούτσουρας και Στρολίνας.

4. Το ύψωμα «Αγ. Γεώργιος στα νότια του Χρυσού, όπου σώζεται μυκηναϊκή εγκατάσταση.

1) Λόφος «Γγά Ιτιάς» όπου σώζεται μηχαναϊκός οικισμός.

Για τη ζώνη Α ισχύουν όσα αναγράφονται στο άρθρο 2 παρ. Α1 Π. Δ. 85 για τις περιοχές με αρ. 1.

γ. Στους Δελφούς και μόνο μέσα στα όρια του περιφραγμένου αρχαιολογικού χώρου, επιτρέπεται η εκτέλεση πάσης φύσεως εργασιών που μπορούν στη κατασκευή νέων κτισμάτων, επισκευή και βελτίωση των υπαρχόντων, κατασκευή κάθε είδους εγκατάστασης, που έχει ως σκοπό τη προστασία, τη φύλαξη και τη βελτίωση του αρχαιολογικού χώρου.

Οι επιτρεπόμενες χρήσεις, εντός του περιφραγμένου αρχαιολογικού χώρου είναι οι ακόλουθες: αρχαιολογικό μουσείο, χώροι Υγεινής, αποθιχευτικοί χώροι, χώροι εξυπηρέτησεως επισκεπτών και προσωπικού (φυλακεία), αναψυκτήρια, πωλητήρια, αντλιοστάσια, εργαστήρια συντήρησης. Η επιτρεπόμενη κάλυψη είναι 10%, συντελεστής δόμησης 0,1, το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος μόνο για το Μουσείο, ως το υφιστάμενο. Για τις υπόλοιπες εγκαταστάσεις το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος είναι 4 μ.

δ. Εντός της ζώνης Α για τις υφιστάμενες και μόνον, μονάδες επεξεργασίας ελαιών ελαιοκυρήνα, τις ευρισκόμενες κατά μήκος του άξονα του δρόμου Ιτίας Αμφισσας, επιτρέπεται ο εκσυγχρονισμός μετά από ρωμοδότηση για κάθε μία μονάδα χωριστά, του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, εντός όμως των σημερινών ορίων ιδιοκτησιών τους, και εφ' όσον έχουν την έγκριση και τις προδιαγραφές που απαιτούνται

από τις διατάξεις και τη νομοθεσία, των Υπουργείων, όπου υπάρχουν.

ε. Στη ζώνη Α και στη περιοχή Δελφών θ' αντιμετωπιστεί ενδεχόμενη εγκατάσταση Βιολογικού καθαρισμού, εφ' όσον κατατεθεί για έγκριση από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, πλήρης αρχιτεκτονική και περιβαλλοντική μελέτη καθώς και μελέτη διαθέσεως λυμάτων.

Οι ως άνω μελέτες, πρέπει να ικανοποιούν απολύτως τις απαιτήσεις προστασίας του λίαν ευαίσθητου αρχαιολογικού χώρου Δελφών.

II. Ζώνη Β: που περιβάλλει τη ζώνη Α και περιλαμβάνει όλες τις, εντός των ορίων της Ζ.Ο.Ε., περιοχές, όπως έχουν οριοθετηθεί στο Π.Δ. 85.

Η Ζώνη αυτή σημειώνεται στο συνημμένο τοπογραφικό διάγραμμα με την ένδειξη Β και πρόκειται για περιοχές, όπου η Υπηρεσία μας επιτρέπει τη δόμηση με όρους και περιορισμούς οι οποίοι θα διατυπωθούν σε χωριστή υπουργική απόφαση και θα θεσμοθετηθούν βάσει των διατάξεων του Ν. 1892/90 από το Υπουργείο Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 27 Μαρτίου 1991

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΤΖΑΝΝΗΣ ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΗΣ

ΠΡΟΤΥΠΟ ΔΡ. ΣΙΑΣ ΔΙΚΙΣΜΟΥ ΑΠΕΡ. ΚΤΟΙ
ΣΤΕΓΙΑΣΧ. ΑΡΙΘΜΟΓΡΑΦΗΣΕΩΣ

ΑΜΦΙΣΣΑ

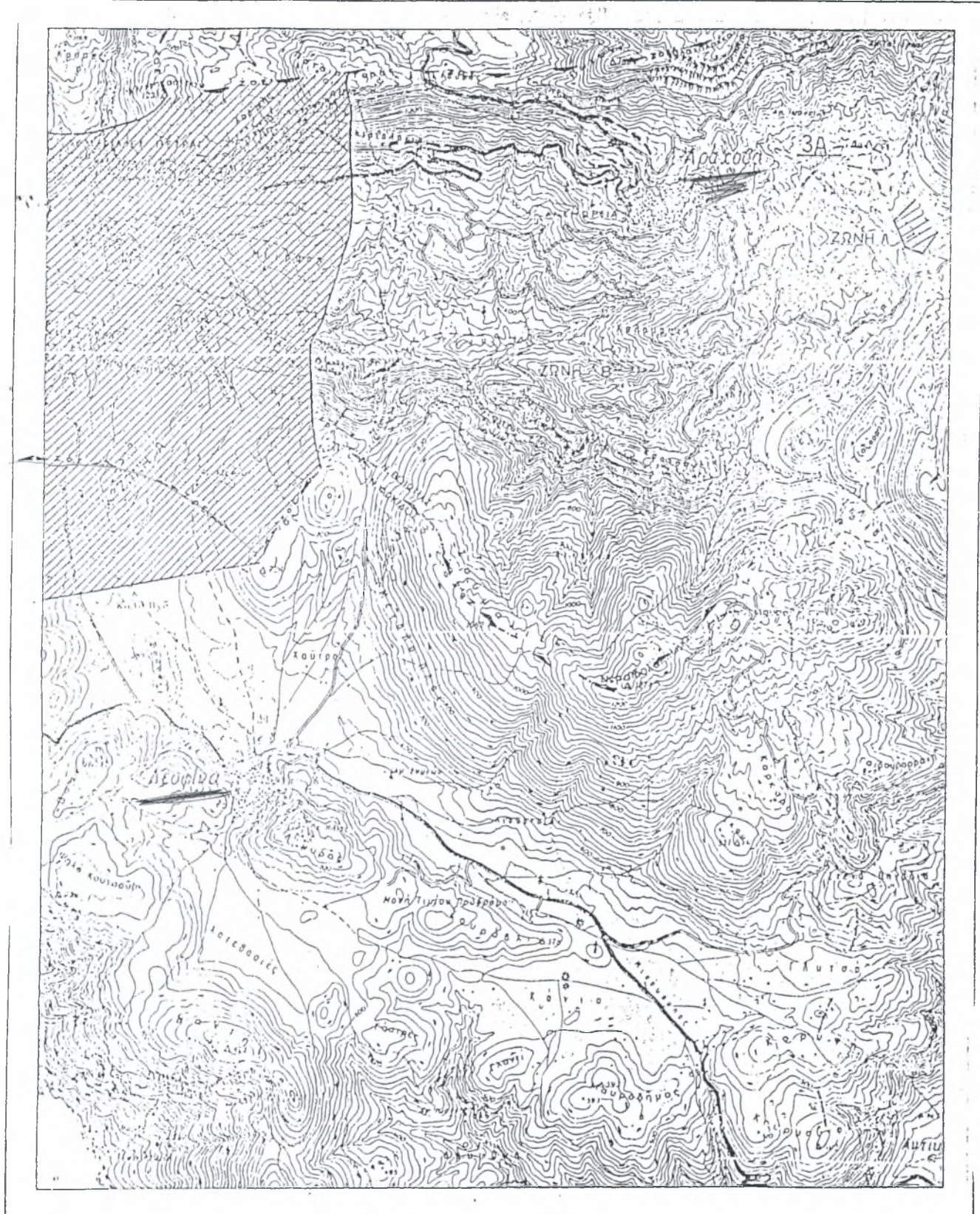
Κλίμακ. 1:25000

ΠΟΥΡΓΕΙΟ ΧΩΡ/ΣΙΑΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ & ΠΕΡ/ΝΤΟΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣ

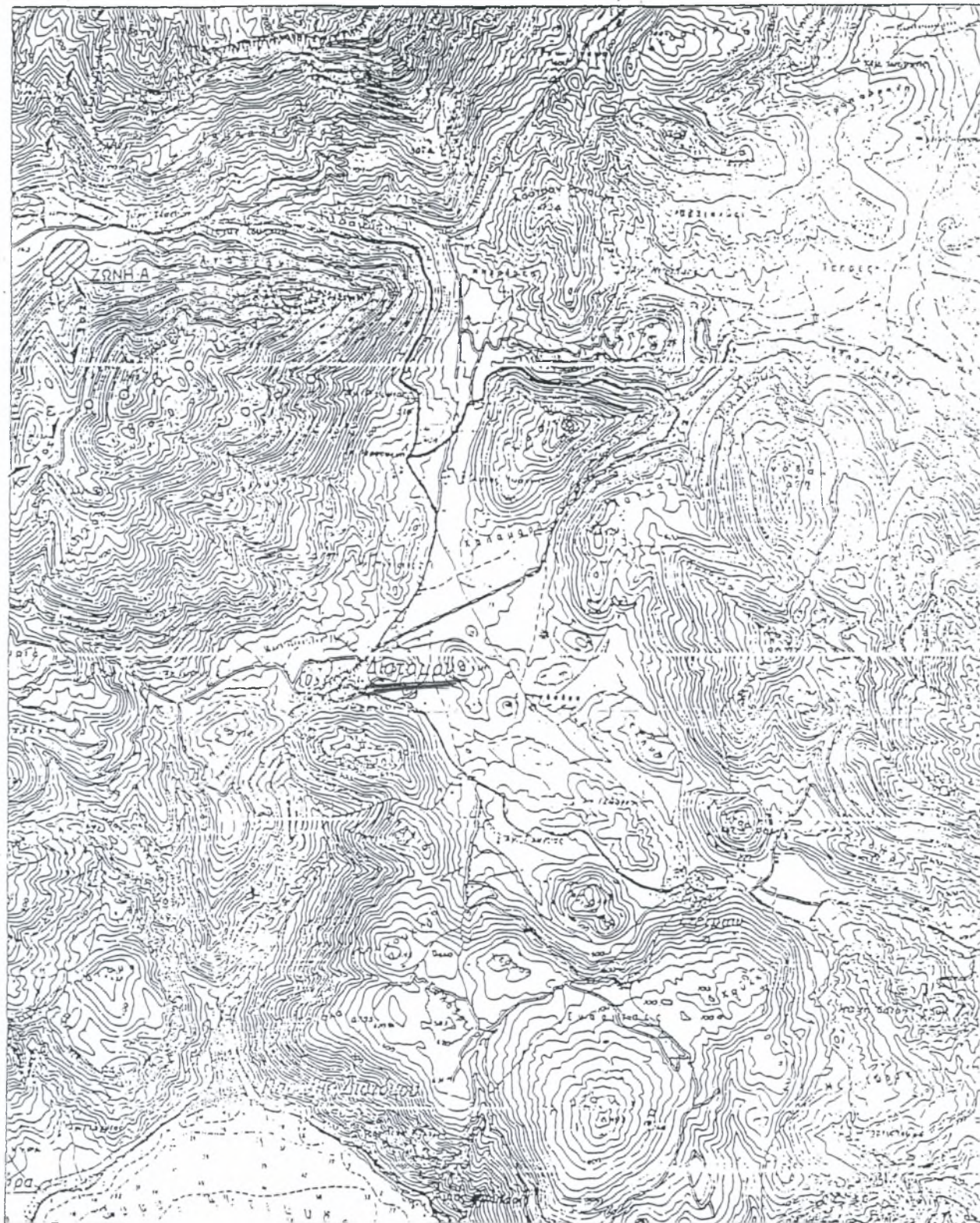
ΑΡΑΧΟΒΑ

ΦΥΛΛΟ 1

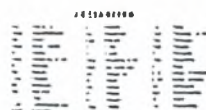
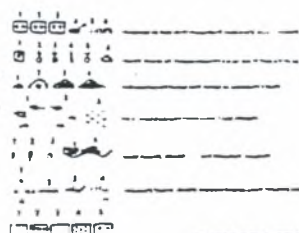
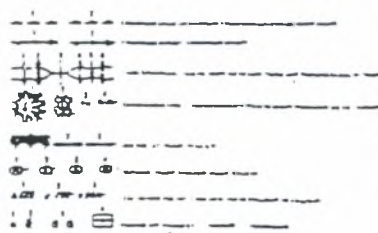
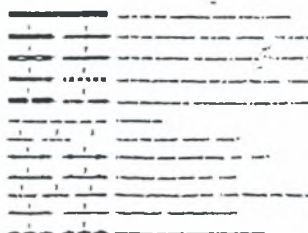
Κλίμακας 1 25000

ΑΡΑΧΟΒΑ 10/11/1925/12/1/4/1

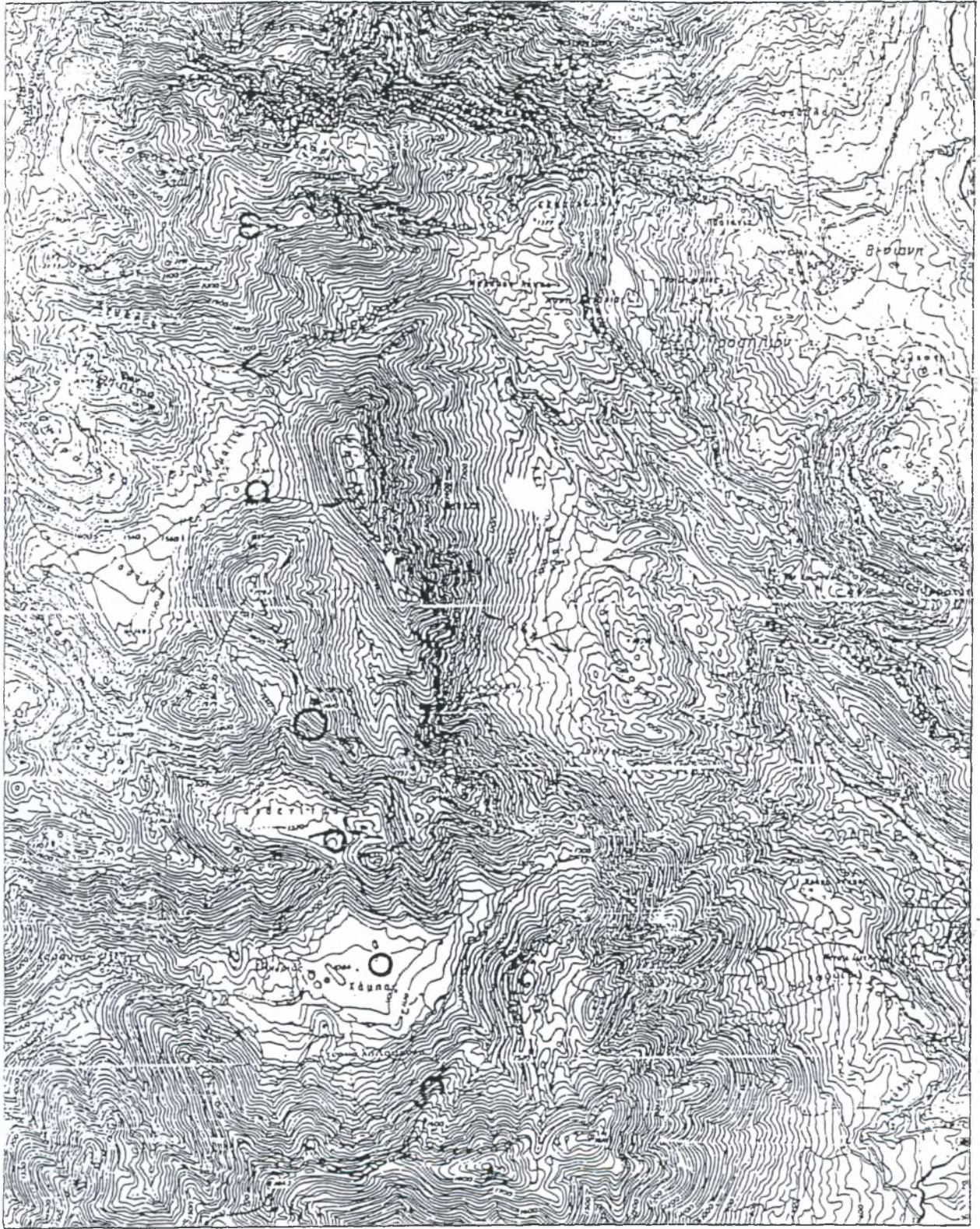
Κλίμακας 1:25000

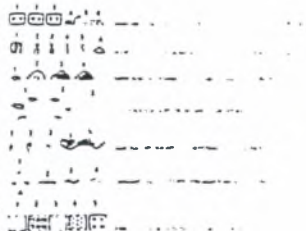
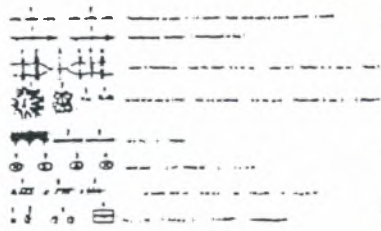
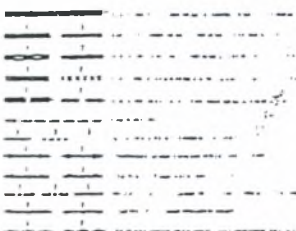

Κλίμακ 1:25000

Κλίμακ 1:25000

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΧΩΡΕΙΑΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΙΤΕΑ

ΦΥΛΛΟ 1

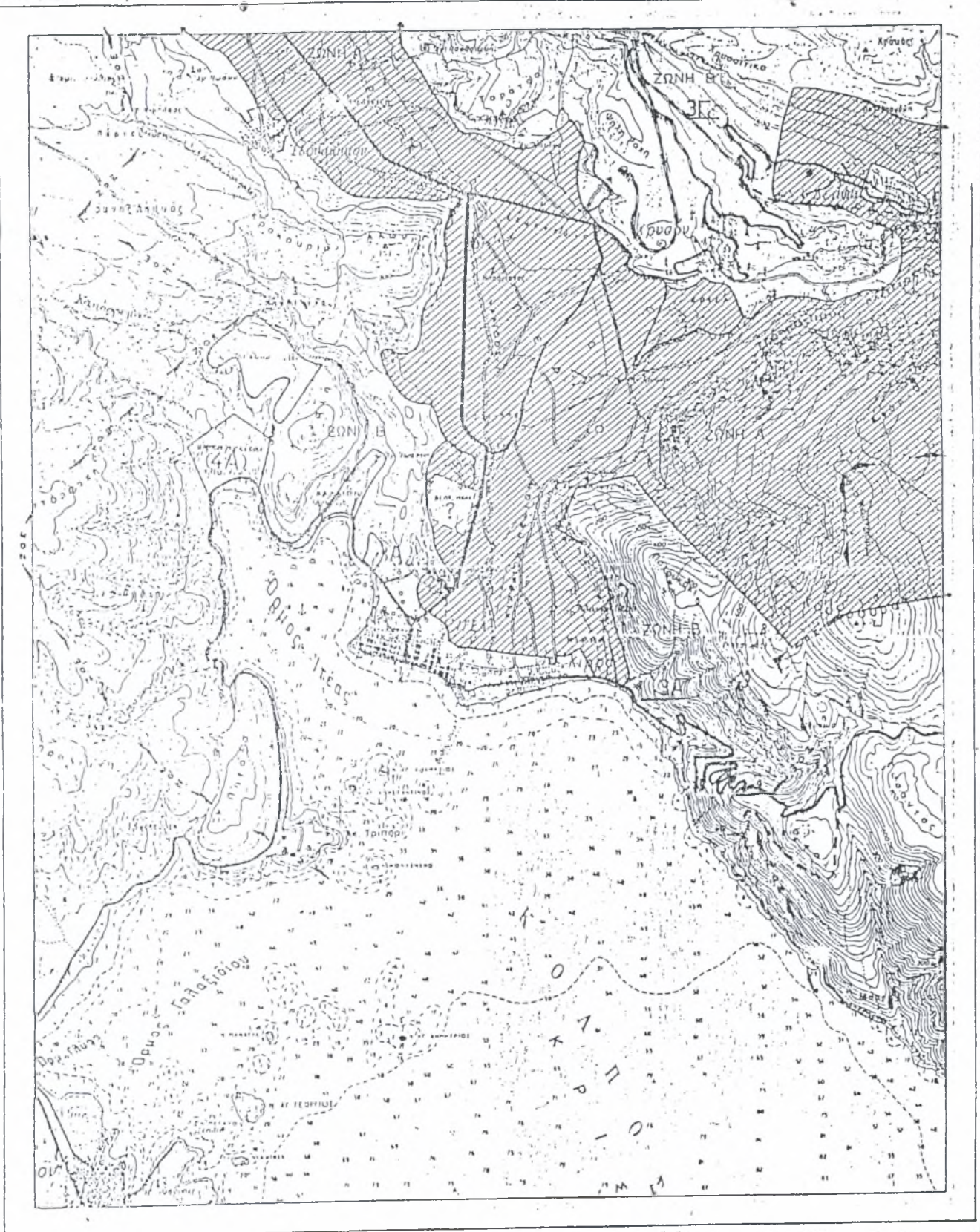
Κλίμακ 1:25000

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΧΩΡΕΙΑΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΕΩΣ

ΙΤΕΑ

ΚΑΡΤΑ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗ

Κλίμα: 1:25000

Φ 11/13

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Αθήνα, 4-7-

91

Αρ.Πρ. Προϊστ. & Ελασ. Αρχ/των

ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ10/28393/1447

Τμήμα Αρχ/κών Χώρων

Τοχ. Αρ. Αριστείδου 14

Τοχ. κώδ. ΙΟΙ.86

ΠΚΕ Ι' Εφορεία Αρχ/των

Μ. Δελφών

Τ.Κ 33054 ΔΕΛΦΟΙ

Παραπομπή: Η.Καρατζά

Τηλ. 3243015/235

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ι' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΛΑΣΣΙΚΩΝ ΑΙΧΜΑΙΩΤΗΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝΑριθ. Πρωτ. 1726
19-7-91Χρήσεις γης στη
ζώνη Α' Δελφών

Απαντώντας στο αρ.11/13/1412/17-6-91 έγγραφό σας σχετικά με τις δυνατότητες χορηγήσεως αδειών για εργασίες ποικίλων ειδών εντός της ζώνης απολύτου προστασίας Δελφών σας ενημερώνουμε τ'ακόλουθα:

1. Τα θερμοκήπια θεωρούνται κατασκευές κι απαγορεύεται η εγκατάστασή τους εντός της ζώνης προστασίας.
2. Η αλλαγή χρήσεως λειτουργίας κτισμάτων εξαρτάται από τη χρήση και εφ'όσον αυτή δεν προϋποθέτει πρόσθετες κατασκευές ή επέκταση υπαρχόντων κτιρίων.
3. Επιτρέπονται μόνον, κατά κύριο λόγο, υπόγειες υδατοδεξαμενές δεν επιτρέπονται οι υδατοδεξαμενές λουομένων.
4. Επιτρέπονται οι περιφράξεις με πλέγμα και
5. Με μονόροτοιχους, εφ'όσον δεν υπερβαίνουν τα ορισθέντα, κατά Γ.Ο.Π., ύψη.
6. Σχετικά με τ'αντλιοστάσια θα θέλαμε να μας διευκρινήσετε το είδος στο οποίο αναφέρεσθε.
7. Επίσης θα θέλαμε να μας δοθούν περισσότερα στοιχεία για τις διανοίξεις δρόμων δηλ. αν πρόκειται για κεντρική οδό αρτηρίας ή κοινοτικούς δρόμους κ.λ.π
8. Επιτρέπεται η εγκατάσταση πινακίδων.
9. Τέλος, για να σας ενημερώσουμε σχετικά με τα ισχύοντα με τους ηλεκτοφωτισμούς των οδικών δικτύων, παρακαλούμε να μας διευκρινήσετε,

./.

αν πρόκειται για αντικατάσταση παλαιών εγκαταστάσεων (οπότε οι νέες γραμμές διέρχονται από τα ήδη δημιουργημένα σκάμματα), ή πρόκειται για επεκτάσεις, οπότε παρακαλούμε να περιγράψετε την όδευση των καλωδίων.

Εσωτερική Διανομή

Τμήμα Λ1

Ε.Υ

Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης

Εως Ζερβουδόκη

Έφορος των Αρχαιοτήτων

Ακριβές Αντίγραφο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤ.& ΚΛΑΣ.ΑΡΧ./ΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧ/ΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Αθήνα, 4-6-1991

Αριθ.Πρωτ.

ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ10/25153/1266

ΠΡΟΣ: ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ Π.Δ

Ταχ.Δ/υση:Αριστείδου 14

Ταχ.κώδικας:ΙΟΙ.86

Πληροφορίες:

Τηλέφωνο: 3243015/131-235

ΥΠΟΨΗ & Γ. ΣΚΟΥΡΑ

FAX - 2231042502

ΘΕΜΑ:Καθορισμός Χρήσεων Γης
και όρων δόμησης στη ζώνη
προστασίας Β του αρχαιολογικού
χώρου Δελφών και ευρύτερου
Δελφικού Τοπίου.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Έχοντας υπόψη:

- 1.Το Ν.1558/85/ΦΕΚ 137/τ.α'/26.7.85 "Περί Κυβερνήσεως και Κυβερνητικών Οργάνων"
- 2.Τις διατάξεις του .Κ.Ν.5351/52 "Περί Αρχ/των"
- 3.Το Ν.1892/90 ΦΕΚ 101/τ.Α'/31.7.90/κεφ.ΙΔ'άρθρο 91,"Περί ρυθμίσεων αρμοδιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού
- 4.Τις γνωμοδοτήσεις του Κεντρικού Αρχ/κού Συμβουλίου,όπως διατυπώθηκαν στις αρ.2057,38/90,8/91 συνεδρίες του
- 5.Το ΦΕΚ 259 τ.Δ/91/αρ.Υ.Α ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ10/13624/725/27.5.91

α π ο φ α σ ί ζ ο υ μ ε

Σε συνέχεια της αρ.ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ10/13624/725/91 Υπ.Απόφασης που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 259/Δ/91 και με την οποία,σύμφωνα με το αρ.91 του Ν.1892/90,οριοθετήθηκαν οι ζώνες Α και Β προστασίας του αρχαιολογικού χώρου Δελφών και θεσμοθετήθηκε η αδόμητη ζώνη Α,προτείνονται οι ακόλουθες χρήσεις γης και όροι δόμησης για τη ζώνη Β,τα όρια της οποίας συμπίπτουν με αυτά που καθόρισε το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας με την αρ.8/7.2.81 απόφασή του.(ΦΕΚ 551/Β/15.9.81)και εκήρυξε τη περιοχή αυτή προστατευτέα.

Οι περιοχές οριοθετούνται και αριθμούνται στα συνημμένα τοπογραφικά διαγράμματα ως εξής:

ΠΕΡΙΟΧΗ 1Β: α) Επιτρέπεται η ανέγερση γεωργικών αποθηκών και β) η εκτέλεση κοινοφελών έργων, σύμφωνα με το άρθρο 26 του Ν. 1337/83. Οι προαναφερόμενες αποθήκες θα έχουν μέγιστο εμβαδόν 25 M^2 , ύψος 4,5 μ συμπεριλαμβανομένης της κεραμοσκεπούς στέγης, η κατασκευή της οποίας είναι υποχρεωτική Αρτιότητα γηπέδου: 4 στρέμματα.

ΠΕΡΙΟΧΗ 1 Γ: Επιτρέπουμε μόνο τη κατασκευή των εξής κοινοφελών έργων, οι μελέτες των οποίων θα υποβληθούν για έγκριση στο Κεντρικό Αρχ/κό Συμβούλιο.

-Διοικητήριο Άμφισσας

-Εργατικές κατοικίες

Οι όροι δόμησης θα καθοριστούν βάσει του αρ. 26 του Ν. 1337/83 καμιά άλλη εγκατάσταση δεν θα επιτρέπεται στη συγκεκριμένη περιοχή.

- Τα υπάρχοντα κτήρια στις περιοχές Α και 1Β αναπλάθονται υποχρεωτικά, εντός τριετίας, ύστερα από έγκριση της Γ' Εφορείας Προϊστορικών Κλασικών Αρχ/των και με τη σύμφωνη γνώμη της ΕΠΑΕ. Υποχρεωτική είναι η στέγη από κεραμίδια και επιβάλλεται πέριξ αυτών η δημιουργία διπλής ζώνης υψηλού και χαμηλού πρασίνου και η απομάκρυνση των εκτεινόμενων στην ύπαιθρο, πάσης φύσεως, υλικών.

ΠΕΡΙΟΧΗ 2Α: Επιτρέπουμε την ανέγερση τουριστικού περιπτέρου στις ακόλουθες δύο θέσεις:

α. Βόρεια της Ιτέας, κάτω από τη κορυφογραμμή, όπως εγκρίθηκε με την αρ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ10/21949/1115/15.5.91 Υπ. Απόφαση και με τους ακόλουθους όρους:

Το κτίσμα θα έχει εμβαδόν μέχρι 200 M^2 και ύψος 4 μ. και οι βοηθητικοί χώροι μπορεί να γίνουν υπόγειοι (Πράξη 40/90 ΚΑΣ)

β. Νότια-Νοτιοδυτικά του Κάστρου Άμφισσας. Για το κτήριο, εκτός των προδιαγραφών που ετέθησαν για το ανάλογο κτίσμα της Ιτέας, ισχύουν και τ' ακόλουθα: α) Δεν θα κοπούν δένδρα, ώστε το κτίσμα να μην είναι ορατό από το Κάστρο της Άμφισσας β) θα διατηρηθεί το σημερινό επίπεδο του χώρου γ) Η πρόσβαση, η δεξαμενή και γενικά η περιοχή θα διαμορφωθεί κατά το παραδοσιακό τρόπο- δ) Το ύψος της αίθουσας δεν θα υπερβαίνει τα 4μ. σύμφωνα με τον υφιστάμενο Γ.Ο.Κ. Οι μελέτες θα υποβληθούν από τους Δήμους Ιτέας και Άμφισσας, προς έγκριση στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο.

ΠΕΡΙΟΧΗ 3: Η περιοχή αυτή ορίζεται ως αποκλειστικά και μόνο κατοικίας και τουριστικών ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων με τους εξής όρους δόμησης:

./.

α) Για κατοικία:

Ελάχιστο εμβαδόν γηπέδου 4.000 M^2

Κατ'εξαίρεση θεωρούνται άρτια τα γήπεδα τα οποία έχουν τα ελάχιστα όρια εμβαδού που καθορίστηκαν από το από 21.7.78 Π.Δ/γμα "περί χαρακτηρισμού ως παραδοσιακού του οικισμού Αραχόβης (Βοιωτίας) και τροποποίησής και καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτού" ΦΕΚ 460Δ/78 και ειδικότερα με το άρθρο 3: Ζώνη Δ παράγραφος 1 αυτού, β) με το από 18.1.77 Π.Δ/γμα "περί καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων του ρυμοτομικού σχεδίου/και καθορισμού ζώνης δομήσεως και των όρων δομήσεως αυτής εις των εκτός σχεδίου περιοχή Χρυσού (ΦΕΚ 35 Δ/77) και ειδικότερα το άρθρο 2 παράγραφος 2α αυτού γ) με το από 29/10.76 Π.Δ/γμα "περί τροποποίησής και καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων των ρυμοτομικών σχεδίων Ιτέας και Κίρρας" ΦΕΚ 399/Δ/76 και ειδικότερα το άρθρο 4 παράγραφος 1

Η συνολική επιφάνεια των ορόφων της οικοδομής δεν θα υπερβαίνει τα 400 M^2 και το μέγιστο ποσοστό κάλυψης του γηπέδου θα είναι 5%.

Επιτρέπονται μόνον διόροφα κτίρια με μέγιστο ύψος 8,5 μ συμπεριλαμβανομένου του ύψους της στέγης από κεραμίδια η κατασκευή της οποίας είναι υποχρεωτική. Συντελεστής δόμησης 0,05 μ

β) Για ξενοδοχειακές και τουριστικές εγκαταστάσεις:

να ισχύσουν τ'ακόλουθα:

Ελάχιστο εμβαδόν γηπέδου 10.000 M^2

Μέγιστο ποσοστό κάλυψης: 15% του γηπέδου

Μέγιστος αριθμός ορόφων δύο (2), Μέγιστο ύψος κτηρίων 8,5 μ, συμπεριλαμβανομένου του ύψους της κεραμοσκεπούς, υποχρεωτικά, στέγης. Για το συντελεστή δόμησης εφαρμόζονται οι διατάξεις των περιπτώσεων α, β, γ, δ, ε, της υποπαραγράφου 1 της παραγράφου Β του από 12/5.84 π.Δ/τος "Τροποποίηση και συμπλήρωση του από 6.10.78 Π.Δ/τος" περί καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των γηπέδων των κειμένων εντός των ρυμοτομικών σχεδίων και εκτός των ορίων των νομίμως υφιστάμενων, προ του 1923, οικισμών, ΦΕΚ 538/Δ/17.10.78) ΦΕΚ 380 Δ/84 όπως ισχύουν.

ΠΕΡΙΟΧΗ 3Α: Στη περιοχή αυτή υπάγονται οι ακόλουθες εκτάσεις.

α. Ανατολικά της Αράχοβας,

β. Ανατολικά και νότια της Άμφισσας (περιοχή Ανάληψης και περιοχή νότια του λόφου Αγ.Χαραλάμπους) και

γ. Ανατολικά της Κίρρας.

Στη περιοχή 3Α Επιτρέπεται η ανέγερση κατοικιών και ξενοδοχειακών

./.

εγκαταστάσεων. Αρτιότητα γηπέδου, για τις τουριστικές εγκαταστάσεις, 4.000 τμ. Οι υπόλοιποι όροι δόμησης, ξενοδοχείων και κατοικιών είναι ίδιοι με αυτούς της περιοχής 3.

Όπου στις περιοχές 3 και 3Α προβλέπονται τουριστικές εγκαταστάσεις αυτές θα γίνουν συγκροτήματα μικρών κτισμάτων, αποτελούμενα από 4-5 δωμάτια.

Απαγορεύεται κάθε παρέκκλιση που αφορά το μέγιστο ποσοστό κάλυψης, ύψους και συντελεστή δόμησης.

ΠΕΡΙΟΧΗ 3Γ: Ός περιοχή 3Γ χαρακτηρίζεται τμήμα των Χρυσάιτικων, ΒΔ των Δελφών. Στη περιοχή αυτή, που ανήκει στο Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, επιτρέπεται η ανέγερση μικρών ανεξάρτητων ξενώνων για τους μελετητές του Κέντρου, με τους εξής όρους δόμησης: Κάλυψη 10%, όροφοι 2, συντελεστής δόμησης 0,20μ. επιτρεπόμενο ύψος 8μ, μαζί με την υποχρεωτική κεραμοσκεπή στέγη.

ΠΕΡΙΟΧΗ 4: Στη περιοχή αυτή επιτρέπονται, μόνον, χαμηλής όχλησης βιο-τεχνίες, βιομηχανικές εγκαταστάσεις (μη ρυπαίνουσες) και ελαιοποιεΐα.

Ός κατώτατο όριο κατάτμησης ορίζονται τα 4 στρέμματα.

Ελάχιστο εμβαδόν γηπέδου: 4.000 μ²

Μέγιστο ποσοστό κάλυψης: 20% του γηπέδου

Μέγιστος αριθμός ορόφων: ένας (1) με μέγιστο ύψος κτηρίου 7.00 μ (να μειρεί)
συμπεριλαμβανομένης της κεραμοσκεπούς στέγης, η κατασκευή της οποίας είναι υποχρεωτική.

Συντελεστής δόμησης: 0,2 μ.

Στη περίπτωση κτηρίου μεγαλύτερου των 2000 μ² επιβάλλεται η διάσπασή του σε μικρότερους όγκους, έστω κι αν το ενιαίο λειτουργικά κτήριο έχει όγκο μεγαλύτερο του, ως άνω, καθοριζόμενου.

Στη περιοχή 4 εντάσσονται:

1. Το βιομηχανικό Πάρκο Αμφισσας (300μ) περίπου νότια από τον οικισμό Αμφισσας.

2. Το βιομηχανικό Πάρκο Ιτέας για μη οχλούσες και μη ρυπαίνουσες βιομηχανίες, όπως ακριβώς καθορίστηκε με την αρ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ10/24950/1114/15.5.91 Υ.Α

Οποιαδήποτε αιτήματα για ανέγερση εγκαταστάσεων στη περιοχή 4 και στις περιοχές όπου εντάσσονται τα βιομηχανικά Πάρκα Ιτέας και Αμφισσας θα υποβάλλονται, εφ' όσον πληρούν τις προαναφερθείσες προδιαγραφές (όρους δόμησης, εγκρίσεις άλλων συναρμόδιων φορέων),

./.

για έγκριση στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο.

ΠΕΡΙΟΧΗ 4B: Η περιοχή αυτή οριοθετείται βόρεια της 'Αμφισσας' και επιτρέπουμε σ' αυτήν, τις ισχύουσες για τη περιοχή 4 χρήσεις, συμπεριλαμβανομένης και της χρήσης λατομείου.

Στην υπόλοιπη έκταση της ζώνης Β επιτρέπεται η ανέγερση αγροτικών κατοικιών και γεωργικών αποθηκών. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η εγκατάσταση μικρών κτηνοτροφικών μονάδων σε λιθόκτιστα κτίσματα (παραδοσιακά μαντριά)

Κατώτατο όριο κατάκτησης: 20.000 M^2

Ελάχιστο εμβαδόν, γηπέδου: 20.000 M^2

Μέγιστη δομήσιμη επιφάνεια: 100 M^2

Μέγιστος αριθμός ορόφων (1) με μέγιστο ύψος τικτιρίου 4,5 μ. συμπεριλαμβανομένου του ύψους της κεραμοσκεπούς στέγης, η κατασκευή της οποίας είναι υποχρεωτική.

Απαγορεύεται κάθε παρέκκλιση που αφορά στο εμβαδόν, στη κάλυψη και στο ύψος.

Σημειώνονται ότι: α) για την περιοχή Δελφών ισχύει η με αρ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α17/Φ10/31302/1327/26.7.88 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού με το τοπογραφικό διάγραμμα που τη συνόδευε για επέκταση βόρεια και νότια του οικισμού με χρήση, αποκλειστικά κατοικίας.

β. Δεν έχει ληφθεί απόφαση, ακόμα, για την οριοθέτηση της περιοχής γύρω από την Αράχοβα, έως ότου προσκομιστούν χάρτες 1:5.000, όπου θα έχει αποτυπωθεί και οριοθετηθεί η σημερινή κατάσταση, η προτεινόμενη επέκταση σχεδίου πόλεως, καθώς και η έκταση του παραδοσιακού οικισμού της Αράχοβας (σύμφωνα με την αρ. 33/17-10-89 πράξη του Κεντρικού Αρχ/κού Συμβουλίου).

γ) Για τα εγκεκριμένα Σ.Π και για τους εγκεκριμένους και ήδη οριοθετημένους οικισμούς εξακολουθούν να ισχύουν οι όροι δόμησης που τους διέπουν.

Συν. (1) φάκελος στους

αποδέκτες

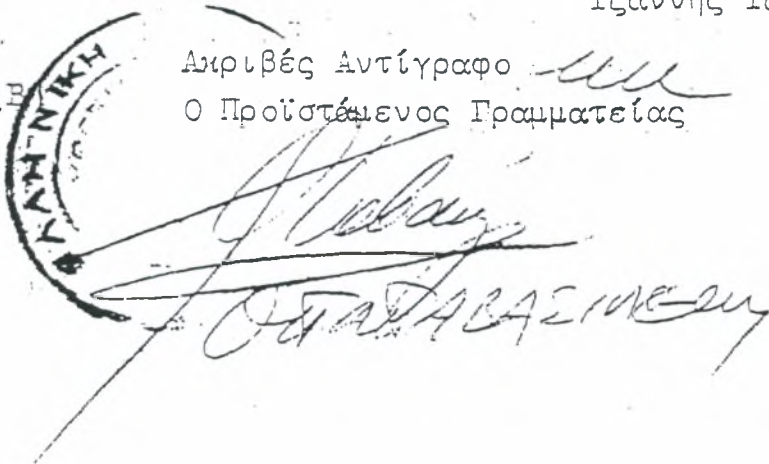
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Τζαννής Τζαννετάκης

Εσωτ. Διανομή: Α1, Β

Διριβές Αντίγραφο

Ο Προϊστάμενος Γραμματείας

Παράρτημα III

Η Χάρτα Πολιτισμικού Τουρισμού

Διαχείριση του Τουρισμού σε Περιοχές με Σημαντική Πολιτιστική Κληρονομιά

Γενικές αρχές της χάρτας

Η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά, με την ευρύτερη έννοια, ανήκει σε όλους. Όλοι έχουμε το δικαίωμα και την υποχρέωση να κατανοούμε, να εκτιμούμε και να διατηρούμε τις παγκόσμιες αξίες της.

Στην ευρεία έννοια του όρου "κληρονομιά" περιλαμβάνεται τόσο το φυσικό όσο και το πολιτιστικό περιβάλλον. Συμπεριλαμβάνονται ακόμα σ' αυτήν τοπία, ιστορικοί χώροι, τοποθεσίες και δομημένο περιβάλλον, καθώς και η βιοποικιλότητα, οι συλλογές, οι παλιές και συνεχιζόμενες πολιτιστικές πρακτικές, η γνώση και οι ζωντανές εμπειρίες. Στην πολιτιστική κληρονομιά καταγράφεται και απεικονίζεται η μακρόχρονη πορεία της ιστορικής εξέλιξης, ενώ η κληρονομιά αυτή διαμορφώνει ουσιαστικά και την ταυτότητα κάθε έθνους, χώρας, περιοχής ή τόπου και επομένως αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της σύγχρονης ζωής. Αυτή είναι ένα δυναμικό σημείο αναφοράς και ένα θετικό μέσο ανάπτυξης και αλλαγών. Η ιδιαίτερη πολιτιστική κληρονομιά και η συλλογική μνήμη κάθε περιοχής ή κοινωνικού συνόλου αποτελεί αναντικατάστατο και σημαντικό υπόβαθρο για τη σύγχρονη και μελλοντική ανάπτυξη.

Στην εποχή της ολοένα αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης, η προστασία, η διατήρηση, η ερμηνεία και η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και της πολιτιστικής ποικιλίας κάθε περιοχής ή χώρας αποτελεί μια σημαντική πρόκληση για τον κόσμο όλο. Ωστόσο, η διαχείριση της κληρονομιάς αυτής, μέσα στα πλαίσια των διεθνώς αναγνωρισμένων και κατάλληλα εφαρμοσμένων κανόνων, ανήκει συνήθως στην ευθύνη της κοινότητας όπου αυτή βρίσκεται ή της ομάδας που τη διαφυλάττει. Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους της διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς συνίσταται στο να μεταδοθεί η σημασία της και η ανάγκη διατήρησής της στα μέλη της κοινότητας υποδοχής και στους επισκέπτες. Η φυσική, είτε διανοητική είτε συναισθηματική πρόσβαση στην κληρονομιά και στην πολιτιστική εξέλιξη, μέσα σε λογικά πλαίσια και με κατάλληλους χειρισμούς, αποτελεί ταυτόχρονα ένα δικαίωμα και ένα προνόμιο. Η πρόσβαση αυτή συνεπάγεται την υποχρέωση του σεβασμού τόσο

για τις πολιτιστικές αξίες όσο και για τα ενδιαφέροντα και τα οικονομικά συμφέροντα της κοινότητας όπου βρίσκεται η κληρονομιά, των τοπικών ομάδων που την διαφυλάττουν ή των κατόχων ιστορικών ιδιοκτησιών καθώς και για τα τοπία και τους πολιτισμούς από τους οποίους αυτή προέρχεται.

Ο τουρισμός έχει εξελιχθεί σ' ένα όλο και πιο σύνθετο φαινόμενο με οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, εκπαιδευτικές, επιστημονικές, βιοφυσικές, οικολογικές και αισθητικές διαστάσεις. Η επιτυχία μιας ευεργετικής αλληλεπίδρασης των δυνητικά αντιθετικών προσδοκιών και φιλοδοξιών των επισκεπτών και των κατοίκων της κοινότητας που τους υποδέχεται, παρουσιάζει πολλές προκλήσεις και ευκαιρίες.

Η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά, οι ιδιόμορφοι και ζωντανοί πολιτισμοί αποτελούν μέγιστο τουριστικό θέλγητρο. Η εντατική ή ανεπαρκής διαχείριση του τουρισμού και της σχετικής με αυτόν ανάπτυξης μπορεί να βλάψει τη φύση, την ακεραιότητα και τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά των στοιχείων αυτών. Η οικολογική δομή, τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά και ο τρόπος ζωής της κοινότητας υποδοχής μπορεί επίσης να υποβαθμιστεί, όπως άλλωστε και η εμπειρία του επισκέπτη από τον τόπο αυτό.

Ο τουρισμός πρέπει να παρέχει οφέλη στις κοινότητες υποδοχής, να τους προσφέρει σημαντικά κίνητρα και μέσα για να φροντίζουν και να διατηρούν την κληρονομιά και τις παραδόσεις τους. Είναι απαραίτητη η εμπλοκή και συνεργασία είτε των εκπροσώπων της τοπικής είτε της γηγενούς κοινότητας με τους αρμόδιους της διατήρησης, τους τουριστικούς πράκτορες, του ιδιοκτήτες, αυτούς που διαμορφώνουν την πολιτική, αυτούς που εκπονούν εθνικά αναπτυξιακά σχέδια και αυτούς που διαχειρίζονται περιοχές, προκειμένου να επιτευχθεί η βιωσιμότητα των τουριστικών δραστηριοτήτων και να εξασφαλιστεί η προστασία των πολιτιστικών πόρων για τις μέλλουσες γενιές.

Δυναμική αλληλεπίδραση πολιτιστικής κληρονομιάς και τουρισμού

Ο εσωτερικός και διεθνής τουρισμός παραμένει ένας από τους πιο σημαντικούς φορείς πολιτιστικών ανταλλαγών καθώς παρέχει προσωπικές εμπειρίες για ό,τι έχει επιβιώσει από το παρελθόν, αλλά και για τη σύγχρονη ζωή και την κοινωνία των άλλων. Όλο και περισσότερο θεωρείται ως ένα εν δυνάμει θετικό μέσο για τη διατήρηση της φύσης και του πολιτισμού. Ο τουρισμός έχει τη δυνατότητα να

αδράξει τα οικονομικά δεδομένα της κληρονομιάς και να τα αξιοποιήσει για τη διατήρηση της δημιουργώντας οικονομικούς πόρους, εκπαιδύοντας τους κατοίκους των κοινοτήτων και επηρεάζοντας τις σχετικές με αυτήν πολιτικές. Ο τουρισμός αποτελεί τον βασικό τομέα πολλών εθνικών και περιφερειακών οικονομιών και μπορεί να γίνει σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης, όταν η διαχείρισή του είναι αποτελεσματική.

Ο τουρισμός έχει εξελιχθεί σ' ένα όλο και πιο σύνθετο φαινόμενο με οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, εκπαιδευτικές, επιστημονικές, βιοφυσικές, οικολογικές και αισθητικές διαστάσεις. Η επιτυχία μιας ευεργετικής αλληλεπίδρασης των εν δυνάμει αλληλοσυγκρουόμενων προσδοκιών και φιλοδοξιών των επισκεπτών και των κατοίκων των κοινοτήτων που τους υποδέχονται ή των τοπικών κοινοτήτων, παρουσιάζει πολλές προκλήσεις και ευκαιρίες.

Η φυσική και η πολιτιστική κληρονομιά, οι διαφορετικοί και ζωντανοί πολιτισμοί αποτελούν μείζονος σημασίας στοιχεία τουριστικής έλξης. Υπερβολικός ή ανεπαρκώς διαχειριζόμενος τουρισμός, όπως και η σχετική με αυτόν ανάπτυξη μπορούν να αποτελέσουν κίνδυνο για τα φυσικά στοιχεία, για την ολοκληρωμένη λειτουργία και τα σημαντικά χαρακτηριστικά της κληρονομιάς αυτής. Η οικολογική δομή, τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά και ο τρόπος ζωής της κοινότητας όπου βρίσκονται τα στοιχεία αυτά μπορούν επίσης να υποβαθμιστούν, όπως άλλωστε και η εμπειρία του επισκέπτη σ' αυτό το μέρος.

Ο τουρισμός πρέπει να παρέχει οφέλη στις κοινότητες όπου βρίσκονται τα στοιχεία αυτά, να τους προσφέρει σημαντικά κίνητρα και μέσα για να φροντίζουν και να διατηρούν την κληρονομιά και τις παραδόσεις τους. Είναι απαραίτητη η εμπλοκή και συνεργασία των εκπροσώπων είτε της τοπικής είτε της γηγενούς κοινότητας με τους αρμόδιους της διατήρησης, τους τουριστικούς πράκτορες, τους ιδιοκτήτες, αυτούς που διαμορφώνουν την πολιτική, αυτούς που εκπονούν εθνικά αναπτυξιακά σχέδια και με αυτούς που διαχειρίζονται περιοχές, προκειμένου να επιτευχθεί η βιωσιμότητα της τουριστικής βιομηχανίας και να εξασφαλιστεί η προστασία των πολιτιστικών πόρων για τις μέλλουσες γενιές.

Το ICOMOS, το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τόπων, ως συντάκτης της Χάρτας, άλλοι διεθνείς οργανισμοί και η τουριστική βιομηχανία έχουν αφιερωθεί στην αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης.

Στόχοι της Χάρτας

Οι στόχοι της Διεθνούς Χάρτας για τον Πολιτιστικό Τουρισμό συνίστανται στο:

- Να διευκολύνει και να ενθαρρύνει τους εμπλεκόμενους στη διατήρηση και τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς ώστε να καταστήσουν τη σημασία της προσιτή στα μέλη της τοπικής κοινότητας και τους επισκέπτες.
- Να διευκολύνει και να ενθαρρύνει τους μετέχοντες σε τουριστικές δραστηριότητες στο να προβάλλουν και να διαχειρίζονται τον τουρισμό με τρόπο που να σέβεται και να προάγει τον πολιτισμό και τις ζωντανές παραδόσεις των τοπικών κοινοτήτων.
- Να διευκολύνει και να ενθαρρύνει το διάλογο, μεταξύ των συμφερόντων της πλευράς της διατήρησης και των παραγόντων της τουριστικής βιομηχανίας, σχετικά με τη σημασία και την εύθραυστη φύση των τόπων με πολιτιστική κληρονομιά, των συλλογών και των ζωντανών παραδόσεων, συμπεριλαμβανομένης και της ανάγκης επίτευξης ενός βιώσιμου μέλλοντος για τα στοιχεία αυτά.
- Να ενθαρρύνει τις διαδικασίες αυτές διατυπώνοντας προγράμματα και πολιτικές προκειμένου να αναπτυχθούν λεπτομερείς και μετρήσιμοι στόχοι και στρατηγικές που συνδέονται με την προβολή και την ερμηνεία των τόπων πολιτιστικής κληρονομιάς και πολιτιστικών δραστηριοτήτων και συναφείς στο πλαίσιο της διαφύλαξης και διατήρησή τους.

Επιπρόσθετα

- Η Χάρτα υποστηρίζει ευρύτερες πρωτοβουλίες του ICOMOS, άλλων διεθνών οργανισμών και της τουριστικής βιομηχανίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η ακεραιότητα κατά τη διαχείριση και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Η Χάρτα ενθαρρύνει την εμπλοκή όλων όσων έχουν άμεσα ή κατά καιρούς συγκρουόμενα συμφέροντα, αρμοδιότητες και υποχρεώσεις, σε συνεργασίες για την επίτευξη των στόχων τους.
- Η Χάρτα ενθαρρύνει τα ενδιαφερόμενα μέρη να διατυπώνουν λεπτομερείς οδηγίες, ώστε να διευκολύνεται η εφαρμογή των Αρχών στις ειδικές, κατά περίπτωση, συνθήκες ή τις ανάγκες των συγκεκριμένων οργανισμών και κοινοτήτων.

Αρχές της Χάρτας Πολιτιστικού Τουρισμού

Αρχή 1η. Εφόσον ο εσωτερικός και διεθνής τουρισμός βρίσκονται μεταξύ των κύριων φορέων πολιτιστικών ανταλλαγών, η διατήρηση θα πρέπει να παρέχει, στα μέλη της τοπικής κοινότητας αλλά και στους επισκέπτες, ευκαιρίες που αποτελούν αντικείμενο υπεύθυνης και αποτελεσματικής διαχείρισης, για μια άμεση γνωριμία και κατανόηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του πολιτισμού της κοινότητας αυτής.

1.1 Η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά αποτελούν έναν υλικό και πνευματικό πόρο που προσφέρει την αφηγηματική μαρτυρία της ιστορικής εξέλιξης. Η κληρονομιά καταλαμβάνει ένα σημαντικό ρόλο στη σύγχρονη ζωή και θα πρέπει να είναι φυσικά, είτε διανοητικά είτε συναισθηματικά προσπελάσιμη από το ευρύ κοινό.

Τα προγράμματα για την προστασία και διατήρηση της κληρονομιάς, των φυσικών της στοιχείων, της άυλης ύποστασής της, των σύγχρονων πολιτιστικών εκφράσεων και του ευρύτερου πλαισίου τους, θα πρέπει να παρέχουν, στα μέλη της τοπικής κοινότητας και στον επισκέπτη, ίσες ευκαιρίες και πρόσφορους τρόπους και καθιστούν δυνατή την κατανόηση και την αξιολόγηση της σημασίας της.

1.2 Ατομικές απόψεις για τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά αποδίδουν στη σημασία της διαφορετικό βαθμό. Άλλες απόψεις αποδίδουν στην κληρονομιά παγκόσμια αξία, άλλες εθνική, περιφερειακή ή τοπική σημασία. Τα προγράμματα ερμηνείας θα πρέπει να παρουσιάζουν στην τοπική κοινότητα και στον επισκέπτη αυτή τη σημασία με τρόπο πρόσφορο και εύληπτο, με μορφές εκπαίδευσης που είναι κατάλληλες και που προσφέρουν κίνητρα, με τα μέσα επικοινωνίας, με την τεχνολογία και με επεξηγήσεις στον καθένα της ιστορικής, περιβαλλοντικής και πολιτιστικής πληροφορίας.

1.3 Τα προγράμματα ερμηνείας και προβολής θα πρέπει να διευκολύνουν και ενθαρρύνουν την υψηλού επιπέδου ενημέρωση του κοινού και την αναγκαία υποστήριξη για την μακρόχρονη επιβίωση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

1.4 Τα προγράμματα ερμηνείας θα πρέπει να προβάλλουν τη σημασία των πολιτιστικών τόπων, των παραδόσεων και των πολιτιστικών πρακτικών συμπεριλαμβανομένης και της σημασίας που έχουν οι εμπειρίες του παρελθόντος και η σημερινή πολιτιστική ιδιαιτερότητα της περιοχής και της τοπικής κοινότητας, καθώς επίσης και αυτής των πολιτιστικών μειονοτήτων ή γλωσσικών ομάδων. Ο επισκέπτης θα πρέπει να ενημερώνεται πάντα για τις διαφορετικές πολιτιστικές αξίες που ενδεχομένως οφείλονται σε κάποιους ιδιαίτερους πολιτιστικούς πόρους.

Αρχή 2η. Η σχέση μεταξύ των Πολιτιστικών Τόπων και του Τουρισμού είναι δυναμική και μπορεί να εμπεριέχει συγκρουόμενες αξίες. Η διαχείριση της σχέσης αυτής θα πρέπει να εξασφαλίζει τη βιωσιμότητά τους για τις παρούσες και μέλλουσες γενιές.

2.1 Οι τόποι σημαντικής πολιτιστικής κληρονομιάς έχουν μια εγγενή αξία για όλο τον κόσμο ως ουσιαστικό υπόβαθρο της πολιτιστικής ποικιλίας και της κοινωνικής εξέλιξης. Η συνεχής προστασία και διατήρηση των ζωντανών πολιτισμών, των τόπων με κληρονομιά, των συλλογών, της φυσικής και οικολογικής τους ακεραιότητας και του περιβαλλοντικού τους πλαισίου, θα πρέπει να αποτελεί τη βασική συνιστώσα της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής, νομοθετικής, πολιτιστικής και τουριστικής αναπτυξιακής στρατηγικής.

2.2 Η αλληλεπίδραση ανάμεσα στους πόρους της πολιτιστικής κληρονομιάς και του τουρισμού είναι δυναμική και συνεχώς μεταβαλλόμενη δημιουργώντας, ταυτόχρονα, ευκαιρίες και προκλήσεις και, δυνητικά, συγκρούσεις. Τα τουριστικά σχέδια, οι δραστηριότητες και η ανάπτυξη του τουρισμού, ανταποκρινόμενα στις ανάγκες και τις προσδοκίες του επισκέπτη, θα πρέπει να ελαχιστοποιούν τις δυσμενείς επιπτώσεις και να διασφαλίζουν θετική έκβαση για την κληρονομιά και τον τρόπο ζωής της τοπικής κοινότητας.

2.3 Τα προγράμματα διατήρησης, ερμηνείας και τουριστικής ανάπτυξης θα πρέπει να βασίζονται σε μια εύληπτη μέθοδο αντίληψης των ιδιαίτερων αλλά συχνά περίπλοκων ή συγκρουόμενων απόψεων ως προς τη σημασία της κληρονομιάς του συγκεκριμένου τόπου. Η συνεχής έρευνα και οι διαβουλεύσεις αποτελούν σημαντικές διαδικασίες προκειμένου να αναπτυχθούν οι εξελισσόμενες αντιλήψεις για την κατανόηση αυτής της σημασίας και για την αποτίμησή της.

2.4 Η εξασφάλιση της αυθεντικότητας των πολιτιστικών τόπων και των συλλογών είναι σημαντική. Αποτελεί ένα ουσιαστικό στοιχείο της πολιτιστικής σημασίας τους καθώς εκφράζεται στο φυσικό περιεχόμενο, στη συλλογική μνήμη και στις άυλες παραδόσεις που επιβίωσαν από το παρελθόν. Τα προγράμματα θα πρέπει να προβάλλουν και να ερμηνεύουν την σημασία της αυθεντικότητας των τόπων και των πολιτιστικών εμπειριών προκειμένου να αυξάνουν την εκτίμηση και την κατανόηση αυτής της πολιτιστικής κληρονομιάς.

2.5 Η τουριστική ανάπτυξη και τα έργα υποδομής πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις αισθητικές, κοινωνικές και πολιτιστικές διαστάσεις, τα χαρακτηριστικά των φυσικών και πολιτιστικών τοπίων, τη βιοποικιλία καθώς και την ευρύτερη οπτική εικόνα των

τόπων με πολιτιστική κληρονομιά. Θα πρέπει να προτιμάται η χρήση τοπικών υλικών και να λαμβάνεται υπ' όψη ο τοπικός αρχιτεκτονικός χαρακτήρας ή το τοπικά ομιλούμενο παραδοσιακό ιδίωμα.

2.6 Πριν από την προώθηση ή την ανάπτυξη τόπων με κληρονομιά για την υποδοχή μαζικού τουρισμού, τα σχέδια διαχείρισης θα πρέπει να αποτιμούν τις φυσικές και πολιτιστικές αξίες των πόρων. Θα πρέπει κατόπιν να καθιερώνονται πρόσφορα όρια των αποδεκτών αλλαγών, ιδιαίτερα σε σχέση με τις επιπτώσεις του αριθμού των επισκεπτών στα φυσικά χαρακτηριστικά, την ακεραιότητα, την οικολογία και την βιοποικιλία του τόπου, τις οδικές προσπελάσεις προς το συγκεκριμένο τόπο και το σύστημα μεταφορών, καθώς και την κοινωνική και πολιτιστική ευημερία της τοπικής κοινότητας. Εάν το προσδοκώμενο επίπεδο αλλαγών είναι μη αποδεκτό, οι αναπτυξιακές προτάσεις θα πρέπει να τροποποιούνται.

2.7 Θα πρέπει να δημιουργηθούν συνεχιζόμενα προγράμματα αξιολόγησης προκειμένου να αποτιμηθούν οι προοδευτικά επερχόμενες επιπτώσεις των τουριστικών δραστηριοτήτων και της τουριστικής ανάπτυξης στο συγκεκριμένο τόπο ή την κοινότητα.

Αρχή 3η. Η Διατήρηση και ο Τουριστικός Σχεδιασμός για Πολιτιστικούς Τόπους θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η Εμπειρία του επισκέπτη θα είναι αξιόλογη, πλούσια σε περιεχόμενο και ευχάριστη.

3.1 Τα προγράμματα διατήρησης και τουρισμού θα πρέπει να παρέχουν υψηλής ποιότητας πληροφορία, ώστε να μεγιστοποιούν τη δυνατότητα να κατανοήσει ο επισκέπτης τόσο τη σημασία των χαρακτηριστικών της κληρονομιάς όσο και την ανάγκη για την προστασία τους, καθιστώντας τον ικανό να χαρεί τον τόπο με τον καλύτερο τρόπο.

3.2 Οι επισκέπτες θα πρέπει να είναι έχουν τη δυνατότητα, αν το επιθυμούν, να γνωρίσουν τον πολιτιστικό τόπο με το δικό τους τρόπο. Ειδικές διαδρομές μπορεί να είναι αναγκαίες ώστε να ελαχιστοποιούνται οι αρνητικές επιπτώσεις στην ακεραιότητα και στο φυσικό ιστό σε έναν τόπο, καθώς και στα φυσικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά του.

3.3 Ο σεβασμός της ιερότητας πνευματικών χώρων, πνευματικών πράξεων και παραδόσεων, αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τους διαχειριστές του τόπου, τους επισκέπτες, για όσους διαμορφώνουν πολιτική, τους χωροτάκτες και τους τουριστικούς πράκτορες. Οι επισκέπτες θα πρέπει να προτρέπονται να συμπεριφέρονται ως ευπρόσδεκτοι καλεσμένοι, σεβόμενοι τις αξίες και τον τρόπο

ζωής της κοινότητας που τους φιλοξενεί, αποφεύγοντας τις πιθανές κλοπές καθώς και το παράνομο εμπόριο της πολιτιστικής ιδιοκτησίας και να συμπεριφέρονται με υπευθυνότητα έτσι ώστε να είναι ευπρόσδεκτοι κατά μια πιθανή επόμενη επίσκεψή τους.

3.4 Οι σχεδιασμοί για τις τουριστικές δραστηριότητες θα πρέπει να προβλέπουν κατάλληλες διευκολύνσεις για την άνεση, την ασφάλεια και την ευχάριστη παραμονή των επισκεπτών, οι οποίες να βελτιστοποιούν την απόλαυση της επίσκεψης αλλά δεν θα διαταράσσουν από την άλλη τα σημαντικά ή οικολογικά χαρακτηριστικά του τόπου.

Αρχή 4η. Οι τοπικές κοινότητες και ο εντόπιος πληθυσμός πρέπει να συμμετέχουν στο σχεδιασμό της διατήρησης και του τουρισμού.

4.1 Τα δικαιώματα και τα συμφέροντα της τοπικής κοινότητας, σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, των κατόχων ιδιοκτητών και των τοπικών παραγόντων που ενδεχομένως ασκούν κατά παράδοση αξιώματα ή είναι υπεύθυνοι για τη γη και τα σημαντικά στοιχεία των τόπων τους, θα πρέπει να είναι σεβαστά. Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον προσδιορισμών των στόχων, των στρατηγικών, των πολιτικών και των συμφωνιών ταυτοποίησης, διατήρησης, διαχείρισης, παρουσίασης και ερμηνείας των πόρων της πολιτιστικής τους κληρονομιάς, των πολιτιστικών τους πρακτικών και των συγχρόνων πολιτιστικών εκφράσεων στο πλαίσιο του τουρισμού.

4.2 Αν και τα πολιτιστικά αγαθά ενός τόπου ή της ευρύτερης περιοχής μπορεί να είναι παγκόσμιας σημασίας, εντούτοις πρέπει να γίνονται σεβαστές οι ανάγκες και οι επιθυμίες ορισμένων κοινοτήτων ή γηγενών πληθυσμών στο να περιορίζουν ή να διαχειρίζονται οι ίδιοι της φυσική, πνευματική ή διανοητική πρόσβαση σε ορισμένες παραδοσιακές πρακτικές, γνώσεις, πεποιθήσεις, δραστηριότητες, καλλιτεχνικές πράξεις ή τόπους.

Αρχή 5. Δραστηριότητες σχετικές με τον τουρισμό και τη διατήρηση πρέπει να προσφέρουν οφέλη στην τοπική κοινότητα.

5.1 Αυτοί που διαμορφώνουν πολιτική θα πρέπει να προωθούν μέτρα για τη δίκαιη κατανομή, σε όλη τη χώρα ή την περιοχή, των ωφελημάτων που προέρχονται από τον τουρισμό για τη βελτίωση του επιπέδου της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και, όπου είναι απαραίτητο, για την ανακούφιση της φτώχειας.

5.2 Η διαχείριση της διατήρησης και οι τουριστικές δραστηριότητες θα πρέπει να παρέχουν σε άνδρες και γυναίκες της φιλοξενούσας κοινότητας και σε όλα τα επίπεδα, ίσα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά ωφέληματα μέσω της

εκπαίδευσης, της εξειδίκευσης και της δημιουργίας ευκαιριών απασχόλησης πλήρους χρόνου.

5.3 Ένα σημαντικό μέρος των εσόδων που προέρχεται ειδικά από τα τουριστικά προγράμματα για τόπους πολιτιστικής κληρονομιάς θα πρέπει να παραχωρείται για την προστασία, διατήρηση και προβολή αυτών των τόπων, συμπεριλαμβανομένου του φυσικού τους περιβάλλοντος και της πολιτιστικής τους φυσιογνωμίας. Όπου είναι δυνατό, οι επισκέπτες θα πρέπει να ενημερώνονται γι' αυτή τη διάθεση των συγκεκριμένων εσόδων.

5.4 Τα τουριστικά προγράμματα θα πρέπει να ενθαρρύνουν την εκπαίδευση και την απασχόληση ξεναγών και διερμηνέων που να προέρχονται από τον τοπικό πληθυσμό, για να μεγιστοποιείται και να αξιοποιείται η ικανότητα των κατοίκων της περιοχής να παρουσιάζουν και να ερμηνεύουν τις πολιτιστικές τους αξίες.

5.5 Η ερμηνεία της παράδοσης και τα εκπαιδευτικά προγράμματα, μεταξύ των κατοίκων της κοινότητας υποδοχής θα πρέπει να ενθαρρύνουν την εμπλοκή των τοπικών οδηγών - διερμηνέων στις σχετικές διαδικασίες. Τα προγράμματα πρέπει να προωθούν την γνώση και το σεβασμό για την πολιτιστική τους κληρονομιά, ενθαρρύνοντας τους κατοίκους της περιοχής να αποκτούν άμεσο ενδιαφέρον για την φροντίδα της και τη διατήρησή της.

5.6 Η διαχείριση της διατήρησης και τα τουριστικά προγράμματα θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν δυνατότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης, έρευνας και εξειδίκευσης για στελέχη που χαράσσουν πολιτική, πολεοδομούς, ερευνητές, αρχιτέκτονες, σχεδιαστές, συντηρητές, οδηγούς-διερμηνείας και όσους εργάζονται στον τουριστικό κλάδο. Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να ενθαρρύνονται στο να κατανοούν και να βοηθούν στην επίλυση των κατά περίπτωση συγκρουόμενων ζητημάτων, ευκαιριών και προβλημάτων τα οποία αντιμετωπίζουν οι συνάδελφοί τους.

Αρχή 6η. Τα προγράμματα προβολής του τουρισμού οφείλουν να προστατεύουν και να προάγουν τα χαρακτηριστικά της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

6.1 Προγράμματα προώθησης του τουρισμού θα πρέπει να δημιουργούν ρεαλιστικές προσδοκίες και να πληροφορούν με υπευθυνότητα τους μελλοντικούς επισκέπτες για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου ή της κοινότητας υποδοχής και να τους προτρέπουν να συμπεριφέρονται κατάλληλα.

6.2 Για τους τόπους και τις συλλογές πολιτιστικής σημασίας πρέπει να χρησιμοποιούνται τρόποι προβολής και διαχείρισης που να προστατεύουν την

αυθεντικότητά τους, να επιδιώκεται η βελτιστοποίηση της εμπειρίας του επισκέπτη με την ελαχιστοποίηση των διακυμάνσεων των αφίξεων και να αποφεύγονται σε κάθε περίπτωση οι αυξημένοι αριθμοί επισκεπτών.

6.3 Τα προγράμματα προώθησης του τουρισμού θα πρέπει να διασφαλίζουν την ευρύτερη διανομή των οφελημάτων και να ανακουφίζουν από τις πιέσεις τους δημοφιλέστερους τόπους ενθαρρύνοντας τους επισκέπτες να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της ευρύτερης περιφέρειας ή της περιοχής.

6.4 Η προώθηση, διάθεση και πώληση τοπικών χειροτεχνημάτων και άλλων προϊόντων θα πρέπει να αποφέρει μια λογική κοινωνική και οικονομική απόδοση στην τοπική κοινότητα ενώ θα εξασφαλίζει παράλληλα και το ότι η ακεραιότητα του πολιτιστικού της πλούτου δεν υποβαθμίζεται.

Η ελεύθερη μετάφραση στα ελληνικά του συνολικού κειμένου της Χάρτας και ο σχολιασμός έγινε από το μέλος της Διεθνούς Επιτροπής Πολιτιστικού Τουρισμού του ICOMOS, Δρ. Αρχιτέκτονα Αικ. Δημητσάντου Κρεμέζη, Αναπλ. Καθηγήτρια ΕΜΠ. Ευχαριστίες οφείλονται στον Ζαχαρία Δεμαθά, Οικονομολόγο, διδάσκοντα στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, για τις παρατηρήσεις και τις διορθώσεις στο κείμενο της μετάφρασης.

Παράρτημα IV

Φωτογραφίες Άμφισσας

Θέα της πόλης από το Κάστρο

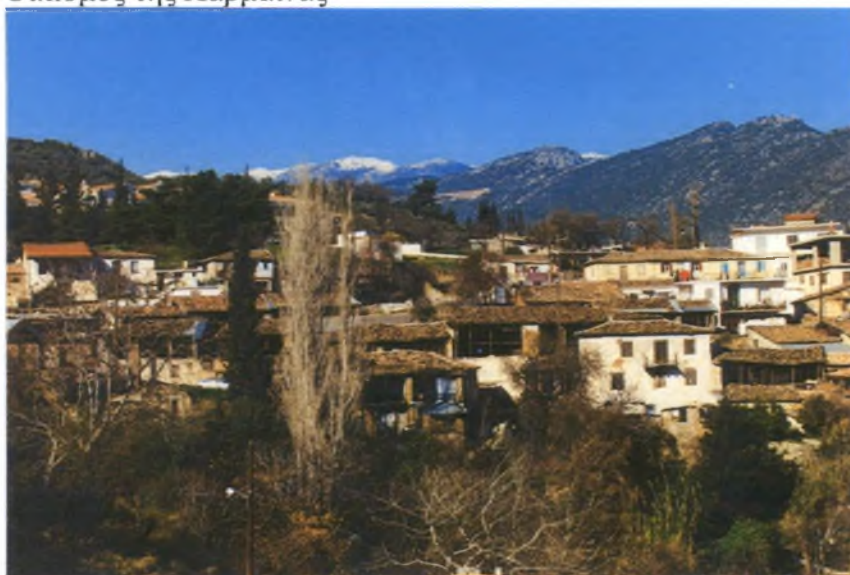
(Πηγή: http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

ΒΑ άποψη της πόλης

(Πηγή: http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Οικισμός της Χάρμαινας

(Πηγή: http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Σοκάκι του οικισμού Χάρμαινας

(Πηγή: http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Άποψη του ελαιώνα

(Πηγή: http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Φωτογραφίες Αράχοβας

Ανατολική άποψη Αράχοβας

(http://arachova.tripod.com/photo_album_1a.htm)

Νότια άποψη Αράχοβας

(http://arachova.tripod.com/photo_album_1a.htm)

Παραδοσιακά σπίτια στη Αράχοβα

(http://arachova.tripod.com/photo_album_1a.htm)

Θέα Ιτέας από την Αράχοβα και του Πλειστού Ποταμού

(http://arachova.tripod.com/photo_album_1a.htm)

Φωτογραφίες Ιτέας

Πεζόδρομος δίπλα στον Κορινθιακό

(http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Μαρίνα Ιτέας

(http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Η Ιτέα το βράδυ

(http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Λιμάνι Κίρρας

(http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Φωτογραφίες Δελφών

Το ΕΠΚεΔ

(http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Το μουσείο Σικελιανού

(http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Τα 3 σημαντικότερα μνημεία του αρχαιολογικού χώρου

(http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Φωτογραφίες Γαλαξιδίου

Παραδοσιακά σπίτια με τα σοκάκια

(http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Άποψη του λιμανιού

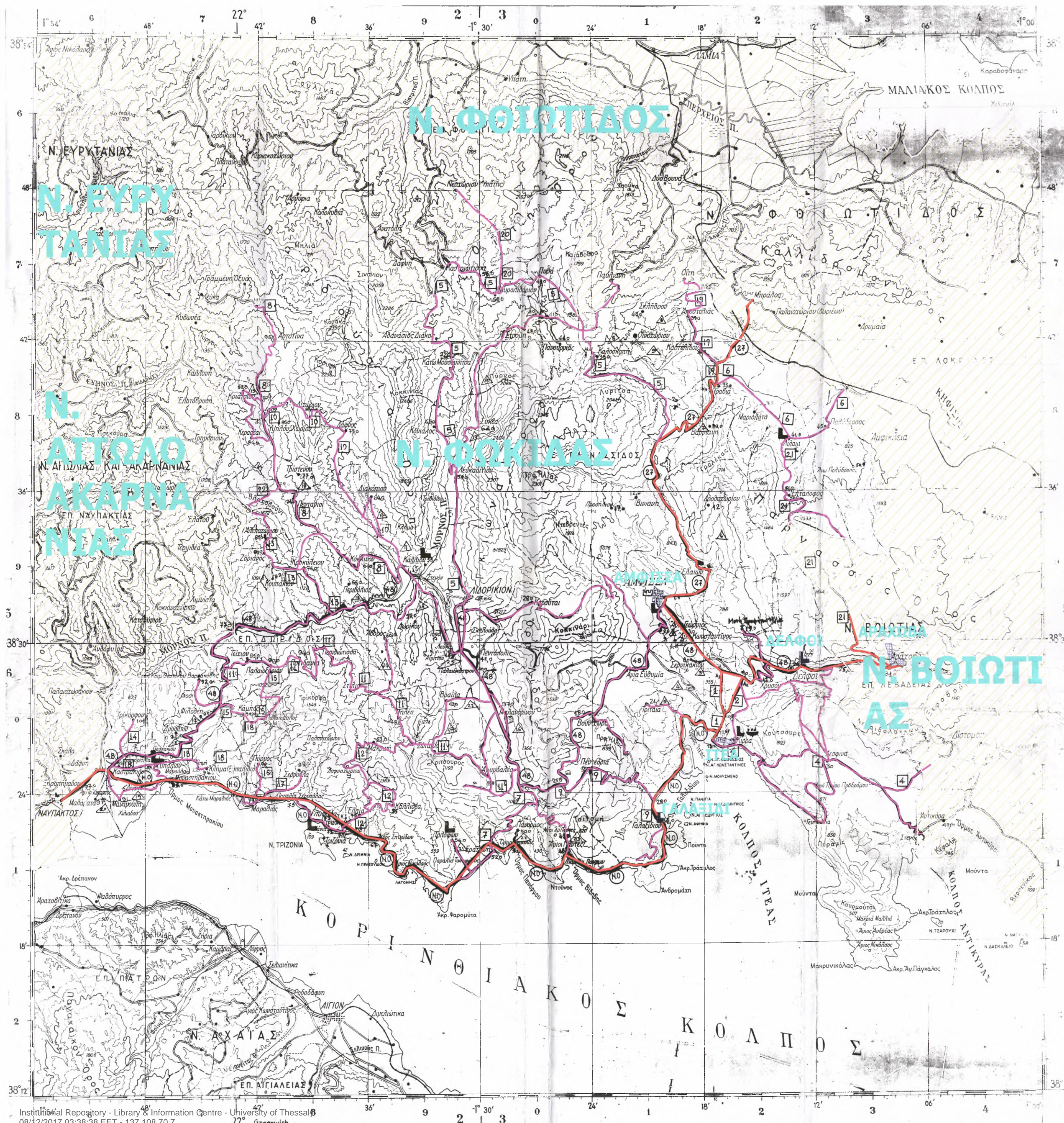

(http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

Απογευματινή άποψη Γαλαξιδίου

(http://www.fokida.gr/images/images_medium/)

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΝΟΜΟΣ

ΟΡΙΑ ΝΟΜΟΥ

ΠΡΩΤΕΥΟΝ
ΟΔΙΚΟ

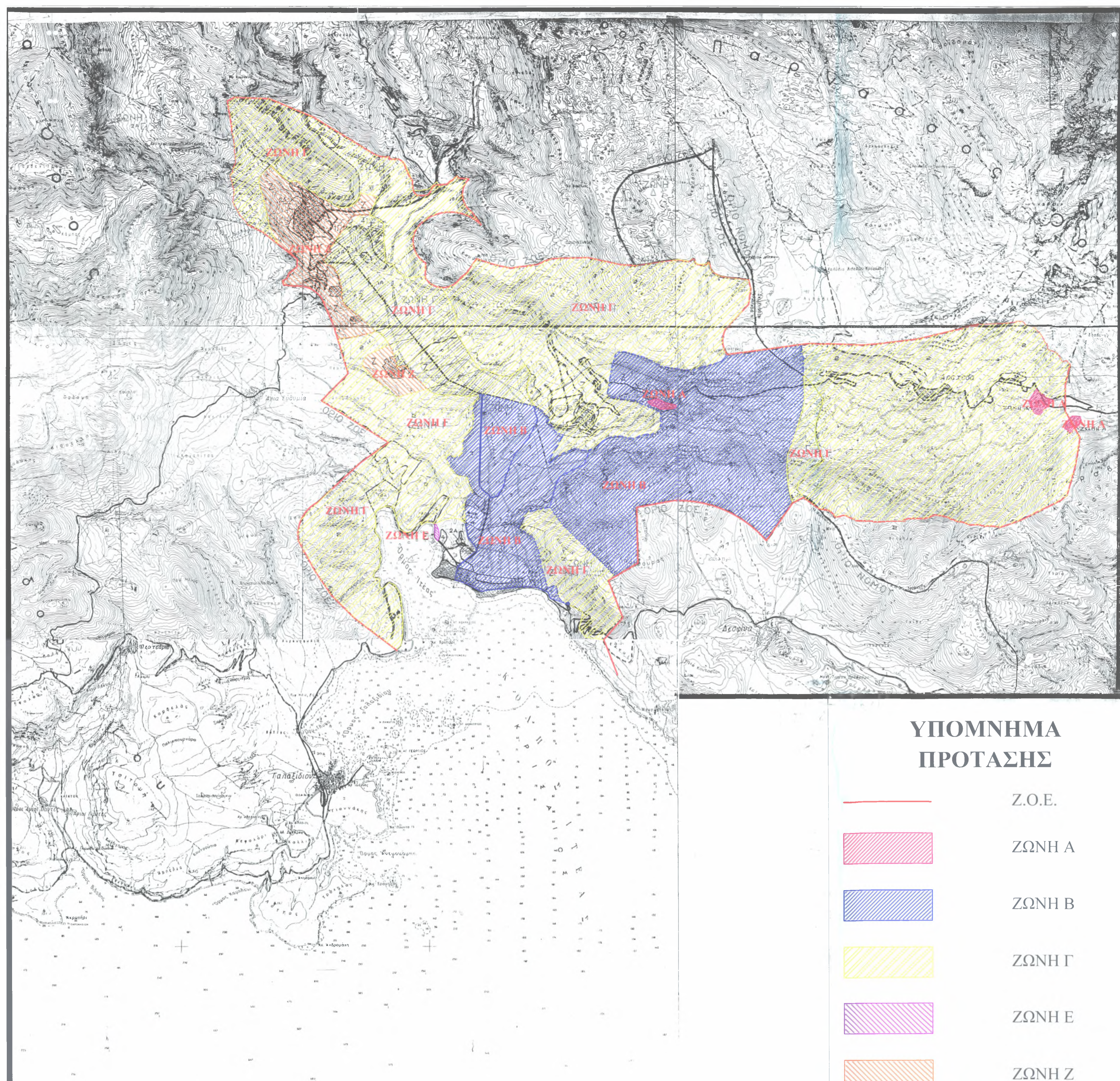
ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝ
ΟΔΙΚΟ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ
ΔΙΚΤΥΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧ. ΧΩΡ. ΠΟΛ. & ΠΕΡ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ
ΔΕΛΦΙΚΟ ΤΟΠΟ. ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΤΗ ΔΕΛΦΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΝΑΕΠΟΝΤΕΣ: ΛΑΛΕΝΗΣ Κ. ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΣΑΜΑΝΤΗΝΗΣ Χ.
ΨΥΧΑΡΗΣ Ι.

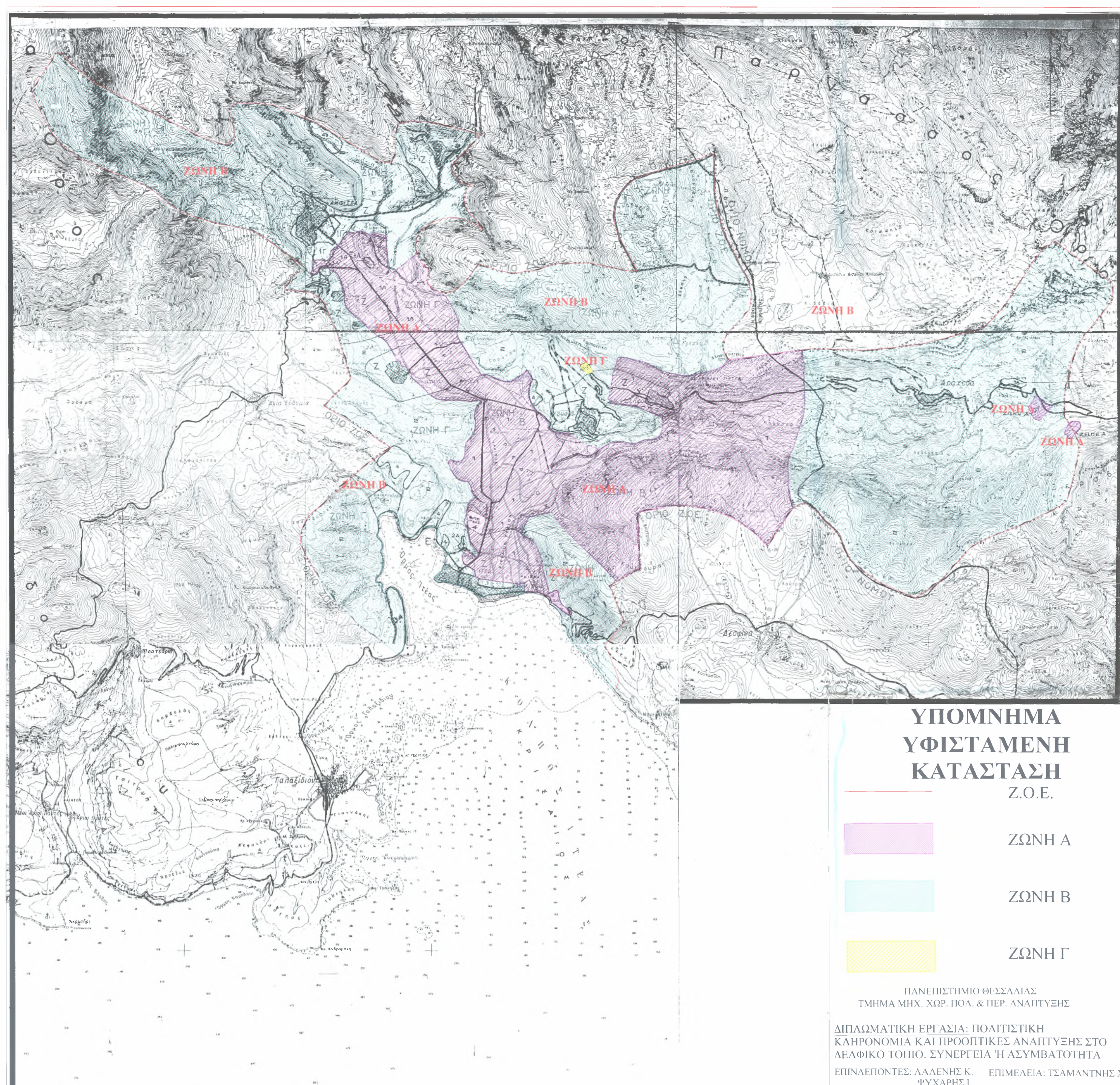
ΚΑΙΜΑΚΑ: 1:100000 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2005

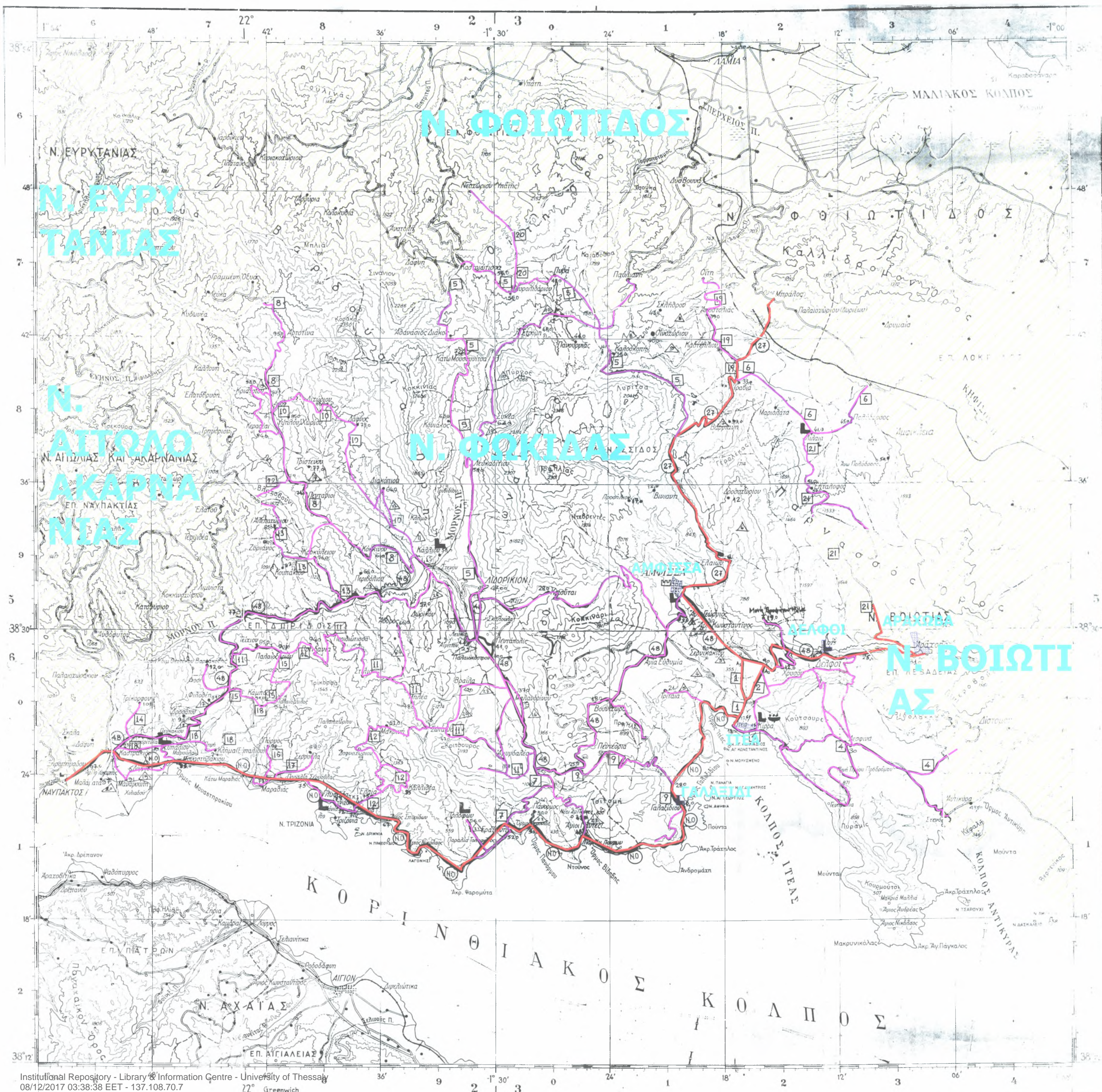

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- Ζ.Ο.Ε.
- ΖΩΝΗ Α
- ΖΩΝΗ Β
- ΖΩΝΗ Γ
- ΖΩΝΗ Ε
- ΖΩΝΗ Ζ

ΚΑΙΜΑΚΑ: 1:25.000

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΝΟΜΟΣ

ΟΡΙΑ ΝΟΜΟΥ

ΠΡΩΤΕΥΟΝ
ΟΔΙΚΟ

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝ
ΟΔΙΚΟ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ
ΔΙΚΤΥΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧ. ΧΩΡ. ΠΟΛ. & ΠΕΡ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ
ΔΕΛΦΙΚΟ ΤΟΠΙΟ. ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ Ή ΑΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΤΕΣ: ΛΑΔΕΝΗΣ Κ. ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΣΑΜΑΝΤΗΣ Χ.
ΨΥΧΑΡΙΣ Ι.

ΚΑΙΜΑΚΑ: 1:100000

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2005